

Forundersøgelse vedrørende formidling af kolonihistorie

Rapport / Marts 2022

Forundersøgelse vedrørende formidling af kolonihistorie

Indledning

Den af Kulturministeriet, jf. kommissorium af 27. april 2021, nedsatte referencegruppe skal hermed fremlægge rapport vedr. scenarier for styrket formidling af dansk kolonihistorie.

Rapporten indeholder følgende elementer:

1. En kortlægning af befolkningens generelle kendskab til Danmarks kolonitid
2. En afdækning af, hvad der i dag bliver formidlet på museer og andre relevante institutioner over hele landet
3. En opstilling af forskellige scenarier, som repræsenterer en vifte af forskellige perspektiver og muligheder

Ad element 3 præsenterer scenarierne, i ikke-prioriteret rækkefølge, mulige tiltag ift. styrket formidling af dansk kolonihistorie. Det skal bemærkes, at de enkelte scenarier ikke nødvendigvis afspejler referencegruppens samlede holdning, ligesom realiseringen af enkelte af scenarierne vil kræve yderligere undersøgelser af økonomi, samt eksempelvis bygnings- og planmæssige forhold. Elementerne fra de enkelte scenarier kan herudover formentlig kombineres på tværs og muligvis også realiseres på andre måder, herunder i andre bygningsmæssige rammer, end det foreslåede.

Ad element 3 har der herudover været nogle specifikke krav til beskrivelsen af scenarier:

- De skulle indeholde en nærmere beskrivelse af økonomien i det pågældende scenarie og skulle operere inden for de eksisterende institutionsmæssige rammer; dvs. ikke føre til etableringen af helt nye, selvstændige institutioner.
- Der skulle indgå overvejelser om udnyttelse af digitale muligheder i scenarierne.
- Mindst ét scenarie skulle se på muligheden for et tidsbegrænset formidlingsprojekt.
- Mindst ét scenarie skulle operere inden for eksisterende bevillinger.
- Mindst ét scenarie skulle se på muligheden for anvendelse af dele af Vestindisk Pakhus til formidling.

Baggrund

I finansloven for 2021 indgår følgende:

"Forundersøgelse vedrørende formidling af kolonihistorie

Regeringen og Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten og Alternativet er enige om at afdække mulighederne for, hvorledes fokus på formidling af Danmarks kolonihistorie kan styrkes. Nationalmuseet har i dag ansvar for at forske i og formidle dansk kolonihistorie. Der er dog potentiale for at sætte større fokus på dansk kolonihistorie. Der afsættes 1 mio. kr. i 2021 til at gennemføre en forundersøgelse af styrket forskning og formidling af Danmarks kolonihistorie.

Forundersøgelsen skal belyse mulighederne for styrket museal formidling af Danmarks kolonihistorie samt anslå udgifter ved forskellige modeller, herunder afdække, hvordan formidlingen af dansk kolonihistorie kan ske bedst muligt. Arbejdet skal ske i samarbejde med Nationalmuseet."

Se det fulde kommissorium, bilag 1 s.149

Kulturministeriet anmodede 10 organisationer om at udpege medlemmer til en referencegruppe, der drøftede overordnede spørgsmål om proces og scenarier. Her er de udpegede organisationer og de udpegede medlemmer:

- Foreningen Kolonihistorisk Center
 - Anders Juhl
- Grønlands Landsstyre inviteres til at udpege en repræsentant for en relevant institution
 - Daniel Thorleifsen, Nunatta Katersugaasivia Allagaateqarfialu
 - Greenland National Museum & Archives
- Historielærerforeningen
 - Amalia Bonné
 - Niels Nøddebo Petersen
- Institut for menneskerettigheder
 - Maria Ventegodt
- Moesgaard Museum
 - Naja Kjærgård Laursen
- M/S Museet for Søfart
 - Sarah Giersing
- Nationalmuseet
 - Christian Sune Pedersen
- Statens Museum for Kunst
 - Henrik Holm
- Statens Naturhistoriske Museum
 - Nikolaj Scharff
- Rigsarkivet
 - Kirsten Villadsen Kristmar
 - Steen Andersen

Referencegruppens arbejde blev faciliteret af Jakob Høgel, Nationalmuseet.

Element 1: Kortlægning af befolkningens generelle kendskab til Danmarks kolonitid – resumé

Referencegruppen har efter tilbudsindhentning rekvireret NIRAS til at gennemføre kortlægningen. NIRAS' undersøgelse omfatter forskellige elementer af kendskabet til Danmarks kolonitid, herunder befolkningens interesse, videbegærlighed, umiddelbare fornemmelser for perioden, samt viden om konkrete historiske forhold i Danmarks kolonitid. Undersøgelsens resultater baserer sig på en spørgeskemaundersøgelse gennemført i efteråret 2021 blandt 2.000 personer i alderen 16-75 år.

Forud for spørgeskemaundersøgelsen er der gennemført en kvalitativ forundersøgelse blandt 20 repræsentativt udvalgte respondenter.

Undersøgelsens hovedresultater er:

- Kolonitiden kendes blandt befolkningen bedst for De Amerikanske Jomfruer og Grønland – mange har herudover et uskarpt kolonigeografisk billede og kan ikke klart skelne mellem kolonier og ikke-kolonier. Ligeledes tegnes billedet af en befolkning med et spredt kendskab til Danmarks rolle som kolonimagt. Over halvdelen af befolkningen vurderer selv, at de har intet eller lidt kendskab til kolonitiden (54 %) og til kolonitidens betydning (52 %).
- Den meste udbredte kilde til viden om Danmarks kolonitid i befolkningen som helhed er grundskolen. Udover grundskolen er film og litteratur de oftest angivne kilder til den eksisterende viden.
- Der er interesse for Danmark Kolonitid: To ud af tre siger, at de i nogen, høj eller meget høj grad er interesserede i at få udvidet deres kendskab til perioden og emnet. Mænd interesserer sig umiddelbart mere for kolonitiden end kvinder.
- Når det drejer sig om at søge ny viden om emnet peger flest på google og dernæst litteratur, film, biblioteker og dernæst museer. Kortlægningen indikerer, at det er oplagt at øge befolkningens kendskab til Danmarks kolonitid ved at bringe flere platforme, typer af medier og institutioner i spil.

Læs den fulde kortlægning på side 12 til 37

Element 2: Afdækning af den eksisterende formidling af kolonihistorie i hele landet– resumé

Referencegruppen har undersøgt den eksisterende formidling på danske kultur-, kunst og naturhistoriske museer, arkiver, i undervisningen på ungdomsuddannelserne. Der er derudover en kort skitsering af de internationale tendenser indenfor disse sektorer. Undersøgelsen af eksisterende formidling viser, at der bliver gjort en del på såvel museer og arkiver som på uddannelsesområdet for at formidle kolonihistorie. Der realiseres betydelige aktiviteter med offentlig finansiering. Der var en stigning i aktiviteter op til 100-året for salget af De Dansk Vestindiske i 2017, som resulterede i både midlertidig og blivende formidling.

På museums-siden viser afdækningen, at formidlingen af kolonihistorie er koncentreret i Østdanmark. Der findes ikke nogen central koordinering af tiltag på området. Den danske kolonihistoriske formidling kan perspektiveres ved de tendenser, der ses i den europæiske museumsverden. I denne er kolonihistorien i stigende grad genstand for debat og formidlingsaktiviteter. Samlet set kan kolonihistorie siges at have været et stærkt repræsenteret tema i den vesteuropæiske museumsverden de seneste 20 år.

I arkiv-sammenhæng er Tranquebar og Vestindien blevet belyst. Der er et potentiale i at formidle Grønlands kolonihistorie igennem et righoldigt arkiv.

På uddannelsesområdet er der de seneste 5 år udviklet materialer med nye perspektiver på kolonihistorien til undervisningen, dog betoner de formelle styredokumenter kun i mindre grad kolonihistorien. Befolkningsundersøgelsens resultater kan pege i retning af, at det fremadrettet er relevant at fokusere mere på formidlingen af Danmarks kolonihistorie.

Læs den fulde kortlægning på side 38 til 73

Element 3: Scenarier for styrket formidling af dansk kolonihistorie – resumé

Der var tre grundpiller for arbejdet med at udvikle formidlingsscenarier: resultater fra befolkningsundersøgelsen (Element 1), en mini-forskerkonference og en åben idé-indsamling blandt befolkningen. Forsker-konferencen og tilhørende workshop indkredsede, hvilke tematikker, der kunne styrke den kolonihistoriske formidling og forskning. Idéindsamlingen genererede 126 forslag til formidling (Se bilag 2, s. 151)

Referencegruppen formulerede på denne baggrund tre arbejdsfelter, indenfor hvilke der skulle udvikles scenarier:

- Kolonihistorisk multihus/museum
- Kolonihistorisk videns- og læringsportal
- Kolonihistorie ud i hele landet

Referencegruppen udpegede medlemmer til tre arbejdsgrupper, der fik til opgave at udvikle scenarier indenfor hver af de tre felter. Rådgivningsvirksomheden Seismonaut blev efter tilbudsindhentning hyret til at facilitere den samlede proces med at klæde arbejdsgrupperne på og udvikle og formulere scenarier. Arbejds- og ansvarsfordelingen i de endelige scenariebeskrivelser har været at arbejdsgrupperne har udviklet og formuleret scenarier. Seismonaut har estimeret pris og publikumspotentiale. Referencegruppen har sikret at scenarierne lever op til kommissoriets krav. Det præcise faglige indhold, de specifikke formidlingsløsninger og en endelig budgettering beror på yderligere analyse og udvikling.

Liste over scenarier (i ikke-prioriteret rækkefølge):

Scenarie 1: Kolonihistorisk hus i Vestindisk Pakhus

Kolonihistorisk Hus er et tværfagligt kulturhus målrettet den bredest mulige målgruppe. Ambitionen er at huset kan bidrage til at højne bevidsthed om Danmarks kolonihistorie og koloniale arv, og at huset kan facilitere dialog mellem eksperter, kunstnere og befolkning om international kolonihistorie og Danmarks bidrag til denne. Endvidere er husets hybride format mellem kunstneriske udtryk og kulturhistorie en nyskabelse i det danske museumslandskab.

Pris for etablering:

I alt: 317.000.000 kr.

Pris for drift:
I alt 16.850.000 kr. årligt

Scenarie 2: Kolonihistorisk hus i Gammel Dok

Kolonihistorisk Hus i Gammel Dok er på samme måde som Kolonihistorisk Hus i Vestindisk Pakhus et tværfagligt kulturhus målrettet den bredest mulige målgruppe. Gammel Dok har lidt andre rammer end f.eks. Vestindisk Pakhus, og perioden for hvor længe Gammel Dok kan anvendes til et evt. Kolonihistorisk Hus er p.t. ukendt. Dette scenarie er imidlertid beskrevet ud fra forudsætning af, at Gammel Dok kan bruges permanent eller over en længere periode, f.eks. 7-10 år. I lighed med scenarie 1 vil det hybride format mellem kunstneriske udtryk og kulturhistorie være en nyskabelse i det danske museumslandskab.

Pris for etablering:
I alt 55.950.000 kr.

Pris for drift:
I alt 18.150.000 kr. årligt

Scenarie 3: Fellowship-program for kolonihistorisk formidling

I tilknytning til en ledende formidlingsinstitution af kolonihistorie i Danmark ønskes at etablere et internationalt Fellowship-program. Programmet vil være målrettet kunstnere, forskere og kuratorer med viden og kompetencer, der relaterer sig dansk kolonihistorie, og vil bidrage med løbende at tilføre nyt og interessant formidlingsindhold.

Pris for etablering:
I alt 2.750.000 kr.

Pris for drift:
I alt 4.390.000 kr. årligt

Scenarie 4: Kolonihistorisk Hus – den digitale oplevelse

Det digitale museum er en platform for dem, der ikke har mulighed for at besøge Kolonihistorisk Hus. Det skal derfor indeholde en digitale udgave af den fysiske formidling på stedet. Det er forventningen at platformens primære målgruppe og brugere vil være fra de tidligere kolonier i - Grønland, Ghana, USVI og Indien (særligt fra Coromandelkysten).

Pris for etablering:
I alt 4.500.000 kr.

Pris for drift:
I alt 1.500.000 kr. årligt

Scenarie 5: kolonihistorisk uddannelses-site (online platform)

Dette er en tværfaglig online uddannelsesplatform om kolonihistorie og kulturarv. Den skal trække på samlinger og arkivmateriale fra museer og arkiver og sikre at historiske kilder og billedmateriale af kulturarv og genstande gøres tilgængeligt i formater, der er tilpasset undervisning i henholdsvis grundskolen og på gymnasiale uddannelser.

Pris for etablering:

I alt 5.750.000 kr.

Pris for drift:

I alt 3.750.000 kr. årligt

Scenarie 6: Kolonihistorisk projektuge i Rigsfællesskabet

Dette er en projektuge om kolonihistorien for folkeskolens 9. klasser i Danmark, Grønland og Færøerne. Gennem en online platform udbydes og faciliteres kolonihistorie i et tværfagligt perspektiv. Det primære formål med projektugen er at skabe dialog og øget bevidsthed om kolonihistorien og livet rundt om i Rigsfællesskabet og hvordan kolonialisme er en del af lokal historie og for nogle fortsat påvirker deres liv og hverdag.

Pris for opstartsudgifter:

I alt 1.300.000 kr.

Pris for lønudgifter over syv år:

I alt 45.500.000 kr.

Pris for øvrige udgifter over syv år:

I alt 61.850.000 kr.

Scenarie 7: Det åbne Koloni-arkiv – Crowdsourcing af koloniale livsfortællinger

Dette er et arkivbaseret site, der præsenterer livsfortællinger fra kolonihistorien baseret på arkivalier samt fotos, slægtsforskning og personfortællinger fra private brugere og interesseforeninger. Sitet vil være dynamisk, når brugere fra hele verden har mulighed for at indlevere materiale. Samtidig vil sitet indeholde en dialogbaseret del, der giver brugeren mulighed for at få hjælp til at forstå kolonihistorisk forskning.

Pris for etablering:

I alt 14.600.000 kr.

Pris for drift:

I alt 6.100.000 kr. årligt

Scenarie 8: Podcast – livsfortællinger fra kolonierne

Dette er en Podcast der giver lytteren et indblik i forskellige skæbner knyttet til kolonihistorien. Livsfortællinger bliver således lytterens indgang til den større kolonihistorie.

Pris:

Inden for eksisterende bevillinger

Scenarie 9: Kolonihistorisk Lokalmuseum Danmark

Dette er et sekretariat, der har til formål, at udbrede kolonihistorisk formidling lokalt i Danmark. Målet er at aktivere og styrke lokale ressourcer inden for dansk kolonihistorie og derigennem skabe øget kendskab og bevidsthed om kolonihistorien i den brede befolkning.

Pris for etablering:
I alt 2.800.000 kr.

Pris for drift:
I alt 5.720.000 kr. årligt

Scenarie 10: Kolonihistorisk år

Inspireret af Genforeningen 2020 og Industrikluturens År vil Kolonihistorisk År være en national 365 dages event om kolonihistorie. Eventet skal inkludere museer, biblioteker, kunstinstitutioner og få omtale i nationale og lokale medier.

Pris for drift og udvikling over en fireårig periode:
I alt 33.200.000 kr.

Scenarie 11: kolonihistorisk uge

Kolonihistorisk uge er et bud på at lave et kortere event-format end Kolonihistorisk År (scenarie 10). Konceptet er inspireret af Forskningens Døgn og Golden Days, og vil være en årligt tilbagevendende event med fokus på kolonihistorien og dens kulturarv.

Pris for etablering:
I alt 2.450.000 kr.

Pris for drift:
I alt 11.500.000 kr. årligt

Scenarie 12: Den mobile kolonihistorie

Dette er en container, som er udstyret med formidlingsfaciliteter og -materialer om kolonihistorien. Formidlingskonceptet er en hybrid mellem digital og analog formidling med mulighed for at lave personlig formidling lokalt. Formålet med Den Mobile Kolonihistorie er at tilskynde brugerne til at engagere sig i den lokale koloniale historie og kulturarv gennem personlige fortællinger og forskellige digitale koncepter.

Pris for etablering:
I alt 4.300.000 kr.

Pris for drift:
I alt 2.935.000 kr. årligt

Scenarie 13: kolonihistorie @Home

En formidlingspakke i lille skala om kolonihistorien med det formål at rammesætte og facilitere en samtale om kolonihistorien. I praksis kan man booke en fysisk pakke, samt evt. en formidler, forsker eller anden relevant aktør med viden inden for kolonihistorie. I et faciliteret format vil det skabe et trygt rum for en fælles dialog og refleksion om nogle af de svære spørgsmål ved kolonihistorie.

Pris for etablering:
I alt 400.000 kr.

Pris for drift:
I alt 600.000 kr. årligt

Læs den fulde kortlægning på side 74 til 148

12.		Element 1: Befolkningens kendskab til Danmarks kolonitid
13.	1	Hovedresultater: Kortlægning af befolkningens kendskab til Danmarks kolonitid
16.	2	Baggrund og formål
16.	2.1	Læsevejledning
18.	3	Metoder og data: Kvantitativ undersøgelse med kvalitativ forundersøgelse
18.	3.1	Forundersøgelse: Kvalitativ og eksplorativ afdækning af kendskab og associationer
18.	3.2	Kortlægning: Kvantitativ afdækning af befolkningens kendskab
20.	4	Oplevet kendskab til og fornemmelser for Danmarks historie og kolonitid
22.	5	Kendskab til specifikke historiske forhold i Danmarks kolonitid
22.	5.1	Koloniernes beliggenhed
24.	5.2	Varer og handel i kolonitiden
27.	5.3	Slaveri og slaveriets afskaffelse
29.	5.4	Salget af de danske kolonier
30.	6	Kilder til kendskab og udvidet kendskab
32.	7	Oplevelser af kolonitidens betydning
34.	8	Interesserejsen: Interessen for Danmarks kolonitid
38.		Element 2: Afdækning af den eksisterende formidling af kolonihistorie i hele landet
39.		Resumé og indledning
40.	1	Museer
42.	1.1	Kolonihistoriske samlinger på danske museer
45.	1.2	Aktuelle eller planlagte kolonihistoriske formidlingstilbud på danske museer
49.	1.3	Tidsbegrænsede, afsluttede kolonihistoriske formidlingstilbud på danske museer inden for de sidste fem år
50.	1.4	Ambitioner, ideer og ønsker om fremtidige kolonihistoriske formidlingstiltag på de danske museer
53.	1.5	Internationale tendenser
54.	2	Arkiver
56.	2.1	Kolonihistoriske arkivalier i de danske arkiver
58.	2.2	Ambitioner, ideer og ønsker om fremtidig kolonihistorisk formidling i de danske arkiver
62.	2.3	Grønland - stort potentiale for formidling
64.	2.4	Internationale tendenser
67.	3	Uddannelser
68.	3.1	Kolonihistoriske materialer til rådighed til de danske folkeskole- og ungdomsuddannelser
72.	3.2	Ambitioner, ideer og ønsker om fremtidig kolonihistorisk undervisning i de danske folkeskoler og ungdomsuddannelser
72.	3.3	Internationale tendenser

74.	Element 3: Scenarier for styrket formidling af dansk kolonihistorie	
75.	Introduktion til scenariebeskrivelser	
81.	1	Scenarie 1: Kolonihistorisk Hus i Vestindisk Pakhus
81.	1.1	Arbejdsgruppens scenariebeskrivelse
86.	1.2	Seismonauts estimer
89.	1.3	Seismonauts bemærkninger
90.	2	Scenarie 2: Kolonihistorisk Hus i Gammel Dok
90.	2.1	Arbejdsgruppens scenariebeskrivelse
92.	2.2	Seismonauts estimer
93.	2.3	Seismonauts bemærkninger
94.	3	Scenarie 3: Fellowship-program for Koloni-historisk Formidling
94.	3.1	Arbejdsgruppens scenariebeskrivelse
96.	3.2	Seismonauts estimer
97.	3.3	Seismonauts bemærkninger
98.	4	Scenarie 4: Digitalt Kolonihistorisk Hus
98.	4.1	Arbejdsgruppens scenariebeskrivelse
99.	4.2	Seismonauts estimer
100.	4.3	Seismonauts bemærkninger
103.	5	Scenarie 5: Kolonihistorisk Uddannelses-site (online platform)
103.	5.1	Arbejdsgruppens scenariebeskrivelse
105.	5.2	Seismonauts estimer
107.	5.3	Seismonauts bemærkninger
108.	6	Scenarie 6: Kolonihistorisk Projektuge i Rigs-fællesskabet
108.	6.1	Arbejdsgruppens scenariebeskrivelse
110.	6.2	Seismonauts estimer
111.	6.3	Seismonauts bemærkninger
113.	7	Scenarie 7: Det Åbne Koloniarkiv - Crowdsourcing af koloniale livsfortællinger
113.	7.1	Arbejdsgruppens scenariebeskrivelse
115.	7.2	Seismonauts estimer
117.	7.3	Seismonauts bemærkninger
118.	8	Scenarie 8: Podcast - Livsfortællinger fra Kolonierne
118.	8.1	Arbejdsgruppens scenariebeskrivelse
119.	8.2	Seismonauts estimer
120.	8.3	Seismonauts bemærkninger
122.	9	Scenarie 9: Kolonihistorisk Lokalmuseum Danmark
122.	9.1	Arbejdsgruppens scenariebeskrivelse
126.	9.2	Seismonauts estimer
128.	9.3	Seismonauts bemærkninger
129.	10	Scenarie 10: Kolonihistorisk År
129.	10.1	Arbejdsgruppens scenariebeskrivelse
132.	10.2	Seismonauts estimer
134.	10.3	Seismonauts bemærkninger
135.	11	Scenarie 11: Kolonihistorisk Uge
135.	11.1	Arbejdsgruppens scenariebeskrivelse
137.	11.2	Seismonauts estimer
139.	11.3	Seismonauts bemærkninger

140.	12	Scenarie 12: Den Mobile Kolonihistorie
140.	12.1	Arbejdsgruppens scenariebeskrivelse
142.	12.2	Seismonauts estimer
144.	12.3	Seismonauts bemærkninger
145.	13	Scenarie 13: Kolonihistorie @Home
145.	13.1	Arbejdsgruppens scenariebeskrivelse
147.	13.2	Seismonauts estimer
147.	13.3	Seismonauts bemærkninger
149.		Bilag 1
151.		Bilag 2

Befolkningens kendskab til Danmarks kolonitid

Februar 2022

Element
1

1 Hovedresultater: Kortlægning af befolkningens kendskab til Danmarks kolonitid

Kulturministeriet har i 2021 nedsat en referencegruppe til at gennemføre en kortlægning af befolkningens viden om og kendskab til Danmarks kolonitid. Formålet med kortlægningen er at give et godt grundlag for at styrke formidlingen af området.

Denne rapport sammenfatter resultaterne af NIRAS' undersøgelse af befolkningens kendskab til Danmarks kolonitid.

Undersøgelsen omfatter forskellige elementer af kendskabet til Danmarks kolonitid herunder befolkningens interesse, videbegærlighed, umiddelbare fornemmelser for perioden samt viden om konkrete historiske forhold i Danmarks kolonitid. Undersøgelsens hovedresultater sammenfattes indledningsvist her.

Om datagrundlaget:

- 20 kvalitative telefoninterview
- National repræsentativ spørgeskemaundersøgelse med 2.000 deltagere
- Dataindsamling gennemført september-november 2021

Kortlægningens resultater baserer sig på en spørgeskemaundersøgelse gennemført i efteråret 2021 blandt 2.000 personer i alderen 16-75 år. Forud for spørgeskemaundersøgelsen er der gennemført en kvalitativ forundersøgelse i form af 20 dybdeinterview med respondenter i alderen 18-75 år med spredning på køn, alder, uddannelse og geografi. Forundersøgelsen var eksplorativ og gav en indsigt i umiddelbare associationer, konnotationer og sprogbrug i forhold til Danmarks kolonitid.

Rekruttering til interview og spørgeskemaundersøgelse er gennemført i samarbejde med Analyse Danmark/Userneeds. Forsker i kolonihistorie Louise Sebro har ydet et vigtigt bidrag til spørgeskemaundersøgelsen ved at udpege kolonihistoriske forhold, som det er relevant at få afdækket befolkningens viden om.

Kolonitiden kendes bedst for De Amerikanske Jomfruøer og Grønland – dog uskarpt kolonigeografisk billede

Kortlægningen viser, at kolonier særligt forbindes med De Amerikanske Jomfruøer og Grønland. Interviewene i den kvalitative forundersøgelse viste, at det særligt er de Vestindiske øer og Grønland, der nævnes spontant som steder, hvor Danmark har haft kolonier. I spørgeskemaundersøgelsen er det nedenstående lande, som især udpeges:

1. De Amerikanske Jomfruøer (71 %)
2. Grønland (53 %)
3. Færøerne (39 %)
4. Indien (31 %)
5. Island (26 %)
6. Ghana (24 %)

Listen viser samtidig, at næsten halvdelen af befolkningen udpeger Grønland som en tidligere dansk koloni. Det uskarpe kolonigeografisk billede viser sig ved, at Færøerne og Island, som hovedparten af fagfolk ikke betragter som tidligere kolonier, optræder på henholdsvis en 3. og 5. plads af de mest udpegede. Det uskarpe billede viser sig også ved, at det kun er ca. halvdelen af befolkningen, der kan placere Trankebar i Indien og en tredjedel, der kan placere de danske forter, der var udgangspunkt for slavehandlen, i Ghana.

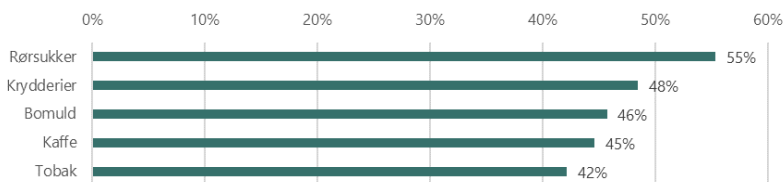
”Vestindien og Grønland. Det er de første to, der popper op” Kvinde, 55 år

Et spredt kendskab til Danmarks rolle som kolonimagt

Kortlægningen peger samlet set på et spredt og usikkert kendskab til Danmarks kolonitid samt et begrænset fælles vidensfundament, når det gælder specifikke historiske forhold.

Når det gælder varer, der stammer fra handlen med kolonierne, er et

relativt godt kendskab med flere korrekte svar end forkerte. Her er det rørsukker, krydderier, bomuld, kaffe og tobak, der særligt kendes til. Dette fremgår af tabellen ovenfor, hvor det også ses, at der ikke for nogle af de nævnte varer er mere end 55%, der vælger de rigtige svar.

Mere end halvdelen af befolkningen (57 %) overvurderer betydningen af pengene fra slavehandlen i forhold til byggerier i København: De angiver, at større dele af byen blev bygget for disse penge end det er tilfældet. Et andet eksempel på det usikre kendskab til Danmarks rolle som kolonimagt viser sig, når 39 % fejlagtigt svarer, at Danmark var det første europæiske land til at afskaffe slaveriet.

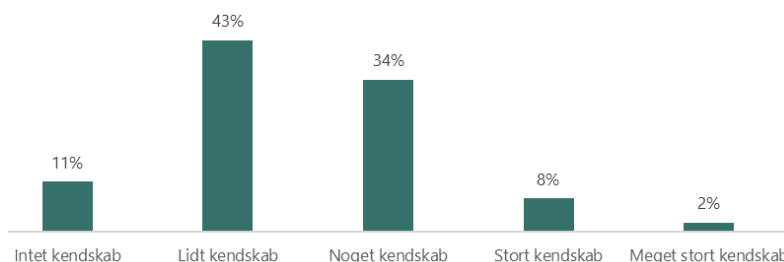
I forundersøgelsen kom usikkerheden til udtryk ved, at de interviewede ofte selv stillede spørgsmål ved deres egen viden om dateringer, steder og forståelser af sammenhænge.

"Emnet er interessant – hvorfor havde vi de øer, hvorfor var de så vigtige, hvorfor gjorde man sig umage med at have dem.? (...) Hvordan retfærdiggjorde man det for sig selv?" Kvinde, 45 år

Befolkningen oplever selv, at de har begrænset kendskab til Danmarks kolonitid

Over halvdelen af befolkningen vurderer selv, at de har intet eller lidt kendskab til kolonitiden (54 %) og til kolonitidens betydning (52 %). I forundersøgelsen viste det sig også ved, at kolonitiden ikke befinder sig langt fremme i bevidstheden om Danmarks historie og kultur, hvorimod emner som eksempelvis 2. og 1. verdenskrig, vikingetid og monarkiet er mere præsente.

Oplevelsen af begrænset kendskab viser sig også ved, at der generelt er en stor del af befolkningen, der svarer 'ved ikke' på de forskellige spørgsmål, der er stillet om konkrete historiske forhold. Fx svarer 37 %, at de ikke ved, om Danmark havde en koloni i Kina, og 30 % ved ikke, om Danmark havde slaver i Grønland.

"Meget interessant. Jeg troede, jeg vidste mere, end jeg faktisk gjorde. Tankevækkende og lidt foruroligende" Kommentar til spørgeskema

Er kolonitiden en underbelyst del af Danmarks historie?

Det spredte og usikre kendskab til Danmarks kolonitid indikerer, at kolonitiden kan være en underbelyst del af Danmarks historie. Kortlægningen viser, at halvdelen af befolkningen er enige i, at det er et underbelyst emne, og ca. halvdelen vil gerne have en bedre forståelse for, hvorfor Danmark havde kolonier. Når der kastes lys over kolonitiden, trænger slaveriet sig på som et historisk fænomen, der kræver forklaring – noget der beskrives som et mørkt og negativt kapitel i Danmarks historie.

"Såeh tænker jeg på Peter von Scholten og dansk Vestindien .. det er sådan et påtaget underbelyst emne. Vi ved godt, det var der – fordi vi ikke vil se det i øjnene med slavehandel, har vi ikke hørt ret meget om det -vi ved godt, det er der." Kvinde, 45 år

Befolkningens kendskab til Danmarks kolonitid stammer primært fra grundskolen

Den meste udbredte kilde til viden om Danmarks kolonitid i befolkningen som helhed er grundskolen. Udover grundskolen er film og litteratur de oftest angivne kilder til den eksisterende viden. Når det drejer sig om at søge ny viden om emnet peger flest på google og dernæst litteratur, film, biblioteker og dernæst museer. Kortlægningen indikerer, at det er oplagt at øge befolkningens kendskab til Danmarks kolonitid ved at bringe flere platforme, typer af medier og institutioner i spil.

"Ofte googler jeg emnet, (..), så er der bøger og artikler - Inspiration til læsestof. Ellers er det på biblioteket og finde en hjælpsom bibliotekar. Hvis der er nogen, der har en udstilling, der er spændende, så vil jeg da gerne se det" Kvinde, 26 år

Interesserejsen: Interessen for Danmarks kolonitid udvikles når der kastes lys over perioden

Kolonitiden står ikke for befolkningen som en tydelig og klar del af Danmarks historie. Samtidig peger kortlægningen på, at øget opmærksomhed og kendskab til perioden avler nysgerrighed og interesse for at vide mere.

I den kvantitative kortlægning svarer to ud af tre, at de i nogen, høj eller meget høj grad er interesserede i at få udvidet deres kendskab til perioden og emnet. Men interessen kommer ikke af sig selv med et manglende kendskab. Tværtimod. De mange kommentarer til kortlægningens spørgeskema, som handler om, at det var et spændende, vigtigt og overraskende emne, vidner om, at interessen opstår og vokser for mange, når de "opdager", hvordan kolonitiden er en del af deres historie – den personlige, den danske og den globale. Denne "interesserejse" fremgik også af den kvalitative forundersøgelse, hvor der sjældent blev vist spontan interesse for kolonitiden, derimod rejste spørgsmål til emnet interesse og ønske om mere viden – eksempelvis hvordan det blev oplevet at være den tids mennesker – slaver, handelsmænd, borgere og beslutningstagere. Hvad var deres oplevelser, verdensbilleder og værdier? Flere afsluttede med at udtrykke, at de "glæder sig" til formidlingen af kolonihistorien.

En kommende formidling af Danmarks kolonitid kan med fordel tage denne interesserejse alvorligt og tilrettelægge formidlingstiltag, der ikke forudsætter et stort kendskab til Danmarks kolonitid, men er opmærksom på at opbygge interessen ved skridt for skridt at oplyse og belyse dette underbelyste kapitel af Danmarks historie.

"Super interessant undersøgelse og et utroligt vigtigt emne, de fleste nok burde vide mere om. Jeg blev i hvert fald klogere og fik skærpet min nysgerrighed på at lære mere. Tak for det!" Kommentar til spørgeskema

2 Baggrund og formål

Denne rapport beskriver befolkningens kendskab til Danmarks kolonitid. Kortlægningen er udarbejdet for en referencegruppe nedsat af Folketinget og Kulturministeriet, som ønskede indsigt i befolkningens kendskab til Danmarks kolonitid med det formål at styrke formidlingen af området. På det grundlag har Nationalmuseet bedt NIRAS om at gennemføre en undersøgelse, der kortlægger kendskabet til Danmarks kolonitid.

Formålet med denne kortlægning er at afdække befolkningens kendskab til, viden om og interesse for kolonitiden som grundlag for den fremtidige kolonihistoriske formidling. Denne kortlægning er således en kendskabsundersøgelse. Kendskab afdækkes i flere dimensioner som en kombination af oplevet viden, kendskab til specifikke historiske forhold, associationer og indtryk af Danmarks kolonitid. Kortlægningen sætter fokus på at forstå kendskabets karakter - hvad kender befolkningen til perioden og de historiske forhold, hvad associerer de med perioden, hvilke forestillinger gør de sig og hvordan oplever de selv deres vidensniveau?

For at afdække dette kendskab er der gennemført en eksplorativ kvalitativ forundersøgelse, som via åbne spørgsmål havde fokus på at forstå og give indblik i befolkningens umiddelbare viden, associationer, forestillinger og kendskab. Denne forundersøgelse har bidraget til formuleringen af spørgsmålene i en kvantitativ spørgeskemaundersøgelse, som via på forhånd definerede kategorier afdækker kendskabet og interessen blandt et repræsentativt udsnit af befolkningen. Undersøgelsens dataindsamling er gennemført i perioden september-november 2021. Datagrundlaget beskrives nærmere i kapitel 3.

Undersøgelsen er gennemført i en periode, hvor kolonitiden er et væsentligt kulturhistorisk emne, hvor forskellige forskningstraditioner brydes. Kolonitiden er på mange måder et moralsk, politisk og forskningsmæssigt minefelt. For at bidrage til, at undersøgelsen foretages afbalanceret er dens grundlag og kvalitative spørgeguides blevet kvalificeret af antropologerne Katja Kvaale og Vibe Nielsen. Historiker og forsker i kolonihistorie Louise Sebro har ydet et vigtigt bidrag til spørgeskemaundersøgelsen ved at udpege kolonihistoriske forhold, som det er relevant at få afdækket befolkningens viden om. Hos Nationalmuseet er undersøgelsens projektledere Søren Bjørnsen og Jakob Høgel.

2.1 Læsevejledning

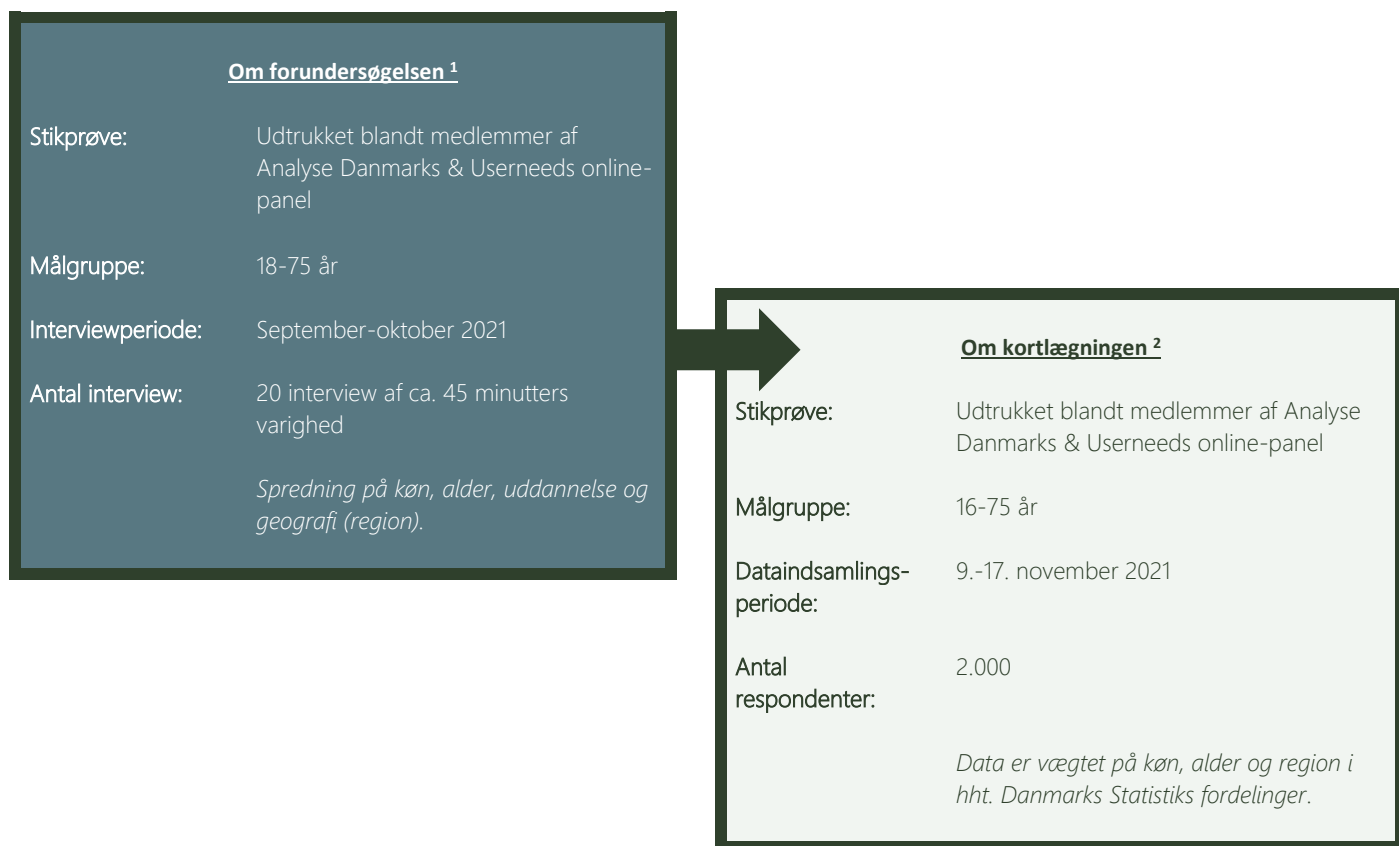
Efter denne indledning følger en beskrivelse af de metoder og det data, der danner grundlag for kortlægningen. Dernæst følger kortlægningens resultater vedrørende de forskellige dimensioner i befolkningens kendskab, herunder kendskabet til konkrete historiske forhold vedrørende kolonitiden. Kilderne til kendskab afdækkes, og afslutningsvis følger en beskrivelse af befolkningens oplevelser af kolonitidens betydning og befolkningens interesse for emnet.

3 Metoder og data: Kvantitativ undersøgelse med kvalitativ forundersøgelse

Kortlægningens resultater baserer sig på en spørgeskemaundersøgelse gennemført i efteråret 2021 blandt 2.000 personer i alderen 16-75 år. Forud for spørgeskemaundersøgelsen er gennemført en forundersøgelse i form af 20 kvalitative interview. Formålet med interviewene var at få viden om befolkningens associationer og kendskab, som kunne give input til det spørgeskema, der skulle kortlægge kendskabet samt give indsigt i det umiddelbare kendskab, der dukker op, når man spørger helt åbent til emnet.

Tilgangen til både den kvalitative forundersøgelse og den kvantitative kortlægning har været, at deltagerne ikke på forhånd har vidst, at emnet for undersøgelsen var Danmarks kolonitid. Det betød, at de ikke har kunnet undersøge eller læse op på emnet på forhånd, og vi har fået deres umiddelbare tanker, associationer og kendskab. Det har derudover betydet, at det ikke kun er mennesker med særlig interesse, kendskab eller forudsætninger i forhold til kolonitiden, der har deltaget.

Analyse Danmark/Userneeds har gennemført rekruttering til de kvalitative interview og udsendt spørgeskemaundersøgelsen i deres online panel.

På de følgende sider beskrives de to deles metoder og datagrundlag nærmere.

¹ Citater med samme formatering som denne boks stammer fra forundersøgelsen.

² Citater med samme formatering som denne boks stammer fra kortlægningen.

3.1 Forundersøgelse: Kvalitativ og eksplorativ afdækning af kendskab og associationer

Som forundersøgelse til den kvantitative kortlægning har NIRAS gennemført 20 kvalitative dybdeinterview, som afdækker befolkningens associationer, interesse og kendskab til Danmarks kolonitid.

Baggrundsdata	Antal
Mænd	10
Kvinder	10
18-34 år	6
35-49 år	7
50-75 år	7
Region Hovedstaden	4
Region Sjælland	4
Region Syddanmark	4
Region Midtjylland	4
Region Nordjylland	4
Grund-/folkeskole som senest afsluttede uddannelse	5
Gymnasial eller erhvervsfaglig uddannelse som senest afsluttede	6
Videregående uddannelse som senest afsluttede	9
Total	20

I samarbejde med Analyse Danmark og Userneeds er der rekrutteret respondenter i alderen 18-75 år med spredning på køn, alder, uddannelse og geografi. Deltagerne i de 20 interview er ligeligt fordelt på køn med en spredning på alder og uddannelse. Geografisk fordeler de sig tilsvarende ligeligt mellem de fem regioner: Hovedstaden, Midtjylland, Nordjylland, Sjælland og Syddanmark.

Interviewformen er associativ og semistruktureret. Interviewet har fokuseret på enkelte spørgsmål, som kan opfange spontane tanker, umiddelbare associationer eller kendskabet til kolonitiden. Interviewene bygger på en semistruktureret interviewguide.

Interviewguiden er, efter den indledende del, som består i afdækning af respondentens sociale og kulturelle kapital, opdelt i tre overordnede temaer: Om kultur og historie i et bredt perspektiv; Danmark i verden og Kolonitidens genstande og Forholdet til kolonihistorien.

De 20 gennemførte interview er analyseret med fokus på at afdække betydningsfulde mønstre, tematikker og resultater i befolkningens opfattelser. Indsigter fra interviewene har givet input til formuleringen af spørgsmål til kortlægningen.

3.2 Kortlægning: Kvantitativ afdækning af befolkningens kendskab

En del af spørgeskemaundersøgelsens kortlægger udbredelsen af betydningsfulde associationer og holdninger, som viste sig i de kvalitative interview. Desuden kortlægges kendskabet til udvalgte væsentlige forhold i Danmarks kolonitid. De udvalgte væsentlige forhold, der afdækkes kendskab til, er udpeget af forsker og historiker Louise Sebro.

Spørgeskemaet er opdelt i følgende fire hovedemner:

1. Interesse, oplevet kendskab og ønske om udvidet kendskab til historie
2. Kendskab til konkrete forhold, der har relation til danske kolonier
3. Holdninger til kolonitiden
4. Kendskabskilder, interesse i udvidet kendskab og holdning til vidensniveau

I udarbejdelsen af spørgeskemaet er resultater fra den kvalitative undersøgelse blandt andet blevet anvendt i spørgeskemaet til dels at kvalificere hvilke spørgsmål, der er relevante at stille, samt hvordan de stilles i forhold til befolkningens kendskab til emnet.

Spørgeskemaet er blevet kommenteret af Nationalmuseets arbejdsgruppe og referencegruppen.

Spørgeskemaet er pilottestet, inden det blev sendt ud til den repræsentative stikprøve.

Det skal bemærkes, at respondenterne er blevet instrueret i ikke at undersøge emnet, inden de svarer, men at det ikke er muligt at tjekke, hvorvidt nogen har valgt at slå svarene op. For at mindske motivationen til

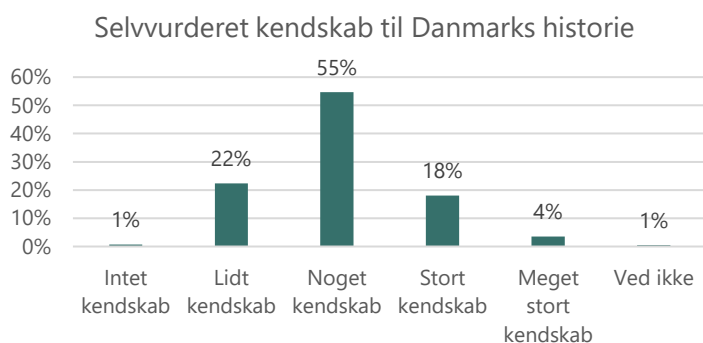
dette blev respondenterne informeret om, at svarene på spørgsmål om konkrete forhold i kolonitiden ville følge til sidst i undersøgelsen. Dette formodes endvidere at have været motiverende for gennemførelsen af spørgeskemaundersøgelsen. Endelig skal det bemærkes, at det selvfølgelig er muligt at gætte på svarene i et spørgeskema, hvor svarmulighederne præsenteres, og at nogle vil gætte korrekt. I spørgsmål, der kortlægger viden om konkrete historiske forhold, er svarkategorierne blevet præsenteret alfabetisk eller kronologisk.

I de følgende afsnit udfoldes resultaterne af kortlægningen. Undervejs støttes analysen af paralleller til udsagn og indsigter fra forundersøgelsen.

Forskelle mellem kendskabet i forskellige grupper af befolkningen beskrives kun, hvis denne forskel er signifikant³.

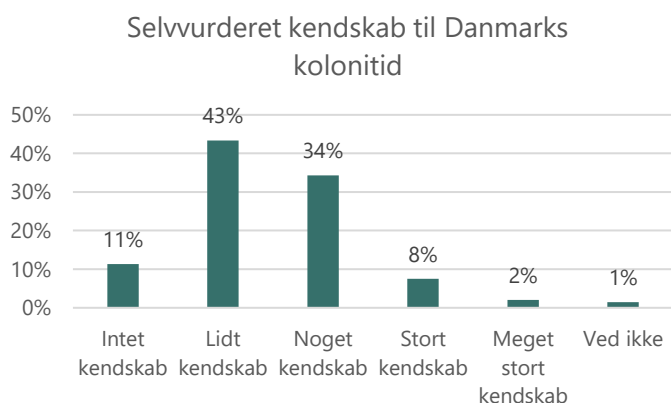
³ Baseret på en χ^2 -test gennemført af Analyse Danmark/Userneeds i forbindelse med udarbejdelse af tabeller: Multiple comparison correction: False Discovery Rate (FDR) ($p = 0,05$)

4 Oplevet kendskab til og fornemmelser for Danmarks historie og kolonitid

Figur 4.1: Spørgsmål: Hvordan vil du betegne dit kendskab til Danmarks historie?
n=2.000.

- Mænd vurderer, at deres kendskab til Danmarks historie er større end kvinder (29 % svarer stort eller meget stort kendskab vs. 14 % hos kvinderne).
- Respondenter med erhvervsfaglige uddannelser vurderer, at de har mindre kendskab til Danmarks historie (fx angiver 29 % at have lidt kendskab),
- Respondenter med lang videregående uddannelse vurderer, at de har større kendskab (37 % angiver stort eller meget stort kendskab).

Figur 4.2: Spørgsmål: Hvordan vil du betegne dit kendskab til... Danmarks kolonitid?
n=2.000.

- Det er særligt mænd (14 %; 5 % for kvinder),
- unge under 30 (18 %) og
- personer med lang videregående uddannelse (17 %), der vurderer, at de har stort eller meget stort kendskab.

Blandt deltagerne i undersøgelsen vurderer hovedparten at de har "noget kendskab" til Danmarks historie. Kun 1 % vurderer, at de slet ikke har kendskab til Danmarks historie. Kortlægningen viser, at 22 % selv betegner deres kendskab til Danmarks historie som stort eller meget stort, mens ca. halvdelen vurderer at have 'noget kendskab' til Danmarks historie.

Det er særligt mænd, der vurderer, at de har stort kendskab til historien samt respondenter med lang videregående uddannelse. Blandt disse to grupper er det selvvurderede kendskab særligt højt. I modsætning hertil vurderer respondenter med erhvervsfaglige uddannelse, at de har mindre kendskab til historien.

Når det gælder det selvvurderede kendskab til Danmarks kolonitid er det samlet set lavere end kendskabet til Danmarks historie. Her vurderer 10 %, at de har et stort eller meget stort kendskab til emnet. Det gælder særligt mænd, unge under 30 år og personer med lang videregående uddannelse. Ca. en ud af tre har noget kendskab, mens lidt under halvdelen (43 %) angiver, at de har lidt kendskab til kolonitiden og 11 % at de ikke har noget kendskab.

Den kvalitative forundersøgelse viste, at Danmarks kolonitid er et emne, der giver anledning til tvivl og usikkerhed på egen viden. Den peger på, at der i befolkningen eksisterer nogle usikre fornemmelser for perioden, som der kan vækkes interesse for at udvide kendskabet til, når de bringes til at forholde sig til Danmarks kolonitid.

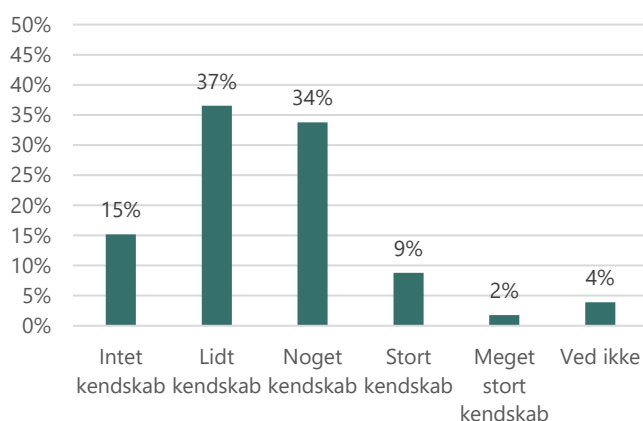
Emnet er interessant – hvorfor havde vi de øer, hvorfor var de så vigtige, hvorfor gjorde man sig umage med at have dem.? (...)Hvordan retfærdiggjorde man det for sig selv? Kvinde 45 år

Det er for resten et sjovt emne, som man kunne dykke ned i, nu hvor vi opfinder det her. Jeg kan ikke erindre, at jeg har hørt noget som helst lokalt om det. Det kunne godt være, at man skulle tjekke, at der havde været noget. Handel og slavehandel måske (..) Sjovt emne? Spændende, det er udfordrende kan man sige. Mand 71 år

Jeg kunne godt tænke mig at debatten og præsentationen af de her perioder blev mere nuanceret og inddragende. Man kunne lave det inddragende som: Prøv at leve et helt år uden kaffe eller bomuld eller noget helt andet. Kvinde 47 år

Det kunne være meget sjovt at undersøge også hvor mange af vores nordeuropæiske traditioner har vi fået smittet af i Vestindien og hvor meget har vi fået med hjem. Kvinde 47 år

Selvvrurderet kendskab til Danmarks kolonitids betydning for det danske samfund

Vurderingen af kendskabet Danmarks kolonitids betydning for det danske samfund er på linje med vurderingen af kendskabet til kolonihistorien. 11 % vurderer at have stort eller meget stort kendskab til betydning, mens 15 % vurderer, at de intet kendskab har. Ca. en tredjedel af respondenterne har lidt kendskab til dette, og en tredjedel har noget kendskab til betydningen.

Figur 4.3: Spørgsmål: Hvordan vil du betegne dit kendskab til... Danmarks kolonitids betydning for det danske samfund? N=2.000.

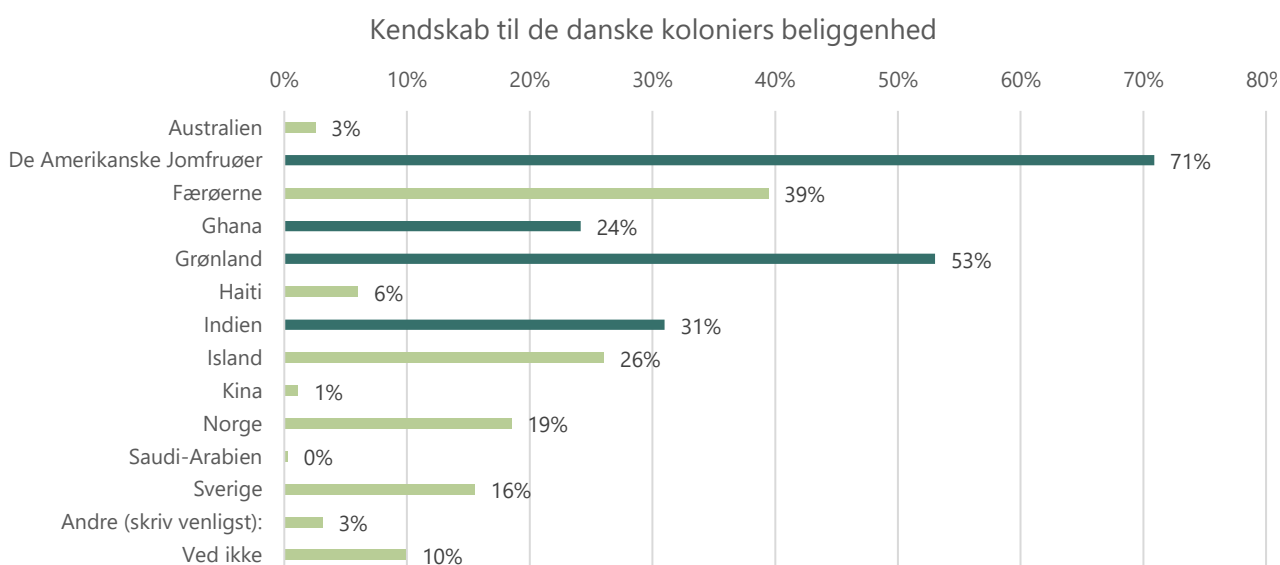
- Mænd vurderer, at de har større kendskab til betydningen end kvinder. Her angiver 54 % af mændene, at de har noget, stort eller meget stort kendskab. Det samme gør sig gældende for 35 % af kvinderne.
- 'Intet kendskab' angives oftere af personer i alderen 40-49 år og 50-59 år (hhv. 20 % og 21 %)
- samt af personer, der ikke har været på museum inden for de seneste tre år (29 %).

5 Kendskab til specifikke historiske forhold i Danmarks kolonitid

I dette afsnit gennemgås kortlægningens resultater om kendskabet til specifikke historiske forhold vedrørende Danmarks kolonitid. I hver figur er markeret med en mørkegrøn farve det eller de svar, som forsker i kolonihistorie Louise Sebro vurderer er korrekte. Det skal igen understreges, at kolonihistorie er et forskningsfelt under markant udvikling, hvor flere fagpositioner gør sig gældende - heller ikke fagfolk er enige om alle svar.

5.1 Koloniernes beliggenhed

Interviewene i forundersøgelsen viste en usikker viden om koloniernes geografi – men de Vestindiske øer og Grønland var de steder, der oftest dukkede op når interviewene satte fokus på Danmarks kolonitid. Respondenterne i kortlægningen er blevet spurgt hvilke nuværende lande, der har ligget danske kolonier i. Her angiver næsten tre ud af fire 'De Amerikanske Jomfruøer', mens ca. halvdelen svarer Grønland. Henholdsvis 31 % og 24 % angiver Indien og Ghana. Også Færøerne (39 %) og Island (26 %) angives af flere som værende steder, der lå danske kolonier.

Figur 5.1: Spørgsmål: I hvilke af disse nuværende lande lå der danske kolonier? (Gerne flere svar) n=2.000. Farven ■ markerer de svar, en forsker har vurderet som korrekte.

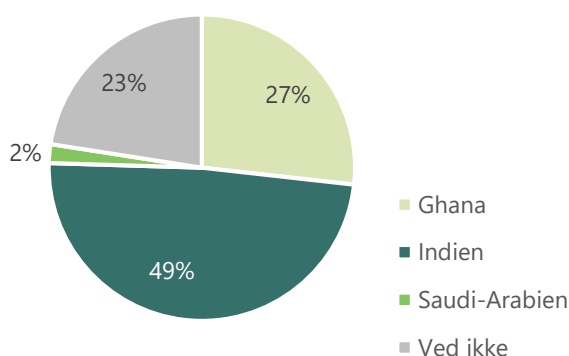
- Flere mænd end kvinder svarer De Amerikanske Jomfruøer (75 vs. 67 %), Ghana (30 vs. 18 %) og Indien (37 vs. 25 %).
- Langt flere ældre angiver De Amerikanske Jomfruøer som svar (83 % af de 60-69 årige, 80 % af de 70-75 årige) end blandt de yngre aldersgrupper (55 % blandt de 20-29 årige og 62 % blandt de 30-39 årige).

En mindre andel peger på Norge og Sverige, hvilket også var tilfældet i den kvalitative forundersøgelse. Her overvejede nogle interviewpersoner om vores tidligere relationer til Norge og Sverige mon betød, at de var danske kolonier. Den kvantitative kortlægningen viser også en stor spredning blandt rigtig og forkerte svar og at der kan være behov for at formidle, hvad der kendetegner en koloni. Blandt de 3 %, der angiver 'Andre', har en del noteret De Vestindiske Øer, men også Elfenbenskysten, Caribien og Afrika er nævnt. Flere mænd end kvinder angiver De Amerikanske Jomfruøer, Ghana og Indien. Desuden viser kortlægningen, at den ældre del af befolkningen oftere svarer De Amerikanske Jomfruøer end de yngre.

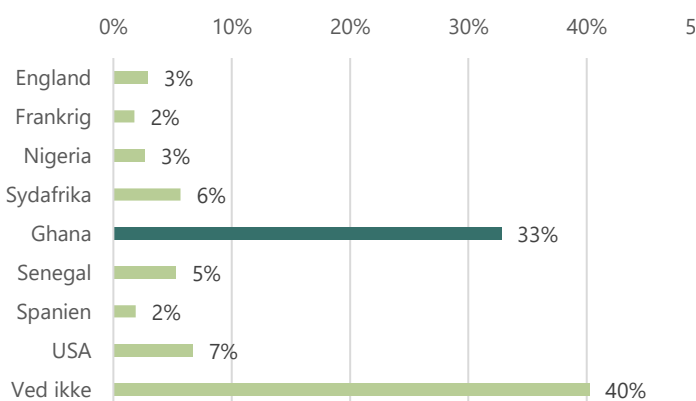
Figurerne nedenfor peger på samme måde på befolkningens usikre kolonigeografiske verdensbillede. Figuren til venstre viser, at ca. halvdelen af de adspurgte svarer, at Trankebar ligger i Indien. Det er særligt den ældre del af befolkningen, der har dette kendskab. De unge er mest usikre. De specifikke historiske spørgsmål i undersøgelsen er generelt præget af, at kvinder oftere svarer "ved ikke" end mænd.

En tredjedel af respondenter angiver, at Ghana husede de danske forter, der var udgangspunkt for den danske slavehandel. 40 % angiver, at de ikke ved dette. I den kvalitative forundersøgelse trådte både Indien og Afrika i baggrunden til fordel for særligt De Vestindiske Øer og Grønland. Igen er det flere mænd end kvinder, der svarer Ghana samt den ældre del af befolkningen. Langt færre med kortere eller erhvervsfaglige uddannelser har kendskab til, at Ghana husede de danske forter.

Kendskab til Trankebars beliggenhed

Kendskab til beliggenhed af de danske forter, der var udgangspunkt for den danske slavehandel

Figur 5.2: Spørgsmål: Hvor ligger Trankebar? n=2.000. Farven ■ markerer de svar, en forsker har vurderet som korrekte.

Figur 5.3: Spørgsmål: I hvilket nuværende land lå de danske forter, der var udgangspunkt for den danske slavehandel? n=2.000. Farven ■ markerer de svar, en forsker har vurderet som korrekte.

- Flere i 20'erne angiver 'Ved ikke' (32 %) – og færre i denne aldersgruppe angiver Indien som svar (33 %).
- Flere i alderen 60-75 år svarer Indien end i de andre aldersgrupper (61 %).
- 26 % af kvinderne svarer "ved ikke" sammenlignet med 19 % af mændene.
- Flere mænd end kvinder svarer Ghana (41 % vs. 25 %)
- Det rigtige svar er højere end gennemsnittet blandt ældre aldersgrupper 60-69 år (40 %) og 70-75 år (41 %)
- Flere personer med lang videregående uddannelse (48 %) udpeger Ghana
- Færre angiver Ghana blandt personer med grund- eller folkeskoleuddannelse (20 %) samt blandt personer med erhvervsfaglig uddannelse (22 %).

Vestindien og Grønland. Det er de første to, der popper op. Kvinde 55 år

Jamen der har vi Sankt Croix og Sankt Thomas og den sidste kan jeg ikke huske, det er egentlig det, jeg tænker, det var egentlig det vildeste kolonieventyr vi havde og så lige Grønland, der er vi vel stadigvæk en kolonimagt, selvom vi kalder det et rigsfællesskab Mand, 45 år

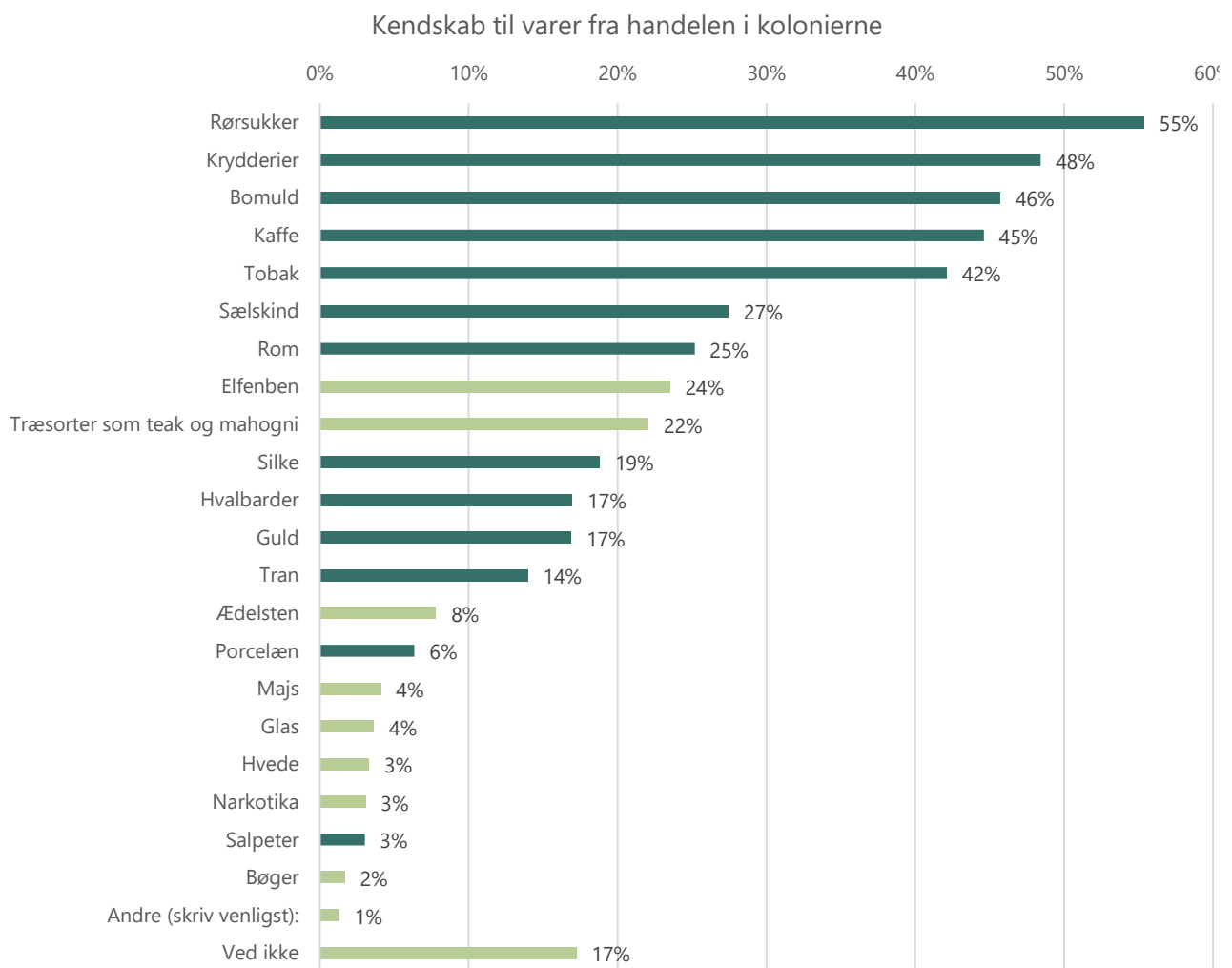
Altså så kan jeg faktisk kun nævne hvad det hedder... Grønland og Færøerne også tildeles også Island, men den er ude af historien, ligesom kolonierne i Jomfruøerne og De dansk vestindiske øer, men der er da en kulturhistorie der stadig bamler lidt på vores dør i forbindelse med Grønland og Færøerne. Mand, 53 år

Når du siger det på den måde, spekulerer du nok på vores gamle øer, såsom Grønland, som absolut ikke må regnes som en koloni, det er politisk ukorrekt, men det er jo i princippet en af vores gamle kolonier, men også Vestindien, du tænker nok ikke på svagbørnskolonierne, som man havde, da jeg gik i skole. Mand, 61 år

5.2 Varer og handel i kolonitiden

I den kvalitative forundersøgelse talte mange om handel og velstand som koloniernes eksotiske dimension, der ikke på samme måde som slaveriet blev spontant problematiseret. Befolkningens kendskab til varer fra kolonierne er på sporet af de rigtige historiske forhold. De syv mest valgte svar er retvisende. Rørsukker er den vare, som flest respondenter angiver (55 %) som en vare, de har kendskab til, at Danmark fik fra handelen i kolonitiden. Dernæst følger krydderier (48 %), bomuld (46 %), kaffe (45 %) og tobak (42 %). Mindst kendskab er der til salpeter (3 %) og porcelæn (6 %). Under 'Andet' har nogle noteret slaver. Selvom der er en klar overvægt af rigtige svar er der dog heller ikke her tale om en udbredt og almen viden: ingen svar, der opnår mere end 55 %.

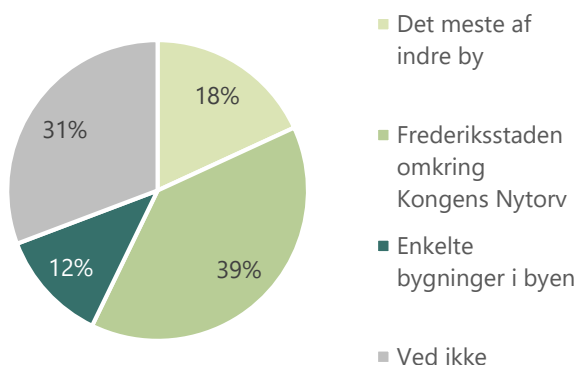
Igen er der her flere kvinder end mænd, der svarer 'ved ikke' til dette spørgsmål. Personer med grundskolen som primære uddannelse har sjældnere end gennemsnittet kendskab til hvilke varer, det drejer sig om. Samtidig viser analysen, at personer, der ikke har været på et museum inden for de seneste tre år, i højere grad svarer 'ved ikke' end andre.

Figur 5.4: Spørgsmål: Hvilke varer har du kendskab til, at Danmark især fik fra handelen i kolonierne? (Gerne flere svar) n=2.000. Farven ■ markerer de svar, en forsker har vurderet som korrekte.

- Flere kvinder end mænd angiver 'ved ikke' som svar (20 % vs. 14 %).
- Flere med grund-/folkeskole som senest afsluttede uddannelse svarer 'ved ikke' (30 %).
- Dette gælder også for de personer, der ikke har besøgt et museum de seneste tre år (30 %).

Kendskab til dele af København bygget af penge, der primært stammede fra slavehandel

Figur 5.5: Spørgsmål: Hvilke dele af København blev bygget af penge, der primært stammede fra slavehandel? n=2.000. Farven ■ markerer de svar, en forsker har vurderet som korrekte.

- Flere mænd end kvinder angiver det korrekte svar 'Enkelte bygninger i byen' (16 % vs. 8 %).
- Flere ældre angiver 'Frederiksstaden omkring Kongens Nytorv' (hhv. 46 og 47 %) i de to ældste aldersgrupper (60-69 år og 70-75 år).
- Flere yngre (16-39 år) angiver 'Det meste af indre by' (25 % af hele aldersgruppen).
- Flest med en lang videregående uddannelse angiver det korrekte svar: 'Enkelte bygninger i byen' (17 %)

Kortlægningen viser, at der er et usikkert kendskab til, hvordan penge fra slavehandel rent fysisk har præget København. Mere end halvdelen af respondenterne angiver, at større dele af København er bygget af penge, der primært stammede fra slavehandel, end det egentlig er tilfældet. 12 % svarer, at det er enkelte bygninger i byen, hvilket vurderes at være det korrekte svar.

Igen er der flere mænd end kvinder, der har kendskab til det korrekte svar. Analysen viser, at både flere unge og flere ældre overvurderer betydningen af pengene fra slavehandlen. Et overtal blandt de ældre angiver, at Frederiksstaden omkring Kongens Nytorv blev bygget af penge, der primært stammede fra slavehandel, men de yngre oftere angiver 'Det meste af indre by' som svar.

Enorm berigelse ikke kun økonomisk og kulturelt. Selvfølgelig på bekostning af nogle af de lande vi har haft kolonier i. De er præget af udplyndring. (...) Jo der er jo kartofler og afgrøder omkring os som vi ikke havde haft, hvis ikke nogle havde turde rejse ud i verden og hente dem hjem, aftaler om handelsaftaler og gensidig beskyttelse. Mand, 49 år

Noget eksotisk, Vestindien er jo noget eksotisk og noget med, at man på den måde, jeg ved ikke om de kunne dyrke krydderier, det var noget med noget sukker tror jeg og måske nogle frugter, et eller andet de kunne fragte til Danmark og måske handle med. Det var nok forbeholdt dem med mange penge, der kunne købe noget af det der kom. Rom måske også? Så kunne de lave noget rom, man kunne fragte herover. Jeg ved ikke, om de havde bomuldsmarker, som de havde i det sydlige USA. Og så kunne det også være træ til at bygge skibe af, nogle af de ædle træsorter som teak og mahogni, hvis ikke man havde egetræ nok. Det må være sådan noget, man kunne bruge. Kvinde, 65 år

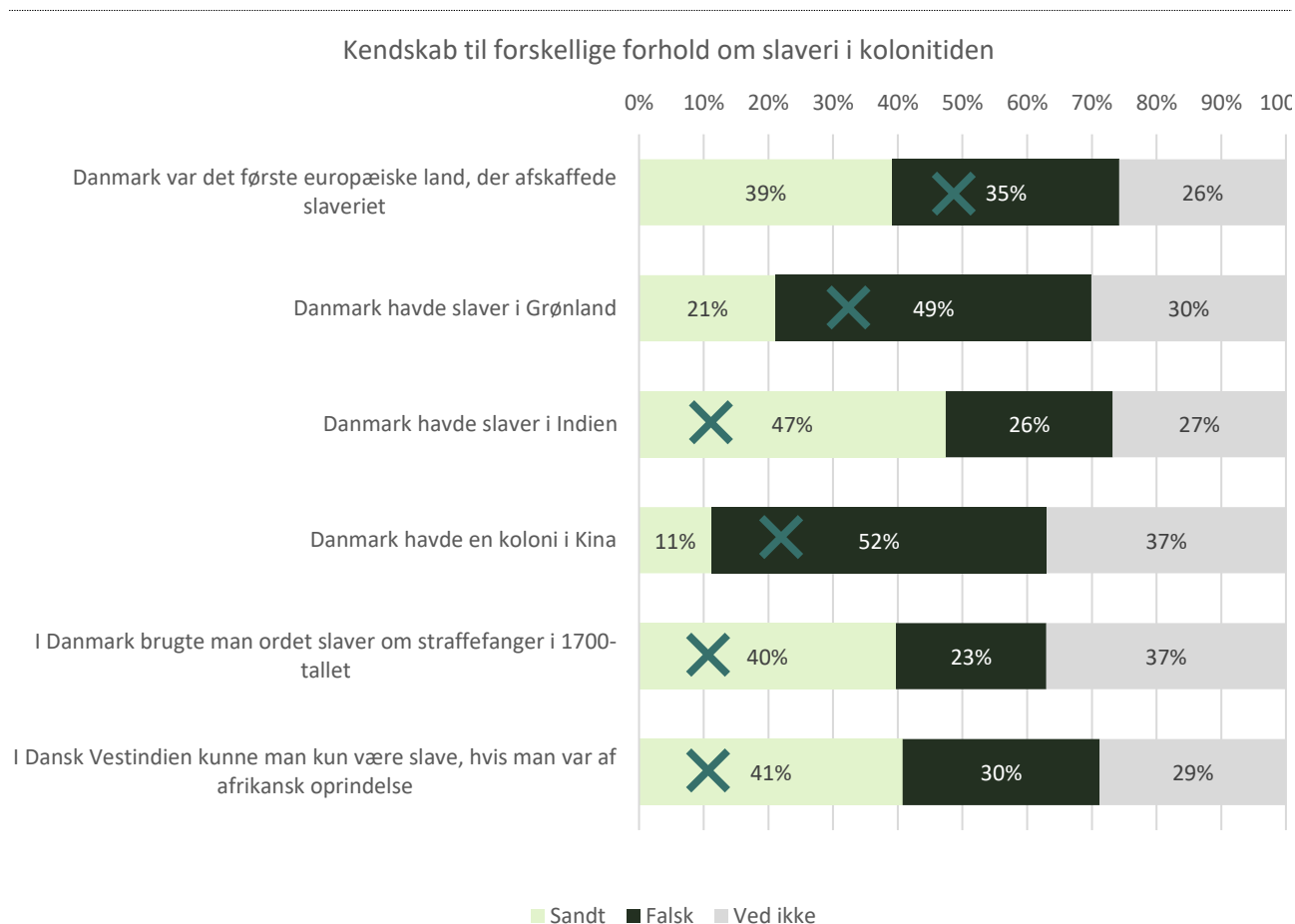
Udvikling af Rom – man må have sejlet sukker fra Jamaica eller Caribien herover. En trekant som man i Liverpool gør meget ud af – jeg tør vædde med, at den samme trekant har eksisteret her, man har taget noget med tilbage. Man har taget et par negere med – nej det må man ikke sige – slaver med. Mand 71 år

5.3 Slaveri og slaveriets afskaffelse

I den kvalitative forundersøgelse kom interviewene ofte til at handle om slaver og slaveri, når talen faldt på Danmarks kolonitid. Slaveriet gav ofte anledning til spørgsmål, undren og ønske om indsigt. Kortlægningen viser i tråd med forundersøgelsen, at der er en usikker viden om slaveriet i kolonitiden. Mellem 26 og 37 % angiver 'ved ikke' til de spørgsmål, der er stillet om slaver og slaveriet.

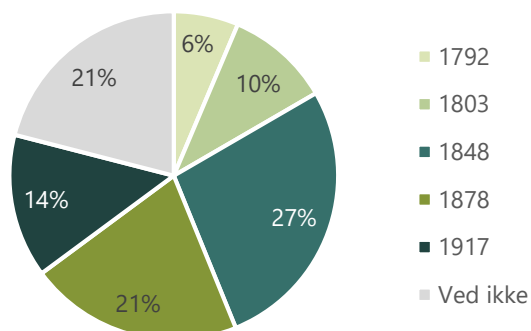
Kortlægningen viser overordnet set, at der er flere korrekte end misvisende svar om slaveriet. Eksempelvis svarer næsten halvdelen, at det er sandt, at Danmark havde slaver i Indien, og ca. halvdelen svarer, at det er falsk, at Danmark havde en koloni i Kina, samt at Danmark havde slaver i Grønland. Kortlægningen viser, at de unge i højere grad tror, at Danmark havde slaver i Grønland. To ud af fem angiver korrekt, at der er sandt, at man i Danmark brugte ordet slaver om straffefanger i 1700-tallet, mens næsten lige så mange (37 %) angiver de ikke ved det.

Den mest udbredte fejltagelse, er, at Danmark var det første land, der afskaffede slaveriet. Her angiver 39 %, at dette er sandt. Her er flere ældre af denne opfattelse, mens det gælder for færre af de yngre. Også på spørgsmålet om sammenhæng mellem oprindelse og slaver er der en del, der angiver det "forkerte svar": Ca. en ud af tre mener, at det er falsk, at man i Dansk Vestindien kun kunne være slave, hvis man var af afrikansk oprindelse.

Figur 5.6: Spørgsmål: Tror du, at følgende udsagn er sande eller falske? n=2.000. 'X' i ■ markerer de svar, en forsker har vurderet som korrekte.

Kendskab til slaveriets afskaffelse i Dansk Vestindien

Figur 5.7: Spørgsmål: Hvornår mener du, at slaveriet blev endeligt afskaffet i Dansk Vestindien? n=2.000. Farven ■ markerer de svar, en forsker har vurderet som korrekte.

- En nærmere analyse viser af svarene viser, at der er flere 'ved ikke' svar blandt dem med grundfolkeskole som højest afsluttede uddannelse (32 %) samt
- blandt dem, der ikke har besøgt et museum inden for de seneste tre år svarer 34 % 'Ved ikke'.
- 38 % af dem, der i høj grad interesserer sig for Danmarks kolonitid har svaret det korrekte årstal, 1848.

Kortlægningen peger på, at flertallet af befolkningen ikke har et præcist kendskab til, hvornår slaveriet endeligt blev afskaffet i Dansk Vestindien. Det rigtige årstal, 1848, vælges af 27 %, dernæst følger 1878 med 21 % og 1917 med 14 %.

Det er særligt personer med kort uddannelse, der svarer ved ikke samt dem, der ikke har besøgt et museum for nyligt.

For Danmark har det jo ført utrolig rigdom med sig for dele af den danske befolkning – for Danmark i datiden har det været positivt med datidens øjne, men for dem det gik ud over har det jo været negativt og set med nutidens øjne er det jo negativt. Hvordan det? Menneskehandel og den måde, hvor vi prøvede at lancere vores kultur og vi satte vores kultur øverst i forhold til andres og undertrykte andres måde at leve på – gøre den mindre værd og mindre rigtig. Kvinde 26 år

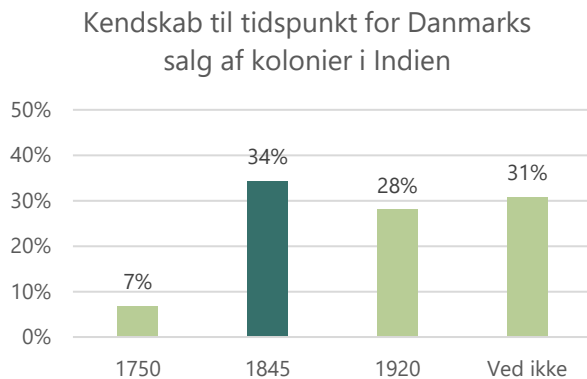
Men når vi taler om det i dag, så er det jo helt klart et sort kapitel. (...) Sådan er det når magtbalancen er på den måde - meget rykket. Mand, 53 år

Slaveri det hører jo ingen steder hjemme ligegyldigt hvordan og hvorledes. (...) Det kræver at Danmark vil være ærlig om hvad der skete dengang. Måske er det derfor der ikke er så meget om det [i dag].

Det som jeg mener er en plet på Danmark med slaverne og alt det her. Kvinde, 43 år

Der har jo lige været alt det der med ham Rodney, hvad hedder ham der døde ude i USA – politiet, Rodney King? Ja netop op. Og man må ikke sige n-ordet. Lær af det og skab nogle bedre ord. Men hvorfor må man ikke sige det. Vi andre skal jo nok dø af sukkersyge, når vi har spist for mange negeboller. Mand 71 år

5.4 Salget af de danske kolonier

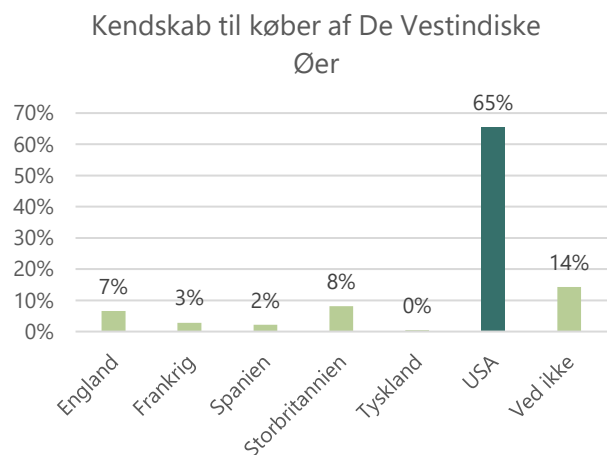

Figur 5.8: Spørgsmål: Hvornår solgte Danmark sine kolonier i Indien? n=2.000. Farven ■ markerer de svar, en forsker har vurderet som korrekte.

- Flere mænd (39 %) end kvinder (29 %) svarer det korrekte årstal '1845'.
- Igen er det flere kvinder end mænd, der angiver 'Ved ikke' (36 % vs. 26 %).
- Flere med erhvervsfaglig uddannelse som den højst gennemførte svarer 'ved ikke' (37 %).

Den kvalitative forundersøgelse peger på en usikker viden om kolonitiden, hvilket også viser sig i de forskellige spørgsmål om konkrete historiske forhold i kortlægningen. Eksempelvis svarer én ud af tre, at de ikke ved, hvornår Danmark solgte sine kolonier i Indien. Det er også her i højere grad kvinder, men også særligt personer med erhvervsfaglig uddannelse, der svarer, at de ikke ved dette.

Der er en større sikkerhed, når det gælder kendskabet til køberen af De Vestindiske øer. Ca. to ud af tre svarer, at Danmark solgte øerne til USA: Der er flere mænd, der har kendskab til dette samt flere i den ældre del af befolkningen.

Figur 5.9: Spørgsmål: Hvem solgte Danmark De Vestindiske Øer til i 1917? n=2.000. Farven ■ markerer de svar, en forsker har vurderet som korrekte..

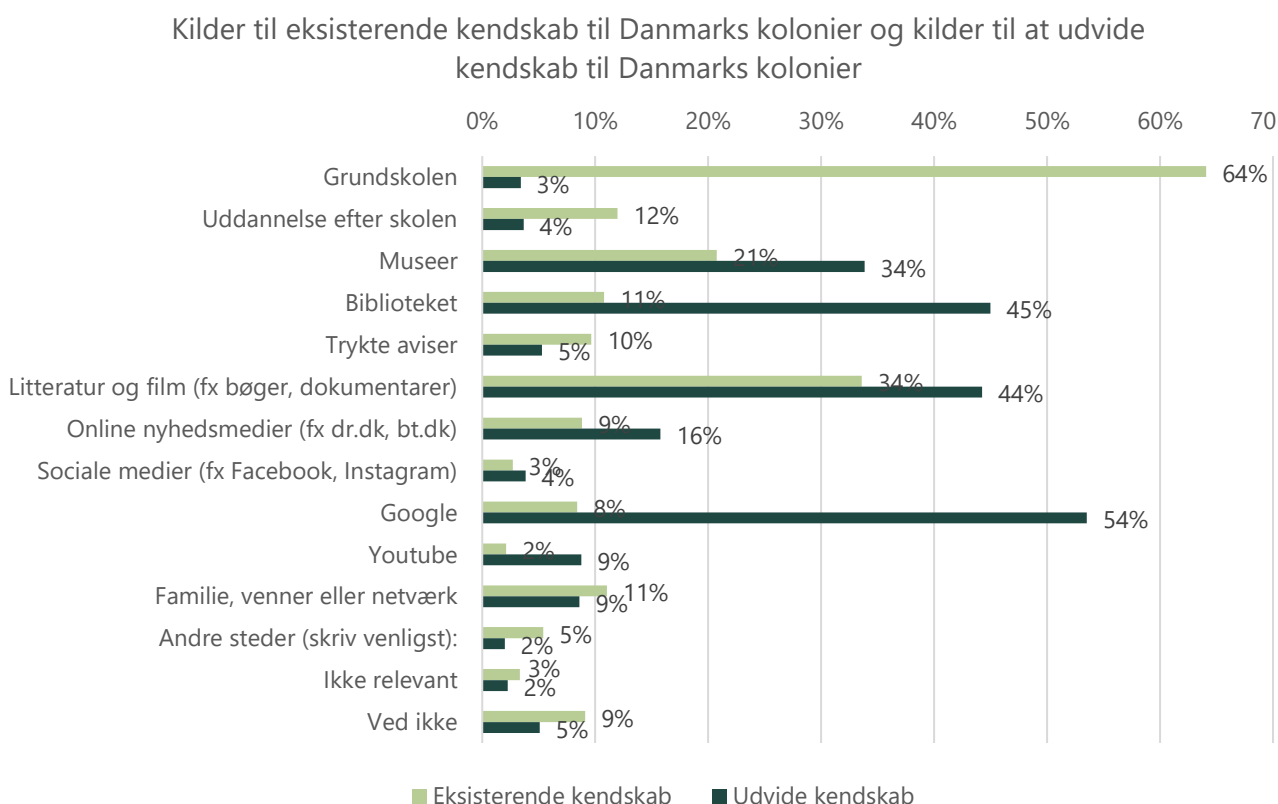
- Flere mænd end kvinder svarer, at Danmark solgte De Vestindiske Øer til USA (73 % vs. 58 %)
- Færre unge i alderen 16-39 år (45 %) og flere ældre mellem 50-75 år svarer USA (82 %)

6 Kilder til kendskab og udvidet kendskab

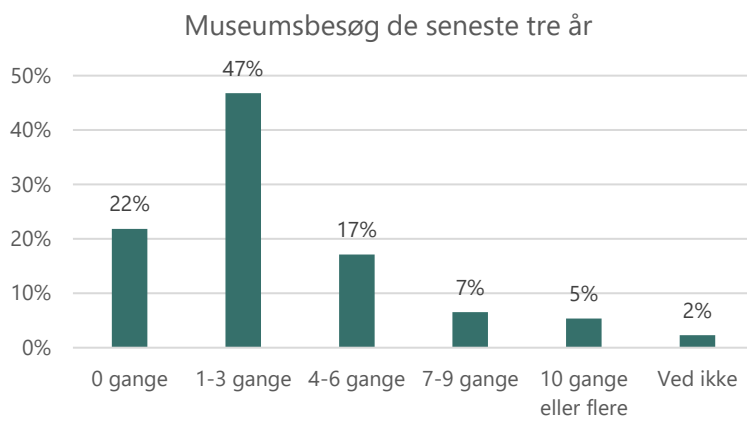
Flertallet af befolkningens fremhæver at deres kendskab til Danmarks kolonitid stammer fra grundskolen. Udover grundskolen er de mest udbredte kilder til det eksisterende kendskab film og litteratur (34 %) Herefter følger museer (21 %), uddannelse efter skolen (12 %) biblioteker (11 %), personlige netværk (11 %), aviser (10 %) og Google (8 %).

Når det handler om at udvide kendskabet ser billedet meget anderledes ud. Her er det Google, som mere end halvdelen af respondenterne vil benytte (54 %) derefter er det mest oplagte at opsøge biblioteker (45%) , litteratur og film (44 %) , mens museer udpeges af 34 %.

Når kilderne til kendskab for mange er grundskolen er det umiddelbart relevant at sætte ind her for at gøre en indsats for at øge kendskabet til Danmarks kolonitid. Kortlægningen peger samtidig på at viden vedligeholdes og udvikles ved at google, opsøge biblioteker og museer samt opleve film og litteratur. Forundersøgelsen pegede i samme retning og vidner om, at det er vigtigt at bringe flere platforme, typer af medier og institutioner i spil, hvis man vil øge befolkningens kendskab til Danmarks kolonitid.

Figur 6.1: Spørgsmål: Hvor stammer dit kendskab til Danmarks kolonier fra? (Gerne flere svar) & Hvis du skulle udvide dit kendskab til Danmarks kolonier, hvor ville du så søge? (Gerne flere svar) n=2.000.

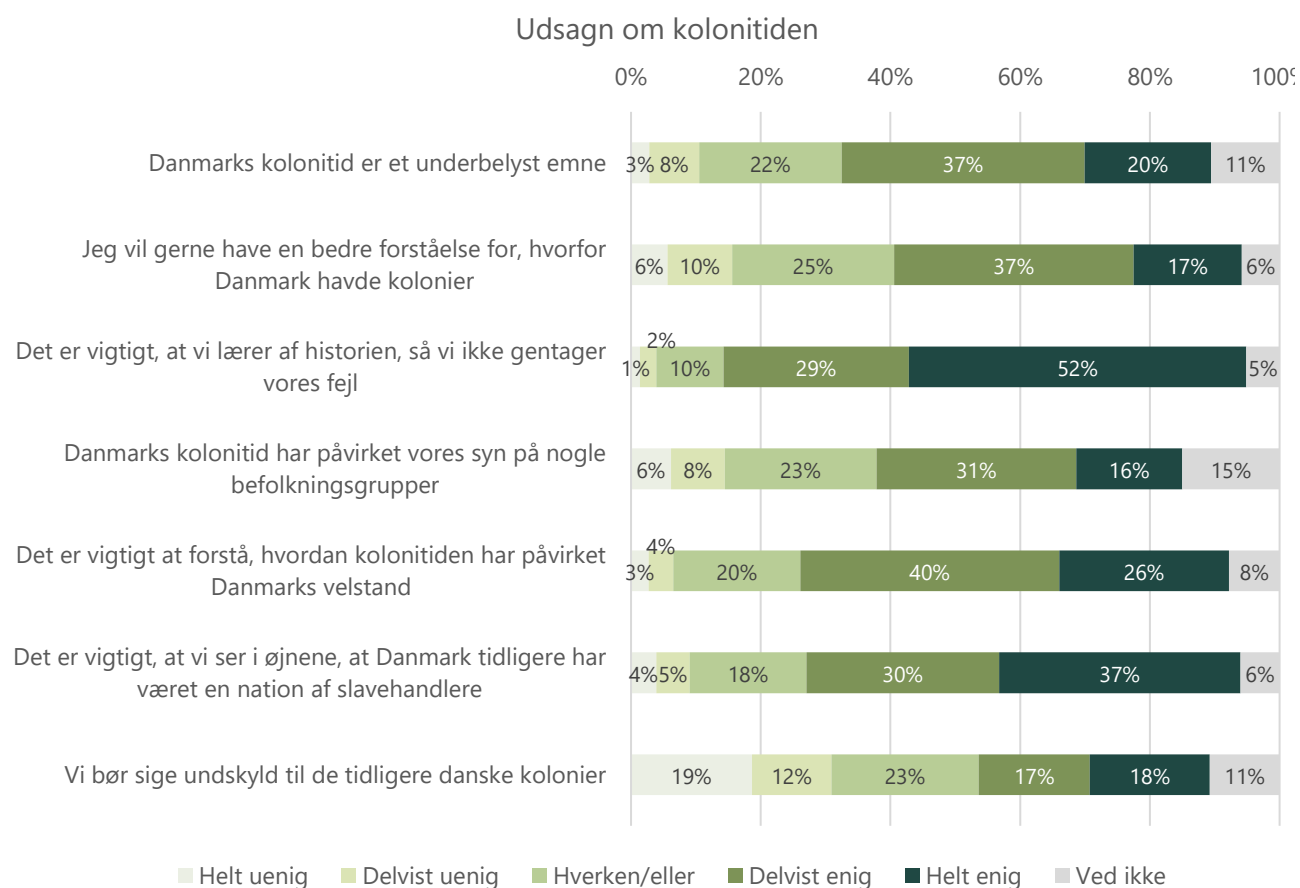

Figur 6.2: Spørgsmål: Hvor mange gange har du ca. besøgt et museum inden for de seneste tre år? n=2.000.

Kortlægningen afdækker hvor ofte respondenterne har besøgt et museum inden for de seneste tre år. Svarene er selvfølgelig påvirket af coronapandemien og mulighederne for at gå på museum, hvilket enkelte også noterer i en kommentar. Kortlægningen viser, at ca. halvdelen mener de har været på museum 1-3 gange de seneste tre år.

7 Oplevelser af kolonitidens betydning

Forundersøgelsen viste en udbredt oplevelse af, at de danske kolonier er et overset historisk emne. Det omtales som et på en gang ubehageligt, skamfuldt og spændende historisk kapitel. En deltager i et interview gav udtryk for, at hun opfatter den danske kolonitid som "et påtaget underbelyst emne". I kortlægningen tilslutter 57 % sig helt eller delvist "at Danmarks kolonitid er et underbelyst emne". Hun og andre gav udtryk for, at de gerne vil forstå kolonitiden bedre. 54 % er helt eller delvist enige i, at de gerne vil have en bedre forståelse for, hvorfor Danmark havde kolonier. Disse og nedenstående udsagn beskriver forhold til kolonitiden, som på forskellige måder blev fremført af flere deltagere i den kvalitative forundersøgelse. Den kvantitative kortlægningen afdækker graden af tilslutningen til disse udsagn. At det er vigtigt at lære af historien og ikke gentage historiske fejl blev ofte fremhævet i forundersøgelsen. 81 % af respondenterne i kortlægningen angiver, at de i en eller anden grad er enige i, at dette er vigtigt. Den kvalitative forundersøgelse viste, at når talen faldt på Danmarks kolonitid, fik flere associationer til aktuelle politiske diskussioner om fx krænkelser og undskyldninger. I forundersøgelsen blev der flere gange spontant udtrykt modvilje mod at skulle sige undskyld. Når der spørges direkte i spørgeskemaet er der mere delte meninger om, hvorvidt der "bør siges undskyld til de tidligere danske kolonier". 31 % er helt eller delvist uenige, og 35 % er helt eller delvist enige. Det er det udsagn, hvor færrest er enige.

Figur 7.1: Spørgsmål: Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? n=2.000

- Flere i 20'erne er 'helt enige' i, at det er et underbelyst emne (27 %).
- Flere kvinder end mænd er 'helt enige' i, at det er vigtigt, at se i øjnene, at Danmark har været en nation af slavehandlere (41 % vs. 33 %).

Man kan diskutere, om svarene er prægede af, at der kan være en tendens til normalisering og tilslutning, når respondenter præsenteres for udsagn som ovenstående i spørgeskemaer. Dette kan ikke helt afvises: Der kan i visse tilfælde være en tendens til, at nogle ser det som mere oplagt og naturligt at erklære sig enige end uenige. Analysen viser dog, at der er forskelle på enigheden på de forskellige udsagn, som vidner om en stillingtagen og vurdering – dette svarer til, hvad der generelt gør sig gældende i andre undersøgelser, hvor der indgår udsagn, der er mere holdningsprægede end adfærdsprægede. Det skal i øvrigt bemærkes at respondenterne er blevet bedt om at angive deres enighed i ovenstående udsagn om Danmarks kolonitid mod afslutningen af spørgeskemaundersøgelsen - udsagnene har således ikke påvirket deres øvrige svar. Nedenfor er indsat udvalgte karakteristiske kommentarer om kolonitidens betydning fra både den kvalitative forundersøgelse og spørgeskemaundersøgelsen.

Jeg vil helst høre om deres udvikling gennem tiden og hvordan den afspejler Danmarks udvikling. Hvad har deres forhold til Danmark været? Hvad tænker de om danskerne? Det kunne være godt at føre det op til nutiden - har de noget som helst, de identificerer sig med dér udover de danske gadenavne – er der noget dér
Kvinde 55 år

Såeh tænker jeg på Peter von Scholten og dansk Vestindien .. det er sådan et påtaget underbelyst emne. Vi ved godt, det var der – fordi vi ikke vil se det i øjnene med slavehandel har vi ikke hørt ret meget om det -vi ved godt det er der. Man kunne jo godt have brugt mere tid på det med handlen og slaverne – hvordan kunne folk få sig selv til at hente mennesker og sejle dem over landet. Det har altid været et punkt der har gjort mig nysgerrig – hvordan kan vi bilde os selv ind det var i orden. Kvinde 45 år

Det er vigtigt at anerkende, at vi er et land, der tidligere bestod af slavehandlere. Handlede med slaver. Det er vigtigt overfor os selv, at vi anerkender den del af vores historie også over for de mennesker, som i dag sidder tilbage som efterkommere. (...) Det synes jeg er spændende og det vil jeg se frem til. Kvinde 26 år

Danmark kan ikke sige sig fri for at vi har haft en finger med i spillet, når det kommer til slavehandel. Jeg sætter mig ikke ned og græder snot over det eller skammer mig helt vildt Mand, 49 år

Vi skal huske på ikke at fordømme datiden ud fra vores holdninger i nutiden. I kolonitiden er ikke i dag. Spørgeskemaet har en meget fordømmende tone. Det er del af vores historie, den skal vi lære af, men vi må ikke se på fortiden med nutidens øjne. Vi skal forstå de mekanismer, der var i samfundet dengang. Det var nogle helt andre mekanismer end i dag.

Vi kan ikke omgøre historien, og heller ikke tidsånden da vore forfædre levede. I øvrigt mener jeg, grønlænderne fik betaling for deres skind mv gennem den kgl. grønlandske handel. Der er ikke tale om udnyttelse, men om udvikling. Der er sikkert også mennesker, der lever som slaver i dag (fx i Qatar), der spørger man ikke hvor, pengene kommer fra!

Ordet "vi" om Danmark under kolonitiden er misvisende, en lille overklasse af købmænd og adel og konger er IKKE Danmark. Bed dem om undskyldning og evt. erstatning.

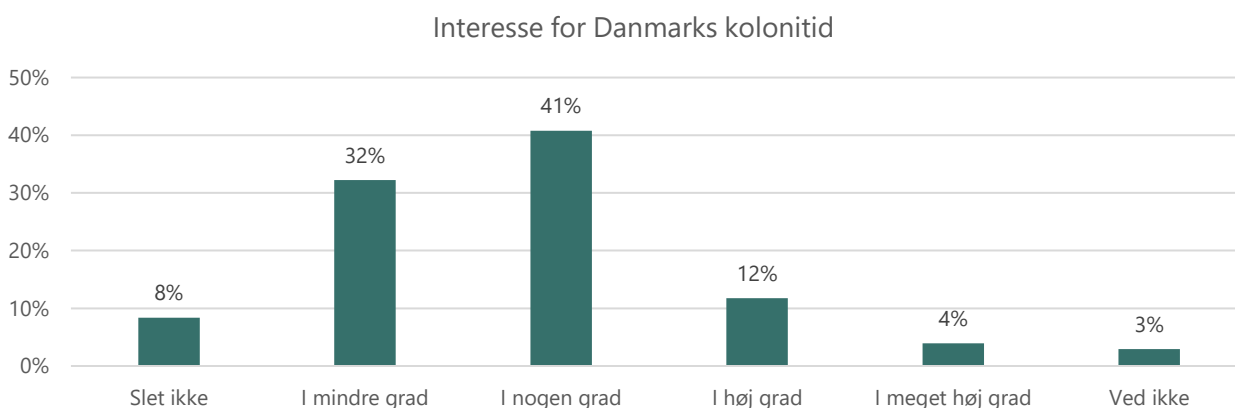
Måske skulle vi koncentrere os om at behandle mennesker ordentligt i dag - i stedet for at bruge en masse energi på en fortid vi ikke kan ændre.

8 Interesserejse: Interessen for Danmarks kolonitid

Der er en umiddelbar interesse for Danmarks historie og for kolonitiden i befolkningen. Direkte adspurgte svarer lidt under 60 %, at de i nogen, høj eller meget høj grad interesserer sig for Danmarks kolonitid. Danmarks kolonitid forundrer og engagerer, når der bliver kastet lys over perioden. Den kvalitative forundersøgelse indikerede, at interessen for kolonitiden voksede i dialogen, og der opstod en lyst til at vide mere om perioden og de historiske forhold omkring perioden og kolonierne. Interessen, nysgerrighed og lysten til at vide mere vækkes, når emnet bringes på banen – særligt en lyst til at vide, hvordan forskellige mennesker oplevede perioden og en forståelse af den tids verdensbilleder.

Indledningsvis i spørgeskemaet er respondenterne blevet spurgt om deres interesse for både Danmarks historie og for Danmarks kolonitid samt deres interesse for at udvide kendskab til Danmarks historie. I slutningen af skemaet stilles et spørgsmål om interesse for at udvide kendskabet til Danmarks kolonitid. I begge delundersøgelser viser svar og kommentarer, at de interviewede oplevede en form for interesserejse, hvor interessen voksede i takt med, at de på forskellige måder blev bedt om at tage stilling til Danmarks kolonitid.

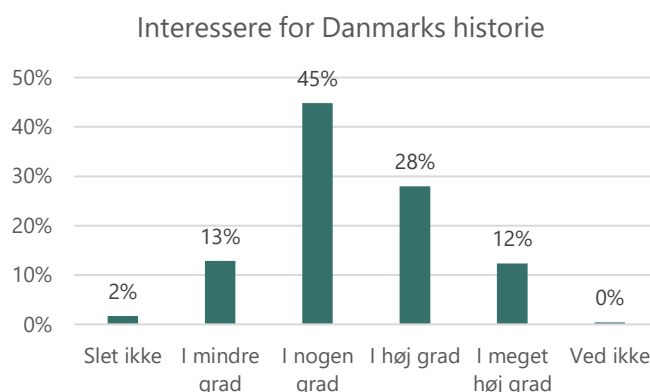
Grafikken nedenfor illustrerer, at 16 % i høj eller meget høj grad interesserer sig for Danmarks kolonitid. To ud af fem angiver, at de i nogen grad interesserer sig for emnet, og en ud af tre i mindre grad. Mænd interesserer sig umiddelbart mere for kolonitiden end kvinder.

Figur 8.1: Spørgsmål: I hvilken grad interesserer du dig for Danmarks kolonitid? n=2.000

- Interessen for Danmarks kolonitid er på samme måde som for Danmarks historie højere blandt mænd end kvinder (21 % af mændene angiver i høj eller meget høj grad. Det gælder 11 % af kvinderne).

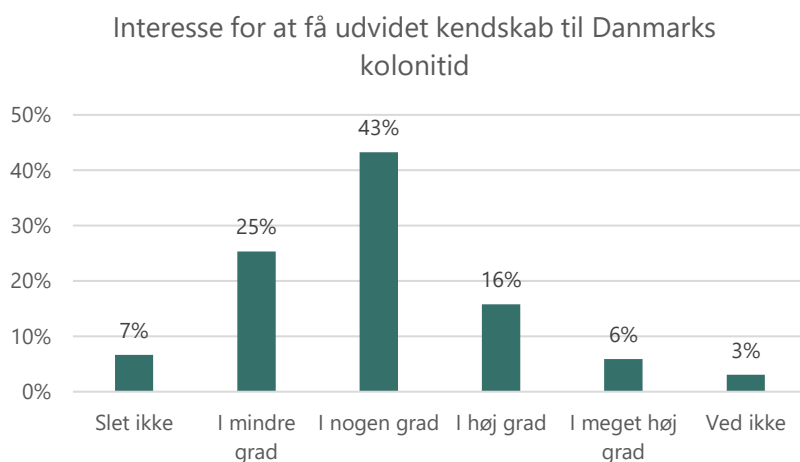
Interessen for kolonitiden er en smule mindre end for historie generelt set. Det matcher den kvalitative forundersøgelse, hvor Danmarks kolonitid ikke var den del af Danmarks-historien, der spontant fik megen opmærksomhed. Til sammenligning viser grafikken til højre altså, at mere end 80 % i nogen, høj eller meget høj grad interesserer sig for Danmarks historie generelt set. Mange mennesker kan tilsyneladende finde noget i Danmarks historie, de interesserer sig for. 40 % interesserer sig i høj eller meget høj grad for emnet. Få angiver, at de slet ikke har nogen interesse i Danmarks historie (2 %). Lidt under halvdelen af respondenterne (45 %) interesserer sig i nogen grad for Danmarks historie. Mænd angiver igen større interesse for Danmarks historie end kvinder.

Figur 8.2: Spørgsmål: I hvilken grad interesserer du dig for Danmarks historie? n=2.000

- Større interesse blandt mænd end kvinder (51 % af mændene angiver, at de i høj eller meget høj grad interesserer sig for historie, mens det samme gør sig gældende for 30 % af kvinderne).

Emnet kolonitid dukkede som nævnt sjældent op spontant i dialogen om Danmarks historie, hvor andre historiske emner som 2. verdenskrig, vikinger, middelalder og monarkiet blandt andet fyldte mere i den historiske bevidsthed. De emner, epoker og temaer, der bringes op som interessante, kobles ofte til en eller anden relevans for eget liv eller samtiden – også når det gælder kolonitiden. I forundersøgelsen nævnes nutidige film og dokumentarer af flere som kilde til interesse og fokus på særlige historiske perioder, personer og begivenheder.

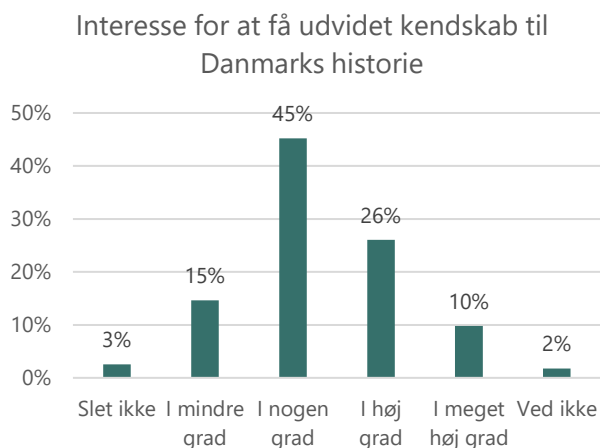
Figur 8.3: Spørgsmål: I hvilken grad er du interesseret i at få udvidet dit kendskab til Danmarks kolonitid? n=2.000.

- Det er igen i lidt højere grad mændene, der er mest interesserede i et udvidet kendskab (7 % angiver 'i meget høj grad' vs. 4 % blandt kvinderne).
- Interessen for udvidet kendskab er signifikant større blandt personer i 20'erne (12 % angiver her 'i meget høj grad').

I kortlægningen ses, at flertallet af befolkningen har en interesse i at udvide kendskabet til Danmarks kolonitid. 22 % er i høj eller meget høj grad interesseret i at få udvidet deres kendskab, 43 % i nogen grad. Kun 7 % er slet ikke interesseret i dette. Igen er det i lidt højere grad mændene, der giver udtryk for en interesse for udvidet kendskab. Blandt yngre, personer i 20'erne, er der flere end gennemsnittet som har en meget høj interesse i at få udvidet kendskabet til kolonitiden.

Befolkningens interesse for at få udvidet kendskabet til Danmarks kolonitid understøttes af en

lignende, men lidt højere samlet interesse for at få udvidet kendskabet til Danmarks historie som helhed – en interesse som omfatter de særlige historiske indsigter og interesser, som findes i forskellige befolkningsgrupper.

Figur 8.4: Spørgsmål: I hvilken grad er du interesseret i at få udvidet dit kendskab til Danmarks historie? n=2.000.

Interessante og signifikante forskelle:

- Mænd angiver oftere end kvinder (13 % vs. 7 %), at de i meget høj grad er interesseret i at få udvidet deres kendskab til Danmarks historie.
- Det samme gælder for personer i 30'erne (17 %) og personer med lang videregående uddannelse (16 %).

Mere end fire ud af fem angiver, at de i nogen, høj eller meget høj grad er interesseret i at få udvidet deres kendskab til Danmarks historie. Igen viser mændene mere interesse for at udvide kendskabet. Blandt respondenter i 30'erne og dem med lange videregående uddannelser er der flere end gennemsnittet, der giver udtryk for en interesse i at udvide deres kendskab til Danmarks historie.

I den kvalitative forundersøgelse udtrykte deltagerne på flere måder ønsker om at få større indsigt i kolonitiden. Der var en udbredt interesse for den nye formidling af kolonitiden, som det afslutningsvist blev fortalt, at denne undersøgelse kunne munde ud i. I den kvalitative forundersøgelse nævntes særligt interesse i at forstå sammenhænge i den tid, tidens verdensbillede, herunder hvordan det var at leve som fx slave og handelsmand, altså de menneskelige oplevelser. Endvidere blev der givet udtryk for en interesse for at forstå forbindelsen til det aktuelle danske samfund – både blandt de interesserede og de uinteresserede.

Interessen for at få udvidet kendskabet fremgår også af de mange kommentarer til kortlægningens spørgeskema, som handler om, at det var et spændende og overraskende emne, som vækker videbegærlighed blandt deltagerne i undersøgelsen. Nogle af disse kommentarer er indsat som afslutning på rapporten.

At interessen for kolonitiden og måske særligt konkrete emner inden for kolonitiden er relativt høj fremgår også af en undersøgelse, Nationalmuseet fik gennemført i 2020. Denne undersøgelse viser, at slaveriets historie placeres relativt højt på listen over spændende historiske emner, som nr. 6 ud af 22 mulige emner. Samtidig er slaveriets historie og beslægtede emner som kampen for frihed, det danske samfunds udvikling og danske opdagelsesrejsende alle relativt højt placeret i en vurdering af spændende udstillinger⁴.

Undersøgelsen af befolkningens kendskab til Danmarks kolonitid viser samlet set, at kendskabet til kolonitiden er sporadisk og præget af stor usikkerhed. Kolonitiden står ikke for befolkningen som en tydelig og klar del af Danmarks historien. Samtidig peger undersøgelsen på, at øget opmærksomhed og kendskab avler nysgerrighed og interesse for at vide mere.

En kommende formidling af Danmarks kolonitid kan med fordel tage denne interesserejse alvorligt og tilrettelægge formidlingstiltag, der ikke forudsætter et stort kendskab til Danmarks kolonitid, men er

⁴ MAPLE for Nationalmuseet: "Emneanalyse 2020", December 2020: s. 2

opmærksom på at opbygge interessen ved skridt for skridt at oplyse og belyse dette kapitel af Danmarks historie.

Nysgerrigheden blomstrer i randen af ens vidensområde. Kvinde 45 år

Nu kan jeg lige pludselig ikke huske det. Pludselig bliver jeg helt hjernedød. Jamen jeg ved faktisk ikke om kolonier er noget, der er noget af mere. Kvinde, 48 år

Interviewer: "Vil du gerne vide mere om Danmarks kolonier? Og hvad?" Respondent: "Ja det vil jeg gerne. Hvilke kolonier det var? hvornår det var? hvornår vi overtog? og hvorfor? Om det var fordi der var en masse gode kær? eller om det bare var fordi, det kunne vi? hvornår tog vi derfra igen? Jeg tror ikke vi har nogle kolonier i dag. Eller om vi nogensinde er taget derfra igen? Kvinde, 25 år

Helt sikkert godt at formidle mere. Man skal bare tage den rigtige hat på. Vi ved det er sket, sådan er det og man skal ikke sige undskyld, men man kan ikke gøre noget ved det, for sådan er det. Man kan lære af det. Man skal vise det som det er – måske skal man ikke bruge n-ordet. (...) Det bliver nok ikke let i dag hvor alle kommenterer alt, hvis man laver sådan en udstilling på et museum .. det går fuldstændig i spåner, hvis man ikke holder det fagligt neutralt. Spændende? Ja for satan da, jo for dølen. Det er jo ikke længere væk - man ved hvor øerne er og man ved hvad sukker er og hvad rom er og man kan så finde spændende historier uden at hælde følelser i. Mand, 71 år

Hvordan fik lille Danmark fat i en koloni? Det kan jeg simpelthen ikke huske og hvad var det for nogle danskere der tog derned og styrede, det er ren gætværk, hvad man brugte det til, det kunne da være lidt interessant, var det træ eller datidens form for narkotika, man fik derfra, det kunne da godt være interessant. Der er jo interessante historier i vores fortid, ik? Det jeg siger til dig er mest skud fra hoften- noget jeg tror og en halv vind i radioen, det kan også være jeg har læst nogen romaner, hvor der har været noget, og er det mon ren fiktion? Kvinde, 65 år

Super spændende! Vidste slet ikke, hvor meget jeg ikke vidste om dansk historie!

Super interessant undersøgelse og et utroligt vigtigt emne, de fleste nok burde vide mere om. Jeg blev i hvert fald klogere og fik skærpet min nysgerrighed på at lære mere. Tak for det!

Trankebar, Ja min gamle hjerne havde glemt at det ligger i Indien. Har faktisk set flere TV-udsendelser om T. inden for de seneste par år ?.

Jeg synes det er vigtigt at belyse HVAD og HVORFOR, der skete, hvad der skete. Men sket er sket... og vi kan ikke gøre det ugjort ved at smadre statuer, lave demonstrationer og straffe folk, der nedstammer fra nogen, der engang var ansvarlige. I stedet bør vi se på forløbet med åbne øjne, overveje menneskets motiver i forskellige tidsaldre - og ikke mindst tage ved lære. Og huske, at måske findes der onde mennesker. Ikke onde folkeslag...

Et museum for kolonitiden kan bestemt være relevant - vel at mærke, hvis det baserer sig på videnskabelig viden og ikke på følelsesmæssige/politiske ønsker om selvpineri og lyster til undskyldninger her og der og alle vegne.

Meget interessant. Jeg troede, jeg vidste mere, end jeg faktisk gjorde. Tankevækkende og lidt foruroligen.

Afdækning af den eksisterende formidling af kolonihistorie i hele landet

Element 2

Resumé og indledning

Undersøgelsen af eksisterende formidling viser, at der bliver gjort en del på såvel museer og arkiver som på uddannelsesområdet for at formidle kolonihistorie. Der var en stigning i aktiviteter op til markeringen af 100-året for salget af De Dansk Vestindiske øer i 2017, som resulterede i både midlertidig og blivende formidling.

På museums-siden viser afdækningen, at formidlingen af kolonihistorie i Danmark varierer bredt. Geografisk er den kolonihistoriske formidling koncentreret i Østdanmark og næsten fraværende i Vestdanmark. Der findes ikke nogen central koordinering, men derimod en mængde spredte tiltag i form af både faste og skiftende udstillinger, publikationer, undervisningstilbud og andre publikumsaktiviteter. Det er en udfordring for museer, at størstedelen af genstande ikke er registreret ud fra kolonihistorisk relevans og det derfor kræver undersøgelse af samlinger at finde frem til dette. Der er potentiale for styrket kolonihistorisk formidling i form af interesse blandt lokalmuseer og i form af genstande med kolonihistorisk relevans.

I arkiv-sammenhæng er der en forskel i, hvilke tidligere koloni-områder, der er blevet lavet formidlingstiltag for; Tranquebar og Vestindien er blevet belyst, mens der er potentiale for at formidle Grønlands kolonihistorie igennem et righoldigt arkiv.

På uddannelsesområdet er der, i takt med den øgede samfundsmæssige opmærksomhed på kolonihistorie, især de seneste 5 år udviklet materialer, der tager udgangspunkt i de aktuelle spørgsmål, der diskuteres om dansk kolonihistorie. På denne måde er der mulighed for, at dansk kolonihistorie formidles i uddannelsessystemet, men de formelle styredokumenter betoner ikke, eller kun i mindre grad kolonihistorien. Som det fremgår af befolkningsundersøgelsen Element 1, har respondenterne kun et 'begrænset kendskab' til Danmarks koloniale fortid, hvilket formentlig kan forklares ud fra den nylige opmærksomhed på dette område i uddannelsessystemet eller en kombination med styredokumenternes begrænsede betoning af kolonihistorie. Der er både potentiale i at udbrede de nye materialer, men også for at udvide formidlingen af kolonihistorien, så nye perspektiver fra tidligere koloniserede områder inddrages.

I det følgende gennemgås eksisterende formidling på henholdsvis museer, arkiver og i uddannelsessystemet. I tillæg hertil skitseres de planer, der allerede nu er for fremtidig formidling. Til slut i hvert afsnit perspektiveres formidlingen i Danmark med et blik på internationale tiltag og tendenser.

1 Museer

Den følgende afdækning af eksisterende formidling på museer er foretaget baseret på en indsamling af oplysninger gennem udsendelse af en spørgeramme til medlemmer af ODM (Organisationen Danske Museer).⁵ Svarene kortlægger således eksisterende kolonihistoriske samlinger og formidling af kolonihistoriske emner, samt tiltag gennemført inden for de seneste fem år. Der skitseres desuden, hvilke ønsker og ideer, lokale museer har til fremtidig formidling om emnet. Til sidst perspektiveres til udenlandske forhold, idet det afsluttes med en kort beskrivelse af tendenser, der kan observeres blandt museer i andre europæiske lande, som tidligere har haft kolonier.

Ud fra tilbagemeldingerne kan det konkluderes, at det er svært at få fuldt overblik over, hvad der findes af genstande med kolonihistorisk relevans i de forskellige samlinger. Flere respondenter giver udtryk for, at det ikke umiddelbart er muligt at søge direkte efter kolonihistoriske genstande, fordi disse ikke er registreret på en måde, som fremhæver netop dette aspekt. Dertil kommer, at der hersker uklarhed om, hvad der overhovedet kan defineres som kolonihistorisk, og flere respondenter giver udtryk for, at de ikke ved, om deres samlinger indeholder noget relevant. En komplet kortlægning af genstande med kolonihistorisk relevans ville kræve meget store ressourcer. Det kan dog med sikkerhed siges, at der i danske samlinger findes store mængder af kulturhistoriske genstande, der er blevet indsamlet i koloniale sammenhænge og/eller kan belyse hverdagsliv og kultur i tidligere kolonier. Derudover findes der adskillige kunstværker, der i kraft af deres tilblivelseskontekst og motivvalg kan belyse kolonial økonomi og kultur. Der findes ligeledes naturhistoriske referencesamlinger, der i kraft af deres proveniens kan belyse koloniale strukturer i naturvidenskabens udvikling. Endelig findes der i et mindre omfang humane samlinger, der afspejler tidligere tiders videnskabsopfattelse indenfor etnografi og medicin.

Samlet viser afdækningen, at formidlingen af kolonihistorie i Danmark varierer bredt. Geografisk er den kolonihistoriske formidling koncentreret i Østdanmark. Der findes ikke nogen central koordinering, men derimod en mængde spredte tiltag i form af både faste og skiftende udstillinger, publikationer, undervisningstilbud og andre publikumsaktiviteter. De mange tiltag varierer stærkt i både omfang og emnemæssigt fokus. Det fremgår, at der har været en del formidling med kolonihistorisk tema indenfor de sidste fem år, og at formidlingen særligt intensiveredes med mange særudstillinger og programaktiviteter i forbindelse med 100-året for salget af Dansk Vestindien i 2017. Afdækningen viser også, at der er stor forskel på, hvordan respondenterne forstår kolonihistorie som tema, idet nogle oplyser om formidling af emner, der alene vedrører Danmarks tidligere kolonier eller global handel under dansk flag, mens andre

⁵107 danske museer modtog via ODM en spørgeramme med følgende fire punkter: Aktuelle eller planlagte kolonihistoriske formidlingstilbud på jeres institution; Væsentligste dele af jeres samlinger af relevans for kolonihistorisk formidling; Tidsbegrænsede, afsluttede kolonihistoriske formidlingstilbud på jeres institution inden for de sidste fem år; Tidsbegrænsede, afsluttede kolonihistoriske formidlingstilbud på jeres institution inden for de sidste fem år. 29 museer har svaret, og ud af disse mente 4 respondenter, at emnet ikke havde nogen relevans for deres institution.

inkluderer fx internationale kunstnere, der arbejder med kolonialisme og postkolonialisme som overordnede emner eller som konkrete fænomener vedrørende andre lande.

Når det kommer til ønsker for fremtiden, udtrykker flere af respondenterne ønske om at arbejde mere med fænomenet, som regel med udgangspunkt i den lokale forankring og det strategiske fokus, deres institution har.

Frederik von Scholten: "Frederikssted, Marts 1837 (set fra højderne ved plantagen Prosperity)". I forgrunden til venstre ses en tegner med sin skitsebog i færd med at forevige udsigten: marker med palmer, træer og slavegjorte arbejdere; sukkermølle og -koger; til højre ses havet med skibe, til venstre derfor byen; i baggrunden til venstre nøgen bakke. Skitsen er udført af von Scholten, der var søofficer og embedsmand på St. Croix. M/S Museet for Søfart

1.1 Kolonihistoriske samlinger på danske museer

På spørgsmålet "væsentligste dele af jeres samlinger af relevans for kolonihistorisk formidling" er besvarelsene så uens, at det er vanskeligt at opsummere dem samlet. For nogle museer gælder, at de har valgt at fremhæve en enkelt eller en gruppe genstande som relevant (fx Davids Samling, Arbejdermuseet, Museum Lolland-Falster, Nordjyske Museer, Museums Østjylland, Vendsyssel Historiske Museum, Horsens Museum), mens andre oplyser om store hhv. større mængder af genstande inden for forskellige emner og typer (fx Nationalmuseet, SMK, Det Kgl. Bibliotek, M/S Museet for Søfart, Københavns Museum, Museum Vestsjælland).

Designmuseum Danmark svarer, at museet aldrig har fokuseret på kolonihistorie i sin indsamling, forskning og formidling, men at nogle enkelte genstande i møbel- og tekstilsamlingerne er fremstillet i kolonierne. Moesgaard Museum svarer, at da museets etnografiske samlinger blev grundlagt i 1953, hvor den danske kolonihistorie lå langt tilbage, er der ikke nogle samlinger, der direkte har relation til dansk kolonihistorie (museet nævner dog mindre samlinger, der har at gøre med Grønland og Tranquebar).

Det er karakteristisk for flere af svarene, at der er en vis usikkerhed om, hvad der kan udpeges som af kolonihistorisk relevans. Som respondenter fra Museum Vestsjælland formulerer det, så er det *"spørgsmålet, hvad definitionen på en kolonirelateret genstand er... det kan jo være kaffekander, sukkerskåle og silketøj, skibsportrætter etc., så i virkeligheden kunne listen være meget længere..."*. Enkelte museer svarer, at de på grund af fortidens registreringspraksis ikke har fuldt overblik over forbindelserne til kolonihistorie i samlingerne, men at der kunne findes materiale eller genstande af relevans (Museum Midtjylland, Skanderborg Historiske Arkiv). Science Museerne oplyser, at meget få dele af deres samlinger har relevans for Danmarks kolonihistorie, og nævner som en mulighed *"måske lidt omkring kortlægning og opmåling af Grønland."* Vejlemuseerne oplyser at have *"noget etnografika fra Stillehavet, samt dele af et lokalt apotek, der havde vestindiske relationer."*

Nationalmuseet rummer landets største kolonihistoriske samling. Her findes i Nyere Tids Samling ca. 1.000 genstande med proveniens fra US Virgin Islands⁶, som hidrører fra danske koloniembedsmænd på øerne og deres familier og især kan belyse hverdagsliv. Krigsmuseets Samling rummer danske militære uniformer og uniformsdele, ligeledes fra US Virgin Islands. Og Etnografisk Samling rummer med sine ca. 250.000 etnografiske og arkæologiske genstande store samlinger, der er indsamlet og tilvejebragt i koloniale sammenhænge,⁷ og derfor i bred forstand vil kunne udgøre kilder til koloniale kulturmøder. Mere specifikt rummer Etnografisk Samling en meget stor samling genstande fra Grønland (ca. 100.000 numre), samt fra danske kolonier eller koloniale kontaktzoner i Tranquebar, Serampore, Ghana, Finnmarken og US Virgin Islands. Hvad US

⁶ Disse falder fortrinsvis inden for kategorierne møbler, skilderier og legetøj; hertil kommer en stor fotosamling på ca. 1000 numre.

⁷ Disse stammer især fra videnskabelige ekspeditioner i danske eller andre landes kolonier; doneret eller erhvervet fra købmænd, rejsende og diplomater eller som bytteforbindelser med andre etnografiske museer. Enkelte markante genstande stammer ligeledes fra Det Kongelige Danske Kunstkammers "Indianske Kammer", der går tilbage til midten af 1600-tallet.

Virgin Islands angår, findes der en mindre, sjælden samling af hverdagslivsgenstande fra afrocaribiske arbejdere og evt. slavegjorte, samt en større arkæologisk samling, der dog vedrører de indfødte præcolumbianske caribiske befolkninger på øerne. Generelt gælder det, at formidlingen af de etnografiske samlinger i museets nuværende, ældre udstillinger kun i meget begrænset omfang har fokus på kolonihistoriske aspekter.

Statens Museum for Kunsts samlinger rummer en del værker, der kan belyse dansk og international kolonihistorie, både for så vidt motiverne kan knyttes direkte til koloniale forhold, eller når der ligger en mulig kolonial kontekst bag værkerne. Dele af de faste samlinger fra Renæssancen til nutiden, særligt Nederlandske barok, moderne kunst, hvor Grønland, Island og Færøerne er repræsenterede i samlingerne og samtidskunsten, kan alle være relevante i kolonihistorisk sammenhæng. Den Kgl. Afstøbningssamling er koncipieret i slut 1800-tallet. Dansk kunst fra 1700- og 1800-tallet og den Franske samling (Henri Matisse m.fl.) kan også betragtes som relevante i forhold til kolonihistorien.

En del af de nationale samlinger på Statens Naturhistoriske Museum kommer, som det også er tilfældet på andre naturhistoriske museer i Europa og Nordamerika, fra tidligere kolonier. Hjemtagne genstande havde både videnskabelig værdi og geo- og bioøkonomisk værdi. Disse genstande er dog aldrig sat ind i en kolonihistorisk kontekst, men er alle indgået i de geologiske, zoologiske og botaniske samlinger ordnet efter international defineret videnskabelig systematik. Der er derfor ikke nogen systematisk oversigt over kolonihistoriske samlinger eller genstande af relevans for kolonihistoriske perspektiver på samlingerne. Det kræver specifikke forskningsprojekter at drage disse aspekter frem af samlingerne. Sådanne forskningsprojekter er vigtige og vil give yderligere kulturhistorisk værdi til de i forvejen uvurderlige naturhistoriske samlinger. Aktuelt er et forskningsprojekt i gang på nogle af de botaniske samlinger. Andre aktiviteter med kolonihistorisk perspektiv eller relevans er under planlægning. Museet arbejder aktivt på en digital repatriering af samlingerne, der skal sikre åbne og tilgængelige samlinger for alle verden over. Statens Naturhistoriske Museum har genstande fra de tidligere kolonier i Grønland, Ghana og de Amerikanske Jomfruøer. Dertil kommer genstande fra Island og Færøerne.

Det Kgl. Bibliotek digitaliserede i 2016 omfattende dele af samlingen med relevans for forskning og formidling i kolonihistorien i Caribien. Det drejede sig om kort og billeder, breve, håndskrifter, kartotekskort, bøger, småtryk, aviser etc. Mange samlinger indeholder endvidere vigtigt kolonihistorisk materiale også til Grønland, Island og Færøerne samt Guldkysten i Ghana såvel som Tranquebar og Serampore i Asien, fx den del af Knud Rasmussens Arkiv, der findes på Det Kgl. Bibliotek og arkivalier efter professor William Thalbitzer. I Den Nationale Fotosamling er der flere værker med kolonihistorisk relevans, såvel ældre fotografier som samtidskunst af Pia Arke, La Vaughn Belle og Jeannette Ehlers.

Daguerreotypi af Louisa MacPherson Bauditz og Charlotte Eliza Hodge, ubekendt fotograf 1847. Bauditz var datter af en embedsmand i Dansk Vestindien, hvor Hodge var ansat i huset som barnepige for de tre børn. Hodge var født som slavegjort på St. Croix i 1796, og hun var siden på et ukendt tidspunkt blevet frigivet. Hun havde selv født 8 børn mellem 1818 og 1831, men i 1841 var kun en enkelt stadig i live. Hendes datter boede sammen med hende hos Bauditz-familien, hvor hun var tjenestepige. (Det Kgl. Bibliotek).

M/S Museet for Søfarts samlinger rummer antageligvis 2-3000 genstande og arkivalier med kolonihistorisk relevans (der findes ikke en endelig opgørelse). Størstedelen af disse er kulturhistoriske genstande og arkivalier hjembragt fra søfarende i forbindelse med rejser til hhv. Asien, Afrika, Vestindien og Grønland i perioden 1600-1950. De er indsamlet for at belyse dansk søfarts- og handelshistorie, og samlingen omfatter for eksempel skibsmodeller, skibsportrætter, købmands- og sømandsportrætter, aktiebrev, dagbøger, rejsepas, skibsjournaler, atlas, søkort, navigationsinstrumenter, forsikringspolicer, købmandsvejledninger, beskrivelser af steder, pengebøger, våben, kanoner og personalia. Dertil kommer kunstgenstande og souvenirs, samt enkelte brugsgenstande der kan belyse slaveriet, såsom en halsring, en plantageklokke og et fyrfad brugt til madlavning blandt slavegjorte. Endelig har museet en større samling af tegninger og

malerier, bl.a. Frederik Visbys malerier fra Dansk Vestindien i slutningen af 1800-tallet, Frederik von Scholtens akvareller fra det tidlige 1800-tal over hele verden, Poul August Plums tegninger fra GALATHEA I ekspeditionen i 1840'erne og Ib Andersens tegninger fra de tidligere danske kolonier udført i 1950erne.

Medicinsk Museion oplyser som besvarelse på referencegruppens henvendelse, at museet har såvel genstande, arkivalier og ikonografi fra de tidligere danske kolonier. Fra Dansk Vestindien findes bl.a. to rejseapoteker, apotekerkrugker fra apoteket på Skt. Thomas, nogle få arkivalier. Der er billeder af læger og sygehuse. Danmark har spillet en stor og afgørende sundhedsfaglig rolle i de norrøne områder, især i Grønland. Der findes i samlingerne genstande brugt til diagnose og behandling i Grønland, arkivalier og billeder. Der er bevaret et begrænset humant materiale, der opbevares med særlig opmærksomhed. Det meste af arkivmaterialet er samlet af en øjenlæge der arbejdede i Grønland i en årrække. Der findes endvidere billedmateriale fra Dansk Vestindien og de norrøne områder af sygehuse, læger, øvrigt sundhedspersonale m.m. Der kan være usikkerhed om genstandes proveniens. Der indgår et skelet i samlingerne, der er mærket med en original etiket, hvor der er angivet "En Neger". Oprindelsen kan derfor være fra mange forskellige områder. Medicinsk Museion har ikke oplysninger om skelettets tidlige historie, og da henvendelsen fra referencegruppen ikke indeholdt en definition af dansk kolonihistorie, er det et spørgsmål, om en genstand som denne bør vurderes som en del af dansk kolonihistorie.

1.2 Aktuelle eller planlagte kolonihistoriske formidlingstilbud på danske museer

Nationalmuseet har den permanente udstilling; *Stemmer fra kolonierne*, som åbnede i 2017 og belyser Danmarks kolonihistorie i Vestindien, Indien, Vestafrika og Grønland gennem fortællinger om mennesker, der oplevede den. Derudover rummer museets permanente udstillinger genstande med relation til kolonihistorie. *Jordens folk* og *De etnografiske skatkamre* indeholder en del genstande, som relaterer sig til kolonihistorie, særligt i de grønlandske dele af samlingerne, men også i de afrikanske, sydamerikanske indiske og kinesiske afsnit. Her kan bl.a. nævnes berømte malerier af Albert Eckhout, en tromme fra Osu i Ghana, og supercargo-figurerne af europæiske handelsmænd i Kanton. Udstillingen *Danmarkshistorier 1660-2000* sætter flere steder fokus på kolonier og kolonihistorie. Det udstillingsmæssige fokus er særligt på økonomi, varer og handel. Udstillingen *Serampore* sætter fokus på de kolonihistoriske bygninger, deres historie, brug og betydning i et nutidigt Indien. Nationalmuseet har undervisningstilbud om det tidligere Dansk Vestindien, ligesom museet tilbyder desuden en offentlig rundvisning til museets gæster med titlen "Slavenation Danmark". Endelig arbejder Nationalmuseet løbende på at digitalisere museets righoldige samlinger. I forbindelse med 100 året for salget af Dansk Vestindien lavede museet et

omfattende arbejde med at digitalisere og tilgængeliggøre Nationalmuseets vestindiske samlinger. Nationalmuseet har også et vedvarende fokus på relationerne mellem Danmark og Grønland, og et løbende samarbejde med Grønlands Nationalmuseum og Arkiv (NKA), således aktuelt i forsknings- og formidlingsprojektet Activating Arctic Heritage, der bl.a. udforsker kulturmøder omkring den danske koloni Nipisat (1724-25, 1729-31). Nationalmuseet deltager endvidere i det EU-støttede projekt Taking Care (2019-23), hvor museet sammen med 12 andre europæiske etnografiske museer undersøger og udvikler nye museumspraksisser i forhold til bl.a. klimaforandringer og kolonialisme med afsæt i museernes samlinger.

1-1-9 Portræt af fire vestgrønlandske inuitter, som i 1654 blev bortført af et dansk skib til Bergen og siden til den danske konges slot i Gottorp. De døde alle fire af europæiske sygdomme under opholdet. (Nationalmuseet).

SMK arbejder løbende med det kolonihistoriske perspektiv som en mulig vinkel på flere emner. Der arbejdes bl.a. med formidling af enkelte værker i samlingen såsom et værk af Jessie Kleemann, nederlandske værker i Ældre Udenlandske samling, værker af Emil Nolde m.fl. Derudover rummer SMKs program adskillige særudstillinger og arrangementer, hvor kolonihistorie berøres.

Det Kgl. Bibliotek har en omfattende digital formidling, der blev til i forbindelse med udstillingen *Blinde Vinkler* i 2017. Formidlingen omfatter tilgængeliggørelse af mange tusinde fotografier, arkivalier, kort, håndsskrifter, aviser og trykt litteratur, der blev udvalgt ved en grundig gennemgang af bibliotekets specialsamlinger med henblik på at identificere materialer vedrørende den tidligere koloni i Dansk Vestindien. Det søgbare kildemateriale suppleres af online-udstillingen *Blinde vinkler*, samt et online undervisningsmateriale til billedkunst-, dansk- og historieundervisningen. Siden er også The Soule archive (en stor samling lydoptagelser fra de tidligere Dansk Vestindiske Øer optaget af den amerikanske antropolog Mary Jane Soule i årene omkring 1980 og indgået i Dansk Folkemindesamling) blevet tilgængelige on site på Det Kgl. Bibliotek. Dertil kommer mulighed for at booke en ekspert til undervisning i forholdet mellem billeder og kolonihistorie.

Udstillingen *Blinde Vinkler* (2017) på Det Kgl. Bibliotek handlede om kolonialismens visuelle kultur i danske samlinger. Den viste kort, fotos, malerier, arkivalier og samtidskunst med motiver fra den tidligere koloni Dansk Vestindien, og stillede spørgsmål til billedernes funktion i den kollektive erindring. Foto: Niels Hougaard (Det Kgl. Bibliotek).

M/S Museet for Søfart har den permanente udstilling *Teselskabet – den første globalisering* om 1700-tallets globale handelskredsløb i Nordatlanten, Caribien, Indien, Kina, Afrika og i København. Udstillingen er i år blevet opdateret med tilføjelsen *Nutidens stemmer*, hvor mennesker fra de tidligere kolonier fortæller om, hvilken rolle den fælles historie spiller og hvad der lægges vægt på i fortællingerne hvert sted. Museet har desuden en del af skibet ELEFANTEN udstillet, der deltog i den første danske ekspedition til Asien i 1618, hvor kolonien Tranquebar blev grundlagt. Udover udstillingerne og foredrag og events om afledte emner, har museet lagt sine årbøger fra 1942 til 2012 frit tilgængeligt online med et stort antal kolonihistoriske artikler. Derudover rummer museets digitale billedarkiv flere tusinde kolonihistoriske billeder, og nyoptagelser af koloni-relevante malerier, som tilføjes i denne tid. M/S Museet for Søfart er desuden ved at udvikle et nyt undervisningstilbud om slavehandel.

Bornholms Museum har en omfattende etnografisk samling, der er blevet til i perioden ca. 1890-1930. Denne samling har været udstillet samlet siden 1920'erne og udgør en del af museets "DNA". Der er udstillet genstande fra bl.a. Congo, Indien, Grønland, Japan, Kina, Korea og Australien/Polynesien. En del af de udstillede genstande har en klar kolonihistorisk relevans.

Museum Østjylland har *Siamesisk Samling*, som fast udstilling i museets afdeling i Ebeltoft. Samlingen består af 1555 inventarnumre af udstoppede dyr og kunstgenstande. Den er skabt af Rasmus Havmøller (1890-1940), der i 1914 blev ansat som forstmand på en af Østasiatisk Kompagnis plantager i Siam, senere købte han en egen tinmine. I sin fritid var han en ivrig storvildtjæger. Samlingen står originalt, som da den blev stillet op og er derfor også et monument over tidligere tiders museumsudstillinger. Derudover har Museums Østjylland vandrestillingen */skyggen – De første kvindelige fotografer*, der blandt andet omhandler fotografers virke i Danmark, Island og Færøerne, men også i Amerika og Dansk Vestindien. Udstillingen er vist i Randers, Aalborg, Odense, Horsens Hjørring, Island og Færøerne.

Reventlow-Museet Pederstrup, som er en del af Museum Lolland-Falster har fokus på C.D.F. Reventlow og de store reformers tid i slutningen af 1700-tallet og begyndelsen af 1800-tallet. De koloniale perspektiver er en del af fortællingen om Reventlow og vennen Ernst Schimmelmänn, og det behandles som et perspektiv på historien om Reventlow, livet på herregårdene og idealerne om at ville forandre verden, der var fremherskende på dette tidspunkt.

Museum Vestsjælland har basisudstillingen *Vestsjælland/Vestindien*. Museet udbyder også undervisningstilbud om kolonialisme, handel, racisme og magtforhold i et forløb, der tager udgangspunkt i den gamle købmandsgård og basisudstillingen på Holbæk Museum. Derudover udbyder museet *Partnerskabsforløb – Vestsjælland/Vestindien*, der består af to til tre møder mellem en lokal skole og museet. Grundforløbet suppleres her med et fokus på heltebilleder i forskellige kulturer og eleverne kommer til at arbejde med mindesmærker, monumenter og statuer, der på forskellig vis minder os om den transatlantiske slavehandel. Eleverne skal også give deres eget bud

på et mindesmærke. Endelig har museet udgivet undervisningsmaterialet *Vores historier* om dansk kolonialisme i Caribien.

Det Kgl. Bibliotek åbner i 2022 udstillingen *Displaced* af Tina Enghoff i samarbejde med David Samuel Naeman Josef Kristoffersen (d. 24/2-30/4, 2022) med tilhørende arrangementsrække. SMK åbner i 2022 særudstillingen *Haegue Yang: Double Soul*, der i nogen grad vil berøre tematikker, som knytter an til kolonihistorie og transnationalitet. Designmuseum Danmark har en særudstilling om Grønlands rubiner og guld planlagt til 2023, mens M/S Museet for Søfart åbner nye faste udstillinger i 2024, hvor kolonihistorien også vil få en prominent plads.

1.3 Tidsbegrænsede, afsluttede kolonihistoriske formidlingstilbud på danske museer inden for de sidste fem år

Blandt de modtagne svar omhandler størstedelen formidlingstiltag i forbindelse med markeringen for 100-årsdagen for salget af det tidligere Dansk Vestindien. Følgende institutioner oplyser i den forbindelse af have haft særudstillinger, arrangementer eller udgivelser: SMK (*Ufortalte historier*, intervention i samlingerne og *Undskyld*, performances, Copenhagen International School of Performing Arts, KAS), Det Kgl. Bibliotek (*Blinde Vinkler*, udstilling, data sprint series, *Kolonialisme, racisme og migration*, arrangementsrække, *Stemmer fra Vestindien*, audiovisuelt storværk i samarbejde med Peter Jensen, DR Bigband og Obscura, samt *Unfinished Histories. Art, Memory and the Visual Politics of Coloniality*, international konference i samarbejde med Københavns Universitet), M/S Museet for Søfart (*Vestindien Revisited*, udstilling), Arbejdermuseet (*Stop Slaveri!*, udstilling) Museum Vestsjælland (*Refleksion/reflection*, bannerudstilling, *Stereotyper*, udstilling), Ordrupgaard (*Pissaro. Et møde på St. Thomas*, udstilling) Gl. Holtegaard (*Kolonihistorier. Magt og afmagt*, udstilling), Københavns Museum (*Vestindiske Dage*, foredragsrække i samarbejde med Holbæk Museum og Det Kgl. Bibliotek), Christiansborg Slot (*Bag guvernørens spejle*), Horsens Museum (*Hezekiah Smith og de andre vestindiske fanger*, udstilling og foredrag), Vejle Museerne (*Min Vestindiske Arv*, udstilling). Karen Blixen Museet udgav desuden trebindsværket *BAT Bridging Art + Text* (af billedkunstner Michelle Eistrup, redaktør Annemari B. Clausen m.fl.), der samlede op på en tidligere afholdt international konference om kolonihistorisk kunsthistorie.

Udover de mange tiltag om Dansk Vestindien i 2017 oplyser besvarelserne om mere spredt formidling om flere forskellige emner. Nationalmuseet nævner at have haft debatter om kolonier og kolonihistorie både med interne og eksterne debattører, ligesom museets forskere har bidraget til *Danmark og kolonierne*, 5. binds værk udgivet af GAD. Museet fremhæver desuden Serampore initiativet 2012-2020, herunder en udstilling i Serampore, restaureringsarbejder i Serampore, en ph.d.-afhandling samt et bogværk planlagt til 2022. Endelig indeholder bogværket *Dansk*

Ekspeditionshistorie 1-3 (2021) en lang række kapitler af museets forskere med kolonihistorisk relevans, fx i form af danske ekspeditioner til Grønland eller i andre europæiske landes imperier.

SMK oplyser følgende række af formidling af kolonihistoriske emner: *Efter Stilheden*, udstilling (udvalgte værker) 2021; *Kirchner / Nolde til diskussion*, udstilling 2021; Julie Nymann: *House That Whispers II*, installation, Kgl. Afstøbningssamling (KAS) 2021; *Intet som før*, intervention i samlingerne (udvalgte værker) 2020; *Sonja Ferlov Mancoba*, udstilling 2019; *Grønland mangler*, SMK Fridays 2019; *Danh Vo: Take My Breath Away*, udstilling; Jeannette Ehlers: *For Love Alone*, performance, KAS 2018; Museumstitler på en række værker ændres, for at undgå nedsættende sprogbrug 2016.

M/S Museet for Søfart fremhæver monografierne *Kinafarerne* (2019), *Danmark som søfartsnation* (2020) og *Under sejl til Asien, Afrika og Amerika* (2021), der alle formidler kolonihistorie. Dertil populærhistoriske artikler, kronikker og foredrag.

Odense Bys Museer viste i 2018 særudstillingen "Drømmen om Kina". Den omhandlede kontakter mellem Danmark og Kina fra 1700-tallets kinafarere over 1800-tallets store danske virksomheder i Kina til nutidens forhold mellem Danmark og Kina. Samme år viste Museum Sønderjylland (Åbenrå Museum) udstillingen *Drømmen om Afrika*.

Museum for Forsyning og Bæredygtighed har vist udstillingen *280 år med relationer mellem Østvendssyssel og Vestgrønland* om koloniseringen af den grønlandske vestkyst med udgangspunkt i Dronninglund. Særudstillingen stod på Dorf Møllegård i 2019 – og på henholdsvis Nuuk Lokalmuseum og Ilulissat Museum i 2020.

I 2021 åbnede Museum Østjylland udstillingen *I skyggen – De første kvindelige fotografer*, der også viste billeder fra tidligere kolonier. Samme år åbnede Museum for Religiøs Kunst, Lemvig udstillingen *Grønlandsk kunst gennem 300 år*, og Louisiana åbnede en soloudstilling med den grønlandsk-danske kunstner Pia Arke, hvis arbejde har kolonihistorie som omdrejningspunkt.

1.4 Ambitioner, ideer og ønsker om fremtidige kolonihistoriske formidlingstiltag på de danske museer

Flere museer udtrykker ønske om at etablere formidling med fokus på deres lokale egns kolonihistorie og flere har ideer til emner, der kunne være relevante for dem at belyse. Nationalmuseet, M/S Museet for Søfart, Museum Lolland Falster, Københavns Museum og Bornholms Museum nævner forskellige planer om at inkludere kolonihistorisk formidling i kommende udstillinger eller nybygninger, hvor emnet tænkes ind som ét blandt flere.

For Nationalmuseets vedkommende understreges, at kolonihistorie fortsat vil udgøre en væsentlig del af danmarkshistorien, også i tilfælde af et nyrenoveret, ombygget museum. Museet ser kolonihistorien som et tema, der altid skal være repræsenteret på museet – den kan og bør ikke "skrives ud af historien", da kolonihistorien har haft en meget stor betydning for den danske stats udvikling, såvel som for dansk kulturhistorie og kultur i fortid og nutid. M/S Museet for Søfart skriver, at *"i museets kommende store kronologiske basisudstilling (åbner 2024) vil kolonitidens søfart få en prominent plads"*, ligesom museet er i gang med at udvikle et nyt, undervisningstilbud om slavehandel.

Museum Lolland-Falster skriver, at de koloniale forbindelser vil *"formodentlig blive udfoldet i nogen grad, når engang et nyt museum i Nykøbing bliver indrettet, da der er markante personer på øerne, hvis historie også var kolonial: Freuchen og Reventlow, men også skolelæreren Victor Cornelins, der var født på St. Croix (som museet desværre ikke har samlinger, der relaterer sig til). Kolonihistorie er altså ikke et hovedfokus på Museum Lolland-Falster, men et aspekt af den tidlig moderne og nyere tids historie, som museet bestemt tænker med i sin formidling"*.

Bornholms Museum *"håber snart at kunne flytte i nye rammer i en ny bygning, men planlægger at bibeholde den etnografiske udstilling, netop fordi den dels viser, hvordan bornholmerne før lærte om deres omverden, og dels fordi samlingen giver et godt afsæt for at formidle kolonihistorie med alle de aspekter, det emne rummer"*, og tilsvarende omtaler Østjyllands Museum interesse for fortsat at formidle deres etnografiske samling, som opfattes som kolonihistorisk, da den er indsamlet i andre landes koloniområder.

Flere andre museer omtaler ambitioner om at formidle kolonihistorien gennem undervisning, digitalisering, byvandring mm.:

Museum Vestsjælland skriver: *"I forbindelse med at vi har undervist i den transatlantiske slavehandel og kolonitiden siden 2017, har vi erfaret at lærere og elever kan mangle både sprog og handlemuligheder i forhold til at arbejde med et stofområde, hvor racisme i fortid og nutid spiller en stor rolle. Vi ville gerne have mulighed for at klæde lærerne bedre på i forhold til at træde ind i klasserummet og arbejde med dette område, så alle elever kan føle sig trygge. Derfor har vi et ønske om at kunne tilbyde lærerne et kursus i interkulturelle kompetencer"*. Museum Vestsjælland vil desuden cirkulere en kolonihistorisk bannerudstilling på gymnasier samt udvikle kolonihistoriske undervisningstilbud til grundskoler og gymnasier.

SMK fremhæver, at *"Det kolonihistoriske perspektiv vil indgå i forskellige sammenhænge, som en af flere, mulige vinkler på formidlingen. Dette er et løbende arbejde, der sker i dialog med forskning, særudstillinger og tilkomsten af nye værker i samlingen"*.

Det Kgl. Bibliotek *"arbejder med Citizen Science og ønsker i den forbindelse at sætte fokus på forskellige befolkningsgruppers engagement i samlingerne. Dette kunne omfatte arbejde med de kolonihistoriske samlinger"*.

En respondent fra Københavns Museum giver udtryk for at det vil være ønskeligt med mere samarbejde på tværs for at *"formidle kolonihistorien på en mere struktureret og stort anlagt måde."* M/S Museet for Søfart udtrykker ønske om en virtuel platform for formidling og tilgængeliggørelse af samlinger, gerne i samarbejde med andre. Museum Vestsjælland skitserer, hvordan deres erfaring med formidling af kolonihistorie kan komme andre til gode i konkrete tiltag for undervisere og vandreudstilling.

L_9060. Vandspand udsmykket med benfigurer af dyr og ånder. Norske sælfangere fangede 100.000 sæler om året i havet ud for Østgrønland. Uvidende om rovfangsten forsøgte de sultende østgrønlænderne at lokke sælerne til, som i deres kosmologi blev genfødt og –fanget. Det skete med særligt rigt udsmykkede redskaber til fangst og partering. Nedgangen i sælbestanden medførte en gradvis affolkning af Østgrønland i 1800-tallets slutning. (Nationalmuseet).

1.5 Internationale tendenser

Den danske kolonihistoriske formidling kan perspektiveres ved de tendenser, der kan observeres i den europæiske museumsverden. I denne er kolonihistorien i stigende grad genstand for debat og formidlingsaktiviteter. Det kolonihistoriske fokus på museerne kan både ses i sammenhæng med samfundsdebatter om racediskrimination, racisme og den historiske arv, der findes i tidligere vestlige kolonimagter, og med opbygningen af moderne museumsvesener i stater, der tidligere har været koloniseret af europæiske lande. Begge tendenser går tilbage til de sene 1960'ere og er kommet til udtryk i en øget formidling af den koloniale fortid i de europæiske lande, i diskussioner om repræsentation (dvs. de vestlige museers retmæssige adgang til at formidle genstande eller mennesker fra andre kulturer), i øgede internationale samarbejder om kolonihistorieformidling og i krav om tilbageførsel af kulturarv, der er bragt til europæiske museer i en kolonial kontekst.

Tendenserne kan observeres både på det etnografiske, kulturhistoriske og kunsthistoriske område, ligesom de også afspejles i faglige og kollegiale diskussioner på tværs af feltet. I regi af nationale og internationale museumssammenslutninger har der således været afholdt talrige konferencer om kolonihistorie og museer, ligesom der er udviklet fælles retningslinjer og indsatsområder (fx Museums Association UK), og der er gennemført en række større fællesmuseale EU-projekter om udvikling af postkoloniale museumspraksisser med støtte fra Creative Europe-programmet.

Kolonihistorie bliver i dag formidlet på både nationalmuseer, bymuseer, søfartsmuseer, kunstmuseer og etnografiske museer i Europa. En række national-, by- og specialmuseer, især i Holland, Frankrig, England og Belgien, har de senere år udviklet permanente kolonihistoriske udstillinger eller haft større særudstillinger om kolonihistorie. Markante eksempler er specialmuseet *International Slavery Museum* (Liverpool, åbnet 2007), særudstillingen *Slavery*, (Rijksmuseum, Amsterdam åben til august 2022), eller den semipermanente udstilling *London, Sugar and Slavery* (Docklands, Museum of London, 2014).

Ligeledes har en lang række af etnografiske museer i Europa gjort deres egen museumspraksis til genstand for kritisk revision. Det gælder både ændringer i eksisterende udstillinger, i principper for registrering og sprogbrug, samt mere gennemgribende ændringer i missioner mv. I flere tilfælde er disse forandringer sket for at imødegå kritik, der er rejst mod museerne for at være koloniale institutioner. Markante eksempler på institutioner, der har undergået radikale bygnings- eller indholdsmæssige forandringer i de seneste ti år er: *AfricaMuseum* (tidl. *Royal Museum of Central Africa*, Tervuren, Belgien, genåbnet 2018), *Weltmuseum Wien* (tidl. *Museum für Völkerkunde*, genåbnet 2017), Humboldtforum i Berlin (tidl. *Etnologisches Museum*, genåbnet 2020), samt fx Pitt-Rivers Museum (Oxford) eller de hollandske sammenslutning af etnografiske museer (Tropenmuseum m.fl.), der har ændret deres museumspraksis i en mere postkolonial retning. Fælles for disse museer er et langt større fokus på at anvende deres samlinger til at fortælle kritisk om deres nationale kolonihistorier, fokusere på nutidige problemstillinger, som relateres til kolonialisme, og på inddragelse af aktører fra de tidligere kolonier i museernes formidling. En

række europæiske museer foretager desuden omfattende proveniensforskningsgennemgange af deres samlinger med henblik på at afdække juridisk eller etisk "problematiske" genstande, der er indsamlet i de tidligere kolonier, fx gennem beslaglæggelser eller tyveri. På kunstmuseer har en række udstillinger ligeledes rettet fokus på kolonihistorien, fx ved at pege på kunstværker, der kan siges at repræsentere koloniale, eksotiserende perspektiver på koloniserede folk, ved at revidere udstillingstekster eller værktitler, der opfattes som (kolonialt) stødende, eller ved at formidle postkolonial samtidskunst, der sikrer en større repræsentation på vestlige museer af kunstnere (og kuratorer) fra tidligere kolonier. I det hele taget har kunstens område over de seneste årtier set en markant vækst i interessen for kolonihistoriske perspektiver, både blandt kunstnere, forskere og kuratorer. Et væsentligt startskud på denne strømning kan siges at have fundet sted i 1998, da den for europæiske museer toneangivende udstilling *Dokumenta 11* i Kassel, Tyskland satte kolonihistorie på dagsordenen.

Samlet set kan kolonihistorie siges at have været et stærkt repræsenteret tema i den vesteuropæiske museumsverden de seneste 20 år.

2 Arkiver

Det har været et erklæret mål for referencegruppen at forsøge at kortlægge, hvilke dele af arkivernes samling, som er relevant for en bredere formidling af kolonihistorien. Arkiverne er vores fælles hukommelse og i Rigsarkivet finder vi alt lige fra skibsprotokoller, slavehandlernes regnskaber og lovgivning vedrørende fangstrettigheder i Grønland. De danske arkiver rummer således den samlede overleverede historie om de danske kolonier og administrationen af besiddelser lige fra Tranquebar til Thule. Gennem de seneste fem år har arkiverne, som det vil fremgå af de følgende sider, gjort en betydelig indsats for at formidle kolonihistorien inden for de eksisterende rammer. Sammenfattende kan man sige, at der har været udfoldet en betydelig bestræbelse på at formidle historien om Dansk Vestindien og Tranquebar, mens historien om Grønland som koloni ikke indtil nu har fået tilsvarende opmærksomhed. Samlingerne vedrørende udviklingen i Grønlands status som kolonimagt lige fra de tidligste akter fra Danske Kancelli i 1700-tallet til Ministeriet for Grønland i 1950'erne rummer et stort potentiale for formidling, læring og forskning.

En rundspørge til stads- og lokalarkiver har givet 6 tilbagemeldinger. Sammenfattende kan man konkludere ud fra tilbagemeldingerne, at meget få af de responderende opfatter dele af deres samling, som noget der kan udpeges som decideret kolonihistorisk. Særligt fra de responderende stadsarkiver er meldingen, at de kan have dele af deres samling, hvor der indgår materiale af kolonihistorisk relevans, men deres metadata giver dem ikke mulighed for at udpege disse dele.

Udsnittet af arkiver, som har svaret på henvendelsen fra referencegruppen giver ikke nogen nævneværdig indikation af, at kolonihistorie indtil nu har været et særligt fokusområde for arkivernes egne udstillinger. Arkiverne indikerer, at de er bekendt med interessen for disse dele af deres samling, og derfor også er bevidst om at få dem formidlet på www.arkiv.dk i tilfælde af, at de er digitaliserede. Denne fælles formidlingsplatform for de danske lokal- og byhistoriske arkiver rummer en del dokumentation og billedmateriale med relation til kolonihistorien, særlig fra Dansk Venstindien.

Svarene giver også en indikation af, at arkiverne ikke vurderer disse dele af deres samlinger relevant for kolonihistorien, medmindre at det fremgår eksplicit af den enkelte del af samlingen.

Enkelte arkiver har oplyst, at de i kølvandet på referencegruppens henvendelse vil søge at iværksætte en kortlægning, og blandt andet har Esbjerg Byarkiv tilbudt at påbegynde en digitalisering af stor billedsamling fra Frederikssted på Sct. Croix. Billederne er taget af den senere lokale fotograf, Andreas Lauridsen, som var politigendarm i Frederikssted. Hertil kommer, at Karup Egnsarkiv i deres samlinger har fyldige oplysninger om relationen mellem Forsvaret og Grønland, idet den rummer dokumentation for grøndlandske ferieborns ophold på Karup-egnen op gennem 1950'erne og 1960'erne. Endelig har Det Digitale Danske Udvandrerarkiv, der er en del af Aarlborg Stadsarkiv, samlinger af kolonihistorisk relevans. Her er Udvandrerprotokollernes indhold relevant at fremhæve som en del af kolonihistorien, hvor der er danske aktører involveret. Det Digitale Danske Udvandrerarkiv rummer ligeledes en samling på omkring 500.000 breve, som kan kaste lys over aspekter af kolonihistorien. En række stadsarkiver rummer også akter og billeder fra virksomheder med relationer til den koloniale handel. Her kan nævnes, at Aarhus Stadsarkiv har scannet en række billeder og dokumenter med relation til byens kolonialforretninger. Disse samlinger vil kunne være relevante for de brugere, som ønsker at undersøge den forbrugsmæssige side af kolonihistorien.

The image shows two pages from a historical ship journal. Each page contains a table with columns for date, day of the week, wind direction, wind strength, and other observations. The tables are filled with handwritten entries in cursive script. To the left of each table is a column of handwritten notes, and to the right is a column of further observations or calculations. The handwriting is in dark ink on aged, slightly yellowed paper.

Hvor ved vi det fra? Handelskompagniernes arkiver rummer ofte skibsjournaler, hvor man kan følge skibene time for time. Dette eksempel dokumentere, at Guineisk Kompagnis fregat "Fredensborg" i Nordsøen 26.-28. juni 1767 på vej ud på et trekanttogt endte med totalforlis ved Sydnorge på vejen hjem. Vestindisk-Guineisk Kompagni havde som selskab monopol og toldfrihed på handelen med de vestindiske øer frem til 1754, hvor handlen blev givet fri. Disse protokoller udgør nogle af de vigtigste kilder til dansk kolonihistorie. (Rigsarkivet).

2.1 Kolonihistoriske arkivalier i de danske arkiver

I næsten 250 år var Danmark kolonimagt i Vestindien. Fra koloniens grundlæggelse i 1672 til salget til USA i 1917. Helt unik er der bevaret en enorm mængde beskrivelser, protokoller, breve og illustrationer, som giver en unik indsigt i historien. For historikere, undervisere, for det vestindiske og det danske samfund – og for alle efterkommere, hvis forfædre var slaver, bosættere eller magtelite er disse akter den centrale kilde til denne del af Danmarkshistorien. Rigsarkivet havde derfor valgt at markere 100 året for salget af Dansk Vestindien i 2017 til at skabe en portal, som

giver adgang til dokumenterne. Samtlige embedsarkiver fra lokaladministrationen på Dansk Vestindien er blevet digitaliseret. Støttet af en fondsbevilling fra A.P. Møller Fonden.

Alle arkivalier på scanningsplanen scannet pr. 1. marts 2016 med undtagelse af under 1% (122 æsker), som var i for dårlig stand. Arkivalierne bevares for eftertiden og tilgængeliggøres digitalt samt kan fritages fra yderligere slidtage på læsesalen.

Der er sket transskribering, indexering og foreløbig oversættelse af ca. 23.000 sider af væsentlige arkivalier til formidling på websitet. Rettelse af metadata og tilføjelse af engelske metadata i Daisy og Arkivalier Online. Der er skabt en it-infrastruktur (det fælles søgeindex og indtastningsportalen), hvor der løbende tilføres værdifulde metadata til arkivalierne. Snart kan brugere via indtastningsportalen ønske et bestemt arkivalie indtastet og oversat.

Adgangen til udvalgte arkivalier demokratiseres ved, at de bliver nemmere at fremsøge og læse også for målgrupper, der ikke læser dansk/gotisk håndskrift, og baner vej for øget brug af arkivalierne på bl.a. US Virgin Islands. Dermed breddes værdien af arkivalierne ud til flere, som kan f.eks. forske og finde sin slægt.

Website på dansk og engelsk (www.virgin-islands-history.org), formidler historien til forskellige målgrupper: Børn og unge (undervisningstilbud om slavehandel) og den brede befolkning via ca. 100 siders mindre artikler med illustrationer, der formidler historien på en lettilgængelig måde. Websitet er responsivt og kan også tilgås fra tablets og mobiltelefoner.

Søgefunktion samt vejledningsunivers, der gør det muligt og nemmere for brugere (også engelsktalende) at fremsøge arkivalier via et fritekstsøgefelt. Flere målgrupper får kendskab til historien om Dansk Vest Indien og arkivalierne via websitet. Antallet af unikke besøg blev femdoblet fra februar til marts 2017. Websitet er endvidere søgemaskineoptimeret, så bestemte søgestrengene på Google leder over til www.virgin-islands-history.org. I perioden fra 1. december 2020 til 1. december 2021 havde siden 140.918 brugere. Mange af disse brugere søger videre over på Rigsarkivets side 'Arkivalieronline'.

Adgangen til arkivalierne er blevet demokratiseret/bredt ud. Alle kan se arkivalierne, bare de har en computer og en internetforbindelse. Vejledningsuniverset medfører, at også brugere, der ikke er vant til at bruge arkivalier, kan komme i gang. Herunder engelsktalende brugere, der hjælpes på vej via engelske vejledninger og ledsagetekster og oversættelse af arkivskaber og serienavne.

Inde på sitet er der både kildepakker og undervisningsmateriale til belysning af Danmarks rolle i relation til slaveri: <https://www.virgin-islands-history.org/undervisning/>

Kort over Sct. Thomas havn og by, opmålt og tegnet 1778-1780 af ingeniørrofficer Peter Lotharius Oxholm. Bland andet er angivet havbybder og ankerpladser i den gode naturhavn, hvor der på banken "G" midt i bassinet kun er 17 fods dybde ved lavvande. (Rigsarkivet)

2.2 Ambitioner, ideer og ønsker om fremtidig kolonihistorisk formidling i de danske arkiver

Udover den store satsning på formidling af arkivalier med relation til Dansk Vestindien har Rigsarkivet de seneste to år satset på at få tilgængeliggjort scanninger af akterne vedrørende den danske koloni Tranquebar. Rigsarkivets arkivalier om Danmarks kolonier og handel i Asien ca. 1616-1845 er blevet gjort synlige i forbindelse med markeringen af 400-året for grundlæggelsen af Tranquebar i 2020.

Formålet med Tranquebar-projektet er at bevare unik skriftlig kulturarv og gøre den tilgængelig. Heri ligger også at udbrede kendskabet til den historie, arkivalierne dokumenterer, bl.a. via bred formidling af ny forskningsbaseret viden til udvalgte målgrupper.

Projektet har endvidere potentiale til at bidrage positivt til den nutidige dansk-indiske relation ved at udbrede kendskabet til denne fælles dansk-indiske historie. Det er Rigsarkivets vurdering, at der ikke er et særlig udbredt kendskab i hverken Danmark eller Indien til historien om de over 200 år Danmark havde koloniale besiddelser i Indien. Reel viden om denne periode findes pt. kun hos en håndfuld faghistorikere og særligt interesserede som f. eks. Foreningen Trankebar.

Dette har Rigsarkivet ønsket at ændre på. Det har længe været et populært synspunkt i debatten, at man i Danmark har glemt tiden som kolonimagt og hvor det kan diskuteres om det er korrekt i relation til Dansk Vestindien, er det helt evident i forhold til den danske kolonihistorie i Indien ikke har fået tilsvarende opmærksomhed. Rigsarkivet har derfor ment, at denne del af koloni-historien er værd at udbrede kendskabet til, da den dokumenterer Danmarks deltagelse i den europæiske globalisering fra dens begyndelse og Danmarks langvarige handelsmæssige og kulturelle relationer til Asien.

De relevante arkivalier til digitalisering i projektet er kronologisk afgrænset til perioden ca. 1616-1845, dvs. perioden fra oprettelsen af det første danske ostindiske kompagni i 1616 til salget af de danske besiddelser i Indien til Storbritannien i 1845. Afgrænsningens sluttidspunkt i 1845 er valgt pga. projektets fokus på fejringen af 400-året for Tranquebars grundlæggelse som den første danske koloni. Geografisk omhandler arkivalierne en stor del af Asien; et område fra Hormuzstrædet i vest til Canton (Guangzhou) i øst og fra Ganges floden i nord til Java i syd. Hovedparten af arkivalierne vedrører dog Indien, især kolonierne Tranquebar og Serampore.

Administrativt kan arkivalierne inddeles i to hovedgrupper, nemlig hhv. arkivalier produceret af institutioner i København og arkivalier produceret af lokale institutioner i kolonierne. De københavnske arkivalier afspejler interaktionen mellem de lokale myndigheder og de overordnede institutioner, handelskompagnier eller centralforvaltning i Danmark. De rummer dog også oplysninger om de lokale forhold, f.eks. indberetninger. Blandt de københavnske myndigheder kan nævnes Asiatisk Kompagnis direktion, Generaltold-kammer- og kommercekollegiet, Koloniernes Centralbestyrelse, Missionskollegiet, Højesteret mfl. De arkivalier, der er skabt af den lokale administration i Tranquebar og Serampore, består enten af hjemsendte kopier af afgørelser og korrespondance, kopibøger for lokal korrespondance f.eks. med lokale herskere og retsbøger fra de lokale domstole. Blandt de lokale administrative enheder kan nævnes de lokale afdelinger af Asiatisk kompagni og Det kongelige Ostindiske guvernement.⁸ Omfangsmæssigt udgør arkivalierne fra hele Asiatisk kompagni og Det kongelige Ostindiske guvernement de to største grupper med hhv. ca. 52 % (875 enheder) og 14 % (239 enheder) af hele samlingen (i alt 1674 enheder).

Tematisk ligger fokus i samlingen på administration, politik, økonomi og handel. Herunder er der dog også kilder til sociale forhold, idet f.eks. retsbøgerne udgør en hovedkilde til livsforholdene og kontakten mellem lokalbefolkningen og de danske embedsmænd. Et andet fremtrædende tema er

⁸ En arkivar har personligt transskriberet de to vigtigste arkivgrupper fra Ostindisk Kompagnie (1616-1730), nemlig sekretprotokollerne 1690-1730 samt de såkaldte "Europæiske breve" fra ca. 1685-1730, der er ultimo marts 2022 transskriberet ca. 4200 sider.

søfart. Her udgør logbøger og skibsjournaler fra kompagniskibe og orlogsfartøjer en særlig kilde til søfartshistorien og livet om-bord, f.eks. på kinafarernes lange rejser til Canton. Blandt de mindre og mere specielle grupper af arkivalier kan nævnes korrespondance og rapporter fra Den Danske Halle Mission i Tranquebar, som var den første lutheranske mission i verden (grundlagt i 1704 af Frederik 4.). Endelig indeholder samlingen også mindre privatarkiver fra embedsmænd, kaptajner og handelsmænd, som arbejdede i Asien enten for de danske myndigheder eller på egen hånd.

Barskibet "Kongen af Assianthe" opankret ved København i 1803. Skibet deltog i den danske slavefart og var opkaldt efter antefolket, som leverede mange slaver til danskerne. Under dansk flag blev omkring 120.000 afrikanere fragtet over Atlanten som slaver. De lange overfarter i den tæt pakkede last var rædselsfulde og mange døde af tørst og sygdom. For en del slaver var selvmordet at foretrække. Overfarten varede to eller tre måneder, og dødeligheden var høj. I perioden 1777-1789 kender man forholdene helr præcist for cirka 50 togter. Her døde i gennemsnit 16 procent af slaverne. Udsvingene var dog store og afhang af, om der var smitsomme -sygdomme ombord. Det bidrog også til elendigheden, at slaverne ofte blev voldsomt svækkede og dehydrerede på turen, hvor de krydsede ækvator to gange. Den højeste dødelighed på 45 procent blev set på skibet "Accra" i 1781. Den laveste dødelighed var på en halv procent på samme skibs rejse i 1789. Der var også enkelte skibe, som forsvandt sporløst under overfarten, og alle omkom. (Rigsarkivet).

Samlingens værdi ses for det første af, at 56 % af den er optaget på UNESCOs prestigefyldte Memory of the World Register (1997). Mere præcist drejer det sig om arkivalierne fra Ostindisk Kompagni, Asiatisk Kompagni, samt arkivalier vedrørende den danske Halle-mission i Tranquebar.

For det andet er 2 % af arkivalierne i samlingen optaget på listen over arkivalier af Enestående National Betydning (ENB).

En del af tilgængeliggørelsesprocessen er, at arkivalierne skal metadataberiges og udvalgte arkivalier transskriberes til moderne skrift og oversættes.⁹ Arkivaliers værdi er den autentiske dokumentation af fortiden. Dermed er det primære formål med metadataberigelse og transskription af arkivalier at gøre det nemmere at fremfinde dem og derefter at læse dem. Begge dele er vanskeligt uden særlige arkivfaglige kundskaber og lidt af et detektivarbejde. For hovedparten af Rigsarkivets brugere er det den original kildes autenticitet, som efterspørges enten til slægtsforskning eller forskning i øvrigt. Derfor tilføjer Rigsarkivet ikke en fortolkning af de originale kilder eller skriver noter/kontekst til enkelte ord i en original kilde i sin digitale kildeportal Arkivalier Online. Transskription af arkivalier til moderne skrift foregår på Rigsarkivets kildeindtastningsportal og gøres altid bogstavret efter den originale kilde. Det er hensigten, at de arkivalier, der skannes i dette projekt, lægges i Rigsarkivets allerede eksisterende databaser og vises via Arkivalier Online, samt via det dedikerede website for projektet. Augustinusfonden har bevilget 1,5 mio. kr. til konservering og digitalisering af arkivalier fra Ostindisk Kompagni. Den ene million skal dække administrative omkostninger samt digitalisering af arkivalier fra Asiatisk Kompagni (1730-1845). Den halve million skal benyttes til konservering og multispektral digitalisering af svært nedbrudte arkivalier fra Ostindisk Kompagni (1616-1730), men primært fra perioden 1690-1730. Ved multispektral skanning bliver det muligt at læse svært beskadigede arkivalier.

Formålet med formidlingsindsatsen på dette projekt er at få udbredt kendskab til og faglig viden om denne del af Danmarks historie, samt at øge kendskabet til og brugen af de originale kilder i digitaliseret version.¹⁰

Se: <https://kilderne.dk/laeringstilbud/kildepakkerne/danmarks-koloni-i-tranquebar/>

⁹ I dette projekt har metadataberigelsen fundet sted på to måder. For det første oversættes samtlige Rigsarkivets metadata om arkivalierne til engelsk og indtastes i Rigsarkivets databaser. For det andet vil der som led i metadataberigelsen blive gennemført et pilotprojekt, der tester anvendeligheden af ny teknologi til "Handwritten Text Recognition" (HTR) i forhold til automatisk tekstgenkendelse af de digitaliserede arkivalier ved hjælp af kunstig intelligens. Denne teknologi gør det muligt at metadataberige det meste af samlingen med elektronisk genererede transskriptioner af det håndskrevne tekstindhold. Rigsarkivet ønsker at teste denne metode, da en af erfaringerne fra Vestindien-projektet var, at det er vanskeligt at rekruttere nok frivillige indtastere til at transskribere indholdet (crowdsourcing), og dermed gøre det søgbart, inden for en rimelig tidshorisont.

¹⁰ Augustinusfonden har bevilget 1,5 mio. kr. til konservering og digitalisering af arkivalier fra Ostindisk Kompagni. Den ene million skal dække administrative omkostninger samt digitalisering af arkivalier fra Asiatisk Kompagni (1730-1845). Den halve million skal benyttes til konservering og multispektral digitalisering af svært nedbrudte arkivalier fra Ostindisk Kompagni (1616-1730), men primært fra perioden 1690-1730.

2.3 Grønland – stort potentiale for formidling

Rigsarkivets satsning har gennem de seneste år været Vestindien og Tranquebar, med fokus på oversøisk administration og handel - og derfor ville det være mere end oplagt, at en ny kolonihistorisk satsning kunne have fokus på Grønland. Den tidlige administration af Grønland som koloni i form af akterne fra Danske Kancelli fra 1524-1660 til Danske Kancelli, Departementet for Island, Grønland og de Øst- og Vestindiske Kolonier samt for Lenssagerne fra 1771 udgør en unik samling i Rigsarkivet med en stort potentiale for formidling. Dertil det store potentiale i at formidle det kommercielle aspekt i relation til Grønland som dansk koloni begyndende med Direktorat Kgl. Grønlandske Handel, Ekspeditionskontor fra 1775 til etableringen af Den Kongelige Grønlandske Handel i 1950 og Den Grøndlandske Handelskommission fra 1788 til 1816.¹¹ Dertil kommer råstofudvindingen på Grønland først og fremmest i relation til minedrift og udvinding af det strategiske mineral kryolith udført af A/S Kryolith Mine- og Handelsselskab.¹² I forhold til den nære samtidshistorie vil der også være et stort potentiale i at formidle historien om Danish Arctic Contractors arbejde på Grønland under Den Kolde Krig. Her byggede et konsortium af danske entreprenørfirmaer baser for amerikanerne under regulering af danske myndigheder i form af Grønlandsministeriets og Udenrigsministeriet. Fra Grønlands Nationalmuseum og Arkiv har der været udtrykt ønske om adgang til de dele af den danske koloniadministrations akter, som kan anses for at være grønlandske arkivalier. Her vil det være oplagt, at et scenarium for denne referencegruppe kunne være en digitalisering af de frit tilgængelige dele af arkiverne efter landsfogederne.¹³ Landsfoged-embederne blev indført ved Styrelsesloven af 1925 og afløstes af Landshøvdinge-embedet ved lov i 1950, igen afløst i 1979 af Rigsombudsmanden. Styrelsesloven fastsatte rammerne for administration, kommunalt selvstyre og retsudøvelse i de Vestgrønlandske kolonier under tilsyn af landsfogederne i Nord- og Sydgrønland. Uden for disse lå Thule og de Østgrønlandske kolonier som "styrelsesumiddelbare" områder med hver sin styreform og hver sin inspektør. For Thules vedkommende gjaldt en styreform, som var aftalt ved overenskomst med Knud Rasmussens arvinger, og som videreførte traditionerne i den indtil 1937 private handelsstation Thule. Hertil hørte en kommunal myndighed i form af et fangerråd, bestående af valgte repræsentanter for befolkningen, suppleret med de danske embedsmænd, blandt hvilke inspektøren var født formand. Thule og de Østgrønlandske områder blev først inkorporeret i det

¹¹ Ved lov 276 af 27.5.1950 ophævedes statens handelsmonopol på Grønland og Den kongelige grønlandske handel udskiltes fra Grønlands Styrelse som en selvstændig statsvirksomhed med en direktør som chef. Ved bkg. 164 af 3.4.1967 præciseredes Den kongelige grønlandske handels virksomhed, og placeringen som et direktorat stadfæstedes. Da lov 586 af 29.11.1978 trådte i kraft 1.7.1979, overgik Den kongelige grønlandske handels produktions- og salgsvirksomhed til Grønlands Hjemmestyre, og i sin helhed overgik Den kongelige grønlandske handel 1.1.1986 til hjemmestyret

¹² Grundlagt m.h.p. drift af kryolitmine i Ivigtut, Grønland. Delvis statsovertaget, og i samarbejde med Kryolitselskabet Øresund A/S i 1940 (s.d.), indgået i Kryolitselskabet Øresund 1980.

¹³ Grønlands Styrelse var en etatsorganiseret institution med et sagsområde, som i henhold til styrelsesloven (lov nr. 134 af 18. april 1925) omfattede alt om kolonien Grønland, herunder administration og retsudøvelse, transport, forsyning, monopolhandel med grønlandske produkter, kirke-, skole og sundhedsvæsen, udnyttelse af undergrunden, etc. Til etatsformen hørte, som for DSB, Post- og Telegrafvæsenet og Toldvæsenet, at direktøren havde direkte ministerreferat og som sådan varetog departementschefsfunktionerne inden for sit ressort. Etatens mange funktionsområder blev styret gennem et relativt lille centralt ekspeditionskontor eller hovedkontor; det var gennem dette, og kun dette, at direktøren agerede principielt og politisk.

almindelige grønlandske forvaltningsapparat i 1961. Den forvaltningsmæssige særstatus har betydning for, hvor og hvordan der kan søges arkivoplysninger om Thule.

Den amerikanske besættelse af Grønland 1941-45 havde efterladt en konkurrerende magt-struktur i Grønland, dels omkring de amerikanske baser, som blev søgt afviklet, dels omkring Grønlands Kommando, som (formelt) skulle udfylde tomrummet efter de bortdragende amerikanere. I Thule havde den amerikanske tilstedeværelse været begrænset til en lille vejrstation. Det ændrede sig radikalt ved anlæggelsen af flyvebase og varslingsstationer i 1950.

I 1958-59 påbegyndte USA bygningen af en radarvarslingsstation i Thule med henblik på varsling af angreb af sovjetiske interkontinentale missiler mod det amerikanske fastland. Stationen var led i det såkaldte Ballistic Missile Early Warning System (BMEWS), hvis to andre hovedstationer blev bygget i Clair, Alaska og Fylingdales i England, den var operationsklar i 1960. Anlægget i Thule blev bygget af Danish Arctic Contractors. (Rigsarkivet)

Embederne udgjorde den øverste rigsmyndighed i Grønland, men udgjorde samtidig også den øverste lokale administration, og hvorvidt og præcist i hvilket omfang, deres arkivalier hører hjemme som en del af rigsmyndighedernes arkivalier eller som en del af hjemmestyrets arkivalier

kræver en nøjere afklaring.¹⁴ En afklaring af dette kunne følges op af demokratiseret adgang til samlingen via en digitalisering.

I 2022 er det en prioriteret opgave for Rigsarkivet at udstille dele af samlingen med fokus på Grønland. I samspil med Grønlands Nationalmuseum og Arkiv har man valgt et fokus på moderniseringsfasen efter 2. Verdenskrig og udstillingens titel bliver 'Byggesten til det moderne Grønland'. Det bliver en udstilling med et særligt fokus på byggeri og infrastruktur i Grønland. Afsættet bliver de forslag og planer, som blev udarbejdet af Grønlandskommissionen 1950 og siden implementeret af Grønlandsministeriet og Grønlands Tekniske Organisation. Projektet vil også omfatte digitalisering af akter vedrørende basebyggeri på Grønland udført for amerikanerne af det danske entreprenørkonsortium Danish Arctic Contractors (DAC).¹⁵ Et aspekt af kolonihistorien er således også fortællingen om modernisering og teknologioverførsel.

2.4 Internationale tendenser

Vender vi os mod udlandet og ser på, hvordan de større nationalarkiver de seneste fem år har formidlet kolonihistorie er det særligt værd at fremhæve Storbritanniens National Archives indsats for at digitalisere og gøre historien søgbar og tilgængelig for den enkelte bruger. National Archives erkendte et udtalt brugerbehov for at kunne tilgå og kortlægge slægtshistorie for efterkommerne af slaverne i kolonierne. En stor satsning for National Archives har derfor været etableringen af et register over tidligere slaver. Dette register rummer oplysninger, som er indsamlet i perioden 1813-1850.¹⁶

I 1807 trådte loven om afskaffelse af slavehandel i kraft. Handlingen gjorde handel med slaver fra Afrika til de britiske kolonier ulovlig. For at bekæmpe ulovlig transport efter denne handling begyndte mange af de britiske kolonier at føre registre over sorte slaver, der var blevet såkaldt "lovligt slaveret". I 1819 blev Kontoret for Registry of Colonial Slaves oprettet i London, og kopier af de slaverregistre, som kolonierne holdt, blev sendt til dette kontor. Registrering foregik normalt én gang hvert tredje år. Registrerne fortsætter frem til 1834, hvor slaveriet officielt blev afskaffet.

¹⁴ Der findes ikke nogen aftale mellem Danmark og Grønland om rigsmyndighedernes arkiver skabt i Grønland, svarende til aftalen mellem Danmark og Færøerne. Der er behov for at udarbejde en arkivaf tale mellem Danmark og Grønland om rigsmyndighedernes arkivalier, der specificerer de nærmere regler for aflevering af såvel digitale som fysiske arkivalier og aktuelt foregår der drøftelser mellem de grønlandske og danske myndigheder.

¹⁵ Konsortiet omfattede følgende firmaer:

Christiani & Nielsen A/S, Højgaard & Schultz A/S, A. Jespersen og Søn A/S, Kampmann, Kierulff & Saxild A/S, Monberg & Thorsen A/S, Saabye & Lerche A/S.

¹⁶ Databasen rummer oplysninger fra Slave registers, 1813-1834 samt Slave registers and Records of the Slave Compensation Commission, 1812-1851.

Databasen er tilgængelig for søgning på National Archives hjemmeside og giver brugeren mulighed for at finde yderligere henvisninger til relevant materiale i arkivets samling, som endnu ikke er digitaliseret.¹⁷ Denne database vil også være relevant for formidling af dansk kolonihistorie, da den rummer oplysninger om tidligere slaver fra Dansk Vestindien.¹⁸

I forhold til formidling af administrationshistorie skal National Archives projekt med at formidle dele af Foreign Office (and Colonial Office and Cabinet Office) fremhæves. Her er dele af arkivet blevet digitaliseret og det er muligt for brugeren at fortage fritekstsøgninger ved hjælp af OCR-nøgleord, lave søgninger på datointervaller og dokumentreferencer. Det tilgængelige materiale dækker perioden fra 1820 til 2004 og vedrører akter med relation til Den Arabiske Golf. Udover at formidle en kompleks historie om Storbritanniens interesser i Golfområdet bør projektets tilgang til brugergruppens mangfoldighed fremhæves, idet alle dokumenter i denne samling kan tilgås i både engelsk og arabisk version.

Et væsentligt nybrud inden for arkivalisk formidling er tilgængeliggørelsen af de såkaldte Prize Papers i en online database. Database med Prize Papers rummer oplysninger om ca. 1.500 skibe, som blev beslaglagt af briterne under den franske revolutionskrig og under de efterfølgende Napoleonskrige. Databasen omfatter ca. 3,5 millioner dokumenter fra 55 saggrupper fra High Court of Admiralty i London, som tog stilling til om et erobret fartøj var neutralt eller tilhørte fjenden. Disse dokumenter som er søgbare giver os en helt unik mulighed for at få indblik i den globale handel i perioden fra 1793 til 1815. Denne måde at tilgængeliggøre en samlet arkivgruppe på og gøre dens data søgbart på en let tilgængelig måde bør fremhæves som et eksempel til efterfølgelse.

¹⁷ Grunddata i opslag i databasen omfatter: Navn på ejer, bopæl (normalt navn på sogn), slavens navn (normalt kun et givet navn. Hvis slaven var blevet døbt, kan dette omfatte slavenavnet og kristennavnet). Slavens køn, slavens alder og slavens nationalitet

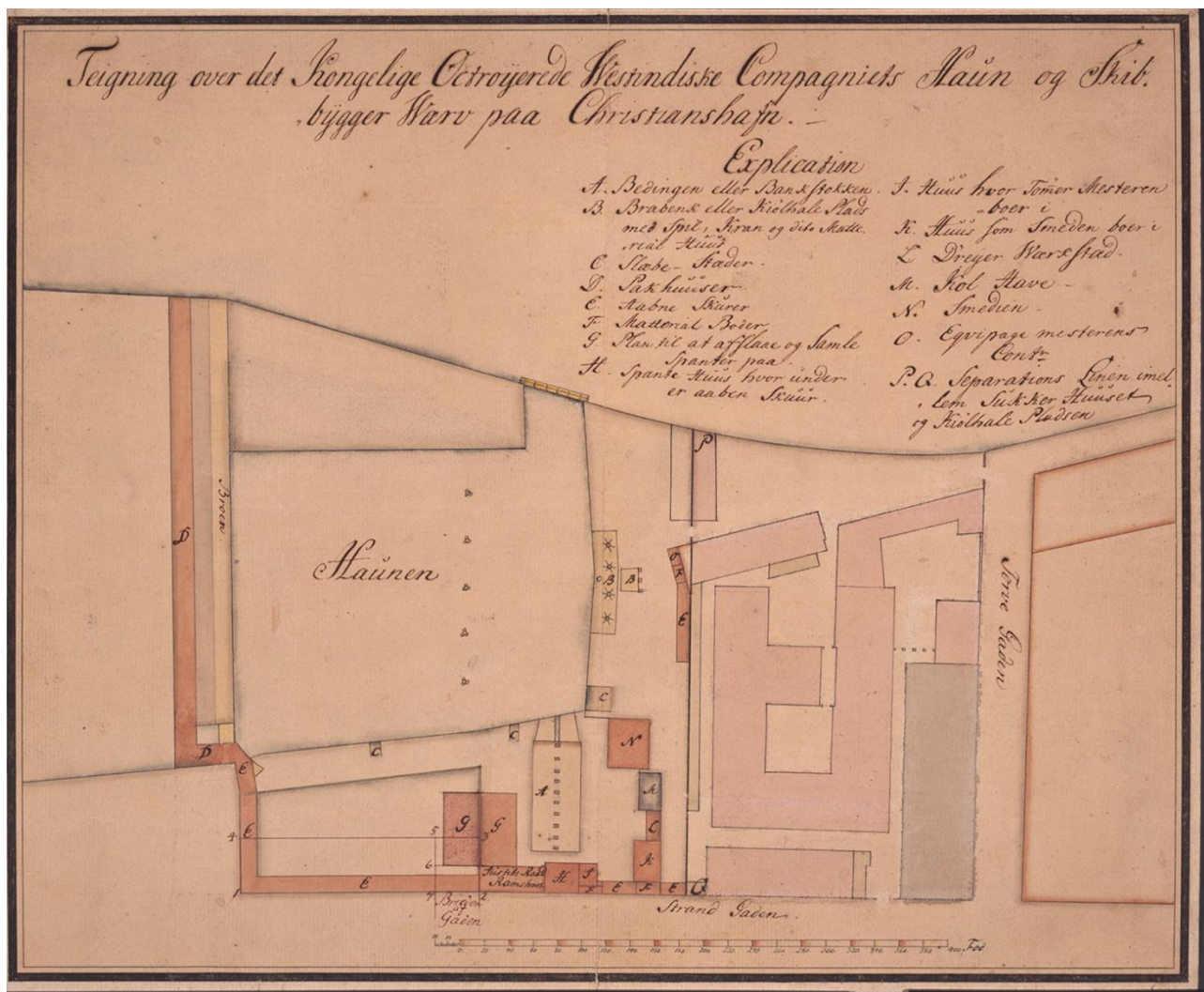
¹⁸ Databasen rummer oplysninger fra følgende kolonier og i nævnte perioder:

- Antigua (1817-1818, 1821, 1824, 1828, 1832)
- Bahamas (1822, 1825, 1828, 1831, 1834)
- Barbados (1817, 1820, 1823, 1826, 1829, 1832, 1834)
- Berbice (1818-1819, 1822)
- Dominica (1817, 1820, 1823)
- Grenada (1817-1834)
- Honduras (1834)
- Jamaica (1817, 1820, 1823, 1826, 1829, 1832, 1834)
- Mauritius (1817, 1819, 1822, 1826, 1830, 1832, 1835)
- Nevis (1817, 1822, 1825, 1828, 1831)
- Sri Lanka (Ceylon) (1818-1832)
- St Christopher (1817, 1822, 1825, 1827-1828, 1831, 1834)
- St Lucia (1815, 1819)
- St Vincent (1817, 1822, 1825, 1828, 1831, 1834)
- Tobago (1819-1834)
- Trinidad (1813, 1815-1816, 1819, 1822, 1825, 1828, 1831, 1834)
- Virgin Islands (1818, 1822, 1825, 1828, 1831, 1834)

Amerikanske National Archives har valgt en anden tilgang til formidling af deres meget righoldige samling med relevans for kolonihistorien. Via deres hjemmeside www.archives.gov præsenterer National Archives en række kuraterede temaer i form af aspekter af historien med relevans for den kolonihistorisk interesserede bruger. Det drejer sig blandt andet om temaer som: Black History, Slavery, Racial Violence. De enkelte temaer er rammet ind af forklarende tekster, som præsenterer problemstillingen i kontekstform med tydlige forklaringer til brugeren om, hvad National Archives samling rummer af dokumentation om dette specifikke emne. Brugeren kan således søge videre på et tema og få præsenteret en oversigt over hvilke dele af National Archives som eksempelvis rummer dokumentation om 'Black History'.¹⁹ Brugeren guides til at lave en søgning i arkivets online katalog med afsæt i det ønskede tema. Resultatet af denne søgning vil både indeholde referencer til papirdokumenter og til retrodigitaliserede dokumenter. Ganske betydelige dele af de særligt hyppigt benyttede dele af National Archives samling er retrodigitaliseret og dermed tilgængelig online for den enkelte bruger. Denne tilgang til formidling af arkivmaterialet giver hermed brugeren mulighed for at danne se et overblik og se sammenhænge til andre dele af National Archives samling på tværs af myndighedsområder.

Sammenfattende kan man sige, at det kolonihistoriske tema i international sammenhæng bliver præsenteret som en central og vægtig del af to af de to førende nationalarkiver. Både det britiske og amerikanske nationalarkiv udfolder betydelige bestræbelser på at gøre netop denne del af deres samling tilgængelig for både almindelige brugere, som ønsker at kende deres egen historie eller er alment interesserede og derudover tilbyder begge nationalarkiver en forskere adgang til data på en unik måde, som rummer betydelige perspektiver for historisk forskning.

¹⁹ Eksempelvis kan en bruger få oplyst et tema som 'Black History' findes i følgende Record Group Number RG 2, RG, RG 4 (...) RG 69

Vestindisk-guineisk Kompagnis anlæg på Christianshavn i København, som det så ud ved kompagniets opløsning i 1754. Det omfatter blandt andet havn, byggebedding, sukkerraffinaderi og administrationsbygning. (Rigsarkivet).

3 Uddannelser

Der har været en tendens til, at undervisningsmaterialerne med fokus på dansk kolonihistorie i mange år har været formidlet som en lille del af de generelle Danmarkshistorier, hvor man har fokuseret på de økonomiske og politiske rammer for nationalstaten og derfor har kolonihistorie som selvstændigt emne ikke været i fokus. I takt med den øgede politiske og internationale bevågenhed, er der de seneste 5 år udgivet en del materialer, der på forskellige måder inddrager de aktuelle debatter om Danmarks rolle som tidligere kolonimagt, og det kan derfor være muligt at forklare, hvorfor respondenterne i Element 1 undersøgelsen netop har et 'begrænset kendskab' til

Danmarks kolonitid, fordi man ikke har oplevet dette øgede fokus på kolonihistorie i undervisningen endnu. Dog vægter styredokumenterne ikke dansk kolonihistorie så meget.

3.1 Kolonihistoriske materialer til rådighed til de danske folkeskole- og ungdomsuddannelser

Del 1 præsenterer de formelle rammer for formidling af Danmarks kolonihistorie i grundskolen og på ungdomsuddannelserne.

Del 2 præsenterer de eksisterende undervisningsmaterialer.

3.1 Lovgrundlaget:

Grundskolen

I grundskolen er følgende en del af de 29 punkter i historiekanonen fra faget.

1. Ophævelse af slavehandelen

Den danske konge forbød slavehandelen på De Dansk Vestindiske Øer i 1792 med virkning fra 1803. Det samme gjorde regenterne i flere andre europæiske stater. Selv om handelen stort set stoppede, fortsatte slaveriet langt op i 1800-tallet.

Eksempler på perspektiveringer:

- Hvorfor har man slavegjort mennesker i forskellige samfund?
- Hvilken betydning fik slavehandel og det at have kolonier for Danmark?
- Hvilke konsekvenser fik den transatlantiske slavehandel for de afrikanske lande, som de slavegjorte mennesker kom fra?

Ungdomsuddannelserne

På ungdomsuddannelser står følgende i læreplanen (2017), kursiveret, og vejledning (2021) til faget på stx og hfe, ikke kursiveret.

”-kulturer og kulturmøder i Europas og verdens historie

Forskellige kulturer og kulturel forandring står centralt i historiefaget. Det samme gør kulturmøder og kulturelle udvekslinger – såvel de fredelige som de mindre fredelige. I forholdet mellem Europa og resten af verden kan man f.eks. beskæftige sig med korstog, kolonisering og imperialismen, men

også med kulturel udveksling i forbindelse med handel, dannelse af 'kreolske' kulturer eller amerikanisering i Europa efter 2. verdenskrig.

På HF-uddannelsen, hvor historiefaget indgår på B niveau i Kultur. Og Samfundsfagsgruppen står der delvist parallelt hermed "globalisering og kulturmøder i historisk og nutidigt perspektiv".

-Undervisningen skal tilrettelægges så der er en spredning i forhold til geografi: mindst to forløb skal tage udgangspunkt i Danmarks historie og mindst ét forløb skal tage udgangspunkt i samfund og kulturer uden for Europa og USA.

Selvom et forløb tager udgangspunkt i Danmarks historie, kan det godt rumme udblik til forhold uden for Danmark, og forløb med udgangspunkt uden for Europa og USA kan godt komme ind på europæiske kolonimagters indflydelse i området. Forløb med udgangspunkt uden for Europa og USA kan godt fokusere på indianske kulturer i Nordamerika og koloniseringen af Nordamerika før dannelsen af USA. Selvom der kun er krav om, at ét forløb tager udgangspunkt uden for Europa og USA, kan det være en god idé at lade flere forløb gøre dette, eller i det mindste perspektivere til ikke-europæiske/amerikanske forhold i flere forløb, for på den måde at give eleverne indsigt i flere typer af samfund og styrke deres globale kompetencer. Her er dog kun tale om helt eksplicit omtale af kolonisering. Læreplanerne lægger således op til refleksioner vedrørende nationale identiteter, eurocentrisme, fokus på globale kompetencer osv.

3.1 Eksisterende undervisningsmaterialer - en oversigt:

Undervisningsbøger:

Generelle fremstillinger til især ungdomsuddannelserne, med fokus på dansk kolonihistorie

"Guldkysten: hvordan et u-land bliver til"

af I. Damm & A. Tuxen, Munksgaard, 1980

Undervisningshæfte der forklarer hvordan de historiske udviklinger har haft betydning for Ghanas nutidige økonomiske situation. Kilder fokuserer hovedsageligt på kolonisatorers perspektiver.

"Vestinderne fra dansk slaveri til amerikansk masse-turisme" af K. F. Olwig, Skarv, 1980

- En fremstilling med fokus på de slavegjorte afrocaribere og de materielle baggrunde for kulturelle fællesskaber og oprør. En af de få udgivelser der har et tydeligt afrocaribisk perspektiv.

"Inuit og den lange vej: Grønlands

historie" af H. G. Mikkelsen, Gyldendal Undervisning, 1998

- Fremstilling med fokus på udviklinger fra et Inuit perspektiv, fra urtid til nutid. Kilder med perspektiver fra både koloniserede og kolonisatorer.

"Danskernes slaver: kolonisation og slavehandel ca. 1650-1850" af S. Dostorp, m.fl., Forlaget Pantheon, 2003

- Fokus politiske og økonomiske forhold, men også sociale forhold og eksempler på kulturmøder behandles. Fremstilling og kilder. Overvejende kolonisatorperspektiv, men

enkelte kilder har også perspektiver fra koloniserede.

"Europa i opbrud – 1453-1799" af J.

Thiedecke, forlaget Pantheon, 2005

- Har et kapitel om "Nye horisonter: Opdagelser og kolonisation", der har kolonisation under Chr. IV som case inkl. Indien, Afrika, Vestindien og Grønland. Fokus er økonomiske og politiske forhold belyst ud fra en europæisk/dansk synsvinkel. Indeholder både fremstilling og kilder (Egede, Olafsson, Rømer, Pontoppidan, m.v.)

"Sukker, slaver og skæbner" af C. Vollmond, Nationalmuseet, 2007

- Undervisningshæfte som fokuserer på de økonomiske baggrunde for slaveriet i Caribien og på de kulturelle møder og forhandlinger, også på individniveau. Sidst er der et nutidsperspektiv til forholdet mellem Danmark og de tidligere kolonier. Kilderne har perspektiver fra både koloniserede og koloniserere.

"Kulturmøder i dansk kolonihistorie" af L.

Schou & M. Rostgaard, Gyldendal, 2010

Fremstilling med fokus på kulturmøder i alle tidligere danske koloniale områder. Som udgangspunkt arbejder bogen med forskellige former for 'fremmedbilleder'. Kilder med perspektiver fra især koloniserere og for Grønlands vedkommende også koloniserede.

"Det moderne Grønland: fra koloni til

selvstyre" af K. Hansen & R. Augustensen, Frydenlund, 2011

- Bred fremstilling af Grønlands historie fra Inuit til nutid. Fokus på den danske indflydelse på samfundet.

"Dansk Vestindien: fra dansk koloni til amerikansk territorium" af R. L. Halberg & B. R. Coley, Frydenlund, 2016

- Bred fremstilling af den danske koloni i

Vestindien med fokus på slaveriet, begrebsbrug og nutidsorientering. Med en række kilder, der har perspektiver fra både koloniserere og koloniserede.

"Undskyld?: Kampen om Danmark og Grønlands fælles fortid" af W. Færk, Columbus, 2016

- En fremstilling med en tilgang der skaber mulighed for at fortolke forskellige 'fortidsfortællinger'. Fokus på historiebrug og erindringshistorie/ politik. Kilder med perspektiver fra både koloniserede og koloniserere.

"Afrikas historie: mødet mellem sorte og hvide" af M. H. Munk, Systime, 2016

- Bred fremstilling om Afrikas historie fra før portugisernes ankomst til postkoloniale samfund. Kap. 2 har fokus på 'danskerne og det sorte guld', hvor der er flest kilder til koloniserernes perspektiv.

"Flere sider af KS – Grønland" af S. G.-Hansen m.fl., Lindhardt og Ringhof, 2017

- Fremstilling med fokus på Grønlands økonomiske og politiske historie fra et dansk/ kolonialt perspektiv.

"Dansk kolonihistorie – fra sukkerrør til skippermix" af A. M. Finderup, m.fl., Dansklærerforeningens forlag, 2019

- Materialet behandler dansk vestindien, Congo og Grønland. Er rettet mod fagene historie og dansk, og består af to bind, hvoraf det ene indeholder fremstilling og det andet ("antologi") indeholder kildemateriale og uddrag af litteratur. I fremstillingen lægges vægt på inddragelse af flere perspektiver. I kildematerialet er det særligt i afsnittet om Grønland at koloniseredes perspektiv udfoldes.

"Danmarkshistorie mellemerindring og glemsel" af C. Iversen & U. Nedergaard, Forlaget Columbus, 2021

- Har et tema om dansk kolonihistorie i erindringshistorisk belysning. Bogen er ifølge en foreløbig undersøgelse af 100

Undervisningsbøger, særligt målrettet grundskolen:

"Dansk Vestindien: et eksempel på kolonialisme" af P. H. Jensen, Carlsen Tema, 1982

- Fremstilling med uddrag fra kilder. Fokus på de grundlæggende vilkår for plantageøkonomien og fokus på 'slavevilkår' med kilder fra både europæisk og afrocaribisk perspektiv.

Artikler:

"Skandinaviske Kongefarere: etnografisk røveri i barbariets år?", Jordens folk, Årg. 35, nr. 4 (2000)

"Congo spor: et undervisningshæfte om Congo før og nu", Nationalmuseet af F. Kudsk; redaktion: M. Boritz, F. Kudsk og E. Wæhle (2006)

"Det moderne Ghana", Noter / Historielærerforeningen for Gymnasiet og HF, Nr. 190 (2011)

"Guldkysten og Danmark indtil 1850", Noter / Historielærerforeningen for Gymnasiet og HF, Nr. 190 (2011)

"Dansk Vestindien i undervisningen efter 2017" af B. R. Coley m.fl. Noter / Historielærerforeningen for Gymnasiet og HF, Nr. 217 (2018)

"Danmark-Norges kolonier i Indien, Tranquebar 1620-1845 og Serampore 1755-1845, og kilderne til deres historie" af A. Svane-Knudsen, Noter / Historielærerforeningen for Gymnasiet og HF nr. 225 (maj 2020)

historielæreres brug af materialer, én af de 10 mest foretrukne bøger i gymnasieskolen.

"De hvides verden: kulturmødets tragedie" af C. Buttenschøn & O. Ries, Alinea, 2002

- Kap. 2 'Danskerne og de fremmede'. Fremstilling med kildeuddrag fra danske perspektiver på koloniserede.

"Da Danmark var en slavenation: om slaveriet og De Vestindiske Øer fra 1600-tallet til nu" af R. A. Perters, HisterieLab, 2016

"Eksempler på historiebrug i en dansk-grønlandsk sammenhæng" af W. Færk & N. N. Petersen, Noter / Historielærerforeningen for Gymnasiet og HF 229 (2021)

Websites:

<https://www.levendegronland.dk/>

<https://portals.clio.me/dk/historie/3-6/emner/historiske-emner/danmark-som-kolonimagt/danske-kolonier/>

'Slavespillet':

<http://c55c99f08c60bb58316982d5ce576b6d8b841612.web5.temporaryurl.org/>

3.2 Ambitioner, ideer og ønsker om fremtidig kolonihistorisk undervisning i de danske folkeskoler og ungdomsuddannelser

De sidste 5-10 år er især kendetegnet ved tre tendenser indenfor formidling af kolonihistorie; En øget produktion af materialer, en øget betoning af, hvordan eleverne kan forholde sig kritisk til fortiden bl.a. via nutidsperspektiver og erindringshistorie og en undervisningsreform (2017), der inddrager områder uden for Europa og USA.

Der har været en øget samfundsmæssig fokusering på kolonihistorie, hvilket også har affødt en øget produktion af undervisningsmaterialer med fokus på kolonihistorie. Samtidig er der en tendens til, at de nyeste materialer tager udgangspunkt i de nutidige politiske diskussioner, der bl.a. handler om, hvordan de tidligere kolonimagter agerer overfor de tidligere koloniserede lande. I nyere undervisningsbøger som f.eks. *'Undskyld'*, *'Danmarkshistorie mellem erindring og glemsel'* og *'Dansk Vestindien: fra dansk koloni til amerikansk territorium'* er der udover de almindelige kronologiske fremstillinger også fokus på, hvordan eleverne kan forholde sig kritisk til fortiden. Dette gøres ofte ved at inddrage de nutidige kolonihistoriske diskussioner og i den forbindelse f.eks. begreberne historiebrug og erindringshistorie.

I forhold til læreplanernes (stx og hf fra 2017) ambitioner om at øge de globale kompetencer, og at et af de læste emner skal tage udgangspunkt i samfund og kulturer uden for Europa og USA, så er der en bred ramme for, at undervisningen i kolonihistorie kan praktiseres. På denne baggrund er det dog svært at vurdere, hvor stor en andel af den praktiske undervisning, der omfatter kolonihistorie, bl.a. fordi både reformen og de seneste materialemæssige udviklinger og tendenser ikke har haft en virkning der fuldt ud kan måles i E1 (befolkningsundersøgelsen).

Der er en tendens til, at kolonihistorie ikke længere præsenteres som en del af nationalstatens historie, men i lige så høj grad præsenterer fortolkninger af historien fra flere perspektiver, herunder fortolkninger både fra dansk perspektiv og fra de tidligere koloniserede landes perspektiv. I forhold til E1 (befolkningsundersøgelsen) er det dog tvivlsomt, hvorvidt man kan spore disse nyere perspektiver på kolonihistorien hos befolkningen som helhed. Samlet peger de materialemæssige udviklinger og resultatet af befolkningsundersøgelsen derfor på, at der kan være et potentiale for øget formidling af Danmarks kolonihistorie.

3.3 Internationale tendenser

Siden 1970'erne har den internationale forskning i kolonihistorie bl.a. været influeret af postkoloniale studier og repræsentationsdebatten, hvilket også er begyndt at vise sig i de temaer og materialer, der udvikles til uddannelsessystemet. Som man også har set i

Danmark, så har de britiske undervisningsbøger været præget af, at kolonihistorien mere var moderlandets historie end de koloniserede områders historie. De senere års kolonihistoriske undervisningsbøger i Storbritannien har dog udvidet perspektivet på kolonihistorien ved også at forsøge at inddrage de tidligere slavegjortes stemmer. Dette kan være svært pga. de kildemæssige forhold, men man har fx brugt nogle af de få såkaldte 'slavenarrativer' der eksisterer. Således bruger undervisningsbogen *'Making sense of history 1745-1901'* (2015) den slavegjorte Olaudah Equianos narrativ som udgangspunkt for at vise flere perspektiver på kolonihistorien, herunder både imperiets og nutidige historikeres fortolkninger. I bogen fokuseres i kapitlet *'What can Olaudah Equiano tell us about the slave trade?'* på, hvordan man kan fortolke kolonihistorien fra den slavegjortes perspektiv. Dette perspektivskifte er repræsentativt for flere nyere undervisningsbøger.

Susie Townsend præsenterer i artiklen *'Teaching sensitive subjects: Slavery and Britains role in the trade'* (2019) nogle eksempler på, hvordan man kan undervise i slaveri i grundskolen i Storbritannien. Hun starter dog med retorisk at spørge, om man overhovedet bør undervise børn i så brutalt et emne? Ja, fordi det er centralt at bevidstgøre børn og unge om, at slaveriet også eksisterer i dag og er relateret til menneskerettigheder. Townsend mener desuden, at det er vigtigt, at de kolonihistoriske emner fokuserer på individuelle historier, så børn og unge lettere kan relatere til fortiden. Samtidig er det afgørende, at slavegjorte ikke fremstilles som ofre, men at man også præsenterer den modstand, som slavegjorte udøvede over for kolonimagterne.

På Stanford university arbejder Trevor R. Getz med et mere globalhistorisk undervisningsprojekt, hvor kolonihistorien ikke alene udgøres af de tidligere kolonimagters perspektiv, men også de koloniserede områder, og de globale processer, der var essentielle for de kolonimagterne. Her er der også fokus på at inddrage de tidligere koloniseredes stemmer f.eks. ved at inddrage fortolkninger fra historikere fra Ghana.

Scenarier for styrket formidling af dansk kolonihistorie

Element
3

Introduktion til scenariebeskrivelser

Her følger 13 scenarier for fremtidig formidling af kolonihistorie i Danmark i form af konkrete formidlingstiltag. Disse bud er realiserbare i en sådan grad, at der gives overslag på udgifter til etablering og drift, og at et brugspotentiale kan vurderes. Scenarierne er tillæg til den eksisterende formidling, beskrevet i det foregående afsnit. Det præcise faglige indhold og de specifikke formidlingsløsninger beror på yderligere analyse og udvikling.

Proces

Der var tre grundpiller for arbejdet med scenarier: resultater fra befolkningsundersøgelsen, en mini-konference og workshop med førende forskere og en åben ide-indsamling blandt befolkningen. De tre dele gav grundlag for og inspiration til den videre scenarieudvikling. Befolkningsundersøgelsen peger på vidensfelter og temaer, som befolkningen kunne have interesse i.

Mini-konferencen og workshoppen synliggjorde, hvad der fra forsknings-side var af ambitioner for ny forskning-formidling. Der deltog 13 forskere, heraf 12 danske, som præsenterede deres forskningsområder og besvarede spørgsmålet "hvad er de tre vigtigste ting vi kan gøre for at forbedre formidling/forskning af dansk kolonihistorie?".

De deltagende forskere var;

- Mr. William Nsuiban Gmayi, Ghana
- Museumsinspektør Benjamin Asmussen
- Seniorforsker emeritus Erik Gøbel
- Lektor Søren Rud
- Seniorforsker Niklas Thode Jensen
- Seniorforsker Mikkel Venborg Pedersen
- Lektor Gunvor Simonsen
- Lektor Mathias Danbolt
- Lektor Kirsten Thisted
- Lektor Niels Brimnes
- Lektor Casper Andersen

Til workshoppen diskuterede forskere og referencegruppen scenariemuligheder og dermed skabtes et grundlag for det videre arbejde med scenarieudvikling.

Den åbne idé-indsamling genererede 126 idéer, som arbejdsgrupperne, der udformede scenarier, orienterede sig i.

Arbejdsfelter og arbejdsgrupper

Rådgivningsvirksomheden Seismonaut blev antaget til at varetage faciliteringen af scenarieudviklingen. Seismonaut stod for rammesætningen af arbejdsgruppernes arbejde og

kommunikationen mellem referencegruppen og arbejdsgrupperne. På den måde er de vedlagte scenarier et produkt af arbejdsgruppernes kreative proces, som var baseret på element 1 og 2, såvel som borgerinddragelsen i den begyndende fase af element 3.

Referencegruppen formulerede tre arbejdsfelter indenfor hvilke der skulle udvikles scenarier og Referencegruppen udpegede medlemmer til de tre respektive arbejdsgrupper:

Arbejdsgruppe: Kolonihistorisk Multihus

Hvordan kan kolonihistorisk formidling udfoldes på ét sted? Der skal tænkes i, hvordan et sådant sted kan blive publikumsvenligt, skabe synlighed og være baseret på dansk og international forskning. Derudover ønskes Mission/vision for et hus, funktioner og faciliteter med udgangspunkt i en overvejelse over husets rolle og placering i museumslandskabet.

Arbejdsgruppemedlemmer:

Forskere/eksperter:

- Søren Rud, Lektor, Københavns Universitet
- Fritz Biveridge, professor, University of Ghana
- Malik Sekou, professor, University of US Virgin Islands
- Gunvor Simonsen, lektor, Københavns Universitet

Fortællere:

- Michael Barrett, museumsinspektør, Etnografiska Museet Stockholm
- Maarten Couttenier, museumsinspektør, Africa Museum Tervuren
- Selene Wendt, kunsthistoriker

Formgivere:

- Luise Midtgaard, scenograf
- Ida Karina Brændholt Lundgaard, seniorkonsulent, Slots- og Kulturstyrelsen

Arbejdsgruppe: Kolonihistorisk videns- og læringsportal

Hvordan kan forskningsbaseret formidling styrkes i videns- og læringssammenhænge i bredeste forstand. Hvilke former for digital formidling kan gøres interessant for brede befolkningsgrupper og være relevant i undervisning fra folkeskole over ungdomsuddannelse til universitet? Gruppen kunne f.eks. beskæftige sig med udvikling af online-portaler, nye undervisningsformater og brugervenlig synliggørelse af kilder, arkivalier, historiske bygninger og steder med mere.

Arbejdsgruppemedlemmer:

Forskere/eksperter:

- Niels Brimnes, lektor, Aarhus Universitet
- Benjamin Asmussen, museumsinspektør, M/S Museet for Søfart
- Henrietta Lischi, forsknings- og samlingschef, Nationaal Museum van Wereldculturen Holland

Fortællere:

- Mette Boritz, museumsinspektør, Nationalmuseet

Formgivere:

- Loa Bjerre, Lektor, HistorieLab
- Søren Bitch Christensen, stadsarkivar, Aarhus Stadsarkiv
- Esben Kjær Ravn, leder og spiludvikler, Kong Orange

Arbejdsgruppe: Kolonihistorie i hele Danmark

Hvordan kan formidling af kolonihistorien udkomme i hele Danmark gennem eksisterende museer og andre kulturinstitutioner samt virtuelle platforme? Hvordan bliver kolonihistorie relevant og overraskende for brede publikummer? Det kunne f.eks. være gennem festivaler, digitale oplevelser, vandreudstillinger, dialogformater eller events.

Arbejdsgruppemedlemmer:

Forskere/eksperter:

- Amareswar Galla, professor, Jawaharlal Nehru University, New Delhi, Indien
- Peter Andreas Toft, museumsinspektør, Københavns Museum
- Jakob Parby Ingemann, museumsinspektør, Københavns Museum
- Louise Sebro, museumsinspektør, Museum Lolland-Falster

Fortællere:

- Karen Sivebæk Munk, museumsinspektør, Museum Vestsjælland
- Marianne Grymer Bargeman, formidlingschef, Aros

Formgivere:

- Louise Springborg, museumsinspektør, Statens Museum for Kunst
- Ditte Trudslev, aktivitetskoordinator, Ålborg Bibliotekerne

Scenarieudviklingen blev faciliteret af Seismonaut. Der blev afholdt to halvdagsworkshops med tre ugers mellemrum. I mellem de to workshops havde Seismonaut individuelle interviews med alle arbejdsgruppens medlemmer, samt faciliterede en løbende faglig dialog, videndeling og idegenerering mellem arbejdsgruppemedlemmerne. Efter anden workshop formuleredes bud på endelige scenarier, hvorefter Seismonaut faciliterede endnu en dialogrunde. Befolkningsundersøgelsen og den offentlige ide-generering indgik løbende som inspirationskilder til udviklingen af scenarier.

Referencegruppen har haft løbende indblik i arbejdsgruppernes proces, og sparede således også løbende med Seismonaut om scenarieudviklingen.

Arbejdsgrupperne har godkendt scenariebeskrivelserne. Alle bemærkninger til scenarierne er udtryk for Seismonauts vurderinger.

Principper for prissætning

Seismonaut har foretaget prissætningen af scenarierne. Prissætningen er hypotetiske overslag på baggrund af forhåndenværende viden og komparative eksempler. Præcise budgetter bør bero på yderligere undersøgelser. Følgende principper og standarder er anvendt i prissætningen af scenarier:

Et årsværk er opgjort til 500.000 kr.

Kvadratmeterpris for udstillinger er opgjort til 50.000 kr.

Etablering af større hjemmesideløsning med mange undersider, plads til medieindhold etc. er opgjort til 1.500.000 kr.

Etablering af 'alimindelig' hjemmesideløsning med info, booking m.v. er opgjort til 750.000 kr.

IT-drift (server, datahukommelse og lign.) er opgjort til 20% af kostsummen af IT-løsningen.

Ved scenarier som beskriver permanente tiltag er overslaget beregnet på årsbasis.

Ved scenarier som beskriver tidsbegrænsede tiltag er overslaget beregnet samlet for hele perioden.

Principper for vurdering af brugspotentiale

Brugspotentialet er vurderet af Seismonaut og dækker over besøgstal, hjemmesidebesøg og lign. Parametrene der præcist vurderes på er angivet i de enkelte scenarier. Scenariernes brugspotentiale vurderes ud fra komparative eksempler og i det omfang sådanne er tilgængelige. Hvad der er sammenlignet med, fremgår af de enkelte scenarier.

Begrebsforklaring og læsevejledning

Brugspotentiale: Ved attraktioner, events og lign. dækker det over antal fysiske besøg årligt (eller i den givne event-periode), ved online-tiltag dækker det over antal besøg på hele hjemmesiden eller lign. årligt (d.v.s. ikke unikke brugere og heller ikke antal side-visninger af de enkelte undersider). I få tilfælde vurderes brugspotentialet ud fra andre parametre, hvilket i så fald er angivet.

Befolkningsundersøgelsen: Undersøgelse over danskernes kendskab til kolonihistorie foretaget under E1 af Niras.

Eksisterende formidling: Formidling af koloni-relaterede temaer på danske museer (foretaget under E2), samt kolonihistoriske websites og program m.v. i 'de nordatlantiske huse' - f.eks. fortrinsvis Nordatlantens Brygge (indsigt i websites m.v. beror på desk research foretaget af Seismonaut).

Alle titler på scenarier er arbejdstitler, og ikke et udtryk for arbejdsgruppernes ønsker for de endelige titler.

Som læsevejledning til det følgende kan anføres at scenariebeskrivelserne er udtænkt og formuleret af de respektive arbejdsgrupper. Estimer for pris og publikumspotentiale er beregnet af Seismonaut ud fra scenariebeskrivelserne. De efterfølgende bemærkninger til scenarierne er Seismonauts vurderinger.

Scenarier fra arbejdsgruppe for Kolonihistorisk Multihus

Arbejdsgruppemedlemmer:

Forskere/eksperter:

- Søren Rud, Lektor, Københavns Universitet
- Fritz Biveridge, professor, University of Ghana
- Malik Sekou, professor, University of US Virgin Islands
- Gunvor Simonsen, lektor, Københavns Universitet

Fortællere:

- Michael Barrett, museumsinspektør, Etnografiska Museet Stockholm
- Maarten Couttenier, museumsinspektør, Africa Museum Tervuren
- Selene Wendt, kunsthistoriker

Formgivere:

- Luise Midtgaard, scenograf
- Ida Karina Brændholt Lundgaard, seniorkonsulent, Slots- og Kulturstyrelsen

Arbejdsfeltbeskrivelse:

Hvordan kan kolonihistorisk formidling udfoldes på ét sted? Der skal tænkes i, hvordan et sådant sted kan blive publikumsvenligt, skabe synlighed og være baseret på dansk og international forskning. Derudover ønskes Mission/vision for et hus, funktioner og faciliteter med udgangspunkt i en overvejelse over husets rolle og placering i museumslandskabet.

1 **Scenarie 1: Kolonihistorisk Hus i Vestindisk Pakhus**

1.1 **Arbejdsgruppens scenariebeskrivelse**

Kort præsentation

Kolonihistorisk Hus i Vestindisk Pakhus er et tværfagligt kulturhus målrettet den bredest mulige målgruppe. Ambitionen er, at Kolonihistorisk Hus kan bidrage til at højne bevidsthed om Danmarks kolonihistorie og koloniale arv, og at huset kan facilitere dialog mellem eksperter, kunstnere og befolkning om international kolonihistorie og Danmarks bidrag til denne.

Kolonihistorisk Hus agter at give en stemme til mennesker, som i historiens løb har været koloniseret, og til de mennesker, som lever med koloniseringens arv og konsekvenser i dag. Derfor vil Kolonihistorisk Hus både som oplevelse og organisation være bygget op om samarbejder med institutioner i tidligere kolonier. Kompetencer inden for mellemfolkelig kulturforståelse bør derfor være en vital del af husets ledelse og drift.

Når en bruger kommer til Kolonihistorisk Hus, vil denne opleve en moderne attraktion og kulturhus med en - i København - hidtil uset oplevelse bestående af et meget divers og tværfagligt oplevelsesudbud centreret omkring et forskningsbaseret emne. Emnet er i sagens natur kolonihistorie og Danmarks indflydelse på denne. I oplevelsens kernedele vil brugeren først opleve en museumsudstilling bygget op af både genstande, kunstværker og digital såvel som analog scenografi. Scenografien kan f.eks. være digitale projektioner på væggene og/eller hologram displays af den danskprægede kulturarv i de tidligere koloniers kulturlandskab. Udstillingen er det narrative anslag for den resterende oplevelse. Brugeren kan herefter følge en række andre løbende foranderlige oplevelser, såsom samtidskunst, der tolker nyeste forskning inden for kolonihistorie, talks, debatter og børneteater. Kolonihistorisk Hus sigter mod at være dynamisk og omskifteligt i en grad, at det motiverer til genbesøg i forskellige sociale kontekster.

Institutionelt tilhørsforhold

- Større lokal eller national museumsorganisation med erfaring i at udvikle og drive attraktioner af denne størrelsesorden.
- Alternativt et universitet eller lignende med erfaring med museumsdrift.

Kommissoriets bindinger

- Gør brug af Vestindisk Pakhus
- Digitale muligheder
- Indenfor eksisterende institutionelle rammer

Målgrupper

Bredest mulige udsnit af befolkningen. Der bør imidlertid udvikles særskilte målgruppestrategier for henholdsvis 'frie' danske besøgende (altså danske besøgende som ikke er i en uddannelses- eller arbejdsituation), turister, skoler og foreningsliv.

Vision og indhold

Kolonihistorisk Hus er et tværfagligt kulturhus med tværfagligt team tilknyttet. Den overordnede ambition er at skabe en kulturoplevelse, der øger bevidsthed og engagement i kolonihistorien og dens arv - herunder kolonihistoriske påvirkninger af politik, litteratur og kunst etc.

Endvidere er visionen for Kolonihistorisk Hus at skabe et kulturhus, der i sin programlægning, drift og ledelse afspejler værdier som kulturel bæredygtighed, global tankegang og modet til at adressere de socio-politiske udfordringer i vor samtid, som er rundet af kolonihistorien.

Otte principper skal give retning for udvikling, drift og ledelse af Kolonihistorisk Hus:

1. Kolonihistorisk Hus ønsker at oplyse om Danmarks kolonihistorie ved at stimulere nysgerrighed og kritisk refleksion omkring Danmarks kolonihistorie og -arv.
2. Kolonihistorisk Hus ønsker at udfordre opfattelser, fordomme og uvidenhed omkring Danmarks kolonihistorie.
3. Kolonihistorisk Hus vil formidle kolonihistoriens kompleksitet og nuancer ud fra en devise om, at det kan gøres forståeligt for alle.
4. Oplevelserne i Kolonihistorisk Hus bygger på god facilitering af social interaktion og fremmelse af mellemfolkelig kulturforståelse.
5. Organisationen bag Kolonihistorisk Hus agter at skabe langvarige internationale partnerskaber, deling af læringer og viden, samt kulturel bæredygtig udvikling.
6. Kolonihistorisk Hus arbejder for at skabe bevidsthed omkring den fælles koloniale kulturarv i et lokalt, nationalt og globalt perspektiv.
7. Kolonihistorisk Hus vil arbejde med nye strategier for at involvere brugere med ambitionen om at kunne engagere mange forskellige både nationale og internationale brugere i læring og vidensproduktion omkring kolonihistorie.
8. Kolonihistorisk Hus arbejder ud fra en holistisk tilgang til kolonihistorie, hvilket bl.a. inkluderer kunsthistorie, musikhistorie, kolonirelateret arkæologi og antropologi og naturhistorie. Denne tværfaglige og holistiske tilgang udgør den inspiratoriske katalysator for formidling og brugerengagement. Kolonihistorisk Hus ønsker herigennem at sikre, at den kolonihistoriske forskning, der formidles, er flerstemmig, og at inddragelsen af visuel kunst, dialogevents, børneteater etc. skal sikre denne flerstemmighed.

I Vestindisk Pakhus findes ca. 3.000 kvadratmeter til et fremtidigt kulturhus. Huset bruges allerede til udstillingsformål. Det kan derfor tages i brug umiddelbart, fungere som centrum for formidling af kolonihistorien, rumme mindre arrangementer og anvendes til opstart af større projekter. Der er tale om en fredet og historisk bygning, hvor et vist restaurerings- og renoveringsarbejde er en

nødvendighed, for at alle disse kvadratmetre kan udnyttes til udstillingsbrug og sikres til fremtidig attraktionsbrug.

Kolonihistorisk Hus vil bestå af tre oplevelsesdele:

1. Udstilling som formidler Danmarks kolonihistorie og kolonialismens påvirkning af vores samtid.
2. Et kunst- og særudstillingsområde til midlertidige og tværfaglige formidlingstiltag.
3. Et multirum til teater, talks, debatter, film og koncerter.

Den museologiske og didaktiske udnyttelse af disse rum, herunder programlægningen, bør udvikles med inspiration i befolkningsundersøgelsen samt i de innovative paradigmer i forhold til brugerorientering og -engagement. Digitale virkemidler bruges både af didaktiske- og oplevelsesmæssige hensyn, men det er også et ønske, at der vælges digitale løsninger, hvor det videnskabelige indhold let kan opdateres, således at formidlingen følger forskning og vidensudvikling.

Kolonihistorisk Hus er tænkt som en oplevelse, der både kan skabe et 'historisk fundament', men også generere nysgerrighed og lyst til at diskutere kolonihistoriske emner. Selvom der i dette scenarie er tænkt et oplevelsesflow ind i huset, er det vigtigt, at oplevelsen bliver fleksibel og dynamisk med henblik på at tilgodese den enkelte besøgendes oplevelsesflow - og på at skabe motivation for genbesøg. Den dynamiske åbning skal ses som en måde, man kan imødekomme det momentum, der er i samtiden, hvor der synes at være en motivation blandt danskerne for at lære mere om kolonihistorien (jf. Befolkningsundersøgelsen). Børneteater har allerede været nævnt som en måde at starte husets oplevelsesudbud op på. Derudover kunne man tænke i at invitere offentligheden inden for i tilblivelsen af Kolonihistorisk Hus gennem debatter, events og omvisninger i det ufærdige hus - hvilke overvejelser gør fagfolkene sig etc. En sådan formidling vil også være i tråd med de beskrevne værdier og principper for Kolonihistorisk Hus og samtidens museologiske udviklinger.

Udstilling

Alle kulturhusets dele skal kunne opleves som en særskilt oplevelse, hvis brugeren ønsker det, eller i forskellige rækkefølger, således at de respektive dele både kan tjene som indledning, refleksion etc. Alligevel er udstillingens primære funktion at være det narrative anslag, hvor brugere introduceres til den forskningsbaserede historie og får skabt en bevidsthed omkring kolonihistorie og -arv, som både har værdi i sig selv, og som kan iværksætte refleksion, engagement og interesse over for andre af husets tilbud.

Udstillingen tilsigter de fremmeste internationale formidlingsstandarder og rummer af scenografi, montre med relevante genstande, relevante historiske kunstværker, interaktive digitale stationer samt digitale projekter enten på vægge og/eller som hologram displays.

Udstillingens forløb og oplevelsesdesign vil give mulighed for at få en hurtig opdatering på kolonihistorien, men også lade brugeren gå mere i dybden med forskellige emner.

Udstillingen starter med en del, hvor kolonialisme og Danmarks bidrag til kolonihistorien introduceres ved, at brugeren eksponeres for spørgsmål og svar omkring, hvad kolonialisme og Danmarks bidrag til kolonihistorie er i forhold til følgende emner:

- A. Økonomi og handel
- B. Race
- C. Bosætning, ekspandering og erobring, herunder spiritualitet og missionsvirksomhed
- D. Konflikter, f.eks. oprør, strejker, af-/de-koloniseringsprocesser, rettigheder etc.
- E. Multietniske og multikulturelle samfund - kreolsk kultur, dansk-grønlandske identitetsspørgsmål, kulturmøder i etnicitet, arkitektur etc.

Herigennem agter udstillingen at styrke kollektive forståelser af kolonihistorie, som kan tjene til at højne oplevelsen af det øvrige program i Kolonihistorisk Hus og skabe opmærksomhed omkring den kolonihistoriske var, som brugeren møder i sin hverdag.

Fra den introducerende del kan brugeren derefter følge forskellige geografiske udstillingsspor, som omhandler de respektive koloniserede områder:

- Grønland
- USVI
- Ghana (syd)
- Indien
- Danske koloniale indflydelser uden for de danske kolonier, f.eks. Congo og Østafrika

Disse udstillingsspor har til formål at belyse den danske og koloniale kulturarv, man møder i disse områder i dag, samt skabe viden om og interesse for de mennesker, som lever der i dag, og de, som levede der dengang, Danmark var områdets kolonimagt.

De geografiske udstillingspor efterfølges af et 'epilogområde', hvor de brugere, der ønsker det, kan fordybe sig i forskellige særskilte emner på digitale, interaktive stationer. Emnerne være sig f.eks.:

- Sundhed og sygdom i kolonierne
- Kolonirelateret perceptionshistorie
- Kolonihistoriens påvirkning af andre dele af det tidligere danske rige, f.eks. Schleswig-Holstein, Færøerne, Island, Lapland etc.

Denne del kan være dynamisk med omskiftelige temaer.

Kunst- og særudstillingsområde

Et område designet til særudstillinger, hvor forskere f.eks. kan lave formidlingsprojekter i samarbejde med Kolonihistorisk Hus 'kuratorer, eller hvor kunstnere kan fortolke temaer fra Danmarks kolonihistorie.

Multirum

Et multifunktionelt område, hvor forskellige performative oplevelser formidler dansk kolonihistorie. Dette være sig talks, foredrag, debatter, film, musik og teater. Særligt børneteater bør få en fremtrædende plads i multirummets program - dansk børneteater har en god tradition for at indgå i læringsforløb og for at adressere 'svære emner' til børn. Kolonihistorisk Hus agter således at indgå samarbejder, der kan få disse erfaringer og kompetencer i spil i multirummet.

Kolonihistorisk Hus kan med fordel have en 'dynamisk' åbning, således at visse dele åbner før de andre dele står færdige. Da multirummet umiddelbart er den mindst ressourcekrævende del af Kolonihistorisk Hus at gøre operationel, kunne man tænke i at åbne denne del først.

Organisation

Kolonihistorisk Hus tænkes at have et institutionelt tilhørsforhold til en større museumsorganisation med base i København. Dette være sig også som evt. universitetssejret museum. Ikke desto mindre bør Kolonihistorisk Hus have sin egen ledelse og organisation, som opererer efter principper som passer til den særlige type af kulturformidling, som Kolonihistorisk Hus er garant for, bl.a. de otte principper for udvikling drift og organisation af Kolonihistorisk Hus, som er beskrevet tidligere i dette scenarie.

Huset bør en inkluderende management-model, som tilstræber dialog og engagement mellem husets funktioner samt mellem husets personale og brugere. Dette gøres bl.a. ved, at alle husets funktioner inkluderes i udviklingsprocesser, f.eks. kuratorer, teknikere, frontpersonale etc., og at potentielle brugere inddrages i udviklingen af formidlingsdesignet i form af brugerinddragende aktionsforskning, fokusgrupper etc.

Første prioritet for organisationen bag Kolonihistorisk Hus bør være at få udviklet og implementeret en række strategier:

1. En oplyst og dynamisk udviklingsstrategi - hvordan implementerer man bedst muligt viden og forskning fra historie, antropologi, museologi, teater, kunst, civil science etc. i formidlingen? Denne strategi bør lade sig inspirere af best practice inden for museumsudvikling, hvor brugerundersøgelser og engagering af civilsamfundet ligger fundamentet for den videre oplevelsesudvikling.
2. En strategi for samarbejdet mellem Kolonihistorisk Hus og museer og vidensinstitutioner i resten af Danmark.
3. En strategi for inkluderende internationalt samarbejde - strategien skal sikre 'de koloniseredes stemme' i formidlingen via partnerskaber og samskabelse med bl.a. institutioner i de tidligere danske kolonier.

4. En strategi for 'frie' besøgende - en strategi som særskilt adresserer de besøgende, som ikke kommer i f.eks. en uddannelseskontekst.
5. En strategi for uddannelsesinstitutioner.
6. En strategi for engagering af foreninger, daghøjskoler og lignende.
7. En mediestrategi - en sådan skal sikre, at Kolonihistorisk Hus får et liv på mange platforme, og at organisationen mediemæssigt kan håndtere de komplekse og debatskabende emner, Kolonihistorisk Hus formidler.

Kolonihistorisk Hus bør have tilknyttet egne faste kompetencer inden for:

- Historie (museumsinspektør eller lignende)
- Antropologi (museumsinspektør eller lignende)
- Kunst (kurator/museumsinspektør)
- Kommunikation
- Udvikling og drift af digitale platforme og services
- Interkulturel dialog og internationale samarbejder
- Programlægning og formidlingsledelse
- Publikumsservice
- Tekniske kompetencer
- Projektledelse og funding

Det ville endvidere være givende, om Kolonihistorisk Hus, fast eller periodisk, kunne huse kompetencer inden for:

- Teaterproduktion
- Musik
- International politik og udvikling

Derudover bør kolonihistorisk hus også have en styregruppe (advisory board), som har repræsentanter fra tidligere kolonier, civile interessenter og fagfolk (tværfagligt).

Selvom dele af Kolonihistorisk Hus kan skaleres, er det vigtigt at understrege, at de kompetencer, der er skrevet som nødvendige, vil være bærende for et sådan kulturhus, uanset skala. Det foreslås, at Kolonihistorisk Hus får en seks års konsolideringsperiode med en evaluering af både lærings- og oplevelsesudbud samt organisation og kompetencer midtvejs.

1.2 Seismonauts estimer

Etablering:

- Renovering, herunder arkitekter m.v.: 260.000.000 kr.
- Udstilling: 45.000.000 kr.
- Særudstillingsrum: 5.000.000 kr.

- Multirum:
 - Gulv og lydisolering: 500.000 kr.
 - PA-anlæg og øvrig teknik: 500.000 kr.
 - Interiør: 250.000 kr.
- Øvrige faciliteter: 5.000.000 kr.
- Website 750.000

I alt: 317.000.000 kr.

Drift:

IT drift: 150.000 kr.

- Lønudgifter (15 årsværk): 7.500.000 kr.
- Løbende produktion af oplevelser: 3.000.000 kr.
- Samarbejder m.v.: 100.000 kr.
- Løbende drift af udstillinger: 800.000 kr.
- Bygningsdrift, herunder vand og varme etc.: 5.300.000 kr.

I alt: 16.850.000 kr. årligt

Bemærkninger til prissætning

Prissætningen af drift tager ikke højde for evt. egenindtjening versus offentlig støtte. I driften regnes der med, at større kunst- og udstillingsprojekter kan finansieres helt eller delvist eksternt i tråd med praksis på andre museer.

I prissætningen tages også udgangspunkt i, at Digitalt Kolonihistorisk Hus (Scenarie 4) realiseres, og at der ved Kolonihistorisk Hus blot er brug for en 'almindelig' hjemmeside, og ikke digitalt outreach etc.

I forhold til drift, må man forvente en vis egenindtjening. Man bør imidlertid regne med max 40 % egenindtjening, og at denne indfases over de første tre år.

Brugspotentiale

Brugspotentialet vurderes her, ved at sammenligne besøgstal for udvalgte museer i og omkring København. De udvalgte museer vurderes som sammenlignelige ved at være større specialmuseer af særlig national og international relevans samt museer af særlig beliggenhedsmæssig relevans. Der sammenlignes ud fra 2019-besøgstal, da disse grundet Covid-19 må anses for at være normalen. Museerne som udgør sammenligningsgrundlaget er:

- M/S Søfart: ca. 107.000
- Vikingeskibsmuseet: ca. 170.000
- Amalienborgmuseet: ca. 154.000
- Kunsthall Charlottenborg: ca. 100.000

- Krigsmuseet: ca. 65.000
- Frihedsmuseet (2021-tal): ca. 40.000
- Frilandsmuseet: ca. 118.000
- Designmuseet Danmark: ca. 310.000
- Arbejdersmuseet: ca. 115.000
- Teknisk Museum: ca. 64.000
- Experimentarium City: 197.000

Designmuseum Danmark skilte i 2019 sig ud som det mest besøgte museum af de benævnte. Dansk design har imidlertid et internationalt brand, særligt i forhold til den type turister som normalvis besøger København, som er ualmindeligt stærkt, og for denne målgruppe i høj grad regnes for et 'must see' i Danmark. Designmuseum Danmark udmærker sig således også ved en usædvanlig høj andel af internationale besøgende. Seismonaut vurderer, at Kolonihistorisk Hus vil have nogen turisme-appel, men ikke i samme omfang som Designmuseum Danmark. Tager man Designmuseum Danmark ud af sammenligningen ligger gennemsnitsbesøgstallet for de resterende på ca. 115.000. Seismonaut vurderer, at Kolonihistorisk Hus ikke vil afvige betragteligt fra de øvrige museer. Det har ikke været muligt at fremskaffe opdaterede besøgstal af Nordatlantens Brygge, som ellers må regnes for at være et sammenligneligt kulturtilbud. I 2004 var besøgstallet for Nordatlantens Brygge 37.000, men det må forventes at have steget siden, både grundet stigning i det generelle kultur- og museumsforbrug og grundet etableringen af inderhavnsbroen, madmarked etc. omkring Nordatlantens Brygge.

Brugspotentiale

90.000-165.000 besøgende årligt.

Hvordan forholder scenariet sig til befolkningsundersøgelsen?

Befolkningsundersøgelsen viser, at danskernes viden om kolonihistorien er begrænset. 54% af danskerne har ifølge eget udsagn kun lidt eller intet kendskab til Danmarks kolonihistorie.

Danskerne er ikke velbevandrede i, hvilke områder der ud fra et fagligt synspunkt betragtes som tidligere kolonier og hvilke der ikke gør. Befolkningsundersøgelsen viser, at danskernes forståelse af kolonitiden beror på et mix af korrekte og forkerte antagelser. Danskerne har generelt en god og retvisende forståelse for, hvilke råvarer der blev importeret via kolonierne. Til gengæld overvurderer danskerne den økonomiske betydning af slavehandlen, alt imens en stor andel af befolkningen (39%) fejlagtigt tror, at Danmark var det første land i Europa til at afslutte slavehandlen. Der er altså et behov for at nuancere og udvide danskernes viden om, hvad der skete under kolonitiden. Scenarie 1 kan være medvirkende til at sikre, at det sker.

Hvordan adskiller scenariet sig fra eksisterende formidling?

Den eksisterende formidling er beskrevet nærmere i Element 2. Kolonihistorisk Hus bygger sin kulturhistoriske formidling op om grundlæggende faglige spørgsmål og formidler derfor

kolonihistorie på en anden, mere samlet og opdateret måde end eksisterende formidlingstilbud på området. Endvidere er husets hybride format mellem kunstneriske udtryk og kulturhistorien en nyskabelse i det danske museumslandskab.

1.3 Seismonauts bemærkninger

Seismonaut vurderer, at et kulturhus som dette kræver en særlig form for ledelse og organisation, herunder en vis autonomi. En sådan kan være svær at få til at passe ind i en eksisterende organisation, ligesom et hus af denne størrelse ofte har implikationer, hvis man inkorporerer den i en eksisterende organisation. En god institutionel løsning for Kolonihistorisk Hus kunne være, at Kolonihistorisk Hus ejes og drives af et konsortium bestående af kulturinstitutioner.

Inkorporeres Kolonihistorisk Hus i en enkelt eksisterende institution, bør der forud indsamles erfaringer fra andre kulturinstitutioner, der på et tidspunkt har fået et nyt stort besøgssted ind under sig, for at sikre den bedst mulige proces.

Det er også vigtigt at overveje, hvorledes de eksisterende institutionelle rammer, som Kolonihistorisk Hus tilknyttes, kan supportere med administration, opbevaring, funding, tekniske faciliteter etc., eller om Kolonihistorisk Hus selv skal rumme alle disse funktioner. Ydermere skal der udtænkes strategier for mad og drikke og andre services, som ikke er inkluderet i det hidtige arbejde eller i prissætningen.

Om udstillingen: De respektive emner og geografiske spor skal ikke nødvendigvis tildeles lige meget plads. Det skal designes efter, hvad der er fagligt meningsgivende. Endvidere skal udstillingen ikke nødvendigvis tænkes lineært. 'Anslaget' er tænkt som et center eller en begyndelse, men derfra kan de resterende udstillingsdele være cirkulære eller stjerneformede etc.

Stedslig relevans, symbolværdi og kulturarv som opleves som autentisk og monumental er typisk de stærkeste 'pull factors' blandt kulturarvsattraktioner og historieoplevelser. Her har Vestindisk Pakhus en fordel i forhold til mange andre steder i forhold til at skabe et kulturhus med stor attraktionskraft. Da et af målene for Kolonihistorisk Hus bør være at tiltrække så mange besøgende som muligt, er dette et vigtig parameter at vurdere beliggenhed af Kolonihistorisk Hus ud fra.

2 Scenarie 2: Kolonihistorisk Hus i Gammel Dok

2.1 Arbejdsgruppens scenariebeskrivelse

Kort præsentation

Kolonihistorisk Hus i Gammel Dok er på samme måde som Kolonihistorisk Hus i Vestindisk Pakhus et tværfagligt kulturhus målrettet den bredest mulige målgruppe.

Gammel Dok har nogle lidt andre rammer end f.eks. Vestindisk Pakhus, herunder ca. 500 kvadratmeter mere samt et industrikøkken.

Perioden for hvor længe Gammel Dok kan anvendes til et evt. Kolonihistorisk Hus er p.t. ukendt. Dette scenarie er imidlertid beskrevet ud fra forudsætning af, at Gammel Dok kan bruges permanent eller over en længere periode, f.eks. 7-10 år.

Når en bruger ankommer til Kolonihistorisk Hus, vil denne opleve en moderne attraktion og kulturhus med et - i København - hidtil uset koncept bestående af et meget diversst oplevelsesudbud centreret omkring ét forskningsbaseret emne. Emnet er i sagens natur kolonihistorie og Danmarks indflydelse på denne. På den vis er scenarie 1 og 2 identiske, omend Kolonihistorisk Hus i Gammel Dok har ekstra faciliteter i form af projektrum og industrikøkken, som udnyttes i oplevelsesskabelsen.

Institutionelt tilhørsforhold

- Større lokal eller national museumsorganisation med erfaring i at udvikle og drive attraktioner af denne størrelsesorden.
- Alternativt et universitet eller lignende med erfaring med museumsdrift.

Kommissoriets bindinger

- Digitale muligheder
- Indenfor eksisterende institutionelle rammer

Målgrupper

Bredest mulige udsnit af befolkningen. Der bør imidlertid udvikles særskilte målgruppestrategier for henholdsvis 'frie' danske besøgende, turister, skoler og foreningsliv.

Vision og indhold

Kolonihistorisk Hus i Gammel Dok agter at operere ud fra samme otte principper for ledelse, drift og udvikling som Kolonihistorisk Hus i Vestindisk Pakhus (se scenarie 1).

Ydermere opererer Kolonihistorisk Hus i Gammel Dok også med fast udstilling, særudstillingsrum og multirum som er identisk med de, som er beskrevet i scenarie 1.

Derudover vil man i Gammel Dok etablere et 'Project Lab 'og et 'Food Space'. Disse faciliteter har også indflydelse på organisationen.

Project Lab

Et eller flere rum, som er skabt ud fra design thinking-principper, og som hvor de involverede skabere af formidling og oplevelser i Kolonihistorisk Hus kan have åbne værksteder. Derudover kan områderne bruges til projekt- og formidlingsrum for skoleklasser og lignende.

Food space/restaurant

Der findes mange kulturmøder i maden fra tidligere koloniserede områder samt koloniale elementer i det danske køkken. Dette være sig indisk påvirkning af dansk mad, danske påvirkninger af grønlandsk mad og afrikanske elementer i køkkenet fra USVI. Med den rette føling med kolonihistoriens sensitivitet in mente, kan mad tjene som en taktil og mindeværdig formidling af kolonihistorie.

Organisation

I forhold til strategier, institutionelt tilhørsforhold og følgegruppe m.v. er Kolonihistorisk Hus i Gammel Dok identisk med scenarie 1. I forhold til bemanning er de to scenarier næsten identiske, omend scenarie 2 kræver lidt flere kompetencer grundet de udvidede faciliteter.

Den samlede kompetence-sammensætning i Kolonihistorisk Hus i Gammel Dok bør være:

- Historie (museumsinspektør eller lignende)
- Antropologi (museumsinspektør eller lignende)
- Kunst (kurator/museumsinspektør)
- Kommunikation
- Udvikling og drift af digitale platforme og services
- Interkulturel dialog og internationale samarbejder
- Programlægning og formidlingsledelse
- Publikumsservice
- Tekniske kompetencer
- Projektledelse og funding
- Design Lab Management
- Gastro-antropologi

Det ville endvidere være givende, om Kolonihistorisk Hus, fast eller periodisk, kunne huse kompetencer inden for:

- Teaterproduktion
- Musik
- International politik og udvikling

- Kokke og lignende.

2.2 Seismonauts estimater

Eablering:

- Istandsættelse af Gammel Dok: 1.500.000 kr.
- Istandsættelse af industrikøkken/etablering af Foodspace: 1.250.000 kr.
- Udstilling: 45.000.000 kr.
- Særudstillingsrum: 5.000.000 kr.
- Multirum:
 - Gulv og lydisolering: 500.000 kr.
 - PA-anlæg og øvrig teknik: 500.000 kr.
 - Interiør: 250.000 kr.
- Design Lab: 1.000.000 kr.
- Hjemmeside: 750.000 kr.
- Øvrige faciliteter: 200.000 kr.

I alt 55.950.000 kr.

Drift:

- Løn (17 årsværk): 8.500.000 kr.
- IT drift: 150.000 kr.
- Løbende produktion af oplevelser: 3.000.000 kr.
- Samarbejder m.v.: 100.000 kr.
- Løbende drift af udstillinger: 800.000 kr.
- Bygningsdrift, herunder vand og varme etc.: 4.600.000 kr.
- Drift af Foodspace og Project Lab: 1.000.000

I alt 18.150.000

Bemærkninger til prissætning

Jf. bygningsdrift: Der er taget udgangspunkt i at Statens Kunstværksteder (som p.t. benytter den ene halvdel af Gammel Dok, hvor et eventuelt Kolonihistorisk Hus vil benytte den anden halvdel) har driftomkostninger for 4.100.000 kr. årligt. Dertil er lagt 500.000 kr. årligt oveni til sikring af udstillinger og lign.

Brugspotentiale

Kolonihistorisk Hus i Gammel Dok er i sin placering og i sit indhold så lig Kolonihistorisk Hus i Vestindisk Pakhus at besøgs potentialet vurderes til det samme (se Seismonauts kommentarer til scenarie 1).

Der kan ligge en forskel i, at Vestindisk Pakhus i sin historiske relevans og symbolværdi har yderligere attraktionskraft, men denne er ganske kompliceret at isolere og kvantificere.

Hvordan forholder scenariet sig til befolkningsundersøgelsen?

Se Seismonauts kommentarer til scenarie 1.

Hvordan adskiller scenariet sig fra eksisterende formidling?

Se Seismonauts kommentarer til scenarie 1.

2.3 Seismonauts bemærkninger

Såfremt at kolonihistorisk Hus i Gammel Dok bliver midlertidig, kan man med fordel benytte en eksperimenterende tilgang til formidlingen, hvor man kan teste formater og narrativer af, hvilke skal pege frem mod et evt. permanent Kolonihistorisk Hus i Vestindisk Pakhus. En sådan tilgang skal imidlertid afspejles i strategier, organisation/bemanning samt i målsætninger for besøgstal m.v.

Under området foran bygningen Gammel Dok pahu (1882) ligger en historisk tørdok, der blev anlagt i slutningen af 1730'erne til de største orlogsskibe. Området- og store dele af Christianshavn i øvrigt – er knyttet til en periode der ofte forbindes med kolonihandel og europæisk kolonialisme og dokken kan f.eks. opleves med en 3D visualisering i byrummet. Gammel Dok har muligvis ikke samme symbolværdi og velkendte fortælling som Vestindisk Pakhus, men eventuelle kommende brugere af Kolonihistorisk Hus i Gammel Dok vil med sandsynlighed opleve bygningen som historisk relevant for formålet.

3 Scenarie 3: Fellowship-program for Kolonihistorisk Formidling

3.1 Arbejdsgruppens scenariebeskrivelse

Kort præsentation

I tilknytning til en ledende formidlingsinstitution af kolonihistorie i Danmark ønskes at etablere et internationalt Fellowship-program. Institutionen bør være en institution, hvor de besøgende fagfæller kan skabe formidling direkte til fysiske brugere af museer eller lign. Således kunne programmet være tilknyttet et evt. kommende Kolonihistorisk Hus (se scenarie 1 og 2), men kan også eksistere i konteksten af eksisterende udbydere af formidling af kolonihistorie, og kunne således tjene til, at disses formidlingsudbud på området udvikles. Det er således ikke en forudsætning for programmet, at et Kolonihistorisk Hus realiseres.

Programmet vil være målrettet kunstnere, forskere og kuratorer med viden og kompetencer, der relaterer sig til Danmarks kolonihistorie, og vil bidrage med løbende at tilføre Kolonihistorisk Hus nyt og interessant formidlingsindhold. Netop den løbende udvikling af udstillinger og indhold er et vigtig parameter i forhold til at gøre f.eks. Kolonihistorisk Hus til et attraktivt og interessant sted at besøge for et bredt publikum, eller i forhold til udvikle og dynamisere eksisterende formidling af kolonihistorie. Programmet vil ligeledes bidrage til at udvikle formidlingen af dansk og international kolonihistorie og forbindelserne mellem dem - med nye perspektiver, formater og viden. Det skaber et dynamisk og levende tværfagligt miljø omkring Kolonihistorisk Hus, der både sikrer det faglige fundament og den nutidige relevans.

Institutionelt tilhørsforhold

- Fellowship-programmet kan være en del af et eventuelt kommende Kolonihistorisk Hus (scenarie 1 og 6).
- Fellowship-programmet kan ligeledes eksistere i konteksten af en større formidlingsinstitution af kolonihistorie i Danmark. Endvidere er det muligt at forankre programmet under et universitet, med erfaring for at lave formidling og outreach til den brede befolkning.

Kommissoriets bindinger

- Eksisterende institutioner
- Digitale muligheder

Målgrupper

I dette tilfælde angives målgruppen som de der skal befolke fellowship-programmet. I sidste ende er der en målgruppe for programmets outcome, som er brugerne af de(n) primære formidlingsinstitution af kolonihistorie i Danmark.

Målgruppen for selve programmet er:

- Forskere
- Kuratorer
- Kunstnere

Fælles for deltagerne er, at de skal have et brugerperspektiv i deres tilgang, og at det indhold, der bliver produceret kan bidrage til formidling og aktiviteter i Kolonihistorisk Hus.

Vision og indhold

Visionen er at skabe et dynamisk tværfagligt miljø og laboratorium for formidling af kolonihistorien gennem et fellowship-program, der løbende tiltrækker relevante danske og internationale forskere, kuratorer og kunstnere (herunder forfattere, filmfolk, musikere m.fl.). Når danske og internationale kompetencer mødes, opstår der nye og spændende samtaler og udveksling af viden og perspektiver, der kan bidrage til at udvikle feltet. Møderne kan være baseret på konkrete samarbejder og aktionsforskning.

Ved at invitere forskellige fagligheder ind og give dem tid og rum til at udforske og undersøge forskellige faglige emner, perspektiver eller begivenhed relateret til kolonihistorien, vil det styrke fundamentet for formidlingen af historien.

Fellowship-programmet er tænkt i synergi med oplevelsesudbuddet i et eventuelt kommende Kolonihistorisk Hus, eller som en del af andre institutioner, som formidler kolonihistorie.

Programmet skal integreres i hovedorganisationens formidlingsbudget og være en del af kurateringen og programlæggelsen af udstillinger og aktiviteter. Dette vil sikre, at de besøgende vil opleve hyppige ændringer i udstillinger og nye interessante formidlere i aktivitetsprogrammet.

Fellowship-programmet vil være tilrettelagt og designet efter etiske standarder og internationale erfaringer fra lignende programmer (eksempelvis Tervuren Museum) for at sikre ligeværdigt samarbejde og undgå utilsigtede konkurrenceforhold og negative effekter i samarbejdslandene. Det er målsætningen, at programmet skal sikre langsigtede samarbejde og udvikling på tværs af institutioner i Danmark og de tidligere kolonier frem for at vælge individuelle/private aktører.

Derudover skal programmet have et digitalt liv gennem blogs og sociale medier, hvor man kan følge de besøgende fagfolks virke i Danmark og efter.

Organisation

Fellowship-programmet skal ledes af et selvstændigt team i tilknytning til den institution, hvor deltagerne skal præsentere og udstille deres arbejde. Teamet skal stå for at administrere og

koordinere programmet og hjælpe med integrere deres arbejde i publikumsrettede formidling og aktiviteter. Det kræver bl.a. kompetencer indenfor projektledelse, formidling og mellemfolkelig kulturforståelse.

Programmet skal baseres på langsigtede partnerskaber med internationale institutioner for at sikre en blivende effekt, fælles forståelse, samarbejde på tværs og bred repræsentation.

Fellowship-programmet er designet og udviklet i sammenhæng med Kolonihistorisk Hus, men vil kunne etableres i flere andre sammenhænge, f.eks. i relation med eksisterende institutioner, der i forvejen formidler kolonihistorien.

Man bør inddrage erfaringer fra lign. programmer f.eks. fra Africa Museum i Teruven i Belgien og Etnografiska Museum i Stockholm i udviklingen af praksis og retningslinjer for programmet.

3.2 Seismonauts estimer

Etablering:

- Løn til udvikling: 1.500.000 kr.
- IT: 750.000
- Administration og praktik: 250.000
- Kommunikation: 250.000

I alt: 2.750.000

Drift:

- Indkvartering: 100.000 kr.
- Transport: 140.000 kr.
- Løn til fellows: 1.000.000 kr.
- Budget til fellows formidlingsproduktioner: 2.000.000 kr.
- Support og drift af programmet: 1.000.000 kr.
- IT-drift: 150.000

I alt 4.390.000 kr. årligt

Bemærkninger til prissættelse

Umiddelbart er det ikke så omkostningstungt at etablere programmet. Driften kræver imidlertid nogle ressourcer, og det er i den forbindelse vigtigt at afgøre, om det mest rentable er, at programmet selv ejer, eller på permanent basis lejer, indkvartering til de besøgende fagfolk eller om dettes gøres ad hoc.

Arbejdsgruppen har ikke angivet det præcise omfang af udvekslingsprogrammet, men der er her taget udgangspunkt i, at der er fire besøgende fellows årligt, som hver residerer i Danmark i et halvt år ad gangen.

Brugspotentiale

En eventuel besøgs-mæssig effekt beror i høj grad på, hvilken institution og attraktion fellowship programmet implementeres under, og er således p.t. ikke mulig at kvantificere, men det vurderes at give et mærkbart løft til besøgstal.

Man bør imidlertid stile imod, at hver fellow som minimum bidrager til:

- Et større formidlingstilbud - f.eks. en udstilling
- Et seminar eller inspirationsarrangement til fagmiljøet
- Minimum fem mindre formidlingstilbud - f.eks. talks eller foredrag.

Derudover bør der tænkes i både populære og faglige publikationer, turné rundt i Danmark, og produktion af blivende formater - kunst, videoer etc.

Hvordan forholder scenariet sig til befolkningsundersøgelsen?

Foruden undervisningen i grundskolen er danskerne primære kilde til viden om kolonitiden film og litteratur. Et Fellowship-program for Kolonihistorisk Formidling kan bidrage til at sikre en kunstnerisk- og eller forskningsbaseret formidling i supplement til undervisning og museumsformidling. Scenariet bidrager dermed til løbende skabe nye anledninger til at opleve kolonihistorisk formidling.

Hvordan adskiller scenariet sig fra eksisterende formidling?

Der findes p.t. ingen kulturhistorisk formidlingsinstitution i Danmark med tradition for permanent at invitere fagfolk og formidlere inden for kolonihistorisk forskning og oplevelsesudvikling. Der findes en række midlertidige tiltag særligt blandt kunstmuseer, men ingen er i samme grad tværfaglige, og har til formål sammenbinde kolonihistorisk forskning med andre fagligheder.

3.3 Seismonauts bemærkninger

Det anbefales, at der nedsættes et eksternt sagkyndigt udvalg, som kan forestå vurdering og procedurer for ansøgning/rekruttering, og samtidig lave opsøgende arbejde, for at finde faglige/kunstneriske talenter af særlig relevans.

Det er vigtigt, at der afsættes ressourcer til programmets digitale liv.

4 Scenarie 4: Digitalt Kolonihistorisk Hus

4.1 Arbejdsgruppens scenariebeskrivelse

Kort præsentation

Digitalt Kolonihistorisk Hus er en digital udgave af det fysiske hus (scenarie 1 og 2) eller det fremtidige sted for formidling af kolonihistorien herhjemme. Det digitale museum er en platform for dem, der ikke har mulighed for at besøge Kolonihistorisk Hus. Det skal derfor indeholde en digitale udgave af den fysiske formidling på stedet. Det er forventningen, at platformens primære målgruppe og brugere vil være fra de tidligere kolonier på Grønland, Ghana, USVI og Indien (særligt fra Coromandelkysten). Platformen skal ligeledes udformes, så der kan skabes digital formidling i et samarbejde mellem interesserede aktører fra de tidligere kolonier og tidligere danske rige (Danmark, Norge, Færøerne og Schleswig-Holstein m.fl.).

Digitalt Kolonihistorisk Hus kan tænkes ind i flere forskellige sammenhænge. Det vil være placeret der, hvor den primære formidling af kolonihistorien har hjemme. Derudover kan Digitalt Kolonihistorisk Hus være en forløber for et egentligt fysisk hus og bruges til at teste digitale formater for formidling, etablere partnerskaber m.m.

Institutionelt tilhørsforhold

- Digitalt Kolonihistorisk Hus skal forankres i den institution, som er den ledende formidlingsinstitution af dansk kolonihistorie.

Kommissoriets bindinger

- Digitale muligheder
- Eksisterende institutioner

Målgrupper

- Studerende
- Lærere, undervisere/lektorer på akademiske uddannelser
- Danske og internationale aktører og borgere med interesse i kolonihistorien - særligt fra de tidligere danske kolonier samt det tidligere og nuværende danske rige, f.eks. Norge og Færøerne

Vision og indhold

Digitalt Kolonihistorisk Hus skal være en digital platform for dem, der ikke kan besøge Kolonihistorisk Hus. Det skal tilbyde en digital version af den fysiske formidling i huset, så brugerne kan opleve de udstillinger, temaer og perspektiver, der bliver præsenteret. Den primære målgruppe vil være interesserede og professionelle fra de tidligere danske kolonier, Grønland, Ghana, USVI og

Indien (særligt fra Coromandelkysten). Platformen skal som minimum være sprogversioneret på dansk og engelsk og evt. også tysk, grønlandsk, tamil, twi, akan og ewe. Platformen skal dertil formidle forbindelsen mellem den fysiske koloniarv i de tidligere kolonier og indhold og program i Kolonihistorisk Hus eller hvor den primære formidling af den danske kolonihistorie bliver placeret.

Platformen skal også bidrage til at facilitere samarbejdsprojekter mellem interesserede aktører internationalt. Dette kunne være i form af videocast om kolonihistoriske landskaber, visualisering af dansk påvirkning af etnicitet og slægtsforhold i de tidligere kolonier eller talks, der kombinerer online interviews og fysiske tilstedeværelse (hybrid-format). Platformen kan generelt få en betydelige rolle i udviklingen af hybrid-formater i samarbejde med den tilhørende institution og internationale partnere. Det digitale museum skal baseres på og udvikles i et tværinstitutionelt samarbejde mellem museer, universiteter og andre relevante institutioner i de tidligere danske kolonier og det tidligere danske rige.

Det digitale museum skal være på niveau med de højeste standarder inden for virtuel museumsformidling og online-aktiviteter og være inspireret af eksempelvis Washington D.C.'s National Museum of Natural History, National Women's History Museum in Alexandria, Virginia, Landesmuseum für Vorgeschichte, Halle.

Organisation

Det digitale museum vil være forankret i en anden (eksisterende organisation) og vil være afhængig af specialiserede kompetencer inden for digital projektledelse og indholdsudvikling, international PR og interkulturel kommunikation og samarbejde.

Det er vigtigt, at de tidligere kolonier er repræsenteret samt hvilken form og forankring det digitale kolonihistoriske hus kommer til at have. Ligeledes er det vigtigt, at de internationale samarbejdspraksis, der er lagt op til i scenarie 1, 2 og 4, også videreføres digitalt i dette scenarie.

4.2 Seismonauts estimer

Etablering:

- Digitalt design, udvikling af medieindhold m.v.: 2.500.000 kr.
- Indhold/digital kuratering: 1.000.000 kr.
- Samarbejder m.v.: 500.000 kr.
- Sprogversioneringer: 500.000 kr.

I alt 4.500.000 kr.

Drift:

- Digital drift og udvikling: 500.000 kr.
- Digital kuratering: 500.000 kr.

- Kompetencer udi sprogversionering og internationale samarbejder: 500.000 kr.

I alt 1.500.000 kr. årligt

Bemærkninger til prissættelse

Intet at bemærke

Brugspotentiale

Et sammenligneligt digitalt museumsprodukt kunne være SMK Hjemmefra som i 2021 havde 185.000 besøg. Som udgangspunkt vurderer Seismonaut, at Digitalt Kolonihistorisk Hus med den rette internationale markedsføring kan have et potentiale lidt højere end SMK Hjemmefra og på niveau med Det Åbne Koloni-arkiv.

Brugspotentiale: 185.000-300.000 hjemmesidebesøg årligt.

Hvordan forholder scenariet sig til befolkningsundersøgelsen?

Befolkningsundersøgelsen har påvist, at flere respondenter udtrykker en nysgerrighed og undren overfor deres egen manglende viden om kolonihistorien. Digitalt Kolonihistorisk Hus vil være en nem indgang for både danskere og internationale interesserede i dansk kolonihistorie, og som ikke har mulighed for at besøge den fysiske attraktion. Den digitale oplevelse åbner for mange forskellige brugere og vil derfor være en måde at tilgængeliggøre kolonihistorien og udbrede den.

Hvordan adskiller scenariet sig fra eksisterende formidling?

De eksisterende online-tiltag om kolonihistorie, er primært kilde- og vidensamlinger eller med didaktisk fokus. Sitets ambition om at være en digital oplevelse med tværfagligt og kunstnerisk indhold til et internationalt publikum gør det nyskabende.

4.3 Seismonauts bemærkninger

Digitalt Kolonihistorisk Hus vil i sagens natur have et stærkt tilhørsforhold til den ledende formidlingsinstitution af kolonihistorie. Digitalt Kolonihistorisk Hus med fordel være en del af attraktionens hjemmeside - enten helt integreret eller som separat landing page. I begge tilfælde skal man være opmærksom på, at Digitalt Kolonihistorisk Hus henvender sig til andre målgrupper end en fysisk kolonihistorisk attraktion, hvilket skal afspejle sig i kommunikation, formidlingens tone of voice etc. Under alle omstændigheder vil der i disse tilfælde være mulighed for, at attraktionens digitale kompetencer samt fag- og kurateringskompetencer kan indgå i Digitalt Kolonihistorisk Hus.

Såfremt der ikke bliver etableret en attraktion med et dedikeret formål at formidle kolonihistorie, er det som nævnt oplagt at tilknytte Digitalt Kolonihistorisk Hus det museum eller lignende, som på

anden vis er den ledende formidler af kolonihistorie i Danmark. I dette tilfælde anbefaler Seismonaut, at Digitalt Kolonihistorisk Hus får sit helt eget site.

Scenarier fra arbejdsgruppe for kolonihistorisk lærings- og vidensportal

Arbejdsgruppemedlemmer:

Forskere/eksperter:

- Niels Brimnes, lektor, Aarhus Universitet
- Benjamin Asmussen, museumsinspektør, M/S Museet for Søfart
- Henrietta Lischi, forsknings- og samlingschef, Nationaal Museum van Wereldculturen Holland

Fortællere:

- Mette Boritz, museumsinspektør, Nationalmuseet

Formgivere:

- Loa Bjerre, Lektor, HistorieLab
- Søren Bitch Christensen, stadsarkivar, Aarhus Stadsarkiv
- Esben Kjær Ravn, leder og spiludvikler, Kong Orange

Arbejdsfeltbeskrivelse:

Hvordan kan forskningsbaseret formidling styrkes i videns- og læringssammenhænge i bredeste forstand. Hvilke former for digital formidling kan gøres interessant for brede befolkningsgrupper og være relevant i undervisning fra folkeskole over ungdomsuddannelse til universitet? Gruppen kunne f.eks. beskæftige sig med udvikling af online-portaler, nye undervisningsformater og brugervenlig synliggørelse af kilder, arkivalier, historiske bygninger og steder med mere.

5 Scenarie 5: Kolonihistorisk Uddannelses-site (online platform)

5.1 Arbejdsgruppens scenariebeskrivelse

Kort præsentation

Det kolonihistoriske uddannelses-site består af en tværfaglig online uddannelsesplatform om kolonihistorie og kulturarv. Uddannelsesplatformen skal trække på samlinger og arkivmateriale fra museer og arkiver og sikre, at historiske kilder og billedmateriale af kulturarv og genstande er tilgængeligt i formater, der er tilpasset undervisning i henholdsvis grundskolen og på gymnasiale uddannelser. Uddannelses-sitet skal samtidig fungere som vejledning og understøttet af lærernes undervisning i kolonihistoriske emner og temaer.

For at understøtte udviklingen af uddannelses-sitet foreslås det, at der gennemføres et forstudie, som har til formål at kortlægge best practice inden for digital historiedidaktik i relation til formidling af kolonihistorie og kulturelt sensitive emner. Forstudiet har alene til formål at understøtte Kolonihistorisk Uddannelses-site.

Institutionelt tilhørsforhold

- Det anbefales, at uddannelses-sitet bliver forankret (og hostet) hos en institution med solid erfaring med at udvikle og drive online uddannelseskoncepter med et stort outreach og effekt samt historiedidaktiske kompetencer.

Kommissoriets bindinger

- Eksisterende institutioner
- Digitale muligheder

Målgrupper

- Lærere i grundskole og på gymnasiale uddannelser inden for historie, samfundsfag, religion, billedkunst og dansk
- Grundskoleelever fra 6. klassetrin
- Elever på gymnasiale uddannelser

Vision og indhold

Kolonihistorisk uddannelses-site har til formål at øge kendskab og viden om kolonihistorien blandt børn og unge. Det er særligt Danmarks rolle og de danske kolonier gennem tiden, der er i fokus, samt perspektivering til nutidige forhold både i Danmark og internationalt. På uddannelses-sitet

bliver relevante historiske kilder fra arkiver gjort tilgængelige sammen med billedmateriale af kulturarv og genstande og andet kildemateriale fra museernes samling.

Ambitionen er at klæde lærere og undervisere på og give dem de bedste muligheder for at bruge forskningsbaseret undervisningsmateriale om kolonihistorien i både en dansk og en international kontekst i deres undervisning. Materialet på uddannelses-sitet skal samtidig stimulere læringen blandt børn og unge i forhold til kolonihistoriens betydning i dag og bidrage til at give perspektiver på bl.a. ulighed, race, multikulturel kunst og sociale udfordringer. Materialet skal være tværfagligt og sammensættes og præsenteres på en måde, så børn og unge både får en fornemmelse og oplevelse af de originale kilder, og faciliteres, så det lægger op til en efterfølgende dialog og refleksion blandt eleverne. Kolonihistorisk Uddannelses-site vil også være en relevant og brugbar platform for formidlingen på museer bredt set. Både som del af skoletjenestetilbud og i udviklingen af formidlingsindhold og aktiviteter målrettet børn og unge.

Selve designet af Kolonihistorisk Uddannelses-site skal være fleksibelt, så det løbende kan blive udviklet med nyt indhold og undervisningspakker. Det foreslåede forstudie vil her bidrage til at kvalificere og understøtte udviklingen af uddannelses-sitet og dets indhold.

Siden skal være brugervenlig og kan være bygget op, så brugerne allerede fra start kan vælge en målgruppeprofil - gymnasielærere, grundskolelærere, elev i grundskolen mv., når de besøger siden. Derefter kan brugeren vælge en overordnet tematisk tilgang til kolonihistorien, som er skræddersyet til forskellige relevante skolefag - dette være sig samfundsfag, historie, billedkunst, musik, dansk, kristendom/religion m.m.

Materialet skal have en form, så det passer ind i eksempelvis folkeskolens Fælles Mål på de forskellige fag og klassetrin samt de forskellige læreplaner på de gymnasiale uddannelser. Materialet skal præsenteres, så det er overskueligt og let at gå til i forhold til arbejdsomfang og 'LIX-tal' for både undervisere og elever.

Følgende emner kan være centrale på tværs af materialet og en del af det, eleverne vil blive præsenteret for:

- Hvad forstår vi ved kolonialisme (historisk og i dag)?
- Hvad har Danmarks bidrag til kolonihistorien været?
- Hvilken betydning havde/har den danske kolonisering i de tidligere kolonier?
- Hvordan har den danske kolonialisme påvirket områder som økonomi, mobilitet, sociale forhold, militær, moderne politik og religion?
- Hvad er den koloniale kulturarv i Danmark?

Der lægges ligeledes op til at inkludere følgende features:

- Videocast
- Videomateriale
- Vejledningsmateriale, der hjælper med at lave analoge aktiviteter i skoleklasser

- Vejledning i at bruge eksterne læringsrum. Det kan være digitale eller fysiske på museer eller steder med kolonihistorisk relevans som bygninger, monumenter, byrum og landskaber
- Livshistorier fra de tidligere kolonier - historiske såvel som nutidige
- Et 'Mytedræber' spil (quiz), der kan svare på nogle af myterne om kolonihistorien blandt befolkningen i dag
- Kompetencer og ressourcer, der sikrer, at uddannelses-sitet har en høj rangering på søgemaskiner og linker materialet til online Q&A's

For at understøtte udviklingen af Kolonihistorisk Uddannelses-site anbefales det at tilknytte et forstudie, der har til formål at kortlægge best practice inden for historiedidaktik i relation til formidling af kolonihistorie og kulturelt sensitive emner. Kortlægningen vil undersøge andre uddannelses-sites og brugen af samlinger og arkiver i uddannelsessammenhæng samt digital formidling af kolonihistorien på museer, biblioteker og tværkulturelle organisationer både herhjemme og internationalt. Udover kortlægning vil forstudiet også bidrage til at lave eksperimenter og aktionsforskning ved at udvikle og teste specifik uddannelsesmateriale i samarbejde med Kolonihistorisk Uddannelses-site. forstudiet vil særligt være relevant i udviklingen af uddannelses-sitet, men der vil være behov for at integrere et innovationsspor i organiseringen og driften af sitet for at sikre løbende udvikling og opdatering af indhold og formater.

Der er forskellige historiske hjemmesider, der særligt i udviklingsfasen kan bidrage til inspiration for Kolonihistorisk Uddannelses-site. Det drejer om sider som folkedrab.dk, historielab.dk og danmarkshistorien.dk.

Organisation

Det anbefales, at Kolonihistorisk Uddannelses-site bliver drevet af en erfaren operatør inden for digitale uddannelsesløsninger og med både faglige, didaktiske og digitale kompetencer som en del af det permanente team. Det er vigtigt, at organisationen får tildelt permanente ressourcer til at vedligeholde og udvikle sitet, så det lever op til de gældende standarder og brugernes forventninger til indhold og brugervenlighed. Der vil derfor også være behov for at supplere med kompetencer inden for søgealgoritmer, projektledelse, administration, kommunikation og PR.

5.2 Seismonauts estimer

Etablering:

- Udvikling og design af website, herunder visuals: 2.500.000 kr.
- Mapping af best practice: 750.000 kr.
- Indholdsproduktion: 2.000.000 kr.
- Samarbejde, ledelse m.v.: 500.000 kr.

I alt 5.750.000 kr.

Drift:

- Digitale kompetencer (løn): 750.000 kr.
- Administration m.v.: 500.000 kr.
- Indholdskompetencer (f.eks. løn til vidensmedarbejdere): 2.000.000 kr.
- IT-drift: 500.000

I alt 3.750.000 kr. årligt

Bemærkninger til prissættelse

Prisen varierer alt efter, hvor meget medieindhold og hvor mange gaming-elementer sitet skal indeholde. Endvidere er det ganske betydende for prisen, om sitet udvikles gennem eksisterende værktøjer eller bliver etableret 'fra bunden'. Det samme gælder for de forskellige typer af medieindhold.

Generelt anbefaler Seismonaut, at der arbejdes med eksisterende hjemmesideværktøjer (CMS-systemer). Dette gælder både sitet i sit hele, men også de enkelte dele, f.eks. løsninger til medieindhold etc. I dette tilfælde anbefales det imidlertid, at det hjemmesideværktøj der benyttes, er så fleksibelt som muligt, så sitet kan specialdesignes efter reference- og arbejdsgruppens ønsker.

Prissættelsen er udregnet med udgangspunkt i, at der inden for de 'institutionelle rammer' kan stilles lokaler, server m.v. til rådighed. Dog ikke med administration, indhold m.v.

Brugspotentiale

Der er stor forskel på, hvor mange besøg et historierelateret uddannelses-site har. Her følger tre eksempler:

1. Danmarkshistorien.dk: 5,6 mio. besøg
2. HistorieLab.dk: ca. 200.000 besøg
3. Virgin-islands-history.org (Rigsarkivet): ca. 140.000 besøg

En relevant faktor i vurdering af brugspotentiale er, at slavehandlen og dens ophævelse er en del af historiekanon, og at der p.t. arbejdes for, at Grønland får mere opmærksomhed i bl.a. historieundervisningen i folkeskolen. Der bør således være en ambition om, at kolonihistorie er noget alle folkeskoleelever berører mindst en gang i deres skoletid fra 6. klasse og frem, og at dette site bliver en af de vigtigste kilder til denne undervisning. Der findes p.t. samlet ca. 250.000 elever i 6., 7., 8. og 9. klasse i folkeskoler i Danmark. Dertil kommer gymnasiale uddannelser og uddannelser i resten af Rigsfællesskabet.

Seismonaut vurderer, at Kolonihistorisk Uddannelses-site ikke får samme rækkevidde som danmarkshistorien.dk. Kolonihistorie vil være et emne, som målgruppen arbejder med i udvalgte perioder, og bliver således ikke på samme vis et standard site for at søge sine historiske oplysninger som danmarkshistorien.dk. Kolonihistorisk Uddannelses-site vurderes imidlertid til at

have større rækkevidde end virgin-island-history.org grundet den bredere tematik og didaktiske profil. I forhold til HistorieLab vurderes Kolonihistorisk Uddannelses-site også at have en appel på samme niveau eller større. Dette grundet at HistorieLab fortrinsvis er målrettet lærere og lignende og således ikke søger den volumen, der ligger i elevernes brug.

Potentiale vurdering:

200.000-400.000 hjemmeside-besøg årligt.

Hvordan forholder scenariet sig til befolkningsundersøgelsen?

Danskerne generelt er interesserede i at lære mere om kolonihistorien. Interessen intensiveres samtidig proportionelt med den viden, danskerne har. Jo mere viden, desto større interesse. Dette fænomen benævnes i befolkningsundersøgelsen som "journey of interest". Denne rejse starter i grundskolen, og befolkningsundersøgelsen dokumenterer således også, at den viden danskerne har, om end den er begrænset, hovedsageligt stammer fra grundskolen. Et kolonihistorisk uddannelses-site kan understøtte lærernes arbejde i grundskole og på gymnasialt niveau.

Hvordan adskiller scenariet sig fra eksisterende formidling?

Den eksisterende uddannelsesrettede online-formidling af Danmarks kolonihistorie - bl.a. udbudt af HistorieLab - fokuserer i høj grad på slavehandel og Dansk Vestindien. Det vil sige, at der findes forholdsmæssigt lidt online-læring om den dansk-grønlandske kolonihistorie. Ydermere findes ikke et fælles-site om kolonihistorie målrettet både undervisere og elever. Kolonihistorisk Uddannelses-site adskiller sig således ved:

1. At være dedikeret til Danmarks kolonihistorie og kolonialisme
2. At formidle hele Danmarks kolonihistorie
3. At være tværfagligt
4. At være portal for viden og læring om kolonihistorie for både undervisere og elever

5.3 Seismonauts bemærkninger

Der vil skulle tages stilling til sprog i dette projekt, derunder grønlandsk.

6 Scenarie 6: Kolonihistorisk Projektuge i Rigsfællesskabet

6.1 Arbejdsgruppens scenariebeskrivelse

Kort præsentation

Ideen er at lave en projektuge om kolonihistorien for folkeskolens 9. klasser i Danmark, på Grønland og Færøerne. Projektugen kan gennemføres et enkelt år eller være en årligt tilbagevendende begivenhed. Gennem en online platform udbydes og faciliteres projekter om kolonihistorie i et tværfagligt perspektiv. Det primære formål med projektugen er at skabe dialog og øget bevidsthed om kolonihistorien og livet rundt om i Rigsfællesskabet, og hvordan kolonialisme er del af den lokale historie og som for nogle fortsat påvirker deres liv og hverdag.

Institutionelt tilhørsforhold

- Et relevant ministerium eller styrelse i samarbejde med et eller flere museer (nationale/lokale), der formidler kolonihistorien, og et nationalt medie.

Kommissoriets bindinger

- Midlertidigt formidlingskoncept
- Eksisterende institutioner
- Digitale muligheder

Målgrupper

- Elever i grundskolens 9. klasse i Danmark, på Grønland og Færøerne

Vision og indhold

Formålet med projektugen er at skabe dialog mellem unge fra Danmark, Grønland og Færøerne for derigennem at øge de unges opmærksomhed og viden om hinanden og historien. Kolonihistorien har på forskellig vis påvirket de tre lande og deres samfund. Ved at bringe de unge sammen på tværs, bliver historien aktualiseret og gjort nærværende. Det kan bidrage til at skabe et mere nuanceret og forstående blik på hinanden og den historiske kontekst, de hver især er en del af. De får således både et indblik i hinandens liv og kolonihistoriens betydning - historisk og i dag.

Projektugen vil være bygget op om de samme principper, som gælder for den obligatoriske projektopgave i 9. klasse. Her skal eleverne belyse en problemstilling, som de arbejder tværfagligt med. Dette skal i løbet af ugen resultere i et konkret produkt og en samlet præsentation af deres opgave. Her skal de gøre sig erfaringer med forskellige typer af kilder og metoder til indsamling af data. I denne sammenhæng vil Kolonihistorisk Projektuge i Rigsfællesskabet være oplagt som

mulighed for at teste projektsamarbejdet samt problemfeltet i projektugen. De kan eksempelvis arbejde med det samme materiale og kilder på tværs af nationalitet og både inspirere hinanden og nuancere hinandens forståelser og perspektiver. Samarbejdet kan f.eks. foregå via videomøder, online workshops etc.

I praksis vil der være en koordinerende enhed, som vil stå for at sammensætte klasser på tværs af Rigsfællesskabet. Dertil vil der være en digital platform, hvorfra de kan søge information og kilder. Platformen vil også indeholde vejledning til lærerne i forhold til det faglige indhold samt hvordan de kan facilitere dialogen mellem eleverne.

Platformen bør inddrage sociale medier og traditionelle medier. Ydermere tilskyndes et samarbejde med en national mediepartner, der kan bidrage til at producere forskelligt indhold på platformen og programmer målrettet målgruppen.

Platformen vil bl.a. indeholde følgende materiale:

- Videomateriale
- Podcasts
- Korte artikler
- Historisk kildemateriale
- Billeder af relevante kunstværker
- Musik
- Relevante bøger

Der kan i samarbejde med lokale museer og biblioteker laves særlige aktiviteter, der stiller skarpt på hverdagslandskaber i et kolonihistorisk perspektiv, og som kan understøtte brugen af læringsrum uden for skolen.

Der er gode muligheder for at udvide konceptet til også at omfatte 10. klasse, gymnasiale uddannelser og relationer til USVI.

I forhold til den tiltænkte inddragelse af Færøerne er arbejdsgruppen opmærksom på, at man ikke nødvendigvis skal betragte Færøerne som en tidligere koloni. Ikke desto mindre har området været en del af et kolonirige, hvilket har påvirket landet.

Organisation

Der skal etableres en styregruppe med det overordnede ansvar for projektet. Det er styregruppen, som sætter de faglige, politiske og etiske retningslinjer. Styregruppen nedsættes med repræsentanter fra alle i Rigsfællesskabet inden for hvert af følgende funktioner:

- Politikere eller embedsperson inden for uddannelse og kultur
- Relevante kulturinstitutioner
- Relevante forsknings- og uddannelsesinstitutioner
- Nationalt dansk medie

Der skal nedsættes en koordinerende enhed med følgende kompetencer og medarbejdere fra hele rigsfællesskabet:

- Faglige kompetencer inden for både kolonihistorie og historiedidaktik, der kan kuratere relevante emner og temaer, som eleverne kan lave projekter ud fra
- Formidling og facilitering af komplekse emner og problemstillinger
- Digital udvikling og drift
- Kommunikation og PR
- Projektledelse og administration

6.2 Seismonauts estimer

Etablering/opstart:

- Kontorfaciliteter m.v.: 350.000
- Hjemmeside m.v.: 750.000
- Div. 200.000

Opstartsudgifter i alt: 1.300.000 kr.

Lønudgifter:

- Lønudgifter til et fast team:
- Faglig ledelse: 750.000 kr. årligt.
- Projektledelse og koordinering: 1.000.000 kr. årligt.
- Kompetencer udi samarbejder mellem folkeskoler i Rigsfællesskabet: 1.000.000 kr. årligt
- Øvrige fagkompetencer: 2.000.000 kr. årligt.
- Administration: 750.000 kr. årligt
- Digitale kompetencer: 1.000.000
- Kommunikation: 750.000

Lønudgifter i alt over syv år 45.500.000 kr.

Øvrige udgifter:

- Frikøb af forskere og lærere til udvikling og faglig rådgivning og opfølgning: 10.500.000 kr.
- Øvrige midler til udvikling af undervisningsmateriale: 3.500.000 kr.
 - Medieproduktion til site
 - Øvrigt undervisningsmateriale
- IT drift: 150.000 årligt kr.

Øvrige udgifter i alt over syv år: 15.050.000 kr.

I alt over syv år: 61.850.000 kr.

Bemærkninger til prissætning

Arbejdsgruppen har ikke besluttet en præcis tidsramme for projektet. Seismonaut anbefaler en syvårig periode; to år til at udvikling og test, fire år til afvikling (en projektuge årligt) og et år til at vurdere fremtidsudsigten for projektet - behovet for nye bevillinger, nye tiltag samt hvordan konceptet kan udvides til at inkludere f.eks. Schleswig-Holstein, Norge og US Virgin Islands.

Prissætningen er udregnet ud fra, at en institution kan stille lokaler til rådighed, men at projektet skal have de primære digitale, faglige og administrative ressourcer i projektteamet. Der findes imidlertid flere forskellige muligheder for, hvordan et sådan projekt kan organiseres. Endvidere er prissætningen foretaget med udgangspunkt i, at alle projekt-teamets ressourcer, som arbejdsgruppen har beskrevet, er nødvendige i hele projektperioden.

Brugspotentiale

Der findes i alt ca. 55.000 9. klasses elever på offentlige grundskoler i Danmark, ca. 800 elever på alle grundskoler i Grønland og ca. 700 elever på alle grundskoler på Færøerne.

Det er ambitionen, at alle 9. klasser på offentlige grundskoler i Danmark og alle 9. klasser i hhv Grønland og Færøerne deltager.

Brugspotentialet anslås derfor til, at ca. 56.500 elever deltager i projektugen årligt, samt et ukendt antal undervisere.

Hvordan forholder scenariet sig til befolkningsundersøgelsen?

Befolkningsundersøgelsen dokumenterer, at den viden danskerne har, om end den er begrænset, hovedsageligt stammer fra grundskolen, hvilket gør dette scenarie relevant. Danskerne er generelt interesserede i at lære mere om kolonihistorien og befolkningsundersøgelsen viser ligeledes, at jo mere viden man har, desto større interesse. Denne rejse starter i grundskolen og her vil et initiativ som Kolonihistorisk projektuge bidrage med at løfte kendskab og viden om dansk kolonihistorie.

Hvordan adskiller scenariet sig fra eksisterende formidling?

Kolonihistoriske skoleprojekter, som skaber dialog omkring emnet geografisk på tværs af klasser, har endnu kun eksisteret på bilateralt klasse- eller skoleniveau og for forhåndenværende ressourcer. Dét forhold, at der nu tages et initiativ på området for hele Rigsfællesskabet, og at der tilføres læringsressourcer og didaktiske rammer, er endnu uset og har potentiale til at bidrage til at øge bevidstheden om kolonihistorien i befolkningen.

6.3 Seismonauts bemærkninger

Seismonaut anbefaler, at en strategisk indsats bliver finansieret og implementeret for at klæde lærerne på til at facilitere dialogen mellem eleverne fra de respektive lande. Man kunne f.eks.

udvikle et pilotforløb i mindre skala, hvor færre klasser tester formatet, mens lærerne bliver inddraget i den videre udviklingsproces.

Da der er væsentligt færre klasser på Grønland og Færøerne end i Danmark, skal der også udtænkes et koncept for, hvordan klasserne parres.

Projektet kan lade sig inspirere af bl.a. Smag for Livet.

Seismonaut anbefaler ligeledes, at eksterne læringsmiljøer - f.eks. museer og eventuelt kommende Kolonihistorisk Hus og Kolonihistorisk Lokalmuseum Danmark - tænkes ind i projektets organisering og udvikling. Endvidere kan Kolonihistorisk Projektuge tænkes sammen med næsten alle andre scenarier. Det er bl.a. oplagt at skabe synergi mellem Kolonihistorisk Projektuge og Kolonihistorisk Uge (scenarie 10).

7 Scenarie 7: Det Åbne Koloniarkiv - Crowdsourcing af koloniale livsfortællinger

7.1 Arbejdsgruppens scenariebeskrivelse

Kort præsentation

Det Åbne Koloniarkiv - Crowdsourcing af koloniale livsfortællinger (herefter Det Åbne Koloniarkiv) er et arkivbaseret site, som har til formål at indsamle og udbrede viden om kolonihistorie ud fra principper om åbne arkiver, crowdsourcing og citizen science. Sitet præsenterer livsfortællinger fra kolonihistorien baseret på arkivalier fra eksempelvis Rigsarkivet samt fotos, slægtsforskning og personfortællinger (f.eks. personlige beretninger fra slægtninge) fra private brugere og interesseforeninger. Sitet vil være dynamisk, når brugere fra hele verden har mulighed for at indlevere materiale. Samtidig vil sitet indeholde en dialogbaseret del, der giver brugeren mulighed for at få hjælp til at forstå kolonihistorisk forskning. Her kan f.eks. skole- og gymnasielærere kan få bragt arkivalier i spil i deres undervisning.

Institutionelt tilhørsforhold

- Et nationalt arkiv eller national formidler af kolonihistorie med erfaringer med digitalt 'outreach'.

Kommissoriets bindinger

- Indenfor eksisterende institutioner
- Benytter sig af digitale muligheder

Målgrupper

- Amatørhistorikere, slægtsforskere og lignende - på internationalt niveau
- Historiske foreninger og lignende i Nordeuropa og tidligere danske kolonier
- Undervisere fra skole-, gymnasie- og læreruddannelser i Nordeuropa og tidligere danske kolonier
- Fagfolk: forskere, museumsinspektører etc.

Vision og indhold

Det Åbne Koloniarkiv er tænkt ud fra en vision om at demokratisere det kolonihistoriske arkivmateriale og skabe nye måder at formidle dette materiale på. Projektet agter herigennem at styrke tilgængeliggørelsen af dansk kolonihistorisk materiale for internationale såvel som danske interessenter. Projektet bygger på principper fra crowdsourcing og citizen science. Ideen er, at private interessenter kan uploade fotos (både genstandsfotos og historiske fotos), arkivalier,

stamtræer og personlige beretninger fra slægtninge og lignende, som har relevans for kolonihistorien. Dette materiale skal både kunne deles frit, men vil også blive kurateret af fagpersonale, som kan geo-referere fotos, validere beretninger etc. og sammensætte det 'officielle' arkivmateriale samt formidle materialet.

Hypotesen er, at der findes mange interessenter i Danmark og tidligere danske kolonier, som gennem relationer eller 'amatørforskning' kender til personlige fortællinger. Sammen med de officielle arkivalier gemmer disse fortællinger og deres kilder på et unikt videns- og formidlingsmateriale. Dette være sig bedstefaderen, som arbejdede på Grønland i starten af 50'erne, eller tip-tip oldemoderen, som var med til at arbejde for frihedsrettigheder i Dansk Vestindien. Hvis den slags fortællinger indsamles, valideres og kurateres, kan det danne indhold for et perspektivrigt formidlingsprojekt. Et sådant projekt ville ikke alene kunne skabe interessefællesskaber, men også ambassadører for kolonihistorien.

Sitet vil bestå af fire dele:

1. En crowdsourcing-del med lettilgængelige måder, hvorpå privatpersoner kan bidrage med kolonihistorisk materiale, assisteret af fagpersonale.
2. Et forum med chat, nyheder om kolonihistorisk forskning, formidling og events. Der er tale om et åbent forum, som modereres og kurateres af fagpersonale.
3. En arkivdatabase, hvor flest mulige arkivalier er transskriberede og oversat til dansk, engelsk og (i det omfang det er relevant) tysk og grønlandsk. Denne database bør også forbindes til relevante internationale arkiver.
4. En formidlingsdel, hvor livshistorierne er samlet og kurateret til 'kolonihistoriens skæbnefortællinger' - personskildringer fra kolonihistorien, som kan danne grundlag for større udfoldelse af kolonihistorien og diskussion af dens konsekvenser. 'Kolonihistoriens skæbnefortællinger' udfoldes i skrift og som podcast og V-cast - og evt. som interaktiv grafik med kort og stamtavler etc. Her kan brugeren få de gode og kuraterede fortællinger, som kan bruges direkte i f.eks. skoleundervisning, og har brugeren lyst til at dykke længere ned i disse historier, skal der linkes direkte til de materialer fortællingerne bygger på. Disse er således transskriberet og oversat.

Dette scenarie kan operere i samarbejde med næsten alle andre scenarier, men særligt scenarie 1, 2, 4 og 6 er oplagte. Derudover bør der udvikles en international samarbejdsstrategi for sitet, som kan aktivere potentielle samarbejdspartnere i de tidligere danske kolonier.

Organisation

Sitet bør have en permanent bemanding med kompetencer inden for digital drift og udvikling samt kompetencer inden for moderering, kommunikation, arkivarbejde, historie etc. Det er vigtigt at se i

øjnene, at sitet skal udvikles løbende. Derfor bør der være ansat et team, hvis arbejde er dedikeret til sitet, selvom det har hjemme i en større organisation.

7.2 Seismonauts estimer

Etablering:

- Oprettelse og design af site: 1.500.000 kr.
- Digital udvikling omkring tilgængeliggørelse af arkivmateriale etc.: 1.000.000 kr.
- Bearbejdning af kilder: 5.000.000 kr.
- Øvrigt indhold, kuratering, didaktik m.v.: 2.000.000 kr.
- Ledelse, internationale netværk etc.: 1.500.000 kr.
- Indkøb af kompetencer omkring crowdsourcing m.v.: 100.000 kr.
- Indkøb af HTR-teknologi (Handwritten Text Recognition): 3.500.000 kr.

I alt 14.600.000 kr.

Drift:

- IT-drift: 300.000
- Løbende produktion af indhold, f.eks. medieindhold: 850.000 kr.
- Digitale kompetencer: 1.000.000 kr.
- Løbende bearbejdning af kilder: 1.200.000
- Indholdskompetencer: 1.500.000 kr.
- Ledelse og samarbejde: 1.000.000 kr.
- Øvrige udgifter: 250.000 kr.

I alt 6.100.000 kr. årligt

Bemærkninger til prissætning

Et uafklaret forhold omkring prisen er, hvor meget der kan trækkes på eksisterende arkivressourcer.

Scenariet er prissat efter, at det arkivarbejde som skal supportere sitets indhold gennem affotografering og transskribering af arkivalier delvist drives af frivillige efter samme model som p.t. gælder på Rigsarkivet. Endvidere er scenariet prissat efter, at der allerede eksisterer transskriberede arkivalier, som kan implementeres i Det Åbne Koloni-arkivs opstartsfase. Det anbefales endvidere, at man starter med de kilder, der af praktiske og etiske årsager er lettest at bearbejde - kirkebøger og lign., samt kilder fra før 1900.

Endvidere er der budgetteret med, at der stilles HTR-teknologi (teknologi der kan genkende håndskrevne arkivalier) til de brugere som vil bidrage med egne arkivalier, og at den institution skal drive Det Åbne Koloni-arkiv ikke allerede kan stille sådan til rådighed.

Det anbefales at bygge dette site ud fra en eksisterende community-platform. Prissætning af oprettelse og design af sitet er således foretaget derefter.

Brugspotentiale

Da formatet i Danmark er nyt, er der få andre tiltag at sammenligne med. Et dansk initiativ er Rigsarkivets virgin-islands-history.org, som alene omhandler Dansk Vestindien, hvorfor Det Åbne Koloni-arkiv ventes at have en større rækkevidde. Derudover findes i England bl.a. Legacies of British Slave-ownership. Her er der tale om en encyklopædisk side, hvor den interesserede kan søge informationer om britiske slaveejere. I forhold til hvordan Det Åbne Koloni-arkiv er tænkt, er Legacies of British Slave-ownership mindre brugervenlig, uddannelsesvenlig og mindre kurateret. Endvidere fokuserer det særsomt på slaveri, og tjener således ikke dem i befolkningen, som interesserer sig for kolonihistorie i bredere forstand. Det britiske imperium som historisk tema har en anderledes global appel end Danmarks kolonihistorie samt et markant større befolkningsgrundlag. Det forventes derfor, at Det Åbne Koloni-arkiv vil have en rækkevidde, der ligger imellem de to omtalte eksempler.

- virgin-islands-history.org: 140.000 hjemmesidebesøg årligt
- Legacies of British Slave-ownership: 270.000 hjemmesidebesøg årligt

Vurdering af brugspotentiale:

150.000-250.000 hjemmesidebesøg årligt.

Hvordan forholder scenariet sig til befolkningsundersøgelsen?

Befolkningsundersøgelsens kvalitative afsnit har påvist, at flere respondenter udtrykker en nysgerrighed og undren overfor deres egen manglende viden om kolonihistorien. Mere end halvdelen af befolkningen finder emnet underbelyst i den danske historieformidling. Danskerne finder, at deres generelle viden om Danmarks historie er langt større end deres viden om dansk kolonihistorie. 2 ud af 3 danskere svarer, at de ønsker at lære mere om kolonihistorien. Interessen er altså ikke stærk nok til at danskerne opdyrker den af egen drift. Et åbent og crowdfundet koloni-arkiv med personlige beretninger kan skabe en formidlingsvinkel, som danskerne kan relatere til og spejle sig i, og derved bidrage til at skabe en ny indgang og anledning for danskere til at få viden om og engagere sig i dansk kolonihistorie.

Hvordan adskiller scenariet sig fra eksisterende formidling?

Et demokratiserende arkiv-tiltag omkring kolonihistorien som et dette, eksisterer endnu ikke i Danmark. Scenariet er i en dansk kontekst særligt nyskabende i sin kombination af fokus på Danmarks kolonihistorie og international orientering, og qua sin kombination af crowdsourcing og kurateret indhold omkring Danmarks kolonihistorie i sin helhed.

7.3 Seismonauts bemærkninger

Seismonaut anbefaler, at der etableres et fast, formaliseret samarbejde med de øvrige nationale arkiver i Rigsfællesskabet. Seismonaut anbefaler også , at man laver et pilotprojekt og testforløb forud for etableringen af Det Åbne Koloni-arkiv, med henblik på at blive klogere på målgruppen samt at imødekomme eventuelle arkivmæssige implikationer. Et sådan bør finansieres uafhængigt.

8 Scenarie 8: Podcast - Livsfortællinger fra Kolonierne

8.1 Arbejdsgruppens scenariebeskrivelse

Kort præsentation

Livsfortællinger fra Kolonierne er et podcast, der giver lytteren et indblik i forskellige skæbner knyttet til kolonihistorien. En episode dykker ned i fortællinger om specifikke mennesker, hvis skæbne og levned fra kolonihistorien er at finde i arkiver og/eller på museer. Lytteren bliver taget med ind i skæbner, som er blevet afgørende påvirket af kolonisering. Medmeneskelige skæbner bliver således lytterens indgang til den større kolonihistorie.

Institutionelt tilhørsforhold

- Offentlig landsdækkende udbyder af historie-podcasts.

Kommissoriets bindinger

- Digitale muligheder
- Inden for eksisterende institutioner
- Inden for gældende bevillinger

Målgrupper

- Danske podcast-brugere mellem 15-50 år.

Vision og indhold

Podcast-mediet har vist sig at have store muligheder grundet dets kombination af at være meget fordybende og kunne 'tages med på farten'. Særligt personlige fortællinger og historie-podcasts synes populært. Podcasts er derfor en god mulighed for at skabe empati for de millioner af mennesker, som blev og bliver påvirket af kolonialisme, herunder særligt den kolonialisme Danmark har bidraget til i historiens løb. Disse historier findes i arkiver, bøger, forskningsartikler og slægtsforskning og kan frembringes i samarbejde med andre institutioner og initiativer.

Konceptet er således, at en personlig skæbne fra kolonierne researchers frem fra arkiver eller publikationer. I en episode følger en vært denne skæbnes historie, og hvordan den filtrer sig sammen med andre skæbner og den generelle historie - som så kan lede til nye podcast-afsnit. Sådanne fortællinger kunne være om grønlændere, som blev bragt til Danmark som tjenestefolk, borgerretsforkæmpere og lignende fra kolonierne, missionærer etc. Narrativet bygges op om nogle grundlæggende spørgsmål 1) Hvordan så denne persons verden ud? 2) Hvad skete der med denne person, og hvorfor endte personens skæbne som den gjorde? 3) Hvordan bidrog Danmarks

kolonialisme til denne skæbne og de mange lignende skæbner? 4) Hvordan ændredes 'verden' sig efter personens tid. Derefter følger flere fortællinger fra andre steder i andre podcasts, således en hel podcast-serie skabes.

Podcasten kunne med tiden udvide personfortællingerne for at tage betydningsfulde begivenheder i kolonihistorien op, f.eks. Slaveoprøret på St. Jan i 1733, Grønlands religiøse omvæltninger og Ove Gjeddes forhandlinger med Nayaka af Thenjavur som førte til kolonien Trankebar.

Organisation

Denne podcast skabes som en integreret del af en allerede eksisterende offentlig udbyder af historie-podcasts løbende produktion. Der er således ikke tale om en ekstra produktion, men en tematisk prioritering af et allerede eksisterende produktionsflow.

Det er imidlertid vigtigt, at der bliver skabt et fast samarbejde med en relevant videns- og formidlingsinstitution, som kan inkorporere vidensoverlevering til podcast-produktionen i institutionens daglige formidlingsarbejde.

Samarbejder med både eksisterende museer samt Kolonihistorisk Hus (scenarie 1 & 2), Kolonihistorisk Lokalmuseum Danmark (scenarie 9) og Det Åbne Koloni-arkiv (scenarie 3) er oplagt. Særligt Åbent Kolonihistorisk Arkiv kunne agere 'fast leverandør' af viden til podcast-fortællingerne.

8.2 Seismonauts estimer

Pris:

Indenfor eksisterende bevillinger.

Bemærkninger til prissætning

Intet at bemærke

Brugspotentiale

De mest populære historiepodcasts i Danmark har typisk omkring 300.000 streaminger på et år. Seismonaut vurderer at Livsfortællinger fra Kolonierne under de anbefalede omstændigheder kan blive blandt de mere populære historiepodcasts på markedet.

Potentiale vurdering:

Ca. 200.000-300.000 streaminger årligt

Hvordan forholder scenariet sig til befolkningsundersøgelsen?

Befolkningsundersøgelsen har påvist, at flere respondenter udtrykker en nysgerrighed og undren overfor deres egen manglende viden om kolonihistorien. Mere end halvdelen af befolkningen

finder emnet underbelyst i den danske historieformidling. Danskerne finder, at deres generelle viden om Danmarks historie er langt større end deres viden om Danmark i kolonitiden. 2 ud af 3 danskere svarer, at de ønsker at lære mere om kolonihistorien. Endvidere er medier blandt de mest yndede kilder til historisk viden i befolkningen. Podcast er et kendt og meget udbredt format på tværs af alder. Selvom det er den yngre del af befolkningen der lytter mest til podcast, er de ældre befolkningsgrupper også begyndt at tage mediet til sig. Podcast vil således være en effektiv måde at nå ud til en bred del af befolkningen.

Hvordan adskiller scenariet sig fra eksisterende formidling?

Der findes endnu ikke en podcastserie på dansk, som er dedikeret til kolonihistorie.

8.3 Seismonauts bemærkninger

Det er vigtigt, at podcasten bliver udbudt af et allerede populært og anerkendt medie, så det bedre kommer frem i søgninger, podcast browsing etc.

Seismonaut anbefaler ligeledes, at den vidensoverlevering, som skal danne indhold i podcasten, sker gennem et fast og formaliseret samarbejde mellem podcast-udbyderen og en relevant videns- og formidlingsinstitution, eller at podcast-udbyderen er en institution som har den nødvendige kolonihistoriske viden 'in house'.

En alternativ vinkel til den personhistoriske podcast kunne være at tage udgangspunkt i et erindringsobjekt - f.eks. en museumsgenstand. Inspiration til hvordan dette kan gøres, kan bl.a. findes i BBCs podcast Germany - Memories of a Nation.

Scenarier fra arbejdsgruppe for kolonihistorie i hele landet

Arbejdsgruppemedlemmer:

Forskere/eksperter:

- Amareswar Galla, professor, Jawaharlal Nehru University, New Delhi, Indien
- Peter Andreas Toft, museumsinspektør, Københavns Museum
- Jakob Parby Ingemann, museumsinspektør, Københavns Museum
- Louise Sebro, museumsinspektør, Museum Lolland-Falster

Fortællere:

- Karen Sivebæk Munk, museumsinspektør, Museum Vestsjælland
- Marianne Grymer Bargeman, formidlingschef, Aros

Formgivere:

- Louise Springborg, museumsinspektør, Statens Museum for Kunst
- Ditte Trudslev, aktivitetskoordinator, Ålborg Bibliotekerne

Arbejdsfeltbeskrivelse:

Hvordan kan formidling af kolonihistorien udkomme i hele Danmark gennem eksisterende museer og andre kulturinstitutioner samt virtuelle platforme? Hvordan bliver kolonihistorie relevant og overraskende for brede publikummer? Det kunne f.eks. være gennem festivaler, digitale oplevelser, vandreudstillinger, dialogformater eller events.

9 **Scenarie 9: Kolonihistorisk Lokalmuseum Danmark**

9.1 **Arbejdsgruppens scenariebeskrivelse**

Kort præsentation

Kolonihistorisk Lokalmuseum Danmark er et sekretariat, der har til formål at udbrede kolonihistorisk formidling lokalt i Danmark samt kompetencer indenfor f.eks. at finde lokal kolonihistorie, formidle kulturelt sensitive emner etc.. Sekretariatet vil have en koordinerende og kompetenceudviklende funktion, der bidrager til en solid forankring og national spredning af initiativer, ressourcer og kompetencer. Målet med Kolonihistorisk Lokalmuseum Danmark er at aktivere og styrke lokale ressourcer inden for dansk kolonihistorie og derigennem skabe øget kendskab og bevidsthed om kolonihistorien i den brede befolkning.

Institutionelt tilhørsforhold

- Kan være institutionelt forankret på et lokalt museum med erfaring i at skabe formidlingssamarbejder inden for det kolonihistoriske felt.

Kommissoriets bindinger

- Eksisterende institutioner
- Digitale muligheder
- Har midlertidige elementer inkluderet

Målgrupper

Befolkningen bredt i hele landet

- Befolkning lokalt og regionalt
- Turister i området (herunder nationale turister, sommerhusejere etc.)

Uddannelsessektoren

- Grundskole (primært udskolingen)
- Gymnasiale uddannelser
- Videregående uddannelser, f.eks. professionshøjskoler (læreruddannelse)

Organisationer og foreninger - f.eks:

- Daghøjskoler
- Lokalhistoriske foreninger
- Spejderforeninger

- Kunstforeninger
- Interesseforeninger inden for f.eks. bevaring, håndværk etc.

Vision og indhold

Der findes mange lokale museer rundt om i landet, som har kolonihistoriske genstande og kolonirelaterede livshistorier i deres samling, ansvarsområde og vidensfelt. Der er et stort potentiale i at få aktiveret både genstande og fortællinger på de lokale museer og derigennem skabe øget opmærksomhed på historien og kulturarven. Ved at styrke kompetencerne på området lokalt og facilitere et tæt samarbejde på tværs af museerne sikres det, at formidlingen af kolonihistorien bliver præsenteret i hele landet og med en stor variation i tematikker og perspektiver. Det vil være relevant at inddrage de store nationale museer i samarbejdet eksempelvis i forbindelse med udlån af relevante genstande, faglig sparring og support til relevante internationale samarbejdspartnere. Med en ofte stærk relation til de lokale skoler og uddannelsesinstitutioner har de lokale museer kendskabet og kanalerne til at nå ud til børn og unge lokalt og derigennem øge bevidstheden om kolonitiden i målgruppen.

Visionen med Kolonihistorisk Lokalmuseum Danmark er at udvikle en demokratisk og oplyst forståelse af kolonitiden ved at aktivere lokale kræfter inden for historieformidling og kultur. Opgaven med at koordinere, understøtte og facilitere aktiviteterne lokalt bliver placeret i et fælles sekretariat. Sekretariatet skal etableres som en del af et eksisterende lokalmuseum, der både har organisatorisk og faglig erfaring og forankring på området, og som har potentialet til at formidle kolonihistorie på et internationalt niveau.

Sekretariatet vil varetage følgende opgaver:

- Facilitere kompetenceudvikling inden for kolonihistorisk formidling blandt fagfolk på museer, lokale biblioteksmedarbejdere samt lærere på grundskole- og gymnasialt niveau
- Udvikle 'kildepakker' - undervisningsmateriale målrettet lokale skoler, gymnasier og museumsuddannelsesprogrammer, hvor historiske, antropologiske og kunsthistoriske kilder bliver 'oversat' til brug i læringssammenhæng på forskellige niveauer
- Etablere og drifte permanente samarbejder med andre lokalmuseer i det tidligere danske rige (eksempelvis Nordtyskland og Norge) og tidligere danske kolonier
- Sikre lokalt-internationalt samarbejde om udvikling af formidlingsprojekter
- Distribuerer aktiviteter fra Kolonihistorisk Hus i København (scenarie 1 og 2)
- Udvikle og funde midlertidige forsknings-, undervisnings- og formidlingsprogrammer på tværs af landegrænser mellem lokale danske museer og relevante udenlandske

lokalmuseer, f.eks. Flensburger Schifffahrtsmuseum, Norsk Maritimt Museum eller museer/uddannelsesinstitutioner i de tidligere koloniserede områder

- Skabe en forbindelse mellem scenarie 1 og 2 og lokale museer i Danmark
 - En del af den digitale platform (hjemmeside) kan fokusere på lokale eksempler og bliver udviklet i takt med at ny viden bliver produceret. Der kan hentes inspiration fra bl.a. 1001 fortællinger om Danmark og Prisma Västra Götaland
- Udvikle og drifte et turnékoncept for scenarie 3 (Fellowship programmet, der indgår i konceptet for Kolonihistorisk Hus i København)
- Uddele tilskudsmidler målrettet lokale museer, biblioteker og kulturhuse, der kan ansøge om formidlingsprojekter og/eller oplysnings/markedsføringsinitiativer om kolonihistorien
- Varetage en sekretariatsfunktion for større nationale events om kolonihistorien (eksempelvis scenarie 6 og 10 og 11)
- Være vært for konferencer og workshops i samarbejde med Kolonihistorisk Museum i København (scenarie 1 og 2). Et af sekretariatets første opgaver kunne være en international kolonihistorisk formidlingskonference i samarbejde med en statslig videns- og kulturarvsinstitution.

Det er vigtigt, at sekretariatet tænkes som et permanent initiativ, og at det sikres de fornødne ressourcer til at varetage ovenfor beskrevne portefølje.

Sekretariatet bygger på et tæt samarbejde med aktører i hele feltet og er baseret på følgende bærende principper:

1. Gennem tværfaglighed og interkulturel tilgange får vi viden om os selv
2. Vi handler på baggrund af erfaring fra tidligere relevante initiativer (eksempelvis This is Not Africa på AROS, udstillinger og aktiviteter på Museum Vestsjælland, erfaringer fra markeringen i 2017).
3. Samarbejde med sekretariatet skal være bindende - lokalt som internationalt
4. Produktionen af formidlingsaktiviteter må tage afsæt i nutidige problemstillinger og kolonihistorisk kulturarv, der eksisterer i Danmark og i de tidligere kolonier.

Sekretariatet kan med fordel blive lanceret i forbindelse med annonceringen af afholdelsen af et kolonihistorisk år (scenarie 10).

Det er vigtigt, at udviklingen af sekretariatet er fulgt op af en strategi som skal sikre overgangen fra udviklings- og eventorganisation til en bæredygtig organisation på den lange bane.

Samtidig er løbende kommunikation og PR vigtige både på strategisk niveau og i forhold til at tiltrække de ønskede medarbejderkompetencer.

Organisation

- Der nedsættes en styregruppe med repræsentanter fra Slots- og Kulturstyrelsen, relevante museer, uddannelsesinstitutioner, kunstnere og biblioteker samt fra Kolonihistorisk Hus i København (scenarie 1 og 2) og relevante institutioner i de tidligere kolonier. Styregruppen har ansvaret for at sætte den overordnede retning og strategi for Kolonihistorisk Lokalmuseum Danmark
- Sekretariatet skal bestå af minimum fem årsværk suppleret med 2-3 studentermedhjælpere og praktikanter. Der kan i perioder være behov for at udvide organisationen i forbindelse med større events og projekter, f.eks. i forbindelse med Kolonihistorisk År (scenarie 10). For at kunne sikre de faglige og formidlingsmæssige ambitioner, samt for at få det tilsigtede outreach bør sekretariatet have fast tilknyttede kompetencer inden for:
 - Kolonihistorie
 - Andre relevante faggrene: f.eks. antropologi, litteratur, etnologi, kunsthistorie etc.
 - Museologi/museumsformidling
 - Didaktik
 - Kommunikation/PR
 - Event management/koordinering/projektledelse
 - IT/digitalt design
- Det vil være en del af den daglige ledelse at indgå i permanente institutionelle partnerskaber med organisationer i de tidligere kolonier
- Kompetenceprofilen i sekretariatet skal have et fokus på samarbejde og projektledelse. Dertil er der en række kompetencer, der bør være repræsenteret: forskere inden for kolonihistorie og/eller antropologi og arkæologi, tværfaglig formidling, internationalt samarbejde, fundraising, didaktik, kunst og litteratur (ikke nødvendigvis med akademisk baggrund) og kommunikation.

Det er vigtigt, at sekretariatet fra start har et stærkt og professionelt fundament for at gøre det mindre sårbart i forhold til at være afhængig af lokale ressourcer og enkeltpersoner. Det er også vigtigt, at sekretariatet får en strategi for brug/udvikling af forskning, hvor man drager nyttige erfaringer fra de andre steder, hvor man har ansvaret for et særskilt historisk tema forankret lokalt - dette være sig Herregårdshistorie, Byhistorie etc.

9.2 Seismonauts estimer

Etablering:

- Kontorer m.v.: 100.000 kr.
- Ekstra ledelses- og personaleressourcer i opstartsår: 1.500.000 kr.
- Kommunikation og PR m.v.: 500.000 kr.
- Etablering af website, booking m.v. 700.000 kr.

I alt 2.800.000 kr.

Drift:

- Personaleudgifter: 3.500.000 kr.
- Drift af website: 20.000 kr.
- Kommunikation og PR m.v.: 500.000 kr.
- Internationale samarbejder: 200.000 kr.
- Kildepakker og andet undervisningsmateriale: 150.000 kr.
- Events m.v.: 100.000 kr.
- Kompetenceforløb: 250.000 kr.
- Pulje, som kan søges til lokal kolonihistorisk formidling: 1.000.000 kr.

I alt 5.720.000 kr. årligt

Bemærkninger til prissætning

Der er prissat efter at en institution stiller lokaler og drift af disse til rådighed for Kolonihistorisk Lokalmuseum Danmark. Der er derudover regnet med at Kolonihistorisk Lokalmuseum Danmark forvalter en pulje på 1.000.000 som lokale aktører kan søge kolonihistorisk formidling. Denne kan med fordel skaleres op. Skaleres den ned, bør der udarbejdes en plan for, hvordan man så kan finansieres små lokale formidling af kolonihistorie.

Brugspotentiale

Kolonihistorisk Lokalmuseum Danmark har ikke nogle oplagte tiltag at sammenligne med. Fra Sverige kendes bl.a. tværgående, regionale tiltag for industriarv, med funktioner lig de som der er tiltænkt i Kolonihistorisk Lokalmuseum Danmark - f.eks. Ekomuseum Bergslagen - som har ca. 600.000 brugere af de steder og indsatser der relaterer til deres virke. Dog har industriarv i Sverige en meget stor turismeappel, industriarv er tæt forbundet med lokal identitet, og de attraktioner og institutioner, der arbejdes med er i vid udstrækning dedikeret til formålet. Imidlertid viser de svenske initiativer (Ekomuseum Bergslagen, Prisma Västra Götaland, Arbetsam m.fl.) at besøgs-, oplevelses- og kvalitetsudvikling er mulig med tværgående, tematiske kulturhistoriske indsatser.

I Danmark kan man med nogen forsigtighed sammenligne med Historien om Danmark. Historien om Danmark var nok tidsbegrænset, men ikke en decideret markering som f.eks. Genforeningen 2020. I forbindelse med en repræsentativ spørgeskemaundersøgelse omkring arrangementer

knyttet til Historien om Danmark svarede 31%, at de havde mødt Historien om Danmark-indsatsen på museer og lignende.

Seismonaut vurderer, at Historien om Danmarks brede appel og store mediedækning gør dennes indsats rækkevidde større end hvad Kolonihistorisk Lokalmuseum Danmark bliver. Dertil kommer, at Kolonihistorisk Lokalmuseum Danmark primært vil være et initiativ uden for København (hvor ca. 20% af de nationale besøgstal på museer fandtes i 2019). Omvendt må man have de svenske erfaringer in mente, i forhold til at tværgående indsatser kan løfte en kulturhistorisk tematik lokalt. Seismonaut vurderer, at Kolonihistorisk Lokalmuseums rækkevidde for 'frie' fysiske brugere (altså f.eks. museumsbesøgende som ikke er i uddannelseskontekst til arrangementer og lign. er ca. 5-10% af Historien om Danmarks tilsvarende udbud. Dertil kommer, at det må være ambitionen, at min. 25% af en national 9. klasses årgang stifter bekendtskab med Kolonihistorisk Lokalmuseum Danmarks undervisningsmateriale. Ydermere har udvalgte lokalmuseer kolonihistorisk relevans (dette være sig Museum Vestsjælland eller Museum Lolland-Falster) i en grad, at det må være ambitionen, at de fleste af deres ordinære brugere på udvalgte afdelinger eksponeres for kolonihistorisk formidling, som er kvalificeret af Kolonihistorisk Lokalmuseum Danmark. Endvidere må man regne med et antal digitale brugere. Disse undlader vi at vurdere eftersom disses volumen vil afhænge meget af, om undervisningsmaterialet som Kolonihistorisk Lokal Museum Danmark udbyder bliver fysisk eller digitalt.

Dertil bør der etableres målsætninger for, hvor mange deltagere Kolonihistorisk Lokalmuseums kompetenceforløb og lign. bør have.

Brugspotentiale:

100.000-250.000 fysiske besøg og deltagere i undervisningssammenhæng årligt

Hvordan forholder scenariet sig til befolkningsundersøgelsen?

Kolonihistoriske lokalmuseer kan understøtte at flere stifter bekendtskab med kolonihistorien og får antændt den første interesse, der kan være til mere viden, som igen intensiverer interessen osv. Befolkningsundersøgelsen indikerer, at befolkningen søger historisk viden der hvor den er lettest tilgængelig. Lokalmuseer vil bidrage til at bringe kolonihistorie ud til danskerne lokalt, og dermed øge tilgængeliggørelsen.

Hvordan adskiller scenariet sig fra eksisterende formidling?

Der findes endnu ingen tværgående permanente nationale indsatser for at iværksætte kolonihistorisk formidling. E2 viser at der findes udstillinger, samlinger m.v. over det meste af landet, som har kolonihistorisk relevans. Kompetencer inden for lokal formidling af kolonihistorie kan med fordel opgraderes, og den tilgang, hvor man via en permanent indsats skaber lokal udvikling inden for formidling af kolonihistorie er også nyskabende i en dansk kontekst.

9.3 Seismonauts bemærkninger

Man kan med fordel drage nyttige erfaringer fra historie- og kulturarvsprojekter uden for kolonihistorien og i vores nabolande. Det kunne f.eks være arbejdet med industriarv i Västra Götaland.

Det er vigtigt, at udviklingen af et sådant sekretariat drager nytte af de personlige erfaringer og netværk, som findes lokalt. Der skal imidlertid findes en balance mellem at udnytte disse lokale netværk, og ikke gøre projektet for sårbart i forhold til enkeltaktørers indflydelse. Ligeledes bør sekretariatet placeres i en institution, der er så tilpas stor, at sekretariatet ikke bliver en for stor intern aktør, men samtidig så tilpas lokal, at man har operationel indsigt i hvordan det er at skabe formidling i lokale kontekster. Derudover er stedsbunden relevans samt erfaringer med lokale samarbejder på tværs af landegrænser også en vigtig faktor at vurdere en placering ud fra.

10 Scenarie 10: Kolonihistorisk År

10.1 Arbejdsgruppens scenariebeskrivelse

Kort præsentation

Inspireret af Genforeningen 2020 og Industrikluturens År vil Kolonihistorisk År være en national 365 dages event om kolonihistorie. Eventet skal inkludere museer, biblioteker, kunstinstitutioner og få omtale i nationale og lokale medier.

Institutionelt tilhørsforhold

- Et evt. Kolonihistorisk Lokalmuseum Danmark (scenarie 9) er et bud på projektejer og sekretariat for Kolonihistorisk År. Dette kan ske i tæt samarbejde med relevante nationale museer, ministerier og styrelser. Gerne også i tæt samarbejde med et eller flere nationale medier. Alternativt kan forankringen være i en relevant styrelse eller på et ledende nationalt museum som formidler kolonihistorie.

Kommissoriets bindinger

- Eksisterende institutioner
- Digitale muligheder
- Har midlertidige elementer inkluderet

Målgrupper

Befolkningen bredt i hele landet

- Befolkning lokalt og regionalt

Uddannelsessektoren

- Grundskole (primært fra 6. klasse og frem)
- Gymnasiale uddannelser
- Videregående uddannelser - f.eks. læreruddannelser/professionshøjskoler, universitetsuddannelser som historie, antropologi, etnologi, litteraturhistorie, engelsk, arktiske studier etc.

Organisationer og foreninger

- Daghøjskoler
- Lokalhistoriske foreninger
- Spejderforeninger
- Kunstforeninger
- Foreninger og græsrodsbevægelser med interesse for kolonihistorie

- Interesseforeninger inden for f.eks. bevaring, håndværk etc.

Vision og indhold

Kolonihistorisk År skal være et landsdækkende event. Det skal skabe opmærksomhed om kolonihistorien og derigennem styrke kendskabet til kolonihistorien og dens arv. Genforeningen var bl.a. et glimrende eksempel på, at det har stor gennemslagskraft at engagere nationale, regionale og lokale institutioner, organisationer og partnere i et fælles initiativ. Ved at sætte fokus på kolonihistorien gennem et helt år, sikres det, at der kommer aktiviteter i hele landet og at en bredt vifte af relevante aktører kan bidrage til formidlingen og perspektiveringen af kolonihistorien og dens betydning dengang og i dag.

Målet med Kolonihistorisk År er at:

- Øge bevidstheden og kendskabet til kolonihistorie ved at samle medier (nationalt og lokalt) og kultur- og kunstinstitutioner i hele landet i et fælles samarbejde
- Skabe en mangfoldighed af events og arrangementer om kolonihistorien i hele landet
- Tilskynde nye måder at formidle kolonihistorien og skabe dialog om dens arv og betydning
- Sikre formidlingstiltag om kolonihistorien, der når bredt ud i befolkningen, f.eks. gennem et nationalt medie, som samtidig har en stærk forbindelse til relevante lokale kulturinstitutioner som museer og Nordatlantisk Hus
- Sikre internationalt samarbejde, f.eks. gennem events med forskere, kunstnere eller kuratorer fra de tidligere kolonier
- Sikre en langsigtet effekt, f.eks. ved at etablere permanente partnerskaber mellem lokale danske institutioner og relevante institutioner i de tidligere kolonier
- Etablere forbindelser i forhold til formidlingen af kolonihistorien mellem museer, uddannelsessystem og nationale medier

Den overordnede ramme for Kolonihistorisk År vil bestå af et sekretariat, der faciliterer samarbejdet, bidrager med inspiration og står for at uddele ressourcer til lokale events og initiativer. Det er vigtigt at pointere, at den overordnede ledelse af Kolonihistorisk År et koordinerende og faciliterende organ.

Sekretariatets opgaver vil have fokus på at:

- Inspirere til forskellige formidlingsevents om kolonihistorien gennem workshops, vejledning og kvalificering af aktiviteter og projekter
- Uddele midler til lokale events, herunder udvikle ansøgningskriterier og tildele midler
- Håndtere nationalt og internationalt samarbejde på tværs af institutioner
- Koordinere det samlede nationale eventprogram
- Varetage den overordnet kommunikation, mediestrategi og hjemmeside

Der skal være en hjemmeside tilknyttet eventen. Den skal servicere befolkningen, bl.a. gennem en interaktiv kalenderfunktioner, der gør det nemt for interesserede at finde lokale events og aktiviteter. Samtidig skal den være en hjælp for medier, der gerne vil i kontakt med en ekspert i et bestemt område. Den endelige tematiske ramme for Kolonihistorisk År bliver besluttet af de lokale aktører, der står for de konkrete events og formidlingsaktiviteter (i dialog med sekretariatet), men følgende temaer vil være oplagte at præsentere:

- Emner, som harmoniserer med folkeskolens og de gymnasiale uddannelsers fælles mål og læreplaner på området.
- Fokus på Grønland - Fra kulturresevat til global postkolonial nation
- Fokus på grønlandske borgere, der lever i Danmark
- Fortæl historien om USVI og det sydlige Ghana fra deres perspektiv
- Tranquebar - En usædvanlig kolonisering?
- Kolonialisme i fiktionen - Forsker møder forfatter-events inspireret af f.eks. Tidens bøger på Nationalmuseet

Dette scenarie kan og bør linkes til alle de øvrige scenarier.

Set i forhold til tidligere nationale markeringer, der er relateret til kolonihistorien, er målet med Kolonihistorisk År ikke alene at nå bredere ud - både i forhold til publikum og tematisk - men også at sikre en langsigtet effekt.

I forhold til fastsættelse af året for kolonihistorisk år, er det oplagt at tage udgangspunkt i en skelsættende begivenhed i kolonihistorien. Men eftersom der findes en række årstal at benytte sig af (1845, 1849, 1908, 1979 etc.), bør dette først afgøres, når en realistisk udviklingsplan og tidshorisont for Kolonihistorisk År er udtænkt

Organisation

Der etableres et sekretariat som del af en relevant institution eller en midlertidig udvidelse af Kolonihistorisk Lokalmuseum Danmark (scenarie 9).

Kolonihistorisk År skal have en selvstændig hjemmeside, programledelse, bookingsystem med mulighed for at booke forskere, vejledning og samtaler med sekretariatet, kunstnere og performere mv.

Sekretariatet bør indeholde følgende kompetencer:

- Historiedidaktik
- Museumsformidlere
- Forskere
- Mediestrategi, kommunikation og PR
- Event management
- Internationalt samarbejde
- Erfaring med projektkoordinering og ledelse i store projekter
- Bookingsystemer og administration

10.2 Seismonauts estimer

Drift og udvikling over en fireårig periode:

- Pulje til uddeling til formidlingstiltag rundt i landet: 8.000.000 kr.
- Koordinering/administration: 6.000.000 (tre årsværk i fire år)
- Fagpersonale: 8.000.000 kr. (fire årsværk i fire år)
- Digitale kompetencer: 2.800.000 kr. (et årsværk + 200.000 til indkøb af eksterne kompetencer)
- Kommunikation og PR: 4.000.000 kr. (to årsværk i fire år)
- Medieproduktion: 4.000.000 kr.
- Internationale samarbejder: 6.400.000 kr.
 - En koordinator
 - Rejseomkostninger
 - Omkostninger i forbindelse med inviterede kunstnere og fagfolk

I alt I alt 33.200.000 kr.

Bemærkninger til prissætning

Dette scenarie er bl.a. inspireret af Genforeningsåret. Økonomien omkring Genforeningsåret var meget kompleks og rummede en bred vifte af forskellige bevillinger fra både stat, region og fonde, som gik til både museer, medier, uddannelse og interesseorganisationer som f.eks.

Grænseforeningen. Dette scenarier prissætning er alene beregnet ud fra omkostninger til et sekretariat eller team, som skal forvalte Kolonihistorisk År som et fireårigt projekt (to år til udvikling/planlægning, et år til eksekvering og et år til opfølgning, implementering af vedvarende tiltag etc.). Derudover anbefaler Seismonaut, at der arbejdes for, at relevante kommuner og regioner bidrager til lokale events og lignende, samt at der arbejdes for en kolonihistorisk indsats i nationale medier, f.eks. en større TV-produktion.

Nedenstående prissætning tager udgangspunkt i, at der skal være midler, som kulturinstitutioner kan søge til formidling direkte via Kolonihistorisk År. Derudover er der sat midler af til, at Kolonihistorisk År kan invitere og aflønne kunstnere og fagfolk fra tidligere kolonier samt at

producere formidling med disse, og at Kolonihistorisk År selv kan producere online medieindhold, f.eks. små dokumentarvideo, kolonihistoriske tutorials etc. Dette kan skaleres, og undlader man dele af dette, vil det i visse tilfælde også reducere lønomkostninger m.v.

Prissætningen er også foretaget med udgangspunkt i, at der ikke oprettes et Kolonihistorisk Lokalmuseum Danmark (scenarie 9) eller lign. som kan huse sekretariatet for Kolonihistorisk År. Såfremt man vælger at oprette et Kolonihistorisk Lokalmuseum Danmark samt at gøre Kolonihistorisk År til en del af dettes portefølje, vil man også kunne hente kompetencer og funktioner dér, omend det ikke uden tilførsel af ressourcer kan udvikle og eksekvere Kolonihistorisk År alene.

Brugspotentiale

Der findes ingen besøgstal på nationale events af denne karakter. Denne vurdering af beror derfor af en opskalering af regionale events såsom Golden Days. Brugspotentialet afhænger også betragtelig af mediedækning, regionale indsatser og ressourcer etc.

Vurdering af potentialet:

120.000-500.000 fysiske brugere af events, udstillinger og lign.

Hvordan forholder scenariet sig til befolkningsundersøgelsen?

Befolkningsundersøgelsen viser, at danskernes viden om kolonihistorien er begrænset. 54% af danskerne har ifølge eget udsagn kun lidt eller intet kendskab til Danmarks kolonihistorie.

Det er dog værd at bemærke, at danskerne generelt er interesserede i at lære mere om kolonihistorien, samt at denne interesse intensiveres proportionelt med den viden, danskerne har. Jo mere viden, desto større interesse. Et kolonihistorisk År kan understøtte, at flere stifter bekendtskab med kolonihistorien og får antændt den første interesse, der kan være til mere viden, som igen intensiverer interessen osv.

Hvordan adskiller scenariet sig fra eksisterende formidling?

I forhold til markeringer af kolonihistorie, og nationale kolonihistoriske events, har der der endnu ikke været en indsats som favner den samlede danske kolonihistorie. Der

Der har imidlertid været indsatser for dele af kolonihistorien - f.eks. 100 året for overdragelsen af de Dansk-Vestindiske Øer. Kolonihistorisk År vil i dette format have væsentligt større udbredelse og gennemslagskraft end f.eks. markeringen af 100-året for salget af De Dansk-Vestindiske Øer. Dette både grundet den bredere tematik og en målgruppemæssigt mere bredtfaavnende tilgang.

10.3 Seismonauts bemærkninger

En afgørende faktor for scenariets effekt er, at de mange events har synergi med en større medieproduktion. Det ville derfor være oplagt, at der sideløbende med Kolonihistorisk År bliver bevilget midler til en eller flere større produktioner i offentlige nationale medier.

11 Scenarie 11: Kolonihistorisk Uge

11.1 Arbejdsgruppens scenariebeskrivelse

Kort præsentation

Kolonihistorisk Uge er et bud på at lave et kortere event-format end Kolonihistorisk År (scenarie 10). Konceptet er inspireret af Forskningens Døgn og Golden Days og vil være et årligt tilbagevendende event med fokus på kolonihistorien og dens kulturarv.

Institutionelt tilhørsforhold

Organisation med erfaring og kompetencer inden for at udvikle og gennemføre store nationale og regionale events, Kolonihistorisk Lokalmuseum Danmark (scenarie 9), et nationalt medie eller relevante ministerier og styrelser.

Kommissoriets bindinger

- Eksisterende institutioner
- Digitale muligheder
- Har midlertidige elementer inkluderet

Målgrupper

Befolkningen bredt i hele landet

- Befolkning lokalt og regionalt
- Lokale foreninger

Uddannelsessektoren

- Grundskole (primært udskoling)
- Gymnasiale uddannelser
- Videregående uddannelser
- Højskoler

Organisationer og foreninger:

- Daghøjskoler
- Lokalhistoriske foreninger
- Spejderforeninger
- Kunstforeninger
- Foreninger og græsrodsbevægelser med interesse for kolonihistorie

Vision og indhold

Formålet er at skabe en uge om året, hvor kolonihistorien får en national platform, hvorfra der kan skabes øget opmærksomhed, ny formidling og dialog om emnet på tværs af borgere, forskere, kunstnere og uddannelsessteder samt andre relevante aktører. Det kan f.eks. være gennem foredrag og formidlingsaktiviteter, hvor forskere og kunstnere, der beskæftiger sig med kolonihistorien, rejser rundt i landet. Det er vigtigt, at eventet også har en international dimension, så befolkningen lokalt kan møde forskere og kunstnere med viden om og relation til de tidligere danske kolonier og andre steder i det tidligere danske rige, f.eks. Schleswig-Holstein og Norge.

Kolonihistorisk uge kan både være et selvstændigt koncept, men kan også være en udløber af Kolonihistorisk År og understøtte den langsigtede effekt.

Det bør overvejes, om der i forhold til valget af uge kan etablere synergieffekt med andre årlige markeringer af historie og kulturarv, f.eks. den internationale museumsdag eller International day for monuments and sites.

Målet med Kolonihistorisk Uge er at:

- Øge bevidstheden og kendskabet til kolonihistorie ved at samle medier (nationalt og lokalt) og kultur- og kunstinstitutioner i hele landet i et fælles samarbejde.
- Skabe en mangfoldighed af events og arrangementer om kolonihistorien i hele landet
- Tilskynde nye måder at formidle kolonihistorien og skabe dialog om dens arv og betydning.
- Sikre formidlingstiltag om kolonihistorien, der når bredt ud i befolkningen, f.eks. gennem et nationalt medie, som samtidig har en stærk forbindelse til relevante lokale kulturinstitutioner som museer og Nordatlantisk Hus.
- Sikre internationalt samarbejde, f.eks. gennem events med forskere, kunstnere eller kuratorer fra de tidligere kolonier.
- Sikre en langsigtet effekt, f.eks. ved at etablere permanente partnerskaber mellem lokale danske institutioner og relevante institutioner i de tidligere kolonier.
- Etablere forbindelser i forhold til formidlingen af kolonihistorien mellem museer, uddannelsessystem og nationale medier.

Den primære opgave for event-organisationen bag Kolonihistorisk Uge er at sikre samarbejde og koordinering med andre festivaler, nationale indsatser samt rekruttere og matche relevante aktører og etablere et fælles bookingsystem for eventet.

Opgaverne i organisationen vil have fokus på at:

- Inspirere til forskellige formidlingsevents om kolonihistorien gennem workshops, vejledning og kvalificering af aktiviteter og projekter
- Uddele midler til lokale events, herunder udvikle ansøgningskriterier og tildele midler
- Håndtere nationalt og internationalt samarbejde på tværs af institutioner
- Koordinere det samlede nationale eventprogram
- Varetage den overordnet kommunikation, mediestrategi og hjemmeside

Den endelige tematiske ramme for Kolonihistorisk Uge bliver besluttet af de lokale aktører, der står for de konkrete events og formidlingsaktiviteter (i dialog med sekretariatet), men følgende temaer vil være oplagte at præsentere:

- Emner, som harmoniserer med allerede kanoniserede uddannelsestemaer
- Fokus på Grønland - Fra kulturreseervat til global postkolonial nation
- Fokus på grønlandske borgere, der lever i Danmark
- Fortæl historien om USVI og det sydlige Ghana fra deres perspektiv
- Tranquebar - En usædvanlig kolonisering?
- Kolonialisme i fiktionen - Forsker møder forfatter-events inspireret af f.eks. Tidens bøger på Nationalmuseet

Organisation

Kolonihistorisk Uge kan organiseres som et selvstændigt sekretariat i en større institution eller være en del af Kolonihistorisk Lokalmuseum Danmark (scenarie 9).

Event-organisationen eller sekretariatet skal have nogle faste kompetencer og ressourcer tilknyttet. Det drejer sig om en projektleder og udviklingsmedarbejdere inden for events og formidling. Dertil vil der være behov for at udvide organisationen i perioden før, under og efter afvikling af eventet.

Samlet set er kompetencebehovet for at gennemføre Kolonihistorisk Uge følgende:

- Historiedidaktik
- Museumsformidlere
- Forskere
- Mediestrategi, kommunikation og PR
- Event management
- Internationalt samarbejde
- Erfaring med projektkoordinering og ledelse i store projekter
- Bookingsystemer og administration

11.2 Seismonauts estimer

Etablering:

- Faciliteter: 200.000

- Oprettelse af hjemmeside, herunder bookingsystem m.v: 1.000.000 kr.
- Lønmidler til indledende organisering, funding m.v.: 1.250.000 kr.

I alt 2.450.000 kr.

Drift:

- Fast fagpersonale: 2.000.000 kr.
- Koordinering og event management: 2.000.000 kr.
- Kommunikation og PR: 1.000.000 kr.
- Booking: 750.000 kr.
- Digitale kompetencer: 750.000 kr.
- Egenproduktion af mediespots og oplevelser: 1.500.000 kr.
- Internationale samarbejder og outreach til skoler (koordinator + øvrige udgifter): 1.500.000 kr.
- Midler som kan søges til lokale formidlingsinitiativer: 2.000.000 kr.

I alt 11.500.000 kr.

Bemærkninger til prissættelse

Der er prissat efter, at der findes lokaler hos en relevant kulturinstitution eller lignende, hvor organisationen bag Kolonihistorisk Uge kan have til huse. Prissætningen er der derfor ikke indregnet husleje.

Brugspotentiale

Der findes ingen besøgstal på nationale events af denne karakter. Denne vurdering af beror derfor af en opskalering af regionale events såsom Golden Days samt der regnes med, at eventet får deltagelse af min. 10.000 skole- og gymnasieelever. Brugspotentialet afhænger også betragtelig af mediedækning, regionale indsatser og ressourcer etc.

Vurdering af potentialet:

90.000-250.000 brugere årligt

Hvordan forholder scenariet sig til befolkningsundersøgelsen?

Se Seismonauts bemærkninger til scenarie 10.

Hvordan adskiller scenariet sig fra eksisterende formidling?

Et nationalt event om kolonihistorie af denne karakter eksisterer p.t. ikke.

11.3 Seismonauts bemærkninger

Kolonihistorisk Uge kan i princippet placeres i mange kontekster. Mest oplagt er selvfølgelig Kolonihistorisk Lokalmuseum Danmark (scenarie 9), men også Kolonihistorisk Hus (scenarie 1 og 2), større udbydere af historie-events (også de universitetsbaserede) og lignende. Det er i den forbindelse vigtigt at understrege, at placeres organisationen bag Kolonihistorisk Uge i København, skal man sikre kompetencer, der kan samarbejde lokalt ude i landet, samt kompetencer, der kan identificere stedsrelevante indsatser og partnere uden for København.

Seismonaut anbefaler, at Kolonihistorisk Uge har et tæt samarbejde med et større nationalt medie. Den medieproduktion, der ligger heri, bør imidlertid være en del af mediets faste budget eller bero på en særbevilling til det specifikke formål, hvorfor den eksterne medieproduktion ikke er prissat.

12 Scenarie 12: Den Mobile Kolonihistorie

12.1 Arbejdsgruppens scenariebeskrivelse

Kort præsentation

Den Mobile Kolonihistorie er en container, som er udstyret med formidlingsfaciliteter og -materialer om kolonihistorien. Formidlingskonceptet er en hybrid mellem digital og analog formidling med mulighed for at lave personlig formidling lokalt. Formålet med Den Mobile Kolonihistorie er at tilskynde brugerne til at engagere sig i den lokale koloniale historie og kulturarv gennem personlige fortællinger og forskellige digitale koncepter, f.eks. ved at opleve koloniale kulturlandskaber.

Institutionelt tilhørsforhold

- Den Mobile Kolonihistorie kan være ejet og/eller administreret af et relevant lokalt museum, Kolonihistorisk Lokalmuseum Danmark (scenarie 9) eller Kolonihistorisk Hus (scenarie 1 og 2). Det kan således stå ved enten det lokale museum eller f.eks. ved Vestindisk Pakhus, når det ikke er på tur rundt i landet.

Kommissoriets bindinger

- Eksisterende institutioner
- Digitale muligheder
- Gør brug af Vestindisk Pakhus

Målgrupper

Den Mobile Kolonihistorie er målrettet befolkningen bredt, men har særligt fokus på den del af befolkningen, som sjældent opsøger kulturelle og historiske oplevelser uden for deres lokalområde.

Vision og indhold

Den Mobile Kolonihistorie ønsker at bringe kolonihistorien ud, hvor brugerne er i bogstaveligste forstand. Den Mobile Kolonihistorie er tænkt ud fra devisen om, at mange historiske emner, herunder kolonihistorie, kan være svære at gøre relevante, hvis ikke de præsenteres meget tilgængeligt - tilgængelighed er her tænkt helt lavpraktisk i forhold til, hvad det kræver at opsøge oplevelsen. Vi ved fra befolkningsundersøgelse, at TV og internet er blandt de mest anvendte kilder at orientere sig om historie i. Det antages her, at det bl.a. skyldes, at de altid er nærværende. Det antages således også, at en mobil, historieformidlende enhed, som kan være opsøgende og nærværende, kan nå nye målgrupper - eller i hvert fald målgrupper i nye situationer i forhold til,

hvornår og hvordan man normalt oplever historie og kulturarv. Endvidere kan Den Mobile Kolonihistorie danne udgangspunkt for at opleve koloniale elementer i lokale kulturlandskaber.

Når man træder ind i Den Mobile Kolonihistorie, vil man møde en række digitale, interaktive 'plancher' langs siden, som giver en generel introduktion til kolonihistorie ud fra spørgsmålet om, hvorfor der findes en lokal kolonihistorie, man kan opleve i dag. I midten findes derudover 2-3 montre, hvor det lokale museum eller lignende har mulighed for at udstille relevante genstande. Og derudover findes en digital formidlingsstation i midten, der er bygget op om et fleksibelt system, som kan rumme og formidle de digitale kolonihistorier.. Derudover møder brugere altid minimum to formidlere; én tilknyttet Den Mobile Kolonihistorie, som ikke alene kan formidle generel kolonihistorie, men som også kan sætte brugeren i gang med at bruge en guide-app om lokale koloniale kulturlandskaber, samt en lokal museumsinspektør eller lignende, som kan formidle lokale perspektiver på kolonihistorien.

Inspirationen til Den Mobile Kolonihistorie er to tidligere projekter på Københavns Museum, Væggen og Fortiden Fremkaldt, samt Den Sorte Boks på Svendborg Museum. Det var projekter, som på forskellig vis havde til formål at bringe museet ude på gaden, og som der kan drages erfaringer (gode som dårlige) fra i udviklingen af denne type formidling på det kolonihistoriske område.

Det særlige ved Den Mobile Kolonihistorie er, at den næsten kan placeres alle steder, hvor der er en relevant historie at fortælle. Det kan være i byrum, på havne, festivaler, dyrskuer, ved indkøbscentre, på stranden eller ved skoler og uddannelsesinstitutioner. Når containeren ikke er på tur rundt i landet, kan den f.eks. stå ved Vestindisk Pakhus og indgå som en del af formidlingen i Kolonihistorisk Hus i København (scenarie 1 og 2).

Det tematiske indhold vil i udgangspunkt være en generisk (fast) formidlingspakke om kolonihistorien kombineret med et fleksibelt format, hvor det er muligt at tilføje lokale fortællinger, der relaterer sig til kolonihistorien.

Formidlingen vil både være digital og personligt formidlet af professionelle museumsformidlere. Kombinationen af det digitale og personlige lag i formidlingen er vigtigt, da det kræver den personlige dialog og samtale for at adressere de ubehagelige emner, kolonialismen indeholder og dens konsekvenser dengang og i dag. Det handler om at skabe et rum for refleksion, undren og nysgerrighed, og at det ikke bliver et spørgsmål om skam og skyld. Den personlige formidling kan også hjælpe med at åbne 'og aktivere den digitale formidlingen for de besøgende, der ellers kan være forbeholdne i forhold til at bruge de digitale formater. Den digitale formidling skal samtidig gøre brug af flere forskellige elementer, hvori der både indgår tekst, lydlandskaber og kortere fortællinger, videoklip og f.eks. før-og-nu billeder. Som en digital overbygning kan der laves en tilhørende app, som formidler lokale kolonihistoriske byer og landskaber. App'en kan eksempelvis forbindes til eksisterende vandre- eller cykelruter som Camønoen, Øhavsstien eller spor i

landskabet og derigennem nå ud til en bredere målgruppe. App'en kan således benyttes selvstændigt eller som en integreret del af oplevelsen i containeren.

Det er vigtigt, at containeren er indrettet og udstyret på en måde, der gør den fleksibel, så det er forholdsvis let at ændre indholdet. Det kan både være i forhold til at tilføje lokale genstande og materialer eller ændre det digitale indhold. Der skal udarbejdes en guide til, hvordan containeren betjenes målrettet lokale museumsformidlere, kuratorer, bibliotekarer og lærere, så de kan tilgå containeren og komme på genbesøg, men uden at der behøves at være en formidler til stede.

Der skal etableres et bookingsystem eller hjemmeside til at håndtere placering, kalender mv.

I starten af udviklingsfasen er det vigtigt at være opmærksom på de udfordringer, der kan være i forbindelse med transport af containeren rundt om i landet, og finde gode leverandører/partnerskaber til denne del tidligt i processen.

Scenariet kan både fungere som et selvstændigt initiativ og kan være et delelement i eksempelvis scenarierne 1, 2, 9, 10 og/eller 11.

Man kan få sigt tænke i, museet skal rundt i hele Rigsfællesskabet.

Organisation

Den Mobile Kolonihistorie kan forankres i mange steder. Det er dog afgørende, at der er ressourcer til at bemande containeren, når den er på tur, og der skal være en art redaktion, som kan klargøre lokalt indhold i samarbejde med lokale partnere inden containeren sendes ud, samt opdatere formidling i hht ny viden. Dertil skal der være ressourcer til at administrere og koordinere - særligt i forhold til fragt, tilladelser i forhold til placering og booking. Dertil skal indholdet løbende udvikles og fornyes i samarbejde med lokale kræfter. Dette kræver også ressourcer af både tekniske, historiefaglige og formidlingsmæssige kompetencer.

Et organisatorisk fokuspunkt skal være at få etableret en fast model for de lokale samarbejder, når Den Mobile Kolonihistorie skal ud i landet. Der skal her være en fast og klar proces for, hvordan det lokale indhold og bidrag kommer i spil, så arbejdsindsatsen bliver overkommelig for den lokale aktør (f.eks. et lokalmuseum) som har booket containeren.

12.2 Seismonauts estimer

Etablering:

- Indkøb af container: 50.000 kr.
- Udstilling: 2.000.000 kr.
- Indholds- og konceptudvikling: 1.500.000 kr.
- IT faciliteter herunder booking-system, app. m.v.: 750.000 kr.

I alt: 4.300.000 kr.

Drift:

- Bemanning (3 x fagpersonale, studentermedhjælpere og booking): 2.500.000 kr.
- Transport (20 ture á 8.000): 160.000 kr.
- Digital vedligeholdelse: 25.000 kr.
- Vedligeholdelse af container og udstillinger (herunder opdateringer): 100.000 kr
- IT drift: 150.000 kr.

I alt 2.935.000 kr. årligt

Bemærkninger til prissættelse

Følgende prissætning tager udgangspunkt i, at der ikke er forbundet nogle udgifter med at have containeren stående, når den ikke er på tur. I forhold til digitale tiltag er der prissat efter, at app'en og de digitale udstillingselementer kræver selvstændig udvikling, men at info, booking etc. kan blive en del af hjemmesiden for den institution der skal drifte Den Mobile Kolonihistorie.

Brugspotentiale

Af sammenlignelige formidlingstiltag havde Væggen ca. 260.000 besøgende årligt og Den Sorte Boks ca. 17.000 besøgende årligt. Væggen stod på nogle af de mest befærdede og turistede lokationer i Danmark (bl.a. Kgs Nytorv og Dronning Louises Bro), og formidlede en bred kulturhistorisk tematik. Den Sorte Boks stod forskellige steder på Svendborg-egnen med varierende besøgs potentiale.

Brugspotentialet for Den Mobile Kolonihistorie afhænger meget af de lokationer den kommer ud til, og om der er løbende åbent ved en evt. fast opstilling ved Vestindisk Pakhus eller lignende sted når containeren ikke er på tur. Hvis disse forhold er gunstige, vurderer Seismonaut, at Den Mobile Kolonihistorie vil kunne operere i et spænd mellem ca. 25% og ca. 65% af Væggen.

Vurdering af potentialet:

65.000-170.000 besøgende årligt.

Hvordan forholder scenariet sig til befolkningsundersøgelsen?

Se Seismonauts bemærkninger til scenarie 10.

Hvordan adskiller scenariet sig fra eksisterende formidling?

En formidlingscontianer som rejser hele landet rundt med formidling af en tværgående kulturhistorisk tematik, er i sig selv en ny type formidlingsudbud, og således også en nyskabelse af formidling af kolonihistorie. Endvidere kan museets ambition om at være dynamisk og løbende opdateret på nyeste viden om kolonihistorie, tjene til at opdatere den eksisterende formidling af kolonihistorie på lokalmuseerne.

12.3 Seismonauts bemærkninger

Seismonaut anbefaler, at der ikke er nogen direkte brugerbetaling ved booking af Den Mobile Kolonihistorie. Med bruger menes her den lokale aktør, som booker containeren. Det anbefales imidlertid, at brugeren forpligtes til at levere et minimum af lokalt, kolonihistorisk indhold, eller på anden vis give sit faglige besyv med til formidlingen (kan f.eks. være et bibliotek, der vælger relevant litteratur, som skal indgå i formidlingen, eller lokalforeninger for herboende grønlændere, som stiller op til dialog), samt at den lokale aktør har ansvaret for, at lokale myndigheder eller lodsejere giver tilladelse til containerens midlertidige opstilling.

Seismonaut anbefaler, at tidsrammen for, hvor længe containeren er opstillet på et givent sted, er fleksibel og op til organisationen bag Den Mobile Kolonihistorie. Vi anbefaler dog i den forbindelse, at organisationen bag får udviklet nogle strategiske principper for 'turneens' længde og 'stationer'. En sådan skal bygges op om, at Den Mobile Kolonihistorie skal nå så mange som muligt. F.eks. giver det god strategisk mening, at lade containeren blive et fast sted over længere tid (f.eks. et par uger) i et givent turistområdes højsæson, hvor man er klar over, at her vil være et stort flow af mennesker i den pågældende periode (f.eks. på stranden). Men er der derimod tale om et event eller lignende, hvor tilstedeværet af mange potentielle brugere er begrænset til få dage, er det vigtigt, at containeren turnerer videre, eller kommer hjem igen til f.eks. Vestindisk Pakhus, hvor Den Mobile Kolonihistorie kan glæde andre mennesker.

Det bør være relativt let og standardiseret at booke Den Mobile Kolonihistorie. Såfremt Den Mobile Kolonihistorie skulle møde stor interesse og mange bookinger, kunne man imidlertid lade bookingen rumme en kort motivation, hvor ansøgeren i et brugerperspektiv reflekterer over, og argumenterer for, hvorfor Den Mobile Kolonihistorie skal netop til det givne sted på det givne tidspunkt, kunne være givende.

13 Scenarie 13: Kolonihistorie @Home

13.1 Arbejdsgruppens scenariebeskrivelse

Kort præsentation

Kolonihistorie @Home er en formidlingspakke i lille skala om kolonihistorien målrettet offentlige institutioner, små lokale foreninger, museer og biblioteker, og i nogen grad privatpersoner, med det formål at rammesætte og facilitere en samtale om kolonihistorien. Ideen er bl.a. inspireret af to initiativer på Statens Museum for Kunst, SMK @Home og Sammenkunst, Guidet Fælleslæsning, som er et litteraturinitiativ for mennesker med læse- og/eller kognitive vanskeligheder, som bl.a. bibliotekerne udbyder, og Dialogkaffe, der handler om bygge bro mellem forskellige mennesker og kulturer.

I praksis kan man booke en fysisk pakke, samt evt. en formidler, forsker eller anden relevant aktør med viden inden for kolonihistorie. I et faciliteret format vil det skabe et trygt rum for en fælles dialog og refleksion om nogle af de svære spørgsmål ved kolonihistorie. Konceptet kan realiseres i forskellige formater og skaleres alt efter, om det er fysisk, digitalt eller en kombination af de to.

Institutionelt tilhørsforhold

- Kolonihistorisk Lokalmuseum Danmark (scenarie 9) eller et museum med erfaring i at distribuere lignende koncepter i en national skala. Alternativt Kolonihistorisk Hus i København (scenarie 1 og 2).

Kommissoriets bindinger

- Eksisterende institutioner
- Digitale muligheder
- (Gør brug af Vestindisk Pakhus)

Målgrupper

- Organisation i civilsamfundet (ungdomsorganisationer, universiteter, organisationer, daghøjskoler og lokalhistoriske foreninger)
- Biblioteker
- Private med en særlig interesse i emnet
- Grundskoler og gymnasier

Vision og indhold

Kolonihistorie @Home tager afsæt i det forhold, at den personlige interaktion i en tryk ramme kan gøre det nemmere at indgå i dialog om svære emner. Det er samtidig et format, der rammer en samfundstendens, hvor vi gerne vil have nærvær, dybde og autenticitet i mødet med andre

mennesker og dermed bidrage til at aktivere og engagere nye målgrupper, f.eks. ungdomsorganisationer.

Målet med Kolonihistorie @Home er:

- At skabe dialog om de svære/følsomme emner fra Danmarks kolonihistorie
- At nedbringe fordomme og bringe 'de koloniseredes stemmer' så tæt på brugerne/deltagerne som muligt
- At skabe en stærkere kollektiv hukommelse i forhold til den koloniale fortid og mindeværdige oplevelser

Indholdet af de forskellige pakker kunne f.eks. være:

1. En selv-faciliteret dialogpakke, hvor et kunstværk, en etnografisk genstand, en roman eller monument (præsenteret i billeder) vil være udgangspunkt for samtalen. Formatet kan være spørgsmålskort eller en quiz - inspireret af AROS 'This is not Africa-quiz og lignende formater
2. Styret dialogpakke. Konceptet er det samme som i ovenstående, men hvor samtalen bliver faciliteret af en museumsformidler, der deltager fysisk eller på et videolink. Konceptet kan skaleres og tilpasse eksempelvis skoler og kan indarbejdes i diverse skoleprojekter. Denne pakke kan også kobles til scenarie 2 og 3.
3. Kaffemik (grønlandsk tradition, som betyder "fejre noget med kaffe"). Inspireret af den grønlandske festlige tradition, hvor man i anledningen af de store dage i livet åbner sit hjem og inviterer på kaffe og socialt samvær. Til et kaffemik deltager en herboende grønlander, eller tilsvarende relevant aktør med personlige erfaringer i kulturudvekslingen mellem Grønland og Danmark, i en samtale om postkoloniale relationer mellem Grønland og Danmark. Samtalen kan være faciliteret ved en spørgsmålspakke eller andre dialogformater.

Kolonihistorie @Home skal have en brugervenlig hjemmeside under den institution, der får ansvaret for at udvikle og drive projektet samt et tilhørende bookingsystem.

Organisation

Der skal nedsættes en projektorganisation hjemmehørende i et etableret museum eller lignende med relevante erfaringer, der kan udvikle og konceptualisere de forskellige formater samt teste dem med museumsformidlere før, de bliver udbredt i større skala. Når de forskellige formater er på plads, skal der etableres et hold af facilitatorer. Disse kan være med til at køre de forskellige formater. Derudover skal der findes en driftsmodel, hvor aktiviteterne bliver integreret i en eksisterende institution eller sker i partnerskab mellem flere institutioner.

Et let anvendeligt og tilgængeligt bookingsystem er en grundlæggende præmis. Et sådan kan lægges ind under institutionens allerede eksisterende bookingsystem, men man skal være opmærksom på, at det kræver ressourcer at udvikle og drifte Kolonihistorie @Homes booking,

selvom det inkorporeres i en eksisterende løsning.

13.2 Seismonauts estimer

Etablering:

- Udvikling (lønudgifter): 250.000 kr.
- Produktion af formidlingsmaterialer: 150.000

I alt 400.000

Drift:

- Lønudgifter og honorar: 300.000 kr.
- Digitale ressourcer (lønudgifter + booking m.v.): 200.000 kr.
- Øvrige udgifter (herunder transport): 50.000 kr.
- Kommunikation og PR: 50.000 kr.

I alt 600.000 årligt

Bemærkninger til prissættelse

Det er en forudsætning for denne vurdering af pris, at scenariet kan indgå i et eksisterende team på et museum eller lignende.

Brugspotentiale

Det har ikke været muligt at finde komparativt grundlag for at vurdere et brugspotentiale.

Hvordan forholder scenariet sig til befolkningsundersøgelsen?

Se Seismonauts bemærkninger til scenarie 10.

Hvordan adskiller scenariet sig fra eksisterende formidling?

Formidlingsformater af denne karakter findes i Danmark ikke med kolonihistorie som indhold.

13.3 Seismonauts bemærkninger

Konceptet kan skaleres. I denne form er det relativt omfangsrigt og kræver en permanent ekstrabevilling. I et mindre format kan det udvikles og testes for et tidsbegrænset tilskud og derefter inkorporeres i et lignende permanent udbud, som allerede eksisterer. Det er imidlertid vigtigt at erkende, at konceptet i det omfang og den diversitet, det har her, har et væsentligt større potentiale til at imødekomme Befolkningsundersøgelsens opmærksomhedspunkter, end det er tilfældet i et mindre format.

Seismonaut anbefaler, at der bliver lagt en klar strategi for rekruttering og ramme for partnerskaber for de civile aktører, som skal bidrage til formidlingen, inden oplevelsen bliver udbudt.

Bilag 1

NOTAT

27. april 2021

Kommissorium for forundersøgelse vedrørende formidling af kolonihistorie

Baggrund for kommissoriet

I finansloven for 2021 indgår følgende:

"Forundersøgelse vedrørende formidling af kolonihistorie"

Regeringen og Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten og Alternativet er enige om at afdække mulighederne for, hvorledes fokus på formidling af Danmarks kolonihistorie kan styrkes. Nationalmuseet har i dag ansvar for at forske i og formidle dansk kolonihistorie. Der er dog potentiale for at sætte større fokus på dansk kolonihistorie. Der afsættes 1 mio. kr. i 2021 til at gennemføre en forundersøgelse af styrket forskning og formidling af Danmarks kolonihistorie.

Forundersøgelsen skal belyse mulighederne for styrket museal formidling af Danmarks kolonihistorie samt anslå udgifter ved forskellige modeller, herunder afdække hvordan formidlingen af dansk kolonihistorie kan ske bedst muligt. Arbejdet skal ske i samarbejde med Nationalmuseet."

På den baggrund gennemføres en forundersøgelse vedr. formidling af dansk kolonihistorie.

Forventet produkt

En rapport med forskellige scenarier for styrket formidling af dansk kolonihistorie. Alle scenarier skal indeholde en nærmere beskrivelse af økonomien i det pågældende scenarie.

Alle scenarier skal operere inden for de eksisterende institutionsmæssige rammer; dvs. ikke føre til etableringen af helt nye, selvstændige institutioner. Der skal indgå overvejelser om udnyttelse af digitale muligheder i scenarierne. Herudover skal:

- Mindst ét scenarie se på muligheden for et tidsbegrænset formidlingsprojekt.
- Mindst ét scenarie operere inden for eksisterende bevillinger.
- Mindst ét scenarie se på muligheden for anvendelse af dele af Vestindisk Pakhus til formidling.

Forventet tidsramme

Forundersøgelsen afsluttes med oversendelse af endelig rapport til Kulturministeriet, så vidt muligt inden udgangen af 2021 og senest primo 2022.

Dok. nr. 21/01153-3

Organisering

Forundersøgelsen faciliteres af Nationalmuseet. Der lægges vægt på en åben proces, hvor alle relevante parter indgår i dialogen og hvor de beskrevne scenarier demonstrerer en bred vifte af perspektiver og muligheder.

Der nedsættes en referencegruppe, som drøfter overordnede spørgsmål om proces og scenarier og samtidig udpeger en arbejdsgruppe til at stå for den konkrete udarbejdelse af scenarier og rapport.

Nationalmuseet holder Kulturministeriet orienteret om status og forelægger evt. tvivlsspørgsmål om kommissorium for ministeriet.

Følgende anmodes om at udpege medlemmer til referencegruppen:

- Nationalmuseet har formandskabet
- M/S Museet for Søfart
- Moesgaard Museum
- Historielærerforeningen
- Institut for menneskerettigheder
- Foreningen Kolonihistorisk Center
- Rigsarkivet
- Grønlands Landsstyre inviteres til at udpege en repræsentant for en relevant institution.

Referencegruppen kan endvidere ad-hoc invitere relevante aktører fra steder, hvor Danmark var aktiv som kolonimagt. Der forudsættes åbenhed om processen udadtil og mulighed for at andre interesserede kan komme med input.

Proces

Det forudsættes, at forundersøgelsen indeholder følgende elementer:

1. En kortlægning af befolkningens generelle kendskab til Danmarks kolonitid. Dette er en grundlæggende forudsætning for at drøfte formidlingsbehov og formidlingsmuligheder.
2. En afdækning af hvad der i dag bliver formidlet på museer og andre relevante institutioner over hele landet.
3. En opstilling af forskellige scenarier, som repræsenterer en vifte af forskellige perspektiver og muligheder.

Økonomi

Den afsatte finanslovsbevilling til forundersøgelsen overføres til Nationalmuseet til dækning af udgifter forbundet med arbejdet.

Bilag 2

Idé-katalog

– bruttoliste over indkommende idéer til formidling af kolonihistorie fra befolkningen

1 Tilværelsen for danskere bosat i kolonierne

Jeg vil foreslå, at referencegruppen i sit arbejde med indholdet af et Kolonihistorisk Museum medtager informationer om, hvordan tilværelsen formede sig for de danskere, der enten var bosat i en af kolonierne eller som var udstationeret som tjenestemænd, gendarmere mv. Dansk Vestindisk Selskab har som eneste "institution" 69 specialer (49 om Vestindien og 20 om øvrige kolonier) skrevet af studerende siden ca 1970 ligge på denne hjemmeside: <https://dwis.dk/elektronisk-bibliotek?field19%5B%5D=special&gsearch=1&moduleId=249&ItemId=217&match=all>

2 Vigtigheden af kolonitiden

Ikke at det er nogen jeg er slot af, men det hørte tydeligvis tiden til at have kolonier og tilhørende købte salver til at arbejde disse steder. Det kunne være rigtig interessant at få historien omkring vigtigheden af disse kolonier og slavehold. Hvilken betydning det havde for Danmark dengang, i den mellemliggende periode og hvad betydning det har for Danmark i dag.

3 Militærhistorien i kolonierne

Jeg foreslår at man som et delprojekt beskriver militærhistorien i kolonierne, dels de soldater der var udsendt og dels de lokale der indgik i enhederne, men også hvordan de påvirkede kolonierne kulturelt, økonomisk og i øvrigt samfundsmæssigt. Samtidigt bør man se på anvendelsen af soldaterne i de lokale krige mod stammer og andre former for naboer såvel som i de større konflikter som f.eks. Napoleonskrigene hvor alle danske kolonier mere eller mindre beslaglagt af briterne fra 1807 til 1814. Man bør også se på de udsendte skibe fra marinen der jo helt op til 1917 var på fast "station". Sidst vil jeg foreslå at man ser på forsvarsværkerne eller fæstningerne da de udgør en central del af den danske tilstedeværelse som er blevet permanent siden.

4 Forsvarlig, videnskabelig baseret formidling af kolonihistorien.

Formidlingen bør varetages af faghistorikere, arkivarer og museumsfolk, som har emnet som speciale. Det er afgørende, objektivt at skildre den dansk-norske kolonihistorie, som den specifikt forløb i Nordatlanten, Indien, Guinea og Caribien, uden der anlægges en nutidig "pege fingre-målestok", der kan overlades til f.eks. skønlitterære forfattere og filminstruktører. Det er væsentligt at anskueliggøre overfor publikum, at den del af kolonihistorien, der omfatter slaveri, var en tilstand, der var muliggjort ved et nært samarbejde mellem sorte, afrikanske slavehandlere og europæiske opkøbere/handlere primært med formål at skaffe arbejdskraft til de Caribiske plantager. Formidlingen bør tilstræbes at være holdbar og ikke udtryk for skiftende, tidsbegrænsede

strømninger. Min deltagelse baserer sig på mange års interesse for emnet og nyere private studierejser til samtlige dansk-norske tropekolonier undtagen Nicobarerne.

5 Slaveoprør og fagforeninger

Det er nemt at tro, at Vestindiens slaver altid bare bøjede nakken og fandt sig i alting. Men historien er fuld af modstand og oprør. Det mest kendte oprør fandt sted på St John 1733. Men der var andre forsøg, som kulminerede i 1848, og som gav slaverne friheden. Arbejderopstanden i 1878 på St Croix er nok mindre kendt i DK, men på øerne er den virkelig berømt, og opstandens ledere var overvejende kvinder. Hele retssagen mod dem og deres domme, som resulterede i ophold på Christianshavns kvindefængsel er virkelig interessant. Endelig er der kulbærernes organiserede strejker på St Thomas i 1892 og i 1916. Også her var der kvindelige ledere. Et nøglenavn for fagforeningerne var dog David Hamilton Jackson, som havde besøgt DK, og her havde fået undervisning i fagforening af de danske fagforeninger.

6 De Vestindiske Øer efter Danmark

Efter første verdenskrig og risikoen for en tysk flådebase mistede USA helt interessen for øerne. Det vil være interessant med et follow-up om udviklingen efter, at vi solgte øerne i 1917.

7 Sukker

Det væsentligste rationale for vestindisk kolonisation var sukkerproduktion. En betydelig del af udstillingen bør derfor omhandle sukker produktionen. Den europæiske sukkerhandel mere generelt end bare den danske. Sukkerets historie. Dermed også ophøret med vores behov for vestindisk sukker, da man fandt ud af at producere sukker af sukkerroer. Det ødelagde økonomien for vestindiske kolonier.

8 Kolonihistorisk Videnscenter i Vestindisk Pakhus

Kolonihistorisk videnscenter formidler viden om dansk kolonihistorie, såvel nationalt som internationalt. Det sker ved at opbygge et samlet, tværfagligt overblik over emner med relevans for dansk kolonihistorie, der er beskrevet allerede og over igangværende projekter inden for feltet. Igangværende projekter, ny viden og aktivistiske tiltag præsenteres og repræsenteres i centeret. Videnscenteret etablerer og driver en online platform og udvikler formidlingstiltag og events, der når ud i hele landet gennem platformen og ved tiltag, der kan rejse rundt i landet. Centeret styres af en tværfaglig bestyrelse under Kulturministeriet. Centeret kan etableres i de eksisterende forhold i Vestindisk Pakhus. Videnscenteret arbejder for, at der etableres museale faciliteter i Vestindisk Pakhus.

9 Religioner, kirker og tro.

På mine mange ture til US Virgin Islands har jeg undertiden hørt sagt, at der på St Croix er lige så mange kirker, som der er dage i året! Jeg ved ikke om det passer, men mange kirker og mange forskellige religioner er afgjort en del af både øernes nutid og historie. Religionsfrihed (i modsætning til i DK) lokkede investeringsvillige plantageejere til. Samtidig kom brødremenighedens missionærer til øerne med kongehusets velsignelse. De blev øernes 4. største religion og var i 1800tallet en vigtig aktør i oprettelsen af skoler blandt de slavegjortes børn. Parallelt med disse officielle religioner,

fungerer/fungerede forskellige afrikanske religioner/tro. Det kaldes obeah på de tidligere danske øer og voodoo på Haiti. Desuden er rastafari bevægelsen bestemt meget synlig på US Virgin Islands. Den står for en livsform (ofte spirituel, undertiden mere politisk) i pagt med naturen, og passer derfor godt sammen med den stigende interesse for økologisk livsstil. Reggaemusikken har utroligt mange følgere overalt i Caribien.

10 Slip for slaveri (escape-room)

Der opbygges et "escape-room" for grupper, særligt børn og unge, der på tid skal undslippe slavegørelse - indfangning, adskillelse, oversøisk transport, sygdom, oprør og videresalg til plantagedrift - ved at løse gåder på tid i et særligt opbygget "escape-room", fx. på øverste etage i Vestindisk Pakhus, hvor man kan ende i bestyrelseslokalet for Det Vestindiske Handelselskab. Men det kan også etableres andre steder. Private firmaer udfører og driver "escape-rooms", hvoraf nogle er udført til museer. Men de kan også være knyttet til steder med en særlig autenticitet. Escape-rooms styrker indlæringen gennem gruppedynamik, emotionelt engagement og elementær spænding.

11 Vestindere i Danmark

Danmark og US Virgin Islands har en lang fælles historie. Det har resulteret i forskellige former for udvekslinger, og de menneskelige synes jeg er allermest interessante. Jeg er selv resultatet af en dansk embedsmand og hans husslave. Da faderen ejede moderen, blev deres 2 børn automatisk gjort til slaver ved deres fødsel. Faderen tog børnene (født 1822 og 1823) med sig til Danmark (ikke moderen). De fik deres frihed samt en uddannelse i DK. Men der er mange vestindere, som gennem tiden er kommet til DK. Nogle af dem har Per Nielsen skildret i "Fru Jensen og andre vestindere i DK". 2016. Disse mange tusind vestinderes historie er ret ukendt, og fortjener at blive formidlet. Mange kom her for at blive uddannet, eller for at få et job. Andre kom her af familiemæssige grunde. Nogle af deres efterkommere er medlem af Dansk Vestindisk Selskab.

12 Slaveriet i internationalt perspektiv

Afrikas tidligere økonomi var helt afhængig af slaver. I store dele af Afrika var 30-50% af befolkningen slaver (D. Stillwell: Slavery and slaving in Afrika. 2014). Med europæisk slavehandel fik de en stor eksportindtægt som omsattes til eftertragtede europæiske varer. Den sidste afrikanske stat, der endeligt kriminaliserede slaveri var Mauritien i 2007. Den islamiske verden har i hele sin eksistens haft sorte slaver i alt nok i mindst samme størrelsesorden som den transatlantiske. (R. Segal: Islams black slaves. 2001; J.A.C. Brown: Slavery and Islam. 2019; T. N'Diaye: Le genocide voile. 2008). Islamiske pirater hærgede nordkysten af Middlehavet efter bytte og slaver. De kom endda til Island 1627. Frederik IV oprettede 1715 en slavekasse til frikøb af slaver (der skønnes at have været 4-5000 dansk norske slaver). (R. C. Davis: Christian slaves muslim masters. 2003; G. Milton: White gold. 2004; K. Valeur. Slaveriet indenfor Islam. 2013). Det må med for at få det rette perspektiv.

13 Danske skæbner på de Vestindiske Øer

I disse identitetspolitiske tider kan man frygte en udstilling med fokus på slaveriet og meget lidt andet. Personligt var to af min oldefars brødre palantagebestyrere på St Croix og efterlader sig mulat

familie (hvis man må bruge det ord) derovre og enkelte i Danmark. Der var mange spændende danske skæbner på øerne. Det økonomiske aspekt af koloniseringen skal også behandles sobert og upolitisk.

14 Neutral/objektiv skildring af historien

Bred historisk formidling uden ensidig fokusering på hvordan enkelte grupper bedømmer historien (især slavehandel). Bevar Vestindisk Pakhus som museum. Er sidste off. ejede pakhus. Monumenter/statuer m.v. kan forsynes med tavler/ elektronisk info i stedet for at fjerne disse. Vedr. slavehandel: sæt i relief- lille del af økonomien i "kolonitiden" og gerne historisk fokus på slaveri generelt.

15 Faghistorisk funderet, tak

Man kan ikke dømme fortidens personer med nutidens normer. Kolonitiden må beskrives ud fra et fagligt perspektiv, så man kan forstå disse menneskers ageren. Ideologisk drevet moralisme og protestantisk inspireret selvpineri hører ingen steder hjemme.

16 Island, en dansk koloni

Der er egentlig ingen forskel mellem behandlingen af Island og behandlingen af eksotiske kolonier i Danmarkshistorien. Det danske kolonistyre begynder med oprettelsen af Handelsmonopolet i begyndelsen af 1600-tallet. Monopolhandelen hægter Island uden for det danske samfund og isolerer det. Samtidig beskyttes det på en besynderlig måde. Forholdet minder meget om forholdet til Grønland i 1800- og 1900-tallet. Selv beskriver islændinge situationen som redningsaktioner for „vores fattige land“. Hvad gjorde man? Hvad gjorde man ikke? Hvorfor var Island nedsunket i fattigdom indtil 1900, da befolkningen omsider tiltager sig selvbestemmelse?

17 Realistisk historisk "sandhed"

Realistisk historisk "sandhed"

18 Retvisende historie

Historien skal fremstå så retvisende som overhovedet muligt, så man afdækker hvem og hvorfor de var en del af hele 'op sættet' omkring kolonierne; Plantage ejere - hvordan de skaffede arbejdskraft, og hvordan de behandlede dem. Rederier - hvilke ruter de sejlede og med hvilken last, hvordan var forholdene ombord. Købmænd - hvad de handlede med og til hvem. Og alle andre, der også var en del af det at holde kolonierne kørende, så man får en forståelse for hvad og hvordan det har været, og derved selv danne sig et billede og mening om den tid. Jeg ønsker ikke at det skal ses igennem 'woke' briller !

19 Del af et søfartsmuseum

Slaveriet har ikke fyldt nok i Danmarkshistorien til at få et museum. Svenskerne har vel heller ikke engang et museum specifikt om udryddelsen af danskerne i Skåne, Halland og Blekinge. Historien om slaveri kan måske få en afdeling på søfartsmuseum eller nationalmuseum el.lign. Dette indlæg er intet forsvar for historien, men en anke mod en krænkelsekultur-modedille.

20 I Danmark er jeg født

En udstilling om Danmarks kolonitid skal handle om det samlede billede, af hvilket slaveri kun var en mindre del, og i hvilken sammenhæng Danmark fremstår bedre end alle andre samtidige. Vor kolonitid handlede om uendeligt meget mere, fra opdagelsesrejsende til foregangsland mod slaveri. Vi var det lille land hvisammerslag hørtes rundt om jorden. Et lille land med et globalt perspektiv og stor virkestrang, og en tid som vi med rette i det store hele kan være stolte af. Og det er den historie, vor stolte historie, både de danske skatteydere og turisterne gerne vil se.

21 HVEM eksporterede afrikanere?

Afrikanere eksporterede afrikanere, fortæl venligst den sandhed... samtidigt med den sandhed at det ikke var "almindelige" europæere der slavebandt afrikanere, men rigmænd, entreprenører og ikke mindst royale og såkaldt "adelige" investorer.

22 'Ideen bør slet ikke realiseres'

23 Pelshandel

I den aktuelle mink debat er den brede offentlighed uvidende om, hvorfor vi i Danmark har været "world's leading" indenfor pelshandel og mink opdræt. <https://www.kopenhagenfur.com/en/> Der ville ikke være pelshandel og mink i Danmark, hvis det ikke var for de Grønlandske fangere. Før man begyndte minkavl, var der driftige pelshandlere med internationalt netværk, der i generationer havde handlet med grønlandsk pels og skind. Det hele begyndte med Grønlandske fangere.

24 Dansk kolonihistorie – unplugged

Målet med min ide er at udbrede dansk kolonihistorie på saglig vis til alle, der har interesse i at lære om denne. Midlet er at bruge de kommunikationskanaler, der tilbydes i dagens Danmark, primært de digitale kommunikationskanaler, websites osv. Vi skal afgrænses os fra, at: 1. "Udstille" dansk kolonihistorie ud fra en bestemt synsvinkel - dansk kolonihistorie skal dokumenteres og formidles ud fra den løbende, seneste viden om emnet. Dansk kolonihistorie kan ikke formidles som et øjebliksbillede i form af et billede, maleri, skulptur, bygning o.l. Dansk kolonihistorie forandrer sig løbende afhængig af den tilkomne viden. 2. Forherlige dansk kolonihistorie - vore kolonier på den tid, ligesom vore nuværende "kolonier" (Grønland?), havde bestemte formål og opgaver. Disse formål og opgaver skal lægges frem som en del af dansk kolonihistorie - uden omsvøb og uden forherligelse. 3. Dansk kolonihistorie skal ses i en sammenhæng og kontekst: Dansk kolonihistorie er ikke bare vore kolonier, men også vores samhandel i samme tid med f.eks. Kina. De danske kolonier opfyldte et formål, det gjorde Kinahandelen også. Både kolonier og Kinahandel gav penge i kassen, som både kunne bygge store dele af København og bygge en stor flåde af handels- og krigsskibe. 4. Vi skal være ærlige, transparente og så vidt muligt objektive i formidlingen af dansk kolonihistorie. Ingen grund til at skjule noget, skamme sig, give undskyldninger, betale erstatningen osv. Dansk kolonihistorie fandt ikke sted i nutiden med nutidens normer og værdier, men derimod i datidens kontekst af normer og værdier. Ideen er at formidle dansk kolonihistorie via TV, podcasts og lignende digital formidling. TV rammer de fleste danskere, også den ældre generation, der måske ikke er så digital. Podcasts er nutidens "historiefortælling", når vi bevæger os fra det ene sted til det andet.

Fortællingen skal være objektiv, dvs. ikke kun fra en dansk synsvinkel, men også inkludere synsvinklen fra "kolonien" og andre internationale kilder, der har en mening om sagen. Der skal ikke være filtre på denne fortælling, så forsvinder ærligheden. Resultatet skal være den ærlige fortælling, hvor folk med en mening kommer til orde, så vi undgår at smide flere værker i havnen. I stedet for at smide værker i havnen skal vi have diskussionen op på bordet og ud til folket, f.eks. via de digitale sociale medier. Hvad betød kolonierne for samtidens Danmark og de lande, hvor kolonierne var lokaliseret? Hvad betød kolonierne for både Danmarks og koloniernes eftertid?

25 Sagligt funderet formidling

Det må være uomgængeligt, at formidlingen af Danmarks forhold - og forholdene i - Danmarks kolonier funderes på saglighed, videnskabelighed, historisk forskning og empirisk evidens, så den for øjeblikket altoverskyggende politiske korrektheds ikke sætter en politisk dagsorden for formidlingen. Formidlingen på museet må forholde sig objektivt til den historiske relation til steder og begivenheder, så formidlingen ses med udgangspunkt i samtidens og ikke nutidens normer og værdier.

26 Inspiration til formidling

Formidling af Danmarks slave og kolonifortid, er allerede i den indledende fase blevet et kontroversielt emne. For hvordan formidler man sagligt sin egen mørke historie? En i mine øjne virkelig god løsning, finder man i München på "The Munich Documentation Centre for the History of National Socialism". Her har man fokuseret direkte på det faktum, at nationalsocialismens fødested er München. En vigtig indfaldsvinkel er, at der er tale om et dokumentationscenter - ikke et gængs museum. Det giver plads til fordybelse og eftertanke. Det virker og er stærkt - uden på nogen måde at være belærende eller fordømmende. Hjemmesiden findes her: <https://www.ns-dokuzentrum-muenchen.de/en/documentation-center/about-us/>

27 Internaliseret racismes udtryk i Grønlandske personportrætter

Ca. år 1900 var William Thalbitzer og andre med fotoapparat på besøg i Angmassalik området, og lavede en del fotos af selvbevidste og stærke personligheder. Samtidige tagne portrætter af vestgrønlændinger kunne stilles op i en modsat kolonne, for at løfte en flig af denne internaliserede racisme, - med lav selvtillid og nærmest skam-, der synes i mange af disse Grønlændere der havde ca. 200 års kolonial arv på det tidspunkt.

28 Faktuelt

Hold det faktuelle og uden ideologiske fortolkninger. PLEEEASSE

29 Økonomiske konsekvenser i dag (og benchmark)

Jeg synes man skal koble det op til nutiden og sige: Hvordan hænger erhvervslivet i dag sammen med de ting der skete under kolonitiden. Det kunne også være spændende at benchmarke med andre kolonier af samme størrelse og tidsperiode og se om de danske er bedre eller dårligere samfund i dag end de andre.

30 Fortiden renses for nutiden

Lad os se hvordan verden så ud med de menneskers øjne som oplevede kolonitiden. Lad os komme hele vejen rundt, så vi får hele historien, og med alle aspekterne. Lad os se kolonitiden som den så ud i samtiden og hvad den betød efterfølgende for mennesker og samfund. Og lad os få kontraster og forskelligheder med uanset hvordan vi ser på det i dag. Og uanset hvor grimt eller smukt vi i dag syntes det er.

31 Balance

Lige vægt på de kulturtræk, der forsvandt (hvad enten de blev undertrykt eller blot mistede relevans) og de kulturtræk, der overtog (hvad enten de blev påtvunget eller blot voksede frem). Begge dele set i lyset af, at tættere kontakt (uanset kvalitet) nødvendigvis må fremme en "enhedskultur" og må have økonomiske aspekter for at være stabil.

32 Danmark: Fra kolonimagt til verdens hyggeligste land

Vores ide til formidlingen af kolonitiden er følgende: Det skal være en midlertidig udstilling på et museum som skal vise historien og livet i kolonierne. Man skal blive klogere på skyggesiderne bag kendte danske personer, som har været indblandet i tiden. Første del af udstillingen vil være en minifilm som kan give de besøgende en baggrundsviden om kolonitiden. På den måde vil alle kunne besøge udstillingen. Filmen skal bestå af små klip der viser livet i kolonierne, og især præsenterer vigtige personer. Her ville det være skuespillere der spille de forskellige mennesker. man hører generelt om Danmarks indblanding i slavehandlen, hvornår det var osv. Efter filmen skal man gå ind i det næste rum som vil være en lang gang. Man vil her blive guidet igennem en slaves liv. De fortæller direkte om hvordan de blev hentet, til livet i kolonierne og friheden. Det skal være interaktivt og der skal undervejs være siderum hvor man kan få lov til at se præcis hvordan de levede og gå rundt som de gjorde. Der skal derudover også være skærme hvor man kan se en mini video samtidigt med at man kan tage høretelefoner på og høre. Der skal være få tekst plakater, da udstillingen skal fokusere mest på føle, lytte og se. Dog vil der være mulighed for at læse hvis man er til det. For at fremstille nogle af de kendte danskere der var indblandet i slavehandel, vil vi stille plakater / papfigurer op af dem med alt deres rigdom, hvor når man så går om bag dem, kan man læse og se afbildninger af alt den ræd de faktisk skabte / deltog i for at blive rige. Vi synes at udstillingen skal fokusere på at alle skal kunne være underholdt, børn som voksne. Samtidigt med at man følger en slaves liv skal udstillingen også vise udviklingen i kolonitiden. På den måde skal man kunne se hvordan det udvikler sig gennem tiden. Helt i starten blev man præsenteret for begyndelsen og derfor kan man undervejs på indblik i udviklingen. Til Sidst skal man tages ind i et rum. Rummet skal vise hvilke spor af kolonitiden der ses i dag. Der fortælles om hvordan nutiden forholder sig til de gamle slaveejere, og de demonstrationer der forekommer i dag på grund af håndteringen af slavehandel.

33 Eksotisk udstilling

Udstillingen skal være baseret på malerier, små statuer samt modeller af forter, centrale personer mm. Ideen er, at når man ser på et kunstværk omhandlende kolonitiden, vil der være en QR-kode ved siden af værket, som vil føre de besøgende til et kort lydclip om det givne værk. Dette lydclip kunne f.eks. være en forklaring på et maleri, eller en oplæsning fra en dagbog. Dette ville forhindre, at der er for meget tekst, de besøgende skal læse, som ofte ville afholde folk fra at opsøge

udstillingen. Et kort over Dansk Vestindien, oplyst ved en projektor, kan fungere som en interaktiv måde hvorpå besøgende kan lære diverse steder i Dansk Vestindien i kolonitiden at kende. Vi synes, at det er vigtigt, at der både er et dansk og vestindisk perspektiv, samt synspunkter fra samtiden og nutiden.

34 Historien om Danmark: Kolonisering og slavehandel

En mulighed kunne være produktionen af et afsnit eller to i DR-serien "Historien om Danmark" med værten Lars Mikkelsen, som omhandler Danmarks kolonihistorie og nationalskam. På nuværende tidspunkt består serien af 10 afsnit, men ingen af disse skildrer den danske kolonisering og slavehandel. Perioden udgør en vigtig del af vores nationalhistorie, som stadig er af betydning i nutidens debatter. Derfor er det også vigtigt at drage referencer til i dag ved inddragelsen af kontroversielle monumenter, der findes rundt i landet. Vi er fra Ordrup Gymnasium, og blev introduceret for "Historien om Danmark" både i hjemmet og gennem undervisningen. I begge forbindelser fungerede serien til dens formål, fordi formidlingen både er medrivende og informativ.

35 Episke oplevelser af kolonitiden og samtiden

Det har betydning at vi som publikum "ser" udstillingen, oplever fortællingerne med alle vores sanser. Det vi er følelsesmæssigt involveret i, husker vi sammen med visuelle billeder. Jeg foreslår en sansende udstilling af 3D billeder, lys, dufte og at vi følger udvalgte hovedpersoner i udstillingsforløbet. En fortælling hvor du "bliver" den karakter du udvælger- hvor du også som publikum skal træffe valg, som er afgørende for historiens udvikling. (kontekstafhængig af kolonitidens vilkår og regler). Datidens vilkår sat i perspektiv tid med samtiden. Refleksioner omkring identiteter og integritet som forhistoriens ekko til vores hverdag. Det giver en indlevelse som de fleste vil huske. Kulisserne skal være så autentiske som muligt, med gamle antikke originaler, farver og rammer. Teknologien i forhold til virtuelle 3D/4D skal matches ind i "koloniens verden". Alle sanser skal stimuleres, herunder fællesskab og den taktiske sans, være børnevenligt således at oplevelsen kan sanses kropsorienteret gennem bevægelse så hele familien kan være med (fra mindre til store børn). Dele af udstillingen kan forgrene sig id til undervisningsmateriale der kan formidles i forskellige sammenhænge, på skoler andre institutioner mv. Disse ville kunne føres tilbage til "hoved-museet" og forfølges for at koble mere læring og viden på. Evt. Forskellige moduler tilrettelagt alderssvarende. Digitalt, og andet materiale fysisk og virtuelt. Evt. Muligt selv at skrive sin imaginære hovedperson ind i fortællingen. Tag os med til kolonitidens verden. Igennem en sansende, forøgende oplevelse på flere niveauer. Lad fortællingerne om mennesker, kulturen og ekkoerne leve igennem os 🙏👂

36 Økonomisk gevinst ved slavehandel.

Det kan godt være, at DK ikke tjente de store penge på slaver og deres arbejde, men i og med, at vigtige handelspartnere i Europa gjorde, smittede det i høj grad af på dansk økonomi, bl.a. ved handel landende imellem.

37 formidling: slaveri var almindeligt på den tid...

...hvor der blev transporteret slaver til danske kyster. Stammekrige i Afrika. Arabiske muslimers slavekultur. Slaveri op gennem de seneste 5000 års historie bør omtales: Krigsbytte, ran mv.

38 skibsdæk med slaver

udsnit af skibsdæk med slaver, så man kan se hvor tæt de lå. Fokus på en slaves vej fra stammekrig over salg, overfart, arbejde i plantage mv.

39 Koloniudstilling i Tivoli sommeren 1905

Nutidens danskere er (bortset lige fra denne Corona-tid) vant til at rejse ud i verden og selv opleve anden natur, kultur og mennesker. Men går vi tilbage til 1905 var det meget få, som rejste og der fandtes ikke TV eller film. Zoologiske haver fremviste dyr fra fjerne egne. Tivoli lavede udstillinger med mennesker fjerne fra egne. Der var kinesere i 1902, og i 1905 var der udstillet folk fra de Vestindiske Øer. Det synes vi i dag er både racistisk og absolut forkasteligt. Men koloniudstillingen skal også ses, som datidens forsøg på at fremstille DK som en kolonimagt. Udstillingen præsenterede håndværk, genstande og mennesker fra Vestindien, Grønland, Færøerne og Island. I dag er udstillingen nok mest kendt for den lille dreng fra St Croix, som blev i DK og uddannede sig til folkeskolelærer. Han flyttede til Nakskov og blev viceskoleinspektør. Han hed Victor Cornelins. Man evt. ud fra fotos og udstillingskataloget genskaber noget af udstillingen.

40 Kolonihistorisk museum

Først tak for denne moderne mulighed for at bidrage. Museet skal være et museum med både (døde) effekter, billeder, udstyr, møbler etc. fra vores tidligere kolonier, og (levende) debatter, film, audiooptagelser, teater-/foredragssal og undervisningslokaler (spørg Planetarium). Evt. lån af effekter fra andre museer. Skoleklasser skal kunne komme og se og høre. Museumsguider er til stede. Rundvisninger. Museumsbutik med salg af bøger plus cafe. Særudstillinger kunne være fra én koloni historisk, eller fra nye besøg derud. Forskningsresultater præsenteres i foredragssalen. Samarbejde (evt. kontor) med relevante foreninger fx DWIS. Mødelokaler, kontor, handicapvenlighed, ventilation. Studielokale/bibliotek/computer til digital viden. Evt. udlejning af sal (indtægter). Ansættelse af kommunikationsperson, der både står for traditionel hjemmeside, men også SOME-produkter. Bred moderne museumsbestyrelse. Advisory Board med forskellige kompetencer (formidlings, ledelse, historisk, journalistisk, økonomi, arkitektur etc.).

41 Sundhed og Sygdom i tidligere Dansk Vestindien.

Da Brødremenigheden sendte missionærer til St Croix i første halvdel af 1700tallet, døde et stort antal af dem i løbet af kort tid. Rystende læsning. Men det kunne slet ikke måle sig med de mange slavegjorte afrikanere, som efter den frygtelige tur over Atlanten blev sat til hårdt arbejde på sukkermarkerne. På plantagerne var der små hospitaler, for man ønskede arbejdsduelige slaver. Derfor havde plantagerne små køkkenhaver, som kunne supplere den alt for lille ugentlige madration, som slaverne fik udleveret. Alle slaver blev koppevaccineret. Der blev også oprettet et jordemoderkorps uddannet i DK. Slutningen af den danske periode var en hård tid for mange arbejdere, som var uden sikkerhedsnet. Børnedødeligheden var uhyggelig høj. Derfor blev der udsendt både sygeplejersker (Røde Kors) og diakonisser (med kgl. bevågenhed) til Vestindien. Der

blev oprettet flere børnehjem på initiativ af den lutheranske kirke. Et af dem "Queen Louise Home" på St Croix findes stadig, og det er så vidt jeg ved, det eneste børnehjem på US Virgin Islands i dag.

42 Trankebar i relation til Pondicherry (Pudicherry)

Pondicherry ligger ved kysten ca. 100 km nord for Trankebar. Den blev etableret af Frankrig som koloni i 1674, dvs. senere end Trankebar. Potentialet for etablering af en koloni er stort set ens på de to lokationer. Frankrig investerede massivt i udbygning af kolonien og i dag er der et velfungerende bysamfund med 600.000 indbyggere. Dette kan anvendes til at illustrere hvordan Danmark ikke forstod at udnytte det potentiale der var i Trankebar, at der ikke blev investeret og ikke blev udsendt tilstrækkeligt med skibe. At Trankebar så i dag står tilbage som et interessant museum og med de tidligere danske koloniers flotteste fort er så en anden sag.

43 Relatering til omgivende samfundsforhold i tiden

M.h.t. slavernes forhold på De Vestindiske Øer bør forholdene for de stavnsbundne fæstebønder og den fattige landbefolkning i Danmark i 1700-tallet og begyndelsen af 1800-tallet inddrages. Slavernes forhold skal selvfølgelig beskrives men bør også relateres til datidens forhold i Danmark.

44 Den danske vinkel

Jeg anerkender selvfølgelig, at datidens behandling af og forhold i øvrigt for slaver og den indfødte befolkning bør belyses tydeligt og objektivt, men uden "Queen Mary" romantik: Et dansk museum må dog også i større omfang dokumentere, hvordan livet var for danskfødte udsendte (embedsfolk, soldater, sundhedspersonale m. v.) og civile hvide (f.eks. næringsdrivende). Med andre ord et fagligt museum, der også ud fra et dansk perspektiv dækker hele historien om den brogede kolonitid.

45 Kolonihistoriens år

På linje med "Industrikulturens år" i 2007, kunne man lave et tilsvarende år med fokus på kolonihistorien. Her ville der være puljer at søge til forskning, indsamling, formidling etc., så kulturinstitutionerne opfordres til at sætte fokus på en glemt/overset del af historien, som de fleste institutioner forsømmer i dag. I "Kolonihistoriens år" skulle der også i skolerne arbejdes med emnet, der skulle udvikles undervisningsmaterialer og kompetencer i undervisning af emnet. Der kunne udbredes interkulturelle møder i hele landet, debatter, kunst og tv-udsendelser. Alt dette kunne give et grundlag for en bredere viden og bevidsthed både i befolkning og kulturliv som udgangspunkt for et kolonihistorisk center, der også skal huse forskningsbaseret formidling.

46 Interkulturelle kompetencer

I forbindelse med at Museum Vestsjælland har undervist i den transatlantiske slavehandel og kolonitiden siden 2017, er det erfaret at lærere og elever kan mangle både sprog og handlemuligheder i forhold til at arbejde med et stofområde, hvor racisme i fortid og nutid spiller en stor rolle. Der skal være mulighed for at klæde lærerne bedre på i forhold til at træde ind i klasserummet og arbejde med dette område, så alle elever kan føle sig trygge. Derfor har vi et ønske om at kunne tilbyde lærerne et kursus i interkulturelle kompetencer.

47 Danmarks kolonihistorie @home

En serie af digitale samtale som afhandler temaer om Danmarks Kolonihistorie med et billede eller skulptur som udgangspunkt á la SMK @ Home som SMKs formidlingsafdeling skabt og faciliterede mens der var lockdown. I SMK @ Home der var tale om meget små grupper, så der var plads til fordybelse og diskussion. Det digitale format gjorde at der var folk fra hele Danmark med - ikke kun Hovedstaden. En formidler drev diskussionen - men det kan også være en oplæg fra en kurator, ligesom det blev gjort i en test af SMK Bespoke, hvor der var tale om en lidt større gruppe som blev delt i tre diskussionsgruppe. Har ikke input til hvilken temaer kunne være relevante.

48 Kilder for et Kolonihistorisk Museum

Når referencegruppen skal søge kilder til indholdet for et kommende Kolonihistorisk Museum skal gruppen være opmærksom på, at Dansk Vestindisk Selskab har samlet alle de specialer, der er skrevet i både Danmark og i udlandet og som vedrører Danmarks tid som kolonimagt. Selskabet råder over 49 specialer vedrørende Dansk Vestindien (Link: <https://dwis.dk/elektronisk-bibliotek?field19%5B%5D=special&gsearch=1&moduleId=249&ItemId=217&match=all>) og 20 specialer vedrørende øvrige kolonier (Link: https://dwis.dk/elektronisk-bibliotek?field19%5B%5D=special_world&gsearch=1&moduleId=249&ItemId=217&match=all)

49 Sundhed i de danske kolonier

Et emne som et kommende Kolonihistorisk Museum kan tage op er "Sundheden i de danske kolonier". Børnedødelighed, ernæring, sundhedspersonale (udsendte sygeplejersker mv.), dødelighed (gennemsnitslevealder for hhv. blanke og sorte), levestandard

50 Afrikansk kultur på US Virgin Islands i dag

Fra det øjeblik de tilfangetagne afrikanerne satte deres fod på de tidligere Dansk Vestindiske Øer, blev der gjort alt for at fratage dem deres identitet, sprog og kultur. Det lykkedes med sproget. Men store dele af deres kulturarv er stadig meget levende, eller blevet blandet med en dansk/europæisk kultur i mere eller mindre grad til et andet udtryk - til et nyt og spændende mix. Her tænker jeg bl.a. på musik og sang, dans og mad. Karneval med alt hvad det medfører af parader, kostumer, stiltedansere, karing af Queens, og "j'ouvert" (dans om natten til solen står op). Julemusiktraditionen "Serenading". Quelbemusikken og Quadrilledans. Bambouladans. Den lokale mad er meget velsmagende: Bl.a. Calaloo, Johnny Cakes, konkylie i smørsovs og stuvet ged. Men der er også alt det mere uhåndgribelige: Omgangsformer, ritualer og historiefortællinger. Ja, den afrikanske kulturarv stadig levende.

51 Samarbejde med kulturinstitutioner i US Virgin Islands

På US Virgin Islands finder der en række kulturinstitutioner, som et fremtidigt kolonimuseum ville have stor fordel i at samarbejde med. Disse kulturinstitutioner ville bestemt også få stor nytte af et samarbejde over Atlanten. Her er nogle af dem: St John Historical Society. St Thomas Historical Trust. Caribbean Genealogy Library (St Thomas) Caribbean museum center for the arts (St Croix) Society of Virgin Islands Historians (St Croix) Måske allermest interessant: In Search of Identity, et projekt for både St Croix og St Thomas i samarbejde med DK.

52 Inddragelse af Nyholm

Den danske flådes krigsskibe blev bygget på Nyholm, og de var et væsentligt led i og forudsætning for Danmarks kolonihistorie. For eksempel manglede Asiatisk Kompagni i slutningen af 1700-tallet tonnage og erhvervede tre krigsskibe, Disco, Mars og Pommern, for at bruge dem som handelsskibe, bl.a. til Trankebar. Jeg foreslår derfor, at (dele af) Nyholm bliver inddraget som en del af det kommende kolonimuseum, hvor man forklarer nærmere om flådens betydning for Danmarks evne til at erhverve og opretholde kolonier. Jeg mener, at det vil egne sig godt som en del af det kommende museum og som endnu en facet af kolonihistorien. Mange af de århundreder gamle, bevarede bygninger på Nyholm er jo fra kolonitiden og ville derfor være den perfekte ramme for museet. En model af Disco efter de originale tegninger på Rigsarkivet findes på Museet for Søfart i Helsingør.

53 Aktørdreven narrativ.

Jeg har tidligere haft succes med, at fremstille kort aktørdreven formidling i format af lydspil/podcast. I det tilfælde tog jeg udgangspunkt i et nede fra - perspektiv på historien i forbindelse med en konkret event, - i det tilfælde var det en flugt fra Livø anstalten, der blev dramatiseret og anvendt ved Vesthimmerland museum. Men formatet kan sagtens oversættes til andet historie, man kan f.eks. tage udgangspunkt i en slaveejer, den slavegjorte, eller en anden fortælling om en aktør, der kunne give et tæt indblik i følelser og det levede liv, hos den pågældende. - På den måde kan i forholdsvis billigt bringe det fortidige menneske frem i lyset, i et let og relaterbart format, som ikke desto mindre er både underholdende og stærkt formidlende.

54 Jordemødre

Efter handel med slavegjorte blev forbudt, blev det vigtigt, at sikre reproduktionen af de slavegjorte i Vestindien, hvor aborter og spædbørnsdød var høj. Derfor sendte man fødselshjælpere i København i 1759'erne. <https://www.virgin-islands-history.org/historien/kolonimagt/jordemoedre/>
http://www.virginislandsdailynews.com/news/midwives-dedication-to-preserving-a-population/article_96747292-d435-5b37-a5be-7dfaedd91817.html Tilsvarende kunne man berette om fødselshjælpen på Grønland og muligvis flere tidligere kolonier: <http://www.viborgslaegt.dk/files/JordemoderVesti2015.pdf>

55 TRANKEBAR. GRØNLAND

DET ER 2 STEDER SOM JEG MENER SKULLE VÆRE MED I EN FORTÆLLING OM KOLONIHISTORIEN. FØRST TRANKEBAR. DER ER EN KÆMPE FORTÆLLING OM HVORDAN EN HANDELSSTATION FIK EN KÆMPE BETYDNING I HISTORIEN HELT OP TIL IDAG. VORES FØRSØG AT OPBYGGE EN MELLEMSTATION PÅ NIKOBARØERNE. HVOR MISSIONÆRER FRA BRØDREMENIGHEDEN FRA TYSKLAND, HVOR DE OGSÅ KOM TIL DANMARK -CHRISTIANSFELD. VESTINDIEN ER PÅ MANGE MÅDER FIN OG OK, MEN ER DET KUN FORDI MAN SKAL HAVE DÅRLIG SAMVITTIGHED. SKAL VI KUN OPBYGGE NOGET FORDI VI HAR DÅRLIG SAMVITTIGHED. SÅ SKAL VI OGSÅ HAVDE DÅRLIG SAMVITTIGHED OMKRING GRØNLAND. HVOR VI SENDTE BØRN TIL DK. JEG MENER. AT ET MUSEUM OM VORES KOLONIER I VESTINDIEN, AFRIKA, ØSTINDIEN, OG ALLE DE ANDRE STEDERHVOR VI HAR NEDSAT OS. JEG ER GODT NOK IKKE MEDLEM AF VESTINDISKE FORENING. (HAR VÆRET DER) MEN VÆRET FORMAND FOR FORENINGEN TRANKEBAR. OG KASSERER I ØJEBLIKKET. VI HAR I MANGE

ÅR VÆRET I TRANKEBAR, MEN IKKE KUN DERFOR SYNES JEG, AT ALLE VORE UDENLANDSKE KOLONIER BØR VÆRE MED I FÆLLESSKABET. DET KAN BLIVE EN TRIST HISTORIE, AT VORES BEHANDLING AF ANDRE MENNESKER, SOM VI BETRAGTEDE SOM ANDENRANGS MENNESKER. DET VAR BARE MIN MENNIG. Dette er ikke foreningens deltagelse men kun min.

56 Afrika

Det er vigtigt at fortælle om afrikanerne som selv solgte deres borgere som slaver til Danmark og mange andre lande

57 Forstå holdningerne - formidling af en debat der i sjælden grad forbinder

Jeg forestiller mig at der som en vigtig del af formidlingen kunne være det politiske, holdningsmæssige aspekt. Man kan ikke fremstille tingene objektivt alligevel (mindre end normalt), hvis det skal gøre os klogere i dag. Hvis én siger fx "sukkerproduktion" myldrer det frem med antropologiske, produktions-/dyrkningsrelaterede, identitetsmæssige, fordelingspolitiske, økonomiske holdninger osv. i hver sine retninger. Sådan må det være, og det ville være skønt at gå på museum og kunne få en bedre forståelse af, hvad det for en debat derude og hvorfor det sætter sindene i kog - forstå what's the fuss, få præsenteret hvad det er for nogle linser de forskellige elementer i historien kan ses gennem. En slags udstilling om kolonihistorie-DEBATTEN! Altså ikke "kun" om historien fra dengang til nu, men de mange vinkler på historien. Denne del kan evt. være integreret i formidlingen på tværs i udstillingen, så det ikke (alene) kommer som et afsnit for sig. En formidling af debatten, der forbinder nutid og historie, måtte i mit forslag gerne føre til en højere grad af forståelse af nutiden i hhv. koloniserende og koloniserede (i forskellige afarter) lande, helt aktuelt, og i internationale dynamikker og organiseringer. Kolonihistorie som emne er meget interessant, fordi her spiller historien (og historieskrivningen) virkelig en rolle i nutiden og det gør derfor emnet super relevant at arbejde med for et kulturhistorisk museum. Vel derfor et drømmeemne at få lejlighed til at arbejde med som formidler af historie og samfund, tænker jeg. Det gad jeg faktisk godt arbejde med. Jeg er ledig 10 timer om ugen, er akademiker i formidlingsboldgaden og god til at balancere i politisk røre. I siger bare til! En tanke mere: Et særligt underemne om dét med historien i nutiden kunne evt. give indblik i jeres særlige faglige, generelle indsigt her, da dette emne sætter det hele lidt på spidsen. Det var min idé. Jeg håber den kan bruges. Jeg glæder mig meget til at opleve formidlingen i fremtiden og lover at tage både en yngre og en ældre generations familiemedlemmer med.

58 KOLIBRI- En forsknings -og formidlingsprojekt der afprøver udstillingsformater, dialogbårne arrangementer samt faciliterer og formidler en række aktørers forskning i et frugtbart tværfagligt miljø.

Formål KOLIBRI vil gøre en permanent institution flyveklar: I 6 år tester KOLIBRI feltet ved at: huse og formidle forskningsprojekter - udvikle UV-materialer – møde publikum i et engagerende program – etablere en digital + fysisk formidlingsdel med central info om kolonialismen (K). Alle elementer evalueres i et slut-prospekt med anbefalinger. Ramme 3.000m2 ledigt i Strandgade 27b, pt indrettet til udstilling, multifunktionssal, kontor, cafe og publikumsfaciliteter. Koncept Af operationelle hensyn prioriteres kilder og fortællinger båret af tekst & sprog. Forestillingerne om K er formet af disse –

men de skal opdateres og udbredes. Udvalgte emner uddybes i tværfaglige projekter. K behandles som internationalt fænomen. K aktualiseres i dialogiske og medierende arrangementer og gennem kunst- og udtryksformer, primært (digitaliserbare): litteratur, musik, film, podcast; Sekundært (fysiske): samtidskunst, teater.

59 Jens Peter Thaae vej fra Tranquebar via Galathea til England

Født 3/10 1831 i Tranquebar. Far Premierleutenant, vagtmester på Dansborg Georg Alexander Thaae født i Birkerød. Mor Elisabeth Wilhelmsen Wodschow, født i Tranquebar. Faderen dør i 1832, moderen af kolera 1835. I 1845 sender Christian den ottende den første Galatheaekspedition ud på en jordomsejling, bl.a. for at lukke Tranquebar ned, og overdrage den til englænderne. Som forældreløs samles Jens Peter Thaae op, og rejser hjemad med ekspeditionen de næste to år. broderen Georg Fritz Dansborg Thaae forsvinder efter konfirmationen søsteren Sofie Marie Magdalene Thaae bliver sent gift i Chennai med Richard Kennedy. De er en del af min familie som jeg gerne ville vide mere om. Har besøgt Tranquebar, ligeledes de vestindiske øer samt Island hvor andre grene af familien har slået sine folder

60 Kolonihistorisk Center

Et videns- og oplevelsescenter med faglig formidling og debat samt kunstneriske udtryksformer. Centret (C) skal have tæt forbindelse til forskningsmiljøer i ind- og udland og indsamle viden herfra, samt skabe overblik over kolonihistoriske artefakter på danske og udenlandske museer (kultur- kunst og naturhistoriske) ift. indlån. Denne indsats danner base for C's udstillingsprogram– men C. har også en fast introduktion t. emnet. I formidling lægges vægt på at skabe oplevelser og inddrage kunstformer. Samtidig skal C rumme arrangementer om og kunstnerisk refleksion over kolonihistorien. Der udvikles undervisningsmateriale t. folkeskole og gymnasie. En stærk digital profil er central, så al aktivitet kan tilgås online og på engelsk. C tilstræber bred deltagelse fra tidligere danske kolonier.

61 Pulje for kolonihistoriske samarbejder og samskabelse

Der er behov for at styrke det internationale samarbejde, blik på og dialog om dansk kolonihistorie. Derfor skal der sammensættes en pulje under SLKS, hvorigennem danske kulturinstitutioner via årlige opslag kan ansøge om midler til samarbejder, enten i form af konferencer, rejser og feltarbejder til tidligere kolonier, eller til at tilknytte gæsteforskere, kunstnere eller andre specialister fra de tidligere kolonier. Arbejdsgruppen skal beskrive nærmere formål og kriterier for denne pulje.

62 Kolonihistorien digitaliseret

Der er et stort behov for adgang til kolonihistoriske kilder, både dansk og internationalt. Imidlertid er adgange hæmmet af, at kilderne ligger spredt på mange institutioner, og ofte ikke er gjort digitalt tilgængelige. Derfor skal der skabes en fælles, digital databrønd, hvori museer, arkiver og biblioteker kan placere relevante kolonihistoriske data, der skal understøtte andre formidlingsinitiativer: Scannede arkivalier, historiske fotos, genstandsfotos, 3d-scanninger og metadata – alt sammen open source og klareret med CC BY-SA-licens el lign. Arbejdsgruppen skal komme med et scenarie for databrøndens anvendelse i fx forskning, undervisning, slægtsforskning eller udstilling.

63 Kolonihistorie i hele landet

Kolonihistorien er aktuel for hele Danmark, for over hele landet har dens virkninger gjort sig gældende. Dette scenarie rummer et tværmusealt samarbejdsprojekt med deltagelse af landets fremmeste forskere, lokalmuseumsfolk, formgivere og eksperter fra tidligere koloniområder. Målet er at skabe og cirkulere et antal vandreudstillinger, der skal baseres på de nyeste forskningsresultater og formidlingstrends og involvere genstande udlånt fra de centrale, kolonihistoriske samlinger (Nationalmuseet, SMK og MS Søfart) såvel som fleksible elementer, hvor lokale historier kan fortælles. Formålet er at bringe kolonihistorien rundt i landet og stille den til rådighed for alle interesserede.

64 Kolonihistorie på fremtidens nationalmuseum

Historien om Danmark fortid som kolonirige skal kunne opleves og mærkes på fremtidens nationalmuseum. Vi forestiller os at præsentere kolonihistoriens lange linjer, fra tidlig kolonisering til afkolonisering, gerne på en fleksibel, ny og anderledes måde end det hidtil er set, med blik for at sikre, at også nye generationer får nye perspektiver på kolonihistorien. Udstillingen vil baseres på museets samlinger, samarbejde med landets fremmeste forskere, lokalmuseumsfolk, designere og i samskabelse med blandt andet aktører fra de tidligere koloniområder.

65 1. de fem racer - 2. intelligens træning og kolonihistorie

I . de fem racer med udgangspunkt i de 5 hoveder, der befinder sig på Nationalmuseet udarbejdes to oplæg 1. Hovederne fortæller hver for sig, hvorledes geografibøger i ca. 1895 beskrev racerne 2. De samme hoveder fortæller, hvordan verden i dag ser på de 5 racer. 3. Der udarbejdes arbejds materiale ti. Henholdsvis 4. og 9. klasse II.. Med udgangspunkt i Intelligenstræningen på Gammelholms Skole (beskrevet i Niels Bohrs Skole – Gammelholm Skole – v. Jens Tommerup – Jens Munks Forlag) udarbejdes et materiale, hvor datidens elever (Niels Bohrs klasse*) – med udgangspunkt i de fem hoveder diskuterer- kolonier, slaveri og hvorledes sporene fra denne tid findes omkring Skolen og dens placering tæt på Frederiksstaden og Vestindisk pakhus. • Når Niels Bohrs er valgt er det fordi fjernsyn og julekalender i 2022 har flere udsendelser om Niels Bohr. Samt at skolen, hvis leder senere blev kendt for sine modeller og pædagogik med anskuelsesundervisning. En angrebsmåde der vil være god til emner som kolonitid og Slaveri.

66 Center for kunst, kultur og forskning i dansk og europæisk kolonihistorie

Danmark mangler et videnscenter for kunst, kultur og forskning i dansk og europæisk kolonihistorie og dets indflydelse på i dag. Centeret skal fungere som kernepunkt for videns produktion og udstillingssted, med udstillinger relateret til spørgsmål vedr. kolonihistorien fra flere perspektiver og inkluderende en mangfoldighed af stemmer fra bl.a. tidligere koloniserede områder; Jomfruøerne, Grønland, Tranquebar, Ghana m.fl. samt fra Danmark og Europa. Stedet skal således kaste lys over ufortalte historier og forbinde verden på nye måder, samt udfordre vores historieforståelse via kunst og kultur. Se evt. Tropenmuseum i Amsterdam, Museum of Slavery i Liverpool eller Memorial Acte på Guadeloupe som mulige inspirationskilder. Vestindisk Pakhus er særligt egnet til at huse en sådan institution qua dets historie og mange kvadratmeter. Samtidig ville det være et fantastisk træk, hvis det blev en så massiv institution hvor Ph.d. forskning på sigt kunne tilknyttes.

67 Fælles kulturarv i folkelig musik og dans

Traditionel musik og dans kan og bør bringes i spil under konferencer, festligheder m.v. På de vestindiske øer blev traditionel musik og dans fra bl.a. Danmark brugt af både hvide og sorte. Fælles kulturarv. På øerne holdes der stadig liv i en del af denne kultur, som rummer nogle "missing links" i den danske dansehistorie. I Selskabet Danmarks Rigsspillemand benyttede vi 2017 til på St. Croix at hædre Quelbe-musikeren Stanley Jacobs. Dansk folkemusik har meget at genlære fra Vestindien. Link. I 2017 havde vi i Danmark besøg af dansetruppen We Deh Yah, der vedligeholder traditionel vestindisk dans, "quadille". Der er planer om at få We Deh Yah til Danmark igen. Link. I Danmark har ét orkester gennem 30 år dyrket og tolket den vestindiske musik. Siden 2017 har en lille gruppe af danske rigsspillemand og dansere også benyttet noget af dette fællesgods i projekt Kontradans. Noget lignende gælder for traditionel dansk/grønlandsk dans.

68 Virtuelt interaktivt kolonihistorisk læringsforum

Læringsforummet er et site, hvor museer, kulturinstitutioner og universiteter udveksler materiale med relevans for kolonihistorie og gør det anvendeligt for undervisere og elever i grundskole og på ungdomsuddannelser. Forummet skal være et organisk økosystem for udveksling og skabelse af viden og skal kunne tilgås af alle både hjemme, på museer og i undervisningen. Sitet skal bl.a. indeholde: -Virtuelle 3D-rum, hvor eleverne kan bevæge sig og interagere med genstande - Læringsvideoer, podcast, webinarer og spil - Materialesamling, hvor kilder og genstande stilles til rådighed i moderniseret/didaktisk form - og oversat til engelsk, så de kan anvendes af elever fra tidligere koloniserede lande - Kommunikationsvæg, hvor brugerne kan bidrage med egne personlige perspektiver på kolonihistorien.

69 En digitaliseret etage - uden Lyngvild (pakhus # 4)

Mange museer famler sig frem mellem klassisk udstilling og skærme. Det bliver ofte noget rod, der minder om byggemarkeder med reklamevideoer på skærme her og der. Folk ser skærm overalt - de bærer jo hver deres skærm. Museet må først og fremmest finde andre veje. MEN: det er klart at det er nødvendigt med skærme til visse ting, som eksempelvis denne: <https://www.youtube.com/watch?v=PmQvofAiZGA> Man kan også forestille sig skærme som på biblioteket (hvor forfattere venter på at fortælle), og lade efterkommere fortælle historien. Det kunne være en idé at samle alt digitalt på en etage, og udskifte enkelte elementer efterhånden som den tekniske udvikling bringer nye muligheder - meget gerne uden Jim Lyngvilds digtning og lignende

70 Sansning og oplevelse (pakhus # 3)

I et moderne museum er det jo nødvendigt med oplevelsesrum. Steder hvor man kan røre og prøve. Det er imidlertid afgørende for oplevelsen, at der er FORMAT over disse oplevelser. Det sker for ofte at der bliver indrettet noget der ligner et temaprojekt fra en folkeskoleklasse, hvilket bliver ynkeligt undtagen for småbørn. En restaurant/café med historiske og nye retter fra tidligere kolonier, vil også medvirke til at give museet format. Men igen: det kræver at det er gennemført. Nogle få ægte gedigne retter – hvilket sagtens kan gøres uden at det bliver dyrt – frem for det moderne cafékøkken tilført nogle pseudo eksotiske retter.

71 Kamæleon museum (pakhus # 2)

Dele af museet kan indrettes med diverse forvandlingsmuligheder, som en form for moderne teaterscene/rum. Flytbare vægge og mobil lyssætning til skiftende særudstillinger – som eksempelvis udstillinger om nutidens slaveri. Her kan også afholdes små koncerter, med den verdensmusik der blandt andet skyldes kolonitiden, eller levendegøres madlavnings- og håndværkstraditioner, religiøse ceremonier osv., med folk fra de tidligere kolonier, som holder liv i gamle traditioner, eller har videreudviklet dem i et moderne koncept.

72 Kolonial 2LGBTQI+ historie

(KØN I KOLONIERNE???) Var der cross dressing blandt kolonister og koloniserede oprindelige folk i Amerika, Afrika og Asien? Hvad er den komplette historie? Hvad ved vi om Queer befolkningen før, under og efter den danske-norsk kolonisering af Amerika og de oprindelige folk i Kalaallit Nunaat (Inuit: Kalaallit, Inughuit, livit), Dansk Vestindien (Taino folket og Kalinago folket), Afrika og Asien? Hvilken indflydelse har Danmark og dansk lov haft på de koloniserede lande og dets 2LGBTQI+ (2SLGBTQQIA+) befolkning og hvordan står det til i dag? Udskamning, forbud, etisk og moralsk syn? Kolonimagtens politik, lov, forbud vs. landets egne love i dag og love indført af de oprindelige folk? Man kan evt. dykke ned i: Grønland findes der grønlandske sagn nedskrevet om 2LGBTQI+ (2SLGBTQQIA+) blandt Inuit, Taino folket og Kalinago folket, relevante Afrikanske folk samt relevante Asiatisk folk. Inuit Termet: "SIPINEQ" - et spædbarn som skifter køn ved fødsel Andre termer blandt Inuit i Grønland og arktis der kunne være blevet tabt efter koloniseringen? Angakkoq/Åndemanerne så 2LGBTQI+ personer som stærke og mere kraftfulde Angakkut, da disse kunne og være med til ceremonielle begivenheder som ikke måtte overværes af det modsatte køn, dvs. de kunne overvære ceremonier hos begge køn. Termet Piaaqqusiaq: In Greenland, children who were dressed in clothing that mixed different gendered elements of clothing for protection following the death of a sibling (Ostermann 1938: 191; Thalbitzer 1912: 558). Saladin d'Anglure draws a connection between the roles of angakkuit and gender nonconformity, stating that "by straddling the boundary between sexes and gender roles [the angakkuq] was capable of straddling all boundaries, between the world of humans and that of animals, between the dead and the living" (2005: 138). In this way people who had swapped gender roles were especially poised to become angakkuit. In addition, he notes that, in Nunavut, angakkuit were assisted by a guiding spirit of the opposite sex, who then helped the angakuq change their gender identity in order to be more effective mediators. This suggests that, in some cases, angakkuit were identified by their gender nonconformity, while in others, the gender nonconformity results from the process of becoming an angakuq. In St. Lawrence Island, Alaska, anasik, whose genders combined masculinity and femininity, were seen as particularly powerful angakkuit (Lang 1998: 165-166). While, in this case, not all angakkuit were anasik, gender fluidity was considered a protection against evil spirits (ibid.). The ability of gender complexity helping to evade evil spirits has also been noted in Nunavik (Quebec), where individuals who were ordered to carry out executions wore clothing belonging to the opposite gender to hide from the vengeful dead (Saladin d'Anglure 1994: 98). kilde: <https://research.library.mun.ca/13252/1/thesis.pdf> Jeg er queer, og jeg ville se, om det var noget, der eksisterede, om jeg kunne se mig selv i fortiden. Mennesker, der opererer uden for seksuelle og kønsmæssige forventninger, har altid eksisteret i og bidraget til vores historie. At dele denne historie er afgørende, hvis vi er forpligtet til at fortælle en holistisk

fortælling om vores fortid. Et temastudie af lesbisk, homoseksuel, biseksuel, transkønnet og queerhistorie handler ikke så meget om at finde homoseksuelle mennesker i historien, som det faktisk udvider vores forestillinger om menneskelige relationer og kompleksiteten af menneskelig adfærd.

73 Slaveri i fortiden og nutiden

Vigtig med kontekst før og efter kolonihistorien. F.eks. slavegjorte i oldtiden, i Afrika, i Mellemøsten (ca. 15mill afrikanere og 1mill europæere). Der var stadig slaver i Tibet i 1905 og Bhutan(afskaffet i 1958), Saudi Arabien afskaffede det i 1962. Afslut udstillingen med nutidige slavegjorte. F.eks. gældslaver i Indien, sexslaver i Vesten og Asien, arbejdsslaver (byggeri og "stuepiger") i Mellemøsten. Samt Mauretanien hvor 10-20% af befolkningen stadig er slaver, trods afskaffelse i 1982. En ambassadørfrue fra "Afrikas horn" skrev for ca. 10 år siden hjem til en veninde: "Kan du ikke skaffe en slave, de er virkelig svære af købe her i London".

74 Vi er stadig koloniseret 2021 (Kalaallit Nunaat 1721-?) (Inuit Nunaat ???-?) - kolonialisme i Grønland i dag

Udnyttelseskolonialisme beskriver brugen af magt til at kontrollere et andet land med det formål at udnytte dets befolkning som arbejdskraft og dets naturressourcer som råmateriale. Ved at påtage sig udnyttelseskolonialisme søgte kolonimagten kun at øge sin rigdom ved at bruge det oprindelige folk som lavprisarbejdskraft. (bl.a. Fødestedskriteriet i Grønland, danskerne fik højere løn end grønlænderen op til 4-5 gange mere, Kryolit, Grønlandsk marmor, Kulmine, Udenrigspolitisk, Thule basen/Grønland som Danmarks forsvarspolitiske bidrag til NATO/USA, Grønlands Import fra Danmark) Grønland er stadig koloniseret af Danmark. Grønland er ingen Stat men stadig underlagt Danmarks Rige både politisk som økonomisk. Kolonitiden er derfor ikke ophørt efter indlemmelsen af Grønland i Danmarks Rige og dets Grundlov, som tvang det Grønlandske folk vildledte af den danske landshøvding i Grønland til danske statsborgere - Grønland blev en dansk amt, derefter hjemmestyre samt selvstyre. Alle former for styre har kun gjort, at Grønland er og forblevet en dansk koloni forklædt under andre termer. Spørgsmålet om Kolonialisme, Udnyttelseskolonialisme og Neokolonialisme skal tages op og formidles af grønlændere. Der kunne evt. spørges om Kalaallit (folket) anser landet som værende en koloni, da Danmark indenfor Staten stadig opretholder politisk, social, økonomisk og kulturel dominans over de grønlandske folk (Inuit: Kalaallit, Inughuit, livit) som fremmed magt bevidst eller ubevidst. Der lovgives sager vedr. det grønlandske folk i det danske Folketing, grønlændernes Statsminister er danske Mette Frederiksen og ikke grønlandsk. Se på "Land Back" bevægelsen i Nordamerika Inklusion af Bloktilskuddet og hvorfor Grønland og Færøerne får det og hvorfor Danmark selv har forpligtiget sig dette, når Danmark har indlemmet Grønland ind i Grundloven af 1953 og folket blev danske statsborgere. Det skal give et nuanceret billede af Bloktilskuddet.

75 Ny undersøgelse på Kalaallisut, Færøysk, Íslensku, Indisk, Vest-afrikanske sprog, Caribiske sprog samt Engelsk af Fremtidens formidling af Danmarks kolonihistorie

Ny undersøgelse på Kalaallisut, Færøsk, Islandsk, relevante Indiske sprog, relevante Vest-afrikanske sprog, relevante Caribiske sprog samt Engelsk af Fremtidens formidling af Danmarks kolonihistorie.

Alle berørte folk og parter skal have mulighed for, at byde ind med idéer til formidling af Danmarks Kolonihistorie og det skal indkalde de koloniserede folk.

76 Dansk-Norsk kolonialisme i Amerika

Danskerne med Nordmændene koloniserer Amerika. Amerika (Arktis (Kalaallit Nunaat nord for polarcirklen), Caribien (Virgin Islands)), Nordatlanten (Kalaallit Nunaat syd for polarcirklen)

77 Kolonihistorisk Kulturcenter

Ideen er at etablere et center der kan formidle Danmark og de tidligere kolonilandes historie og kultur helt op til i dag, inklusive udveksling indenfor uddannelse og kultur. Dette ville være oplagt at etablere på Vestindisk Pakhus med en permanent udstilling samt muligheder for rundvisninger, undervisning, kreative værksteder m.m. Alt sammen noget der sagtens kunne kombineres med den nuværende Kgl. Afstøbningssamling. En kombination der kun vil styrke begge dele af et kommende museum/center, bl.a. fordi at der er nogle oplagte eurocentriske pointer og tråde. Centeret skal både være fokuseret på formidling af permanente udstillinger og skiftende i samarbejde med partnere i alle de tidligere danske kolonier og naturligvis Nordatlantens Brygge, lige på den anden side. Et godt eksempel her på er projektet med statuen af "Queen Mary", og for dens sags skyld også "Freedom". Skoletjeneste og rundvisninger samt byvandring, vil være en attraktiv service, for centeret, og som jeg allerede arbejder med inde på Vestindisk Pakhus og på Christianshavn og i Frederiksstaden. Hvormed at man hurtigt får en bred kontaktflade.

78 Det koloniale kortlægnings- og udforskningskompagni

Digitalt kort for det Danske Rige og kolonierne. Kategorier: bygninger, monumenter, aktuel formidling, personhistorier og kilder; periode- og temainddelt. Indhold redigeres til UV mat. og udendørs ture omkring kulturinst. og i Kbh og andre centre, mv. tilpasset målgrupper, også litterære og mysterieture. Lokale historie er indgang. Brugere (skoler, lokalhistorikere, arkiver museer osv.) kan bidrage og udbygge indhold og forankre den også uden for metropolerne. Kolonitidens spor er ujævnt fordelt, og skal formidles ift. magt, handel, tro og levede liv, så emnet står frem, og ikke bliver en modhistorie. Digitale ture i ex-kolonier. Evt. på engelsk, tysk, norsk og islandsk. (Se vort materiale: <https://www.udebasen.dk/recipes/kaeder-af-jern-og-kaeder-af-guld/>. Kort-ex.

www.amagerbesat.dk)

79 Teater og udstilling

Jeg arbejder lige nu direkte under Ghanas kulturminister om at skabe en musik og teater produktion som skal spille på en dansk slaveborg. Stykket bliver sat op som et stort projekt med 100 medvirkende. Værket bygges på de hidtil for Danmark ukendte udgravninger der har været på diverse danske slave borge. På denne måde er det vi arbejder herimod både en teaterforestilling og en først rejsende udstilling. Derefter måske fast både i dk og Ghana. Jeg er ved at lande aftaler. Det er blevet gjort klart at kulturminister vil støtte vores projekt. Og vi ser en lang række af muligheder for samarbejde med mange aktører. Projektet står færdigt 2024.

80 "Øjnene som ser - fortællinger fra de tidligere kolonier"

En rejseudstilling i "augmentet reality" der giver et unikt og mere nuanceret perspektiv af befolkningen på USVI igennem deres 500-årige historie. Fortællingen bliver set gennem "øjnene" af 10 forskellige af VI's helte og heltinder, i et kronologisk forløb der fremhæver de 10 vigtigste begivenheder, som fandt sted i VI's historie. 10 personligheder, som ydede væsentlige bidrag til fremskridt og udvikling af Caribien, Europa og Amerika. Fortællingen vil styrke interessen for vores fælles historie ved at illustrere unikke bidrag fra slaver, frie og deres efterkommere. Augmented Reality appen er integreret med internettet og kan bruges til undervisningsformål. Konceptet kan også bruges som skabelon til fortællingen om andre af DK's tidligere koloniers betydningsfulde personer.

81 Inuit tatoveringer forbinder fortiden med fremtiden

Vi er mange inuit der genoptager vores kultur gennem de traditionelle tatoveringer, og på mange måder er denne genoptagen dybt forbundet med kolonialiseringen. Mit klare indtryk er, at os der vælger at få disse tatoveringer føler et ansvar ift. os selv og det grønlandske folk. Vi prøver at forbinde os selv til hvad der var før Hans Egede satte sine fødder i Grønland. Vi forsøger at forstå os selv i forhold til vores formødre. Den grønlandske etik siger, at vi har ansvar for 7 generationer før os, og de 7 generationer efter os. Det er et ansvar vi er med til at løfte når vi får tatoveringer. Jeg ser en portrætserie for mig, af personer der har fået tatoveringer, med en QR-kode hvor man kan se en video med hver persons overvejelser omkring tatoveringerne.

82 Aflevering fra en blind vinkel i Forsvaret – Samspil for Danmarks kolonihistorie for styrket overholdelse af menneskerettighedskonventionen for fremtiden

Mit navn er Maria Hansen. Jeg er ambassadør af The Baton. The Baton er et håndtag fra en bære brugt i krig, som bruges som stafet for Danmarks indsats for veteraner & pårørende. The Baton samarbejder med Danmarks veteraner ved Protektor H.K.H. Prins Joachim, Ghanas aftrådte Ambassadør H.E. Amerley Asamoah og jurist og Ph.d. i antimobning Helle Rabøl Hansen tilknyttet Maryfonden. I 2009 mister jeg min far under mystiske omstændigheder i Accra, Ghana. Sagen udvikler sig til at indeholde oplysninger af sikkerhedsmæssig bekymrende karakter mellem Danmark og Ghana. Mit netværk i forsvaret støtter mig i at undersøge sagen og DR Dok følger sagens udvikling og producerer en kort dokumentar ved journalist Sif Vesterlørke, Retshjælpen DR (2013). Nu ansat ved danske rederier. I 2015 tilbageholdes jeg i Danmark og nægtes forløbet i Ghana og min kontakt til forsvaret. Tilbageholdelsen sker over 2 måneder og får politisk bevågenhed nationalt som internationalt. Der indledes en retssag mod den danske stat, som er bragt videre til Den europæiske menneskerettighedsdomstol i 2021. Sagen er ikke afsluttet. Forfatter Morten Buschmann tidligere journalist ved Forsvarskommandoen følger sagens forløb ved de danske domstole og til foretræde og møder på Christiansborg. Han udgiver i 2021 romanen; 'Sandheden er ikke for os'. Sagen bringes til Institut for menneskerettigheder i Danmark ved kontakt til Ph.d. Maria Ventegodt. I arbejdet med sagen er jeg blevet bedt om at fortælle om min baggrund til kommissionen for Danmarks kolonihistorie. Jeg håber min erfaring og netværk kan bistå til øget viden og vigtigheden af anerkendelse af slavegjortenes forhold, så overholdelse af menneskerettighedskonventionen styrkes i Danmark som internationalt. Min historie kan anvendes på flere forskellige måder i belysningen af

Danmarks kolonihistorie i sammenhæng med FN ved en fast del af en udstilling og ved debatter i Accra som i København eller FN i NYC.

83 Samspil i FN for Danmarks kolonihistorie – Aflevering fra en blind vinkel i Forsvaret

Jeg er ambassadør af The Baton. The Baton er et håndtag fra en bære brugt i krig, som bruges som stafet for Danmarks indsats for veteraner & pårørende. Den indgår i det internationale arbejde for veteraner. Vi samarbejder om indsatser i FN for viden og oplysning om koloniale forhold i Ghana og Grønland. Forhold der i dag har indvirkning på udviklings- og sikkerhedspolitik. The Baton er gået sammen med Global Goals World Cup ved Majken Gilmartin. En fodboldturnering med fokus på samspil for viden og handling for verdensmålene. Vi foreslår at sætte FN-bolden i spil med skolebørn, ambassadører, Verdens ledere og Kongehuse om styrket viden af Danmarks koloniale fortid og dens indvirkning på fremtidens sikkerhedspolitik i FN. Vi samarbejder med Ghanas aftrådte Ambassadør H.E. Amerley Asamoah om aktiviteter med Kofi Annans International Peace Center i Accra, Ghana samt med jurist og Ph.d. i antimobning Helle Rabøl Hansen tilknyttet Maryfonden. Vi vil i samspil spille bolden fra tidligere blinde vinkler i forsvaret for at sætte lys på vigtigheden af anerkendelse af slavegjortes oplevelser for forsoning og indvirkning på international sikkerhedspolitik for fremtiden. Vi foreslår at indgå i det kolonihistoriske museum ved debatter med Kofi Annans Internationale Peace Center og i Grønland ved Arktisk Kommando og det grønlandske idrætsforbund virtuelt som fysisk. Samt ved fodboldkampe i Accra, Nuuk, Kbh. og New York med det formål at styrke viden for overholdelse af menneskerettighedskonventionen i overensstemmelse med vores fælles kolonihistorie.

84 Kolonihistorisk bibliotek

Vi er en kreds af koloninørder, der gennem årene har ophobet hver sin samling af dansk og udenlandsk litteratur om dansk/nordisk kolonihistorie og dens spor i nutiden. Disse værker kunne passende samles til et kolonihistorisk bibliotek til gavn for eftertiden. Også gerne med film om emnet.

85 Kig med i klipperummet

Det kunne være interessant, hvis man som museumsgæst kan se klippere og tilrettelæggere 'over skulderen', mens de arbejder på stedet med lyd og billeder om den danske kolonitids historie og nutidige følger. Jeg har selv en del stof og TV-serier, som kunne egne sig til visning og/eller omredigering. For nogle år siden researchede jeg på historien om N. P. Holbecks maleri 'Lille Marie på Nekys arm'. Blandt andet video-interviewede jeg på St. Croix en vestindisk kulturhistoriker om, hvad man kan læse ud af Nekys påklædning, smykker osv. Jeg foreslog Nationalmuseet at klippe en historie sammen om maleriet og baghistorien til visning i samlingen og/eller på museets hjemmeside, men det var vist for avanceret dengang.

86 Udstykning af TV-serier

Det er værd at tænke Tv-mediet ind i projektet som et interaktivt element. Eksempelvis kunne jeg stille mine unikke Tv-serier til rådighed - 'Slavernes Slægt', 'Slavernes Spor' og 'Danskernes Afrika', som DR ikke længere har senderet til. De har stadig historisk og aktuel værdi. De 11 programmer er

hver på 28'30 eller 58'30 minutter, hvilket næppe er egnet til museumsbrug, men de kunne i givet fald stykkes op i mindre afsnit til brug for museumsgæster, der selv vælger emner og klip. Lidt a la modellen på Tirpitz-museet. Jeg har også en del optagelser fra 100-året i 2017 og med nulevende efterkommere af danske slave-ejere, som endnu ikke er redigeret.

87 En koordineret og stort anlagt formidling

I de seneste år har vi i Københavns Museums regi drøftet at udvikle såvel byvandring som selvstændig guide til Københavns kolonihistoriske forbindelser, ligesom vi løbende rådgiver private og studerende, der henvender sig med ideer til kolonihistorisk formidling. Indtrykket er dog, at det vil være en fordel, hvis flere museer og andre relevante institutioner slog sig sammen om at formidle kolonihistorien på en mere struktureret og stort anlagt måde.

88 App: Kolonihistoriens spor

"Kolonihistoriens spor" er en App, der ved brug af geolokation og indsamling og ny produktion af relevant indhold, viser steder og foreslår ruter, man kan tage i Danmark og i tidligere danske kolonier, som har relation til kolonihistorien. Den kan integrere arbejde, der allerede er udført af guider i fx København, Accra, Sct. Croix, i Alabama og i Nuuk, som allerede arrangerer guidede ture med kolonihistorisk indhold eller tematik, med forskningsarbejde. App'en kan downloades til folks egne "devices" og udvikles løbende med nyt indhold. En særlig arbejdsgruppe med relevant, faglig kompetence, kan nedsættes til indholdsproduktionen og til etableringen af samarbejdsrelationer. Denne gruppe vil over tid oparbejde en betydelig national og international formidlingskompetence, som kan være til nytte for medier, turismen, museerne, undervisningssektoren etc., fremover.

89 Kolonihistorisk udstillingspakke til lokalmuseer i hele landet

Udstillingspakken består af tekstmateriale, som beskriver de store linjer i Danmarks kolonitid, nedslag på specifikke årstal og personlige beretninger fra skibene og kolonierne. Derudover skal pakken rumme digitalt billede- og arkivmateriale, som kan reproducere frit og dermed tilpasses lokalmuseernes udstillingsfaciliteter. Dertil skal følge en vejledning til, hvordan lokalmuseerne selv kan tilføre udstillingen en lokal vinkel – fx med råd til, hvilke varer, der ofte er hjemtaget fra kolonierne, hvilke genstande man kan lede efter i sin samling, eller hvilket arkivmateriale, man kan være heldig at finde i sit eget arkiv. Vi forestiller os én af to versioner: 1) nationalmuseet udlåner enkelte museumsgenstande, hvilket gør, at ikke alle steder kan låne pakken på samme tid – eller 2) en genstandsløs udstilling, alle kan låne.

90 Kolonihistorisk museum i Vestindisk Pakhus

Fokusområdet skal være de tidligere danske kolonier. Der skal etableres et dynamisk foranderligt "nutidsrum" med nutidsbilleder af livet i de tidligere kolonier, om den aktuelle politiske situation, økonomi, kultur, familiesystemer, postkolonial identitet, med stemmer fra beboere i de tidligere kolonier, fx videointerviews. Derefter etableres rum om specifikke lokaliteter og deres særegne historie med genstande, arkivalier, videoer, tekster om kolonitiden med respekt for, at situationen ift. Fx Grønland og de vestindiske øer er usammenlignelig. Der skal være plads til bidrag af samtidskunstnere fra de tidligere kolonier – enten som separate særudstillinger, eller som

interventioner i de permanente udstillinger. Vi ønsker også, at museet kan rumme internationale seminarer, workshops, arrangementer og dermed blive et samlingspunkt for nutid forskning, netværk og debat.

91 Calypso & Sonny Rollins mor Valborg (pakhus # 1)

En afdeling bør handle om musikken. Når det gælder De Vestindiske Øer: calypsoen. Det er en fantastisk historie, hvordan den sorte musik rejser over havet, fusionerer med europæiske musikgenrer, og vender tilbage til Afrika via pladeindspilninger og radio, og igen fusionerer med sit afrikanske ophav og bliver til Highlife, Afro Soul, Cape Jazz osv. Saxofonisten Sonny Rollins mor hed Valborg og var fra St. Thomas. Han fortæller her om oprindelsen til calypsohittet "St. Thomas" (uden at have styr på gamle danske detaljer). <https://www.loc.gov/static/programs/national-recording-preservation-board/documents/SonnyRollinsInterview.pdf> Ud over "Vive la Companie" ses også "The Lincolnshire Poacher" nævnt som fadder til "St. Thomas", men som flere har påpeget er "Det var en lørdag aften" tættere på Sonny Rollins (og Randy Westons) nummer og mere sandsynlig.

92 Dk stadig koloni i Grønland

Efter 1953 blev grl først koloni af dk, hvor daniseringen af grl for alvor kom i gang. I 70'erne modsatte unge grønlændere mod den udvikling, men blev mobbet, fik gæld osv. Selv i dag i 2021 lever kolonien i grl. Nyhedsbureauer og loger fx VL-72, Round Table, Ladies Cirkel mv har magten og sidder i topledelsen. Grønlænderne bliver stadigvæk misvist fra embedsmænd, narret og mobbet af danskerne som er inde i varmen. Jeg er selv ramt, mobbet, prøvet at blive tiet ihjel, sågar ønsket at skulle begå selvmord, da jeg påpegede danskernes stadig magt, her pga. sproget. Uden dansk kan grønlænderne ikke nå højere i uddannelses regi. Dk har narret grl i 1979 og igen i 2009 og stadig i dag ikke ønsker grl selvstændighed.

93 Vestindiske befolkningsgrupper

Oftest skildres befolkningen på de Dansk Vestindiske Øer (1671-1917) meget enkelt: Der var de hvide danskere, som ejede slaverne, og der var de slavegjorte afrikanere, som gjorde det hårde arbejde i sukkermarken. Dette billede er meget unuanceret: Ja, der var danskere, men der var også mange andre europæere. Ikke alle var slaveejere. Ja, det var de mange slavegjorte afrikanere, men de arbejder ikke kun i marken. De var også husslaver og håndværkerslaver, og på St Thomas arbejdede mange for de store handelshuse. Gennem sidste del af 1700tallet og især i 1800tallet (indtil 1848) udvikledes en ny vigtig befolkningsgruppe, som blev kaldt De Frikulørte. Mange slaver var blevet givet fri af deres ejere, andre havde selv købt sig fri. De arbejdede især i byerne, inden for servicefag med handel, håndværk, syning, tøjvask etc. De var omkring 20% af befolkningen, og var den nye middelklasse.

94 Kolonihistoriske spor i "Danmark som Søfartsnation"

M/S Museet for Søfart skal åbne ny fast udstilling om Danmark som søfartsnation i 2024. Udstillingen skal gennemgå søfartshistorien fra 1700-2020 kronologisk. 'Danmark som søfartsnation' skal fortælle historien om dansk søfart set gennem søfartens mennesker og de forandringer – teknologiske, kulturelle og sociale – som har været et grundvilkår for deres liv og arbejde. Dansk søfartshistorie

er tæt filtret sammen med den europæiske kolonialisering af områder andre steder i verden- Den danske deltagelse i globale handelsnetværk, herunder slavehandel og slavebaseret produktion og udveksling skal belyses i et spor gennem udstillingen, der inddrager forskellige menneskelige erfaringer og positioner i det koloniale system. Sporet kan være genstandsbaseret og integreret i udstillingens øvrige periodisering, men det kan også være mere tværgående og tematisk - fx som et perspektiverende formidlingsgreb, der går igen flere steder undervejs.

95 Særudstilling om slavehandel og søfart

En særudstilling om transatlantisk slavehandel i dansk-norsk søfartshistorie. Evt. med inddragelse af slavehandel i Asien i kolonitiden og måske med perspektivering til den trafficking og "forced migration" til Europa, der foregår ad maritime kredsløb i dag.

96 Grønland år 1700 - et suverænt land uden organiseret ledelse

En vandrer udstilling (jeg er ikke scenograf) produceret i fuldt samarbejde mellem Holland, Grønland og Danmark til fremvisning og oplysning i alle 3 lande. På trods af de rent historiske, men meget sporadiske, forbindelser mellem Grønland og Norge/Danmark (Erik den Røde, Chr. 4. og Fdr. 3) var det hollænderne, som stod stærkest i Grønland omkring år 1700. Hvordan var forholdet mellem hollændere og grønlændere? Hvad mente hollænderne om, at Danmark så småt begyndte at interessere sig for grønlænderne efter 1721? Hvor stod grønlænderne i den interessekonflikt? Det er aldrig blevet ordentlig behandlet med inddragelse af hollandske dokumenter. Hans Egedes tid og vinkel er veldokumenteret, og den kaotiske "kongetid" 1728-31 er ofte blevet omtalt. Men hvad skete der 1833-50? Eller måske helt frem til Kgl. Grønlandske Handel overtog i 1776? Få hollænderne med, og lad os få det ordentlig belyst som baggrundsviden til forholdet mellem Grønland og Danmark. For det er jo ikke sandt, f.eks. hvad der står i <https://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder>: "I løbet af 1730'erne blev konflikten med nederlænderne ophedet. Severin overtalte Christian 6. til at opsende nogle af sine krigsskibe til at hævde dansk-norske krav. I 1739 kom skibene en enkelt gang i kamp med fire nederlandske skibe. Skibene mødtes i Diskobugten, der var centrum for det lukrative hvalfiskeri."

97 Imperiets børn

Vis alt, hvad der er blevet gjort under kolonialismen, uden at romantisere danske og hvid frelserisme. Alt det "gode", dårlige og de grimme ting der har sket for andre lande. Imperiets børn - bog

98 Kulturarven findes derude - med tråde til DK

Vestindisk Pakhus; de øverste etager til en permanent og til skiftende udstillinger om kunst, historie m.m., og de midterste etager til møder, undervisning og studiepladser. Jeg tænker mig at de forskellige organisationer byder ind med PHD studier på relevante emner hvorom der samarbejdes med organisationer i de tidligere kolonier. Et fokus bør være på den kulturarv der findes dérude, f.eks. Ghana med 17 slave-forter langs vestkysten (på UNESCO listen) og ikke mindst USVI hvor der er hundreder af plantager, 25 kirker, 5 forter, 3 byer m.m. VIAC og danske arkitektskoler arbejder på at skabe en uddannelse af håndværkere og arkitekter som kan bevare bygningskulturen. Lær at forstå

det, lær at formidle det, lær at bevare det. Det er 'reparations'. Læs: "Stedet fortæller om Dansk Vestindien".

99 Hvilket narrativ belyser kolonialiseringen?

Jeg synes at Danmarks koloni historie burde være belyst, udtrykt og sæt ord på af etniske stemmer der har været under denne kolonialisering og som måske stadigvæk er det. At det er de stemmer der har mærket undertrykkelsen, der får mikrofonen. Det er dem som har været for uret, som på rigtig vis kan oplyse det almene samfund om deres uretfærdige historie. Vil denne ømme del af historien og nutiden blive beskrevet af danskere, hvor endnu objektive de mon være, så kan den ikke undgå at bære præg af danisering.

100 Grønland er en kamufleret koloni

Grønland betragtes som et afkoloniseret territorium i dansk regi siden indlemmelsen i Danmark i 1953. En historisk gennemgang som blev udarbejdet i forbindelse med udformningen af Selvstyreløven viser dog, at indlemmelsen i Danmark ikke har foregået på baggrund af demokratiske principper for den grønlandske befolkning. Andre kilder fra Rigsarkivet og Folketingets bibliotek i København, i FN's arkiver i New York fortæller yderligere, hvordan den danske regering har ført både FN og de grønlandske landsrådsmedlemmer bag lyset for at gøre Grønland dansk, så Danmark ikke mistede Grønland. Disse informationer i dag er ikke kendt bredt i befolkningen både i Danmark og i Grønland. Et museum kan være med til at formidle den viden, så begge dele af den koloniale relation får at vide, hvordan relationen er blevet til. Dertil hvordan de koloniale praksisser præger det grønlandske samfund.

101 Koloniale eftervirkninger på den mentale sundhed

Fokus på historier hvor koloniale eftervirkninger påvirker det mentale helbred. Fx internaliseret undertrykkelse, lateral violence etc. Hvordan man oplever disse i hverdagen i samfundet. Hvordan der i hverdagen er ulighed inden for uddannelse og job, pga. sprog og etnisk baggrund. Fokus på at det ikke bare er noget der er sket for mange år siden, det er vigtigt at den danske befolkning indser at der er mange eftervirkninger der stadig træder frem i dag, både mentalt og strukturelt. Kolonihistorien er ikke overstået, den kører stadig.

102 Giv inuit / koloniserede en stemme

Jeg synes det er enormt vigtigt at formidlingen gøres på en måde at det sætter stop på den ensidet vinkel, dvs. kolonimagtens. Jeg foreslår at der fremhæves inuit og andre koloniserede personers historier for at give deres side / den anden side af historien - hvordan de har oplevet alt, Danmark har gjort i disse personers land. I Grønland f.eks. ved etablering af diverse militærbaser under WWII blev inuit tvangsflyttet fra deres hjemme for at baserne kunne bygges! I nogle tilfælde skulle de bo i telte i det arktiske efterår (læs: minus grader, korte dagslys) indtil deres "nye hjemme" var klar til dem! Deres oplevelse af dette enkle eksempel fortjener at blive fortalt. Og så mange mere!!

103 Råstoffer

Hvad blev udvinding i Ivittuut brugt til? Fik grønlænderne noget for deres råstoffer? Hvad blev udvindingen i den sorte engel brugt til? Fik Grønland noget for deres råstoffer?

104 DE OVERSØISKE RUM - Eller Copenhagen Cosmopolitan

Placeret på kajen og med en historie som pakhus for den transatlantiske handel er Vestindisk Pakhus i en unik position til at genoplive en dansk interesse for samtidens Asien, Afrika, Syd- og Mellemamerika. To interessegrupper har domineret debatten om husets anvendelse: kunstakademiet og dets venner, som vil bevare afstøbnings-samlingen i bunden (der næppe tåler at blive flyttet), og Kolonihistorisk Selskab, som vil bevare Kongeværelset øverst oppe. Disse ønsker bør efterkommes, men de er tilbageskuende og søger mest at bevare. De løser ikke hovedopgaven: at få dynamisk og meningsfuld aktivitet ind i huset, rettet mod fornyelse og fremtid. Men de kan godt stå som tankevækkende bagtæpper for aktiviteter, der netop drejer sig om, at nu er det Asien og Afrika og Syd- og Mellemamerika, som vi giver ordet og vil lære noget af. At Danmark var en kolonination, som handlede med slaver, er en vigtig og væsentlig kendsgerning, som alle bør lære og vide noget om. Men netop for at vi skal få et mere ligeværdigt og nysgerrigt forhold til mennesker fra de dele af verden, og ikke bare for at samle os om vores egen skyld og historie. De store gipsafstøbninger var heller ikke primært udtryk for en fejring af Europa, men netop et forsøg på at bringe verdens ypperste kunst til København. Derfor vil det være et klædeligt signal at lægge udstillinger og debatter i et hus med den historie, omgivet af de to samlinger. Kolonihistorien vil indgå som et naturligt element.

105 Bidrag til historien fra USVI's synsvinkel

Hos Atlantic Link repræsenterer vi US Virgin Islands Department of Tourism og vi har i den forbindelse tænkt, om det kunne være interessant for fremtidens formidling af Danmarks kolonihistorie at inddrage USVI (tidligere Dansk Vestindien) i dele af formidlingen som et bidrag til historien fra deres synsvinkel og hvad det har af betydning for deres egen selvopfattelse, historie og kultur, nu såvel som dengang. Vi har ikke et konkret forslag men indgår gerne i dialog med jer på vegne af US Virgin Islands Department of Tourism, som har Danmark som et af deres primære markeder.

106 Kolonihistorisk hub

Tværdisciplinært center med skiftende udstillinger, bibliotek med ny litteratur og andre former for formidling af kolonihistorien og dens indflydelse på samfundet i dag. Et fysisk rum, der skal samle de mange forskellige projekter, der nu eksisterer isoleret. Målet er at skabe dialog og udveksling også mellem uenige, og samtidig at få opsamlet og diskuteret den viden, der opstår herigennem. Skal kobles tæt til forskningen ved at indeholde gode mødelokaler, der kan bookes til seminarer o.a., hvor forskere er forpligtiget (gennem bevillinger) til at fremlægge og diskutere deres forskning med et bredt publikum, mens den står på. Kunne evt. kobles sammen med et virtuelt univers med meget klart definerede målgrupper fx skoleelever, forskere, slægtsforskere o.a. Det skal være en del centrerts bevilling, at der skal inddrages mange forskellige perspektiver og stemmer. Der skal være plads til alle i dette "uenighedsfællesskab", men de emner, der skal udfoldes i fx udstillinger og anden formidling, må have bred faglig anerkendelse/fagfællebedømt. Hubben skal ledes af en bestyrelse

med bred repræsentation og diversitet, der giver legitimitet, og denne bestyrelse skal programlægge ud fra en løbende vurdering af alle henvendelser.

107 koloni historier

Jeg er interesseret i at skrive en bog, om kolonialismens virkninger/eftervirkninger, på mit folk, med deres egne ord. Har indsamlet lidt allerede. Det kan både være ud fra en by eller bygd eller postkolonialistisk vinkel på grønlændere i Danmark, som er beskyttet af FN-deklaration som et oprindeligt folk. Så der skrives en bog af dem der har oplevet det, så det ikke kun er kolonisatorernes historier og syn der kommer frem. Jeg bor i Birkerød hvis I vil tale med mig

108 Fælles web-plattform om kolonihistorien

Fælles portal til viden og debat om kolonihistorien. Samlede links til relevante kilder og samlinger, arkiv med video-talks med forskere og debattører, chatfora og mulighed for at stille spørgsmål og få forskellige svar. Skal have en agil redaktion, så der konstant er liv og nyheder på siden, men samtidig også understøtte adgang til permanente samlinger af viden såsom museernes samlinger, universiteternes sider om historie og ny forskning, arkivernes online baser osv. Sitet skal have engelsk version, så ikke dansk-talende får så god støtte som muligt til at bliver klogere på kolonihistorien.

109 Imperialistisk mentalitet

Imperialistisk mentalitet, fra kolonitiden, er en social arv, der stadig væk er aktuelt. Idet flere har definitions magtindehaveriske mentalitet over for nogle med etnisk baggrund. Oftest føler, tænker at være hævet over nogle med en etnisk baggrund. Selvom ingen er hævet over loven, nemlig grundloven som er Danmarks vigtigste lov.

110 'Kiffaq' - grønlandsk for 'tjener'

Under kolonitiden var grønlandske ungpiger ofte tjenere i de danske huse i Grønland. De hørte til i køkkenet, hente vand, vasketøj vaske gulv, sytøj.

111 Tvangsflytning fra Uummannaq

I forbindelse med at Thule Air Base blev etableret i starten af 1950'erne, blev inughuit tvangsflyttet fra Uummannaq til Qaanaaq.

112 TV/dokumentar-serie om kolonihistorie i museernes samlinger

Bredt anlagt programserie om Danmarks kolonihistorie. Præmissen kunne være, at der findes ukendte/underbelyste fortællinger, og at de kan graves frem i danske museers samlinger. Kunne være en form for detektiv-format, hvor et tværfagligt team af forskere - både historikere, slægtsforskere, biologer, arkæologer mm - skal undersøge enkelte genstandes tråde til de tidligere koloniserede områder. Man kunne også inddrage "ikke-forskere" som fx kunstnere eller lokalsamfunds-organisationer, der kunne belyse genstandenes betydning fra andre perspektiver end de forskningsbaserede. Serien skal selvfølgelig laves i samarbejde med både journalister og forskere i de tidligere koloniserede områder. Mediepartner kunne være DR og Vores Tid, men det kunne også være Netflix eller lign.

113 Dagens narrativer

Man bør portrættere og fremhæve de gnidninger vi ser i dag mellem Grønland og Danmark - danskerne ved meget lidt om Grønland, man lærer f.eks. intet i skolen, og der peges fingre ad dem, som er blandede danskere/grønlændere, som ofte ikke kan føle sig hjemme i nogle af landene. Som grønlander i Danmark får man heller ingen hjælp til at finde sig til rette, integration, fordi man allerede er dansk statsborger.

114 Kolonihistorisk Museum

Jeg mener at der burde være en Kolonihistorisk Museum. Det skylder vi det Grønlandske folk, mine forfædre og os der lever under postkolonialismen.

115 Hvordan er det at være grønlandere i Danmark

Jeg er en af de adopteret grønlandere og har de seneste 3 år blogget om at være grønlandere i Danmark. Jeg skriver selvom jeg er ordblind, for jeg har så mange ord og følelser omkring det at være koloniseret, det at være anderledes og hvilke kæmpe konsekvenser det har når du ikke har fået en sund og stærk spejling af egen identitet og forståelse. Derfor er jeg blogger. Her kommer jeg ind på hvorledes det er at være grønlandsk adopteret til dansk familie, identitets, manglende spejling af egen kultur og omkring stigmatisering af grønlandere. Jeg skriver små tekster hvor der som regel er billeder tilhørende med. Disse tekster giver et billede at det at være grønlandere i dag, hvilke konsekvenser det har haft og har.

116 Reel repræsentation

Inkludere og inddrage lokale stemmer og relevante fagpersoner fra de såkaldte tidligere kolonier og Grønland, fx fra de grønlandske museer og kulturinstitutioner.

117 Qallunaajusariaqarneq nunatsinni inuuniaraanni

- Tvunget til at være en dansker for at leve i vores egen land. Man har jo måtte arbejde som de danskere gjorde, hvis man ville spise og bo i deres huse. Da en dansker kom og bad dem om at skulle betale husleje og for maden. Selvom Kalaallit kunne selv få føde ved fangst. Der var nu også kommet afgifter på at skulle have qajaq, som man brugte til at skulle jage og fiske med. Efter noget tid, så havde Kalaaleq ikke længere tid til at skulle tjene penge og både gå på fangst. Det endte så med forsøgeren stopper med fangst og arbejdede som en danskere gjorde (laver hans arbejde) og fik 1 øre på en dag mens danskeren sidder på hans hjem og tjener 100 kr. om dagen. Nu til dags er der stadig brugt af denne lønforhold. En dansker/qallunaaq tjener mere end Kalaaleq. So basically being foreign is a must in Greenland.

118 Eftervirkning af kolonitiden i Grønland

Eftervirkning af Kolonitiden i Grønland. Få fat i, organisationer i Grønland som MIO, ICC, private kunstnere og debatskabende borgere, som Julie Edel Hardenberg, Niviaq Korneliussen, Lili Frederiksen Chemnitz, Aka Hansen, Inunnguaq Jeremiassen mv. som fortæller om virkeligheden af eftervirkninger af kolonitiden. Både det sociale problemer, et system der ikke passer til borgerne i

Grønland og ønsket om selvstændighed hænger sammen med kolonitiden. Dette kan kombineres på forskellige permanente udstillinger, podcasts, vandreudstillinger,

119 Input fra efterkommere af slavegjorte er vigtigt!

Det er vigtigt, at et kolonimuseum ikke bliver ensidigt og udelukkende præget af de negative holdninger overfor fortiden, der er så fremherskende for tiden. Det anbefales, at få input også fra efterkommere af de slavegjorte, som i dag bor i Danmark, input fra mennesker på USA Virgin Islands samt fra Dansk Vestindisk selskab. I sidstnævnte selskab har jeg selv mødt flere efterkommere fra øerne, og fået et mere nuanceret syn på kolonitiden. Her bliver der også holdt oplysende foredrag, og inden dér prøver at tegne fortiden som lys og lykkelig. Her bliver de svære emner som trekanttruten, salg af slaver mv. også taget frem.

120 Danmarks kolonihistorie

Historisk og faglig korrekt formidling med billeder - så vidt muligt - information, breve og historiefortællinger indhentet fra efterkommere i kolonierne samt fra Danmark, som kan give de besøgende indblik i datiden inkl. kunsten og samfundet. Ikke en underholdning, fordrejninger eller bedømt med nutidens øjne. Johannes Brøndsteds "Vore gamle tropekolonier" kunne være basis for den rette formidling.

121 Kolonihistoriens danmarkskort: Kolonihistorien som punkter på danmarkskortet

I vores samlinger og historiske slotspark har vi værker, der har relevans i en kolonihistorisk formidling. Vi har ikke overblik over feltet, men historien findes hos os som punkter. Det gælder for eksempel Johannes Wiedewelts/H.E. Freunds mindsten over Heinrich Carl Schimmelmänn, malerier med motiver med reference til kolonihistorien, kuriøse genstande i samlingen o.l. For vores museum ville det være fantastisk, hvis vi kunne være med i en større fortælling om kolonihistorien med punktnedslag hos os. Det kunne f.eks. være ved hjælp af QR-koder, som vi kan opsætte ved genstanden, og som derfra linker til en større fortælling om kolonihistorien, hvor der er adgang til genstande i andre institutioner. Det kunne kaldes "kolonihistoriens danmarkskort". Fordelen ved denne model er, at danmarkskortet kan udbygges løbende af museerne. Måske kunne også privatpersoner med interesse og stor viden om kolonihistorien, biblioteker, virksomheder, medieproducenter m.v. lægge historier ind. Det ville styrke portalens udbredelse og dermed generere brug og aktualitet. På den måde ville kolonihistoriens danmarkskort blive et reservoir af viden, som museer, studerende, turistførere m.v. kunne bruge i deres videre arbejde med at formidle kolonihistorien. Vi vil gerne indgå i et samarbejde om at være lokation i et scenarie omhandlende formidling af dansk kolonihistorie.

122 Kolonihistorie i Skanderborg

Vi har kendskab til tre personer fra vores område, som har relation til kolonihistorien. Kildematerialet i Skanderborg Historiske Arkiv er begrænset, men der vil sikkert kunne findes mere om personerne gennem forskning. Personerne er som følger: Jens Søgaard: Udlært som skibstømrer i Hamborg, rejst til Vestindien og bosat på St. Jan (sandsynligvis i 1860'erne), her erhvervede han ejendomme. (Kilde: Otto Emil Bagger, nevø). I samlingen har vi kun et billede: <https://arkiv.dk/vis/2827305> Jacob

Søgaard: Jacob Søgaard. Udvandrede om ung til Vestindien (sandsynligvis i 1860'erne), hvor han blev ejer af plantager, møller og savværker og vist nok meget velhavende. Gift med spanier og stiftede familie på Puerto Rico. I samlingen har vi kun et billede: <https://arkiv.dk/vis/2827308> Christen Holm: Officer, der meldte sig til de belgiske kolonitropper i slutningen af 1800-tallet sammen med andre skandinavere. Christen Holm spillede en central rolle som garnisonskommandant og blev dræbt i 1905 i Congo.

123 Grønland - fra dansk koloni til global hybrid

Ofte skildres kolonihistorien som et rent grønlandsk/dansk anliggende, men gennem de seneste årtier er det min fornemmelse, at relationen ikke kan skildres så entydigt længere. Her nogle eksempler:

1) Grønland er i dag befolket af mennesker fra hele verden, hvilket må antages at skabe nye kulturelle hybrider, fx i madkulturen
2) Grønlandske musikere, orienterer sig i dag ikke kun mod Grønland og/eller Danmark, men også mod det nordamerikanske marked - er det et tegn på øget kulturel globalisering?
3) I takt med at Grønland får mere og mere selvbestemmelse, fx på det udenrigspolitiske område, øger det også Grønlands synlighed globalt
Er det på en eller anden måde muligt at skildre denne bevægelse, fra kolonitidens danske monopol til den langt mere globalt orienterede moderne grønlandske tilstedeværelse i verden? Det er ikke evidensbaseret, men det er min klare fornemmelse, at der er ved at ske et (spændende) skred i den måde vi hidtil har fortalt kolonihistorien på.

124 Mindetavle og undervandskultur

Mindetavle og undervandsskulptur. AAFA DANMARK ønsker ud over kolonimuseet, en mindetavle ved kajen foran Dansk Vestindisk Pakhus, så den kan ses både fra land og vand. Vi lader os inspirere af New Orleans-mindetavlen, som står lige midt i French Quarter ud mod Mississippi-floden.

125 Med Økonomien for øje

Dansk Vestindisk Pakhus bløder kroner ud af statskassen og fungerer pt. som garderobeskab for Det Kgl. Teater og opmagasinering for Danmarks største gipsafstøbning. Et Kolonimuseum derimod vil være en god forretning. Se venligst vores følgebrev fra The Whitney Museum The story of Slavery, Louisiana. Lad os vise verden vores mod, ydmyghed og ærlighed og favne vores historiske smertebarn. Den danske kolonihistorie.

126 Moderne Arktis-politik

Danmarks udenrigspolitik i dag, er i høj grad præget af, at være en tidligere arktisk kolonimagt.